విషయసూచిక.

విషయములు సమాప్తము.

విజ్ఞప్తి.

ప్రథమముద్రణము,	—	...	...	1911 సం
ద్వితీయముద్రణము.	—	...	...	1913
తృతీయ ముద్రణము.	—	...	...	1915
చతుర్థ ముద్రణము.	—	...	...	1921
పంచమ ముద్రణము	—	...	...	1927
షష్ఠముద్రణము	—	...	...	1932

ఈ పుస్తకము నెంతశ్రమపడి ముద్రింపించినను ప్రమాదవశమున ముద్రణంబున గొన్ని స్ఖాలిత్యములు నిలచియుండవచ్చును. కన వేదపరిజ్ఞాతలందఱు నీగ్రంథము నవలోకించి ఇందుండు స్ఖాలిత్యములను బరిశోధించి నాకుఁ దెలిపిరేని రాబోవు సప్తమ ముద్రణమం దవరించెదను. కాఁబట్టి వేదపరిజ్ఞాతలను బ్రార్థించెదను. ఈ కూర్పునకు బహువిఘ్నములు సంభవించినందునఁ గలిగిన యాలస్యమును మన్నింప గోరుచున్నాడను.

ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాల
మచిలీపట్టణము.

ఇట్లు,
చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.



చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణే నమః.

యాజుష స్మార్త మన్త్రపాఠః.

ప్రథమ భాగః

నమకము.

—* అథ నమకపాఠః॥ శ్రీ గురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్॥ *—

ఓమ్ నమస్తేరుద్ర మన్యవఉతోత ఇషవేనమః । నమస్తేఅస్తు
ధన్వనే బాహుభ్యా ముతతేనమః । యాతఇషుః శివతమా శివం
బభూవతేధనుః । శివాశరవ్యాయా తవతయానో రుద్రమృడయ ।
యాతేరుద్ర శివాతనూ రఘోరా పాపకాశినీ । తయానస్తనువా
శన్తమయా గిరిశన్తాభిచాకశీహి । యామిషుంగిరిశన్తహస్తే ॥ ౧ ॥
బిభర్ష్యస్తవే । శివాంగిరిత్రతాం కురుమాహిగ్ంసీః పురుషంజగత్ ।
శివేనవచసా త్వా గిరిశాచ్ఛా వదామసి । యథానస్సర్వమిజ్జగద
యక్ష్మగ్ం సుమనాఅసత్ । అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమోదైవ్యో
భిషక్ । అహీగ్ంశ్చసర్వాన్ జంభయన్థ్సర్వాశ్చయాతుధాన్యః । అసౌ
యస్తామ్రో అరుణఉత బభ్రుస్సుమఙ్గలః । యేచేమాగ్ం రుద్రాఅ
భితోదిక్షు ॥ ౨ ॥ శ్రితా స్సహస్రశోవైషాగ్ం హేడ ఈమహే । అసౌ
యోవసర్పతి నీలగ్రీవో విలోహితః । ఉతైనం గోపాఅదృశన్నదృశ
న్నుదహార్యః । ఉతైనం విశ్వాభూతాని సదృష్టో మృడయాతినః ।
నమోఅస్తు నీలగ్రీవాయ సహస్రాక్షాయ మీఢుషే । అథోయే

వాణిజాయ కక్షాణాంపతయేనమోనమో భువన్తయే వారివస్కృతా
యౌషధీనాంపతయే నమో నమ ఉచ్చైర్ఘోషాయాఽఽక్రన్దయతే ప
త్తీనాంపతయే నమోనమః కృత్స్నవీతాయ ధావతే సత్వనాంపతయే
నమః॥3।నమస్సహమానాయ నివ్యాధిన ఆవ్యాధినీనాం పతయేనమో
నమః కకుభాయ నిషఙ్గిణే స్తేనానాం పతయే నమోనమో నిషఙ్గిణ ఇషు
ధిమతే తస్కరాణాంపతయే నమోనమో వఞ్చతే పరివఞ్చతే స్తాయూ
నాంపతయే నమోనమో నిచేరవే పరిచరా యారణ్యానాం పతయే
నమోనమస్సృకావిభ్యో జిఘాగ్ంసద్భ్యో ముష్ణతాం పతయే నమో
నమోఽసిమద్భ్యో నక్తంచరద్భ్యః ప్రకృన్తానాంపతయే నమోనమ
ఉష్ణీషిణే గిరిచరాయ కులుంచానాంపతయే నమోనమః॥ ౧ ॥ ఇషు
మద్భ్యోధన్వావిభ్యశ్చవో నమోనమ ఆతన్వానేభ్యః ప్రతిదధానే
భ్యశ్చవో నమోనమ ఆయచ్ఛద్భ్యో విసృజద్భ్యశ్చవోనమోనమో
ఽస్యద్భ్యో విధ్యద్భ్యశ్చవో నమోనమ ఆసీనేభ్యశ్శయానేభ్యశ్చవో
నమో నమస్స్వపద్భ్యో జాగ్రద్భ్యశ్చవోనమో నమస్తిష్ఠద్భ్యో
ధావద్భ్యశ్చవోనమో నమస్సభాభ్యస్సభాపతిభ్యశ్చవో నమో
నమో అశ్వేభ్యోఽశ్వపతిభ్యశ్చవో నమః। ౨ ॥ 3 ॥

నమ ఆవ్యాధినీభ్యో వివిధ్యన్తీభ్యశ్చవో నమోనమ ఉగణాభ్య
స్తృగ్ంహతీభ్యశ్చవోనమో నమో గృత్సేభ్యో గృత్సపతిభ్యశ్చవో
నమో నమో వ్రాతేభ్యోవ్రాతపతిభ్యశ్చవో నమో నమో గణేభ్యో
గణపతిభ్యశ్చవో నమో నమో విరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చ వో

ణాయ చాశురథాయచ నమశ్శూరాయ చావభిన్దతేచ నమో వర్మిణేచ
వరూథినేచ నమో బిల్మినేచ కవచినేచ నమ శ్శ్రుతాయచ శ్రుత
సేనాయచ ॥ ౬ ॥ ౧ ॥ నమో దున్దుభ్యాయ చాహనన్యాయచ నమో
ధృష్ణవేచ ప్రమృశాయ చనమో దూతాయచ ప్రహితాయచ
నమో నిషఙ్గిణే చేషుధిమతేచ నమ స్తీక్ష్ణేషవే చాయుధినేచ నమ
స్స్వాయుధాయచ సుధన్వనేచ నమస్స్రుత్యాయచ పథ్యాయచ
నమః కాట్యాయచ నీప్యాయచ నమ స్సూద్యాయచ సరస్యాయ
చనమో నాద్యాయచ వైశన్తాయచ ॥ ౧ ॥ నమః కూప్యాయచావ
ట్యాయచ నమో వర్ష్యాయ చావర్ష్యాయచ నమో మేఘ్యాయచవి
ద్యుత్యాయచ నమ ఈధ్రియాయ చాతప్యాయచ నమోవాత్యా
యచ రేష్మియాయచ నమో వాస్తవ్యాయచ వాస్తుపాయచ ॥ ౨॥
౮ ॥ నమస్సోమాయచ రుద్రాయచ నమస్తామ్రాయ చారుణా
యచ నమశ్శఙ్గాయచ పశుపతయేచ నమ ఉగ్రాయచ భీమాయచ
నమో అగ్రేవధాయచ దూరేవధాయచ నమో హన్త్రేచ హనీయసే
చనమో వృక్షేభ్యోహరి కేశేభ్యో నమస్తారాయ నమశ్శమ్భవేచ
మయోభవేచ నమ శ్శఙ్కరాయచ మయస్కరాయచ నమశ్శి
వాయచ శివతరాయచ ॥ ౧ ॥ నమస్తీర్థ్యాయచ కూల్యాయచ
నమః పార్యాయ చావార్యాయచ నమః ప్రతరణాయ చోత్తరణా
యచ నమ ఆతార్యాయ చాలాద్యాయచ నమ శ్శష్ప్యాయచఫే
న్యాయచ నమస్సికత్యాయచ ప్రవాహ్యాయచ ॥ ౨ ॥ ౯॥ నమఇరి

ణ్యాయ చ ప్రపథ్యాయ చ నమః కిగ్ంశిలాయ చ క్షయణాయ చ నమః కపర్దినే చ పులస్తయే చ నమో గోష్ఠ్యాయ చ గృహ్యాయ చ నమస్తల్ప్యాయ చ గేహ్యాయ చ నమః కాట్యాయ చ గహ్వరేష్ఠాయ చ నమో హ్రదయ్యాయ చ నివేష్ప్యాయ చ నమః పాగ్ంసవ్యాయ చ రజస్యాయ చ నమశ్శుష్క్యాయ చ హరిత్యాయ చ నమో లోప్యాయ చోలప్యాయ చ ॥ ౧ ॥ నమ ఊర్వ్యాయ చ సూర్మ్యాయ చ నమః పర్ణ్యాయ చ పర్ణశద్యాయ చ నమోఽపగురమాణాయ చాభిఘ్నతే చ నమ ఆక్ఖిదతే చ ప్రక్ఖిదతే చ నమో వః కిరికేభ్యో దేవానాగ్ం హృదయేభ్యో నమో విక్షీణకేభ్యో నమో విచిన్వత్కేభ్యో నమ ఆనిర్హతేభ్యో నమ ఆమీవత్కేభ్యః ॥ ౨ ॥ ౧౦ ॥ ద్రాపే అన్ధసస్పతే దరిద్రన్నీలలోహిత । ౧ ॥ ఏషాం పురుషాణామేషాం పశూనాం మా భేర్మాఽరో మో ఏషాం కించ నామమత్ । యా తే రుద్ర శివా తనూ శ్శివా విశ్వాహ భేషజీ । శివా రుద్రస్య భేషజీ తయా నో మృడ జీవసే । ఇమాగ్ం రుద్రాయ తవసే కపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రభరామహే మతిమ్ । యథా నశ్శమసద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వం పుష్టం గ్రామే అస్మిన్ । ౧ । అనాతురమ్ । మృడా నో రుద్రోత నో మయస్కృధి క్షయద్వీరాయ నమసా విధేమ తే । యచ్ఛం చ యోశ్చ మనురాయజే పితా తదశ్యామ తవ రుద్ర ప్రణీతౌ ।

మా నో మహాన్తముత మా నో అర్భకం మా న ఉక్షన్తముత మా న ఉక్షితమ్ । మా నో వధీః పితరం మోత మాతరం ప్రి

యామాన స్తనువః ॥ ౩ ॥ రుద్రక్రీరిషః । మానస్తోకే తనయే మాన
ఆయుషిమానో గోషు మానో అశ్వేషు రీరిషః । వీరాన్మానో
రుద్ర భామితోవధీర్హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే। ఆరాత్తే గోఘ్న
ఉతపూరుషఘ్నే క్షయద్వీరాయ సుమ్న మస్మే తే అస్తు । రక్షా
చనో అధిచ దేవబ్రూహ్యధాచనశ్శర్మ యచ్ఛద్విబర్హాః । స్తు
హిశ్రుతంగర్తసదంయువానం మృగన్నభీమ ముపహత్నుముగ్రమ్ ।
మృడా జరిత్రేరుద్రస్తవానో అన్యంతే అస్మన్నివపన్తుసేనాః । పరిణో
రుద్రస్య హేతిర్వృణక్తుపరిత్వేష స్యదుర్మతిరఘాయోః। అవస్థిరా
మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ మృడయ।మీఢు
ష్టమశివతమ శివోనస్సుమనాభవ । పరమే వృక్ష ఆయుధం నిధాయ
కృత్తిం వసాన ఆచరపినాకం॥ ౮॥ బిభ్రదాగహి। వికిరిదవిలోహితన
మస్తే అస్తుభగవః । యాస్తే సహస్రగ్ం హేతయో ఽన్యమస్మన్నివ
పన్తుతాః। సహస్రాణిసహస్రధా బాహువో స్తవహేతయః। తాసామీ
శానోభగవః పరాచీనాముఖాకృధి॥౧౧॥ సహస్రాణిసహస్రశో యేరుద్రా
అధిభూమ్యామ్॥ తేషాగ్ంసహస్రయోజనే ఽవధన్వానితన్మసి। అస్మి
న్మహత్యర్ణ వేఽ న్తరిక్షేభవాఅధి(౧)నీలగ్రీవా శ్శితికంఠాశ్శర్వా అధః
క్షమాచరాః। నీలగ్రీవాశ్శితికంఠా దివగ్ం రుద్రా ఉపశ్రితాః। యేవృ
క్షేషుసస్పింజరా నీలగ్రీవా విలోహితాః। యేభూతానా మధిపతయో
విశిఖాసః కపర్దినః । యేఅన్నేషు వివిధ్యన్తి పాత్రేషు పిబతోజ
నాన్ । యేపథాం పథిరక్షయ ఐలబృదాయువ్యుధః । యేతీర్థాని

వరిమాచమే ప్రథిమాచమే వర్ష్మాచమే ద్రాఘుయాచమే వృద్ధంచ
మె వృద్ధిశ్చమే సత్యంచమేశ్రద్ధాచమెజగచ్చ॥౧। మెధనంచమెవశశ్చ
మె త్విషిశ్చమే క్రీడాచమె మోదశ్చమే జాతంచమే జనిష్యమాణం
చమేసూక్తంచమే సుకృతంచమేవిత్తంచమె వేద్యంచమే భూతంచమే
భవిష్యచ్చమే సుగంచమే సుపథంచమ ఋద్ధంచమ ఋద్ధిశ్చమేక్లృప్తం
చమె క్లృప్తిశ్చమే మతిశ్చమే సుమతిశ్చమే॥ 3 ॥

శంచమెమయశ్చమే ప్రియంచమేఽనుకామశ్చమెకామశ్చమే
సౌమనసశ్చమె భద్రంచమె శ్రేయశ్చమెవస్యశ్చమె యశశ్చమెభగ
శ్చమె ద్రవిణంచమే యంతాచమే ధర్తాచమే క్షేమశ్చమెధృతిశ్చమె
విశ్వంచమెమహశ్చమే సంవిచ్చమెజ్ఞాత్రంచమె సూశ్చమేప్రసూశ్చమె
సీరంచమే లయశ్చమఋతంచమె ఽమృతంచమేఽయక్ష్మంచమేఽనా
మయచ్చమేజీవాతుశ్చమేదీర్ఘాయుత్వంచమే ఽనమిత్రంచమేఽభయం
చమేసుగంచమెశయనంచమేసూషాచమేసుదినంచమే॥ ౪॥ఊర్క్చమే
సూనృతాచమెపయశ్చమె రసశ్చమేఘృతంచమె మధుచమెసగ్ధిశ్చమె
సపీతిశ్చమేకృషిశ్చమె వృష్టిశ్చమె జైత్రంచమ ఔద్భిద్యంచమేరయి
శ్చమె రాయశ్చమేపుష్టంచమెపుష్టిశ్చ మేవిభుచమే ప్రభుచమేబహు
చమె భూయశ్చమేపూర్ణంచమే పూర్ణతరంచమే ఽక్షితిశ్చమె కూయ
వాశ్చమెఽన్నంచమెఽక్షుచ్చమెవ్రీహయశ్చమె యవాశ్చమెమాషా
శ్చమె తిలాశ్చమే ముద్గాశ్చ ఖల్వాశ్చమె గోధూమాశ్చమే మసు
రాశ్చమే ప్రియంగవశ్చమే ఽణవశ్చమే శ్యామాకాశ్చమే నీవారా
శ్చమే॥౫॥అశ్మాచమె మృత్తికాచమె గిరయశ్చమె పర్వతాశ్చమెసిక

ణకలశశ్చమె వాయవ్యానిచమేపూతభృచ్చమ ఆధవనీయశ్చమ ఆగ్నీ
ధ్రంచమే హవిర్ధానంచమే గృహాశ్చమే సదశ్చమే పురోడాశాశ్చమే
పచతాశ్చమే ఽవభృథశ్చమే స్వగాకారశ్చమే। ౮॥ అగ్నిశ్చమేఘర్మ
శ్చమె ఽర్కశ్చమె సూర్యశ్చమే ప్రాణశ్చమే ఽశ్వమెధశ్చమే పృథి
వీచమే ఽదితిశ్చమేదితిశ్చమె ద్యౌశ్చమే శక్వరీరంగులయో దిశశ్చమే
యజ్ఞేన కల్పన్తామృక్చమె సామచమె స్తోమశ్చమెయజుశ్చమే దీక్షాచమే
తపశ్చమ ఋతుశ్చమే వ్రతంచమేఽ హోరాత్రయోర్వృష్ట్యా బృహ
ద్రథంతరేచమే యజ్ఞేన కల్పేతామ్ ॥ ౯ ॥ గర్భాశ్చమె వత్సాశ్చ
మే త్ర్యవిశ్చమే త్ర్యవీచమే దిత్యవాట్చమే దిత్యౌహీచమే పంచావి
శ్చమే పంచావీచమే త్రివత్సశ్చమే త్రివత్సాచమే తుర్యవాట్చమే
తుర్యౌహీచమే పష్ఠవాచ్చమే పష్ఠౌహీచమ ఉక్షాచమే వశాచమ
ఋషభశ్చ॥ ౧॥మే వేహచ్చమేఽనడ్వాంచమే ధేనుశ్చమ ఆయుర్యజ్ఞేన
కల్పతాం ప్రాణోయజ్ఞేన కల్పతా మపానో యజ్ఞేన కల్పతాంవ్యానో
యజ్ఞేన కల్పతాం చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్ప
తాం మనోయజ్ఞేన కల్పతాం వాగ్యజ్ఞేన కల్పతా మాత్మా యజ్ఞేన
కల్పతాం యజ్ఞోయజ్ఞేన కల్పతామ్ ॥ ౧౦॥ ఏకాచమే తిస్రశ్చమేపంచ
చమే సప్తచమే నవచమ ఏకాదశచమె త్రయోదశచమే పంచదశ
చమే సప్తదశచమె నవదశచమ ఏకవిగ్ంశతిశ్చమె త్రయోవిగ్ంశతి
శ్చమె పంచవిగ్ం శతిశ్చమే సప్తవిగ్ం శతిశ్చమె నవవిగ్ం శతిశ్చమ
ఏకత్రిగ్ంశచ్చమె త్రయస్త్రిగ్ంశచ్చ॥౧॥మే చతస్రశ్చమే ఽష్టౌచమే
ద్వాదశచమే షోడశచమేవిగ్ం శతిశ్చమే చతుర్విగ్ం శతిశ్చమేఽ

విరాజో అధిపూరుషః । సజాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమి మథో
పురః॥౨॥ యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసంతో
అస్యాఽసీదాజ్యమ్ । గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిః । సప్తాస్యాసన్ పరిధయః।
త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబధ్నన్పు
రుషం పశుమ్। తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్। పురుషం జాతమగ్రతః ॥౩॥
తేన దేవా అయజంత । సాధ్యా ఋషయశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ
హుతః। సంభృతం పృషదాజ్యమ్। పశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే వాయవ్యాన్।
ఆరణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చ యే। తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః। ఋచస్సామాని
జజ్ఞిరే । ఛందాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజుస్తస్మాదజాయత ౪॥
తస్మాదశ్వా అజాయంత । యే కే చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే
తస్మాత్ । తస్మాజ్జాతా అజావయః। యత్పురుషం వ్యదధుః। కతిధా
వ్యకల్పయన్ । ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ । కావూరూ పాదావు
చ్యేతే । బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్। బాహూ రాజన్యః కృతః॥
౫॥ ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత।
చంద్రమా మనసో జాతః । చక్షోః సూర్యో అజాయత। ముఖాదింద్ర
శ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణాద్వాయురజాయత । నాభ్యా ఆసీదంతరిక్షమ్।
శీర్ష్ణో ద్యౌస్సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్ । తథా లో
కాగ్ం అకల్పయన్ ॥ ౬ ॥ వేదాహమేతం పురుషం మహాంతమ్।
ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తుపారే। సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః। నామాని
కృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే। ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార। శక్రః
ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి।

నాన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే । యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాః ।
తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తే హ నాకం మహిమానస్సచన్తే ।
యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తి దేవాః ॥ ౭ ॥ అద్భ్యస్సంభూతః పృథివ్యై
రసాచ్చ । విశ్వకర్మణస్సమవర్తతాధి । తస్య త్వష్టా విదధద్రూప
మేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే । వేదాహమేతం పురుషం
మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ । తమేవం విద్వానమృత
ఇహ భవతి । నాన్యః పన్థా విద్యతేఽయనాయ । ప్రజాపతిశ్చరతి
గర్భే అన్తః । అజాయమానో బహుధా విజాయతే ॥ ౮ ॥ తస్య ధీరాః
పరిజానన్తి యోనిమ్ । మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి వేధసః । యో దేవే
భ్య ఆతపతి । యో దేవానాం పురోహితః । పూర్వో యో దేవేభ్యో
జాతః । నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే । రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తః ।
దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ । యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్ । తస్య
దేవా అసన్ వశే । హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ । అహోరాత్రే
పార్శ్వే । నక్షత్రాణి రూపమ్ । అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ । ఇష్టం మనిషాణ ।
అముం మనిషాణ । సర్వం మనిషాణ ॥ ౯ ॥ ఓం తచ్ఛంయోరావృణీ
మహే... శం చతుష్పదే ॥ ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥

పురుషసూక్తం సమాప్తమ్.

శ్రీసూక్తమ్.

హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణరజతస్రజామ్ । చన్ద్రాం హిరణ్మ
యీం లక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ ॥ ౧ ॥ తాం మ ఆవహ జాతవేదో

లక్ష్మీ మనపగామినీమ్। యస్యాంహిరణ్యం విన్దేయం గామశ్వమ్పురు
షానహమ్॥ ౨॥ అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హ స్తినాదప్రబోధినీమ్।
శ్రియ న్దేవీముపహ్వయే శ్రీర్మా దేవీజుషతామ్ ॥౩॥ కాంసోస్మితాంహి
రణ్యప్రాకారా మార్ద్రాఞ్జ్వలన్తీ న్తృప్తా న్తర్పయన్తీమ్। పద్మేస్థితా
మ్పద్మవర్ణా న్తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥ ౪ ॥ చన్ద్రామ్ప్రభా
సాంయశసాజ్వలన్తీంశ్రియం లోకేదేవజుష్టాముదారామ్ । తామ్పద్మి
నీమీం శరణ మహమ్ప్రపద్యేఽలక్ష్మీర్మేనశ్యతాన్త్వాం వృణే (వృణో
మి) ॥౫ ॥ ఆదిత్యవర్ణే తపసోఽధిజాతో వనస్పతి స్తవ వృక్షోథబిల్వః।
తస్య ఫలానితపసానుద న్తుమాయా న్తరాయాశ్చ బాహ్యాఅలక్ష్మీః॥
౬॥ ఉపైతు మాన్దేవసఖః కీ ర్తిశ్చమణినా సహ । ప్రాదుర్భూతోఽ
స్మి రాష్ట్రేఽస్మిన్కీ ర్తి మృద్ధిన్దదాతు మే ॥ ౭ ॥ క్షుత్పిపా సామలా
ఞ్జ్యేష్ఠామలక్ష్మీర్నాశయామ్యహమ్ । అభూతి మసమృద్ధిఞ్చ సర్వా
న్నిర్ణుద మేగృహాత్ ॥ ౮ ॥ గన్ధద్వారా న్దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాఙ్కరీ
షిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాంతా మిహోపహ్వయేశ్రియమ్।
౯॥ మనసః కామ మాకూతింవాచస్సత్యమశీమహి । పశూనాగ్ం
రూప మన్నస్యమయి శ్రీశ్శ్రయతాం యశః ॥ ౧౦ ॥ కర్దమేన ప్రజా
భూతా మయిసమ్భవ కర్దమ । శ్రియం వాసయ మేకులేమాతరమ్ప
ద్మమాలినీమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఆపస్సృజన్తుస్నిగ్ధాని చిక్లీత వసమే గృహే।
నిచదేవీంమ్మాతరంశ్రియం వాసయ మేకులే॥ ౧౨॥ ఆర్ద్రామ్పుష్క
రిణీ మ్పుష్టిమ్పిఙ్గళా మ్పద్మమాలినీమ్ । చన్ద్రాంహిరణ్మయీంలక్ష్మీ
ఞ్జాతవేదోమ ఆవహ ॥ ౧౩ ॥ ఆర్ద్రాం యఃకరిణీం యష్టిం సువర్ణాం

దీపయామసి ॥ ౫ ॥ యత్తే మన్యుపరో ప్తస్య పృథివీ మనుగవధ్వసే।
ఆదిత్యా విశ్వే తద్దేవా వసవశ్చ సమాభరన్ ॥ ౬ ॥ మేదినీ దేవీ వసుం
ధరా స్యాదవసుధా దేవీ వాసుకీ(వాసవీ) బ్రహ్మవర్చసః పితౄణామ్। శ్రో
త్రం చక్షుర్మనః ॥ ౭ ॥ దేవీ హిరణ్యగర్భిణీ దేవీ ప్రసోదరీ। సదనే స
త్యాయనే సీద ॥ ౮ ॥ సముద్రవతీ సావిత్రీ (అహో దేవీ, అహో దేవీ
మహ్యాంకీ (గీ) మహోధరణీ మహో అత్యతిష్ఠత్ ॥ (మహోధ్యతిష్ఠత్)॥
౯॥ శృఙ్గే శృఙ్గే యజ్ఞే యజ్ఞే విభీషణీ। ఇన్ద్రపత్నీ వ్యాపినీ సరసిజ ఇహ॥
౧౦ ॥ వాయుమతీ జలశయనీ స్వయం ధారాజా సత్యం తో పరి మేదినీ।
సోపరిధత్తం గాయ ॥ ౧౧ ॥ విష్ణుపత్నీం మహీం దేవీం మాధవీం
మాధవప్రియామ్। లక్ష్మీప్రియసఖీం దేవీం నమామ్యచ్యుతవల్ల
భామ్ ॥ ౧౨ ॥ ధనుర్ధరాయై విద్మహే సర్వసిద్ధ్యై చ ధీమహి। తన్నో
ధరా ప్రచోదయాత్ ॥ ౧౩ ॥ శృణ్వన్తి శ్రోణామమృతస్య గోపామ్।
పుణ్యామస్యా ఉపశృణోమి వాచమ్ ॥ మహీం దేవీం విష్ణుపత్నీమజూ
ర్యామ్। ప్రతీచీమేనాగ్ం హవిషా యజామః ॥ ౧౪ ॥ త్రేధా విష్ణు
రురుగాయో విచక్రమే। మహీం దివం పృథివీమన్తరిక్షమ్। తచ్ఛ్రోణైతి
శ్రవ ఇచ్ఛమానా। పుణ్యగ్ం శ్లోకం యజమానాయ కృణ్వతీ ॥ ౧౫ ॥ స్యోనా
పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః ॥ ౧౬ ॥ అది
తిర్దేవా గన్ధర్వా మనుష్యాః పితరో సురా స్తేషాగ్ం సర్వభూతానాం
మాతా మేదినీ మహతా మహీ సావిత్రీ గాయత్రీ జగత్యుర్వీ పృథ్వీ
బహులా విశ్వా భూతా కతమా కాయా సా సత్యేత్యమృతేతి వసిష్ఠః ॥ ౧౭ ॥

ఇతిసాయణాచార్య విరచితేమాధవీయే వేదార్థప్రకాశేయజుారారణ్యకే దశమప్రపాఠకేనారాయణీయాపరనామధేయ యుక్తాయాం యాజ్ఞిక్యా ముపనిషది ఏకవింశో౽నువాకః॥ పుట (౧౮౨)

కేషాంచిత్పాఠః॥ ఓం॥ మేదనీదేవీవసుంధరా... తన్నోధరా ప్రచోదయాత్ ॥ ఇక్షుశాలియవసస్యఫలాఢ్యే పారిజాత తరుశోభిత మూలే। స్వర్ణరత్నమణిమంటపమధ్యే చింతయే త్సకలలోకధరిత్రీమ్ ॥ శ్యామాంవిచిత్రాంనవరత్నభూషితాంచతుర్భుజాం తుంగపయోధరాన్వితామ్। ఇన్దీవరాక్షీం నవశాలిమంజరీం శుకందధానాం శరణం భజామహే॥ ఋక్॥ సక్తుమివ తితఉనాపునంతో యత్రధీరామనసా వాచ మక్రత। అత్రా సఖాయస్సఖ్యానిజానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధివాచి। ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

ఇతి భూసూక్తం సమాప్తమ్.

మహాసౌరమ్.

ఓం నమోబ్రహ్మణే ... ... కరోమి ॥ ... ...

అథసౌర్యాణాంమంత్రాణామృక్సంఖ్యాఋషిదైవతశ్ఛందాంస్యనుక్రమిష్యామః। పూర్వాచార్యక్రమేణైతత్సర్వం పురాదిష్టంశౌనకాదిభిరాచార్యైర్న్యపవతాంశుప్రత్యర్థమిదానీం తన్మయోచ్యతేమహావ్యాధీన్ కుష్ఠాపస్మార హృద్రోగవ్యథోదరగుల్మ భూర్గృదార్శశోణితార్శః జలోదరభగంధర పాండురోగైః కాసశ్వాసహితాది విస్ఫోటక మజీర్ణ శిరోరోగ ప్రమేహాంశ్చ మహావ్యాధీన్నాశయేత్ ।

మమ ఇహజన్మని జన్మాంతరకృతమహాపాతకోపపాతకాదిసమస్తపాపక్షయద్వారా శ్రీసవితృ సూర్యనారాయణ ముద్దిశ్య శ్రీసవితృ సూర్యనారాయణ ప్రీత్యర్థం మహాసౌరనమస్కారాణిచకరిష్యే ॥

ఛందః.

ఉదుత్యంజాతవేదసమితి త్రియోదశర్చస్యసూక్తస్య। కణ్వపుత్రః ప్రసణ్వఋషిః। సూర్యోదేవతా। నవాద్యాగాయత్రీఛందః॥

ఉద్వయంతమసస్పరీతి చతస్రోఽనుష్టుభః । ఉద్యన్నద్యేత్యయం తృచో రోగఘ్నః । ఉపనిషదంత్యార్ధర్చో ద్విషఘ్నః॥

మంత్రః.

ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్। అప త్యే తాయవో యథా నక్షత్రా యంత్యక్తుభిః। సూరాయ విశ్వచక్షసే। అదృశ్రమస్య కేతవో విరశ్మయో జనాం అను। భ్రాజంతో అగ్నయో యథా । తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య। విశ్వమాభాసి రోచనమ్। ప్రత్యఙ్ దేవానాం విశః ప్రత్యఙ్ఙుదేషి మానుషాః। ప్రత్యఙ్ విశ్వం స్వర్దృశే। ౧॥

మంత్రః.

యేనా పావక చక్షసా భురణ్యంతం జనాం అను। త్వం వరుణ పశ్యసి। విద్యామేషి రజస్పృథ్వహా మిమానో అక్తుభిః । పశ్యం జన్మాని సూర్య। సప్త త్వా హరితో రథే వహంతి దేవ సూర్య । శోచిష్కేశం విచక్షణ। అయుక్త సప్త శుంధ్యువః సూరో రథస్య నప్త్యః । తాభిర్యాతి స్వయుక్తిభిః॥ ఉద్వయం తమసస్పరి జ్యోతిష్పశ్యంత ఉత్తరమ్ । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ । ఉద్యన్నద్య మిత్రమహ ఆరోహన్నుత్తరాం దివమ్ । హృద్రోగం మమ సూర్య హరిమాణం చ నాశయ। శుకేషు మే హరిమాణం రోపణాకాసు దధ్మసి । అథో హారిద్రవేషు మే హరిమాణం నిదధ్మసి । ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసా సహ। ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మోఽహం ద్విషతే రధం । ౨ ।

ఛ ం ద ః.

చిత్రం దేవానా ముదగాదనీక మితిపఞ్చర్చస్య సూక్తస్య । ఆంగీరసపుత్రః కుత్సఋషిః సూర్యో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః ॥ మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః.

మ ం త్ర ః.

చిత్రం దేవానా ముదగాదనీకంచక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః ఆప్రాద్యావాపృథివీఽ అంతరిక్షం సూర్యఽఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ । సూర్యో దేవీ ముషసం రోచమానాం మర్యోనయోషా మభ్యేతిపశ్చాత్। యత్రానరో దేవయంతోయుగాని వితన్వతే ప్రతిభద్రాయభద్రమ్॥ భద్రాఅశ్వాహరితస్సూర్యస్య చిత్రాఽఏతగ్వాఽఅనుమాద్యాసః । నమస్యంతోదివఽఆపృష్ఠమస్థుః పరిద్యావా పృథివీయంతి సద్యః॥ తత్సూర్యస్య దేవత్వం తన్మహిత్వం మధ్యాకర్తో ర్వితతం సంజభార। యదేదయుక్తహరితస్సధస్థా దాద్రాత్రీవాస స్తమ స్సిమస్మై॥ తన్మిత్రస్య వరుణస్యా భిచక్షే సూర్యోరూపం కృణుతే ద్యోరుపస్థే । అనంత మన్యద్రుశ దస్యపాజఃకృష్ణమన్యద్ధరిత స్సంభరంతి ॥ అద్యాదేవాఽఉదితా సూర్యస్య నిరంహసః పిపృతానిరవద్యాత్ । తన్నో మిత్రో వరుణోమామహంతా మదితిస్సింధుః పృథివీఽఉతద్యాః ॥ 3॥

ఛ ం ద ః.

ఇంద్రం మిత్రమితి ద్వయో ర్మంత్రయోః । ఔచథ్యపుత్రో దీర్ఘతమఋషిః । సూర్యో దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః ॥

మ ం త్ర ః.

ఇంద్రం మిత్రంవరుణ మగ్ని మాహురథోదివ్యస్స సుపర్ణోగరుత్మాన్ । ఏకం సద్విప్రాబహుధావదం త్యగ్నింయమం మాత

రిశ్వేన మాహుః ॥ కృష్ణంనియానం హరయస్సుపర్ణా అపోవసానా దివ ముత్పతంతి। తఆవ వృత్రంత్సదనా దృతస్యాదిద్ఘృతేన పృథివీ వ్యుద్యతే ॥

ఛందః.

హంసశ్శుచిష దిత్యేకస్యాఋచో గౌతమ పుత్రో వామదేవ ఋషిః । సూర్యో దేవతా । జగతీఛందః॥

మంత్రః.

హంస శ్శుచిష ద్వసు రంతరిక్షసద్ధోతా వేదిష దతిథిర్దురోణ సత్ । నృషద్వరస దృతసద్వ్యోమస దబ్జాగోజాఋతజా అద్రిజాఋతమ్॥

ఛందః.

యత్వాసూర్యేత్యస్య మంత్రస్య । భౌమపుత్రోఽత్రిరర్షిః। సూర్యో దేవతా । అనుష్టుప్ఛందః॥

మంత్రః.

యత్వా సూర్య స్వర్భాను స్తమసావిధ్యదాసురః । అక్షేత్ర విద్యథాముగ్ధో భువ నాన్యదీధయుః॥ ౪ ॥

ఛందః.

యదద్యేత్యేకోత్తూనర్యఇతి త్రిసఉద్వే తిత్తిచతస్రోఽధకర్చ శ్చపితాసాం మైత్రావరుణ పుత్రోవసిష్ఠఋషిః । సూర్యో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః॥

మంత్రః.

యదద్యసూర్యబ్రవో నాగాఉద్యన్మిత్రాయవరుణాయసత్యమ్। వయందేవత్రాదితేస్యామ తవప్రియాసోఽఅర్యమన్గృణంతః। ఉత్సూ సో బృహద్రశ్మిం వ్యశ్రేత్తస్సువిశ్వా జనిమమానుషాణామ్। సమో విదా దదృశే రోచమానః క్రత్వాకృతః సుకృతః కర్తృభిర్భూత్।

సనూర్య ప్రతిపురోన ఉద్గా ఏభిస్తోమేభి రేతశేభి రేవైః ప్రనోమి
మిత్రాయ వరుణాయ వోచోనాగసో అర్యమ్ణే అగ్నయేచ।
వినస్సహస్రం శురుధో రదంత్వృతావానో వరుణోమిత్రో అగ్నిః।
యచ్ఛంతుచంద్రా ఉపమం నో అర్కమా కామంపూపురంతు
స్తవానాః ॥ ౫ ॥ ఉద్వేతిసుభగో విశ్వచక్షా స్సాధారణస్సూర్యో
మానుషాణామ్। చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్య దేవశ్చర్మేవయస్సమవి
వ్యక్తమాంసి। ఉద్వేతి ప్రసవీతాజనానాం మహాన్కేతు రర్ణవ
స్సూర్యస్య। సమానంచక్రం పర్యావివృత్సన్యదేతశో వహతిధూర్షు
యుక్తః। విభ్రాజమాన ఉషసాముపస్థాద్రేభై రుదేత్యనుమద్యమానః।
ఏషమేదేవ స్సవితా చచ్ఛంద యస్సమానం నప్రమినాతిధామ।
దివోరుక్మ ఉరుచక్షా ఉదేతి దూరే అర్థ స్తరణిర్భ్రాజమానః।
నూనంజనా స్సూర్యేణప్రసూతా అయన్నర్థాని కృణవన్నపాంసి।
యత్రా చక్రురమృతా గాతుమస్మై శ్యేనోనదీయన్నన్వేతిపాథః।

ఛందః.

ఉదుత్యద్దర్శతమితి త్ర్యృచస్య సూక్తస్య। మైత్రావరుణ పుత్రో వసిష్ఠఋషిః। సూర్యో దేవతా। ఆద్యాబృహతీ ద్వితీయా సతో బృహతీ। తృతీయా పురఉష్ణిక్ఛందాంసి॥

మంత్రః.

ఉదుత్యద్దర్శతంవపుర్దివ ఏతిప్రతిహ్వరే। యదీమాశుర్వహతి దేవ ఏతశో విశ్వస్మై చక్షసే అరమ్। శీర్ష్ణః శీర్ష్ణో జగత స్తస్థుషస్పతిం సమయా విశ్వమారజః॥ సప్తస్వసార స్సువితాయ సూర్యం వహంతి హరితో రథే॥ ౧ ॥ తచ్చక్షుర్దేవహితం శుక్రముచ్చరత్। పశ్యేమ

శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతమ్॥

ఛందః.

బణ్మహానసీతి ద్వయోర్మంత్రయోః । భార్గవో జమదగ్నిఋషిః । సూర్యో దేవతా । బార్హతప్రగాథశ్ఛందః॥

మంత్రః.

బణ్మహాం అసి సూర్య బడాదిత్య మహాం అసి । మహస్తే సతో మహిమా పనస్యతేద్ధా దేవ మహాం అసి । బట్సూర్య శ్రవసా మహాం అసి సత్రా దేవ మహాం అసి । మహ్నా దేవానా మసుర్యః పురోహితో విభు జ్యోతిరదాభ్యమ్॥ ౭ ।

ఛందః.

నమోమిత్రస్యేతి ద్వాదశర్చస్య సూక్తస్య । సూర్యపుత్రో అభితప ఋషిః । సూర్యో దేవతా । జగతీఛందః। దశమీ త్రిష్టుప్॥

మంత్రః.

నమో మిత్రస్య వరుణస్య చక్షసే మహో దేవాయ తదృతం సపర్యత । దూరే దృశే దేవ జాతాయ కేతవే దివస్పుత్రాయ సూర్యాయ శంసత ॥ సామా సత్యోక్తిః పరిపాతు విశ్వతో ద్యావా చ యత్ర తతన న్నహాని చ । విశ్వమన్యం నివిశతే యదేజతి విశ్వాహాపో విశ్వాహోదేతి సూర్యః॥ న తే అదేవః ప్రదివో నివాసతే యదేత శేభిః పతరై రథర్యసి। ప్రాచీనమన్య దను వర్తతే రజ ఉదన్యేన జ్యోతిషా యాసి సూర్య ॥ యేన సూర్య జ్యోతిషా బాధసే తమో జగచ్చ విశ్వముదియర్షి భానునా ॥ తేనాస్మద్విశ్వా మనిరామనా హుతిమపామీవామప దుష్ష్వప్న్యం సువ ॥ విశ్వస్య హి ప్రేషితో రక్షసి వ్రతమహేళయ న్నుచ్చరసి స్వధా అను ॥ యదద్య త్వా సూర్యోపబ్రు

వామహైతన్నో దేవాఽ అనుమతం సీత్రక్రతుం । తన్నోద్యావా పృథివీ తన్నంఽఆప ఇంద్రశ్శృణ్వంతు మరుతోహావంవచః। మాశూనేభూమ సూర్యస్య సందృశి భద్రం జీవంతో జరణా మశీమహి ॥ ౮॥ విశ్వాహాత్వాసు మనస సుచక్షసః ప్రజావంతో ఽఅనమీవాఽఽ అనాగసః॥ ఉద్యంతం త్వామిత్ర మహోదివే దివెజ్యోగ్జీవాః ప్రతిపశ్యే మసూర్య । మహిజ్యోతిర్బిభ్రతం త్వావిచక్షణ భాస్వంతం చక్షుషే చక్షుషే మయః।ఆరోహంతం బృహతఃపాజసస్పరివయం జీవాః ప్రతిపశ్యేమ సూర్య॥ యస్యతె విశ్వాభువనాని కేతునా ప్రచేరతేనిచ విశంతేఽ అక్తుభిః ॥ అనాగాస్త్వేనహరికేశసూర్యాహ్నాహ్యానోవస్య సావస్యసోదిహి ॥ శన్నోభవచక్షసాశన్నో ఽఅహ్నా శం భానునాశం హిమాశం ఘృణేన । యథాశమధ్వంచ్ఛమస ద్దురోణే తత్సూర్యద్రవిణం దేహిచిత్రమ్ ॥ అస్మాకం దేవాఽఉభయాయ జన్మనేశర్మ యచ్ఛత ద్విపదేచతుష్పదే । అదత్పిబదూర్జయమాన మాశితంతదస్మేశంయోరరపో దధాతన ॥ యద్వోదేవాశ్చకృమ జిహ్వయా గురుమనసోవా ప్రయుతీ దేవ హేళనమ్। అరావాయోనోఽ అభిదుచ్ఛునాయతేతస్మిన్తదేనో వసవో నిధేతన ॥ ౯॥

ఛందః.

సూర్యోన ఇతి పంచర్చస్య సూక్తస్య । సూర్యపుత్రోచక్షుర్ ఋషిః సూర్యో దేవతా ॥ గాయత్రీఛందః॥

మంత్రః.

సూర్యోనో దివస్పాతు వాతోఽ అంతరిక్షాత్ । అగ్నిర్నః

పార్థివేభ్యః । జోషాస విత్రర్యస్యతేహార శతం సవాం అరహాతి ప్రాహితోద్రిద్యుత్తః పతంత్యాః ॥ చక్షుర్నో దైవ స్సవితా చక్షుర్న ఉత పర్వతః । చక్షుర్ధాతా దధాతునః ॥ చక్షుర్నో ధేహిచక్షుషే చక్షుర్విఖ్యైతనూభ్యః। సంచేదం విచపశ్యేమ।సుసందృశంత్వావయం ప్రతి పశ్యేమ సూర్య । విపశ్యేమ నృచక్షసః॥ ౧౦॥

ఛందః.

విభ్రాడ్బృహ దితి చతుఋచస్య సూక్తస్య । సూర్యపుత్రో విభ్రాడృషిః।సూర్యో దేవతా।జగతీఛందః । అంత్యాప్రస్తార పఙ్క్తిః॥

మంత్రః.

విభ్రాడ్బృహత్పిబతు సోమ్యంమధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞపతావ విహ్రుతమ్ । వాతజూతో యోఽఅభిరక్షతి త్మనాప్రజాః పుపోష పురుధా విరాజతి ॥ విభ్రాడ్బృహ త్సుభృతం వాజసాతమం ధర్మం దివోధరుణేసత్యమర్పితమ్ । అమిత్రహా వృత్రహా దస్యుహంతమం జ్యోతి జజ్ఞే అసురహా సపత్నహా ॥ ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాం జ్యోతి రుత్తమం విశ్వజి ద్ధనజి దుచ్యతే బృహత్। విశ్వభ్రాడ్భ్రాజో మహి సూర్యో దృశ ఉరు పప్రథేసహఓజోఽ అచ్యుతమ్॥ విభ్రాజం జ్యోతిషాస్వ రగచ్ఛోరోచనం దివః । యేనేమా విశ్వా భువనా న్యాభృతా విశ్వకర్మణా విశ్వదేవ్యావతా ॥ ౧౧॥

ఛందః.

ఆయంగౌరితి తృచస్య। సార్పా రాజ్ఞీఋషిః। సూర్యో దేవతా। గాయత్రీ ఛందః॥

మం త్రః.

ఆయంగౌః ప్రశ్ని రక్రమీదసద న్మాతరం పురః । పితరంచ ప్రయన్త్స్వః॥ అన్తశ్చరతిరోచనాస్య ప్రాణాదపానతీ। వ్యఖ్యన్మహిషో దివమ్॥ త్రింశద్ధామ విరాజతి వాక్పతఙ్గాయ ధీయతే । ప్రతివస్తోరహ ద్యుభిః ॥౧౨॥

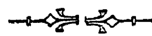
ఛందః.

ఋతంచేతి త్ర్యృచస్య । మాధుచ్ఛందసోఽఘమర్షణఋషిః । భావవృత్తో దేవతా। అనుష్టుప్ఛందః॥

మంత్రః.

ఋతంచ సత్యం చాభీద్ధాత్తపసోధ్యజాయత । తతోరాత్ర్యజాయత తతస్సముద్రోఽర్ణవః। సముద్రాదర్ణవాదధిసంవత్సరోఽజాయత । అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య మిషతోవశీ । సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్ । దివంచ పృథివీం చాన్తరిక్షమథోస్వః॥ సవితాపశ్చాత్తాత్సవితా పురస్తాత్సవితోత్తరాత్తాత్సవితాధరాత్తాత్ । సవితానస్సువతుసర్వతాతింసవితానోరాసతాం దీర్ఘమాయుః శ్రీసవితృసూర్యనారాయణార్పణమస్తు.

అథ మహాసౌర పారాయణ ఫలశ్రుతిః.



షష్టిర్ఋచో-చత్వారింశతసౌర్యాణాం శ్రీసూర్యఏవ దేవతాఅంత్యమేకేసూక్తమాత్మన స్తవంమన్యంతే । యఋషిస్సోహమితిధ్యాతవ్యం ॥ యఏతేన సౌర్యేణ సూక్తేన శ్రీ సూర్యమహరహరుపతిష్ఠంతే। ధన ధాన్య బహు రత్న నిర్వ్యాధివంత ఆయుష్య వంత ఆరోగ్యవంతో

న్నాద్యవంతో రయివంతో బలవంతో ధనవంతో బహుపుత్రవంతః॥ శ్రీకామశ్శాంతికామః పుష్టికామో తుష్టికామో మేధాకామః ప్రజ్ఞా కామ యశస్కామ ప్రజననకామ ఆయుష్యకామ ఆరోగ్యకామో న్నాద్యకామ ఏవం భాస్కరస్యారాధనం కుర్యాత్। సదాగ్రహీ పాపక్షయార్థీ వ్యాధి నాశనార్థీ శత్రు నాశనార్థీ జీవితార్థీ పుత్రార్థీ మోక్షార్థీ ధనార్థీచ కుర్వీత శ్రీసూర్య స్యైవ సాయుజ్యం సరూపతాం సంగతా మశ్నుతే. నమశ్శోనకాయ నమశ్శోనకాయ నమశ్శోనకాయ నమః పరమర్షిభ్యోనమః పరమర్షిభ్యః। శాంతా పృథివీ శివమన్తరిక్షం ద్యౌర్నోదేవ్యభయన్నో అస్తు। శివాదిశః ప్రదిశ ఉద్దిశోనఆపో విశ్వతః పరిపాంతు సర్వత శ్శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥ నమోబ్రహ్మణేనమో అస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమ ఓషధీభ్యః। నమోవాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే మహతే కరోమి॥ ఓం శ్శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥

మహాసౌరం సమాప్తమ్.

అరుణ పాఠః.

శ్రీ గురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్.

భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామ దేవాః। భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః। స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ం స స్తనూభిః। వ్యశేమ దేవహితంయదాయుః। స్వస్తిన ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః। స్వస్తినః పూషా విశ్వవేదాః। స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు। ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః.

ఓమ్॥ భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామ దేవాః భద్రంపశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః। స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ం స స్తనూభిః। వ్యశేమ దేవహితం

యదాయుః। స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః। స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః। స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు। ఆపమాపామపస్సర్వాః। అస్మాదస్మాదితోఽముతః॥ ౧ ॥ అగ్నిర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ। సహ సఞ్చస్కరర్ద్ధియా। వాయ్వశ్వా రశ్మిపతయః। మరీచ్యాత్మానో అద్రుహః। దేవీర్భువనసూవరీః। పుత్రవత్త్వాయ మే సుత। మహానామ్నీర్మహామానాః। మహసో మహసస్స్వః। దేవీః పర్జన్యసూవరీః। పుత్రవత్త్వాయ మే సుత॥ ౨ ॥ అపాశ్న్యుష్ణిమపా రక్షః। అపాశ్న్యుష్ణిమపా రఘమ్। అపాఘ్రామప చావర్తిమ్। అప దేవీరితో హిత। వజ్రం దేవీరజీతాగ్ంశ్చ। భువనం దేవసూవరీః। ఆదిత్యానదితిం దేవీమ్। యోనినోర్ధ్వముదీషత। శివా నశ్శన్తమా భవన్తు। దివ్యా ఆప ఓషధయః। సుమృడీకా సరస్వతి। మా తే వ్యోమ సంగ్దృశి॥ ౩ ॥

అముతస్సుతౌషధయో ద్వే చ॥ ౧ ॥

స్మృతిః ప్రత్యక్షమైతిహ్యమ్। అనుమానశ్చతుష్టయమ్। ఏతైరాదిత్యమణ్డలమ్। సర్వైరేవ విధాస్యతే। సూర్యో మరీచిమాదత్తే। సర్వస్మాద్భువనాదధి। తస్యాః పాకవిశేషేణ। స్మృతం కాలవిశేషణమ్। నదీవ ప్రభవాత్కాచిత్। అక్షయ్యాత్స్యన్దతే యథా॥ ౪ ॥ తాం నద్యోఽభిసమాయన్తి। సోరుస్సతీ న నివర్తతే। ఏవం నానా సముత్థానాః। కాలాస్సంవత్సరగ్ం శ్రితాః। అణుశశ్చ మహశ్శశ్చ। సర్వే సమవయన్త్రితమ్। స తైస్సర్వైస్సమావిష్టః। ఊరుస్సన్న నివర్తతే। అధిసంవత్సరం విద్యాత్। తదేవ లక్షణే॥ ౫ ॥ అణుభిశ్చ మహద్భిశ్చ। సమారూఢః ప్రదృశ్యతే। సంవత్సరః ప్రత్యక్షేణ। నాధిసత్త్వః ప్రదృశ్యతే। పటరో విక్లిధః పిఙ్గః

ఏతద్వర్ణలక్షణమ్। యత్రైతదుపదృశ్యతే। సహస్రం తత్ర నీయతే। ఏకగ్ం హి శిరో నానా ముఖే। కృత్స్నం తదృతులక్షణమ్ ॥౬॥ ఉభయతస్సప్తేన్ద్రియాణి। జల్పితం త్వేవ దిహ్యతే। శుక్లకృష్ణే సంవత్సరస్య। దక్షిణవామయోః పార్శ్వయోః। తస్యైషా భవతి। శుక్రం తే అన్యద్యజతం తే అన్యత్। విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి। విశ్వా హి మాయా అవసి స్వధావః। భద్రా తే పూషన్నిహ రాతిరస్త్వితి। నాత్ర భువనమ్। న పూషా। న పశవః। నాదిత్యస్సంవత్సర ఏవ ప్రత్యక్షేణ ప్రియతమం విద్యాత్॥ ఏతద్వై సంవత్సరస్య ప్రియతమగ్ం రూపమ్॥ యోఽస్య మహానర్థ ఉత్పత్స్యమానో భవతి॥ ఇదం పుణ్యం కురుష్వేతి। తమాహరణం దద్యాత్ ॥౭॥

యోథాలక్షణ ఋతులక్షణాం భువనగ్ంస్తప్తచ॥౨॥

సాకంజానాగ్ం సప్తథమాహురేకజమ్। షడుద్యమా ఋషయో దేవజా ఇతి। తేషామిష్టాని విహితాని ధామశః। స్థాత్రే రేజన్తే వికృతాని రూపశః। కో ను మర్యా అమిథితః। సఖా సఖాయమబ్రవీత్। జహాకో అస్మదీషతే। యస్తిత్యాజ సఖివిదగ్ం సఖాయమ్। న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి। యదీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం శృణోతి ॥౧॥ నహి ప్రవేద సుకృతస్య పన్థామితి। ఋతుర్ ఋతునా నుద్యమానః। విననాదాభిధావః। షష్టిశ్చ త్రిగ్ంశకా వల్గాః। శుక్లకృష్ణౌ చ షాష్టికౌ। సారాగవస్త్రైర్జరదక్షః। వసన్తో వసుభిస్సహ। సంవత్సరస్య సవితుః। ప్రైషకృత్ప్రథమస్స్మృతః। అమూనాదయతేత్యన్యాన్ ॥౨॥ అమూగ్ంశ్చ పరిరక్షతః। ఏతా వాచః ప్రయుజ్యన్తే। యత్రైతదుపదృశ్యతే।

ఏతద్దేవవిజానీయాత్। ప్రమాణంకాలపర్యయే। విశేషణంతు వక్ష్యామః। ఋతూనాంతన్నిబోధత। శుక్లవాసారుద్రగణాః। గ్రీష్మేణావర్తతే సహ। నిజహన్పృథివీగ్ం సర్వామ్ ॥ ౧౦ ॥ జ్యోతిషా ప్రతిఖ్యేనసః। విశ్వరూపాణి వాసాగ్ంసి। ఆదిత్యానాం నిబోధత। సంవత్సరీణంకర్మఫలమ్। వర్షాభిర్దదతాగ్ంసహ। అదుఃఖోదుఃఖచక్షురివ। తదాపీత ఇవదృశ్యతే। శీతేనావ్యథయన్నివ। రురుదక్ష ఇవదృశ్యతే। హ్లాదయతే జ్వలతశ్చైవ। శామ్యతశ్చాస్య చక్షుషీ। యావైప్రజా భ్రగ్ంశ్యన్తే। సంవత్సరాత్తా భ్రగ్ంశన్తే। యాః ప్రతితిష్ఠన్తి। సంవత్సరేతాః ప్రతితిష్ఠన్తి। వర్షాభ్య ఇత్యర్థః ॥ ౧౧ ॥ కృణోత్యా న్యాస్థన్యామే వషట్చ॥ ౩॥

అక్షిదుఃఖోత్థితస్యైవ। విప్రసన్నే కనీనికే। ఆఙ్క్తే చాద్గణం నాస్తి। ఋభూణాం తన్నిబోధత। కనకాభాని వాసాగ్ంసి। అహతాని నిబోధత। అన్నమశ్నీత మృజ్జీత। అహంవో జీవనప్రదః। ఏతా వాచః ప్రయుజ్యన్తే। శరద్యత్రోపదృశ్యతే॥ ౧౨ ॥ అభిధూన్వన్తోఽభిఘ్నన్త ఇవ। వాతవన్తో మరుద్గణాః। అముతో జేతుమిషు ముఖమివ। సన్నద్ధాస్సహదదృశే హ। అపధ్వస్తైర్వస్తివర్ణైరివ। విశిఖాసః కపర్దినః। అక్రుద్ధస్య యోత్స్యమానస్య। క్రుద్ధస్యేవలోహినీ। హేమతశ్చక్షుషీ విద్యాత్। అక్ష్ణయోః క్షిపణోరివ ॥ ౧౩ ॥ దుర్భిక్షం దేవలోకేషు। మనూనాముదకంగృహే। ఏతా వాచః ప్రవదన్తీః। వైద్యుతో యాన్తి శైశిరీః। తా అగ్నిః పవమానా అన్వైక్షత। ఇహజీవికామపరిపశ్యన్। తస్యైషా భవతి। ఇహేహ వస్స్వతపసః। మరుతస్సూర్యత్వచః। శర్మ

ప్రతిఖ్యాతావృణే॥ ౧౪॥ దృశ్యత ఇవావృణే॥ ౪॥

అతితామ్రాణి వాసాగ్ంసి। అష్టివజ్రిశతఘ్నిచ। విశ్వే దేవా
విప్రహరన్తి। అగ్నిజిహ్వా అసశ్చత। నైవ దేవో న మర్త్యః। న రాజా
వరుణో విభుః। నాగ్నిర్నేన్ద్రో న పవమానః। మాతృక్కచ్చన విద్య
తే। దివ్యస్యైకా ధనురార్త్నిః। పృథివ్యామపరా శ్రితా॥ ౧౫॥ తస్యే
న్ద్రో వమ్రిరూపేణ। ధనుర్జ్యామచ్ఛినత్స్వయమ్। తదిన్ద్రధనురిత్యజ్యమ్।
అభ్రవర్ణేషు చక్షతే। ఏతదేవ శంయోర్బార్హస్పత్యస్య। ఏతద్రుద్ర
స్య ధనుః। రుద్రస్య త్వేవ ధనురార్త్నిః। శిర ఉత్పిపేష। స ప్రవర్గ్యోఽ
భవత్। తస్మాద్యస్సప్రవర్గ్యేణ యజ్ఞేన యజతే। రుద్రస్య స శిరః
ప్రతిదధాతి। నైనగ్ం రుద్ర ఆరుకో భవతి। య ఏవం వేద॥ ౧౬॥ శ్రితా
యజతే త్రీణి చ॥ ౫॥

అత్యూర్ధ్వాక్షోఽతిరశ్చాత్। శిశిరః ప్రదృశ్యతే। నైవ రూపం
న వాసాగ్ంసి। న చక్షుః ప్రతిదృశ్యతే। అన్యోన్యం తు న హిగ్ం
స్రాతః। సతస్తద్దేవలక్షణమ్। లోహితోఽక్ష్ణి శారశీర్ష్ణిః। సూర్య
స్యోదయనం ప్రతి। త్వం కరోషి న్యఞ్జలికామ్। త్వం కరోషి నిజాను
కామ్॥ ౧౭॥ నిజానుకా మే న్యఞ్జలికా। అమీ వాచముపాసతామి
తి। తస్మై సర్వ ఋతవో నమన్తే। మర్యాదాకరత్వాత్ప్రపురోధామ్।
బ్రాహ్మణ ఆప్నోతి। య ఏవం వేద। స ఖలు సంవత్సర ఏతైస్సేనానీ
భిస్సహ। ఇన్ద్రాయ సర్వాన్కామానభివహతి। స ద్రప్సః। తస్యై
షా భవతి॥ ౧౮॥ అవ ద్రప్సో అగ్ంశుమతీమతిష్ఠత్। ఇయానః
కృష్ణో దశభిస్సహస్రైః। ఆవర్తమిన్ద్రశ్శచ్యా ధమన్తమ్। ఉప స్నుహి తం

నృమణామధ్రాష్టితి । ఏతద్వై వేద్రిస్సలావృకాస్సహ । అసురాస్పరి
వృశ్చతి । పృథివ్యగ్ంశుమతీ । తామన్వవస్థితస్సంవత్సరో దివంచ ।
నైవంవిదుషాఽఽచార్యాన్తేవాసినౌ । అన్యోఽన్యస్మై ద్రుహ్యాతామ్ ।
యో ద్రుహ్యతి । భ్రశ్యతే స్వర్గాల్లోకాత్ । ఇత్యృతుమణ్డలాని ।
సూర్యమణ్డలాన్యాఖ్యాయికాః । అత ఊర్ధ్వగ్ం సనిర్వచనాః ॥ ౧౯ ॥

నిజానుక్తాం భవతి ద్రుహ్యాతాం పఞ్చ ॥ ౬ ॥

ఆరోగో భ్రాజః పటరః పతఙ్గః । స్వర్ణరో జ్యోతిషీమాన్ విభా
సః । తే అస్మై సర్వే దివమాతపన్తి । ఊర్జందుహానా అనపస్ఫురన్త ఇతి ।
కశ్యపో ఽష్టమః । స మహామేరుం న జహాతి । తస్యైషా భవతి । య
త్తే శిల్పం కశ్యప రోచనావత్ । ఇన్ద్రియావత్పుష్కలం చిత్రభాను ।
యస్మిన్థ్సూర్యా అర్పితాస్సప్త సాకమ్ ॥ ౨౦ ॥ తస్మిన్రాజాన మధివిశ్ర
యేమమితి । తే అస్మై సర్వే కశ్యపాజ్జ్యోతిర్లభన్తే । తాన్థ్సోమః కశ్యపా
దధినిర్ధమతి । భ్రస్తాకర్మకృదివైవమ్ । ప్రాణో జీవానీన్ద్రియజీవాని ।
సప్త శీర్షణ్యాః ప్రాణాః । సూర్యా ఇత్యాచార్యాః । అపశ్యమహమే
తాన్థ్సప్త సూర్యానితి । పఞ్చకర్ణో వాత్స్యాయనః । సప్తకర్ణశ్చ ప్లాక్షిః ॥
౨౧ ॥ ఆనుశ్రవిక ఏవ నౌ కశ్యప ఇతి । ఉభౌ వేదయితే । న హి శేకుమివ మ
హామేరుం గన్తుమ్ । అపశ్యమహమేతథ్సూర్యమణ్డలం పరివర్తమానమ్ ।
గార్గ్యః ప్రాణత్రాతః । గచ్ఛన్త మహామేరుమ్ । ఏకంచాజహతమ్ ।
భ్రాజపటరపతఙ్గా నిహనే । తిష్ఠన్నాతపన్తి । తస్మాదిహ తప్త్రితపాః ॥ ౨౨ ॥
అముత్రేతరే । తస్మాదిహాతప్త్రితపాః । తేషామేషా భవతి । సప్త సూర్యా
దివమనుప్రవిష్టాః । తానన్వేతి పథిభిర్దక్షిణావాన్ । తే అస్మై సర్వే ఘృత

తస్మై వ్యేషా భవతి । అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ । విశ్వాని దేవ
వయునాని విద్వాన్ । యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనః । భూయిష్ఠాం తేన
మ ఉక్తిం విధేమేతి ॥ 33 ॥ క్రమాహితాదశస్యై ఉత్తమముచ్యతే గృహ
స్థస్య కర్మభిః పూర్వాణ్యనుహాయని ॥ ౮ ॥

అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చ । సహోజా అజిరాప్రభుః । వైశ్వా
నరో నర్యాపాశ్చ । పఙ్క్తిరాధాశ్చ సప్తమః । విసర్పేవాష్టమోఽగ్ని
నామ్ । ఏతేఽష్టౌ వసవః క్షితా ఇతి । యథర్త్వేవాగ్నే రర్చిర్వర్ణవి
శేషాః । నీలార్చిశ్చ పీతకార్చిశ్చేతి । అథ వాయోరేకాదశ పురుష
స్యైకాదశ స్త్రీకస్య । ప్రభ్రాజమానా వ్యవదాతాః ॥ 34 ॥ యాశ్చ
వాసుకివైద్యుతాః । రజతాః పరుషాః శ్యామాః । కపిలా అతిలోహితాః ।
ఊర్ధ్వా అవపతన్తాశ్చ । వైద్యుత ఇత్యేకాదశ । నైనం వైద్యుతో హినస్తి
య ఏవం వేద । స హోవాచ వ్యాసః పారాశర్యః । విద్యుద్వధమేవాహం
మృత్యుమైచ్ఛమితి । నత్వకామగ్ం హన్తి ॥ 35 ॥ య ఏవం వేద । అథ
గన్ధర్వగణాః । స్వానభ్రాట్ । అఙ్ఘారిర్బమ్భారిః । హస్తస్సుహస్తః ।
కృశానుర్విశ్వావసుః । మూర్ధన్వాన్త్సూర్యవర్చాః । కృతిరిత్యేకా
దశ గన్ధర్వగణాః । దేవాశ్చ మహాదేవాః । రశ్మయశ్చ దేవా గరగిరః ॥ 36 ॥
నైనం గరో హినస్తి । య ఏవం వేద । గౌరీమిమాయ సలిలాని తక్షతీ ।
ఏకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ । సహస్రా
క్షరా పరమే వ్యోమన్నితి । వాచో విశేషణమ్ । అథ నిగదవ్యాఖ్యాతాః ।
తానను క్రమిష్యామః । వరాహవస్స్వతపసః ॥ 37 ॥ * విద్యున్మహసో

* ,,విద్యున్మయసో,, ఇతి పాఠాన్తరమ్,

ఘోషయః । శ్రావయో గృహమేధాశ్చ త్వే తే। యే చ మే ఽశిమి విద్విషః॥ పర్జన్యాస్సప్తపృథివీమభివర్షన్తి। వృష్టిభిరితి। ఏతయైవ విభక్తివిపరీతాః॥ సప్తభిర్వాతైరుదీరితాః। అమూన్లోకానభివర్షన్తి। తేషామేషా భవతి। సమానమేతదుదకమ్॥ ౧౮ ॥ ఉచ్చైత్యవచాహభిః। భూమిం పర్జన్యా జిన్వన్తి। దివం జిన్వన్త్యగ్నయ ఇతి। యదక్షరం భూతకృతమ్। విశ్వే దేవా ఉపాసతే। మహర్షిమస్య గోప్తారమ్। జమదగ్నిమకుర్వత। జమదగ్నిరాప్యాయతే। ఛన్దోభిశ్చతురుత్తరైః। రాజ్ఞస్సోమస్య తృప్తాసః॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మణా వీర్యావతా। శివా నః ప్రదిశో దిశః। తచ్ఛం యోరావృణీమహే। గాతుం యజ్ఞాయ। గాతుం యజ్ఞపతయే। దైవీ స్వస్తిరస్తు నః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్। శం నో అస్తు ద్విపదే। శం చతుష్పదే। సోమపా ౩ అసోమపా ౩ ఇతి నిగదవ్యాఖ్యాతాః॥ ౨౦ ॥ వ్యవదాతా హా స్తిగరగిర స్తపస ఉదకం తృప్తాసశ్చతుష్పద ఏకం చ ॥ ౯ ॥

సహస్రవృదియం భూమిః। పరం వ్యోమ సహస్రవృత్। అశ్వినా భుజ్యూ నాసత్యా। విశ్వస్య జగతస్పతీ। జాయా భూమిః పతిర్వ్యోమ। మిథునం తా అతుర్యథుః। పుత్రో బృహస్పతీ రుద్రః। సరమా ఇతి స్త్రీపుమమ్। శుక్రం వామన్యద్యజతం వామన్యత్। విషురూపే అహనీ ద్యౌరివ స్థః॥ ౨౧ ॥ విశ్వా హి మాయా అవథః స్వధావన్తౌ। భద్రా వాం పూషణావిహ రాతిరస్తు। వాసాత్యౌ చిత్రౌ జగతో నిధానౌ। ద్యావాభూమీ చరథః సంసఖాయౌ। తావశ్వినా రాసభాశ్వా హవం మే। శుభస్పతీ ఆగతం సూర్యయా సహ। త్యుగ్రో హ భుజ్యుమశ్వినోదమేఘే। రయిం న కశ్చిన్మమృవాం అవాహాః। తమూహథుర్నౌభిరాత్మన్వతీభిః। అన్తరిక్షప్రుద్భి

డ్భిరపోదకాభిః॥ ౪౨॥ తిస్రః క్షపస్త్రిరహాతివ్రజద్భిః। నాసత్యా భుజ్యుమూహథుః పతఙ్గైః। సముద్రస్య ధన్వన్నార్ద్రస్య పారే। త్రిభీ రథైః శతపద్భిః షడశ్వైః। సవితారం వితన్వన్తమ్। అనుబధ్నాతి శామ్బరః। ఆపపూ ర్మమ్బరశ్చైవ। సవితాఽరేపసోఽభవత్। త్యగ్ం సుతృప్తం విదిత్వైవ। బహుసోమగిరం వశీ॥ ౪౩॥ అన్వేఽతుగ్రోఽవక్రియాంతమ్। ఆయుపూయాన్థోఽసమత్పృప్సుషు। ససజ్జాత్రిమస్తమోఽగ్న్యోఽత్త్యేతః। వాచోగాః విపాత్తితత్। సతగ్గోభిస్తవాఽత్యేత్యన్యే। రక్షసాఽనన్వితాశ్చ యే। అన్వేతి పరివృత్యాఽస్తః। ఏవమేతౌ స్థో అశ్వినా। తే ఏతే ద్యుః పృథివ్యోః। అహరహర్గర్భం దధాథే॥ ౪౪॥ తయోరేతౌ వత్సావహోరాత్రే। పృథివ్యా అహః। దివో రాత్రిః। తా అవిసృష్టౌ। దమ్పతీ ఏవ భవతః। తయోరేతౌ వత్సౌ। అగ్నిశ్చాదిత్యశ్చ। రాత్రేర్వత్సః। శ్వేత ఆదిత్యః। అహ్నోఽగ్నిః॥ ౪౫॥ తామ్రో అరుణః। తా అవిసృష్టౌ। దమ్పతీ ఏవ భవతః। తయోరేతౌ వత్సౌ। వృత్రశ్చ వైద్యుతశ్చ। అగ్నేర్వృత్రః। వైద్యుత ఆదిత్యస్య। తా అవిసృష్టౌ। దమ్పతీ ఏవ భవతః। తయోరేతౌ వత్సౌ॥ ౪౬॥ ఉష్మా చ నీహారశ్చ। వృత్రస్యోష్మా। వైద్యుతస్య నీహారః। తౌ తావేవ ప్రతిపద్యేతే। సేయగ్ం రాత్రీ గర్భిణీ పుత్రేణ సంవసతి। తస్యా వా ఏతదుల్బణమ్। యద్రాత్రౌ రశ్మయః। యథా గోర్గర్భిణ్యా ఉల్బణమ్। ఏవమేతస్యా ఉల్బణమ్। ప్రజయిష్ణుః ప్రజయా చ పశుభిశ్చ భవతి। య ఏవం వేద। ఏతముద్యన్తమపియన్తం చేతి। ఆదిత్యః పుణ్యస్య వత్సః। అథ పవిత్రాఙ్గిరసః॥ ౪౭॥ స్థోఽపోదకాభిర్వ్యళీదధాథేఽగ్నిస్తయోరేతౌ వత్సౌ భవతిఖ్యాత్యాఞ్చ॥ ౪౮॥

పవిత్రవన్తః పరివాజమాసతే। పితైషాం ప్రత్నో అభిరక్షతి వ్రతమ్।
మహస్సముద్రం వరుణస్తిరోదధే। ధీరా ఇచ్ఛేకుర్ధరుణేష్వారభమ్। పవి
త్రం తే వితతం బ్రహ్మణస్పతే। ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః। అతప్త
తనూర్న తదామో అశ్నుతే। శృతాస ఇద్వహన్తస్తథ్సమాశత। బ్రహ్మదే
వానామ్। అసతస్సద్యే తతక్షుః॥౨౮। ఋషయస్సప్తాత్రిశ్చ యత్। సర్వే
ఽత్రయో అగస్త్యశ్చ। నక్షత్రైశ్శంకృతో ఽవసన్। అథ సవితుశ్శ్యా
వాశ్వస్యావర్తికామస్య। అమీ య ఋక్షా నిహితాస ఉచ్చా। నక్తం దదృ
శ్రే కుహచిద్దివేయుః। అదబ్ధాని వరుణస్య వ్రతాని। విచాకశచ్చన్ద్రమా న
క్తమేతి। తత్సవితుర్వరేణ్యమ్। భర్గో దేవస్య ధీమహి॥ ౨౯॥ ధియో
యో నః ప్రచోదయాత్। తత్సవితుర్వృణీమహే। వయం దేవస్య భోజనమ్।
శ్రేష్ఠగ్ం సర్వధాతమమ్। తురం భగస్య ధీమహి। అపాగూహత సవి
తా తృభీన్। సర్వాన్దివో అన్ధసః। నక్తం తాన్యభవన్దృశే। అస్థ్యస్థ్నా*
సమ్భవిష్యామః। నామ నామైవ నామ మే॥౩౦॥ నపుగ్ంసకం పుమాగ్ం
స్త్ర్యస్మి। స్థావరో ఽస్మ్యథ జఙ్గమః। యజే ఽయక్షి యష్టాహే చ। మయా
భూతాన్యయక్షత। పశవో మమ భూతాని। అనూబన్ధ్యో ఽస్మ్యహం విభుః।
స్త్రియస్సతీః। తా ఉ మే పుగ్ంస ఆహుః। పశ్యదక్షణ్వాన్న విచేతదన్ధః।
కవిర్యః పుత్రస్స ఇమా చికేత॥౩౧॥ యస్తా విజానాథ్సవితుః పితాఽసత్।
అన్ధో మణిమవిన్దత్। తమనఙ్గులిరావయత్। అగ్రీవః ప్రత్యముఞ్చత్।
తమజిహ్వా అసశ్చత। ఊర్ధ్వమూలమవాక్శాఖమ్। వృక్షం యో వేద సం
ప్రతి। న స జాతు జనశ్శ్రద్దధ్యాత్। మృత్యుర్మా మారయాదితి। హసితగ్ం

* "అస్థ్యస్నా" ఇతి పాఠాన్తరమ్.

రుదితంగీతమ్॥౧౨॥వీణాపణవలాసితమ్। మృతంజీవంచయత్కిఞ్చిత్।
అఙ్గాని స్నేవవిద్ధితత్। అతృప్తస్త్వగ్ం స్తృప్యద్ధ్యాయత్। అస్మాజ్జాతా మే
మిథూచరన్। పుత్రో నిర్ఋత్యా వైదేహః। అచేతాయశ్చ చేతనః।
*సతంమణిమవిన్దత్। సోఽనఙ్గులిరావయత్। సోఽగ్రీవః ప్రత్యముఞ్చత్।
॥౧౩॥ సోఽజిహ్వో అసశ్చత। నైతమృషిం విదిత్వా నగరం ప్రవిశేత్।
యదిప్రవిశేత్। మిథౌచరిత్వా ప్రవిశేత్। తత్సమ్భవస్య వ్రతమ్। ఆత
మగ్నే రథంతిష్ఠ। ఏకాశ్వమేకయోజనమ్। ఏకచక్రమేకధురమ్। వాత
ధ్రాజిగతింవిభో। నరిష్యతి న వ్యథతే॥ ౧౪॥ నాస్యాక్షో యాతుసజ్జతి।
యచ్ఛ్వేతాన్ రోహితాగ్ంశ్చాగ్నేః। రథే యుక్త్వాఽధితిష్ఠతి। ఏకయా
చ దశభిశ్చ స్వభూతే। ద్వాభ్యామిష్టయే విగ్ంశతీ చ। తిసృభిశ్చ
వహసే త్రిగ్ంశతా చ। నియుద్భిర్వాయవిహ తా విముఞ్చ॥ ౧౫॥ తతశ్చూర్ధ
మహినామమేచికేతగ్రీతం ప్రత్యముచ్చద్వ్యథతేనస్తచ॥ ౧౬॥

ఆతనుష్వ ప్రతనుష్వ। ఉద్ధమాఽధమ సంధమ। ఆదిత్యే చన్ద్ర
వర్ణానామ్। గర్భమాధేహి యః పుమాన్। ఇతస్సిక్తగ్ం సూర్యగ
తమ్। చన్ద్రమసే రసం కృధి। వారాదం జనయాగ్రేఽగ్నిమ్। య ఏకో
రుద్ర ఉచ్యతే। అసంఖ్యాతాస్సహస్రాణి। స్మర్యతే న చ దృశ్యతే॥ ౧౭॥
ఏవమేతం నిబోధత। ఆమన్ద్రైరిన్ద్ర హరిభిః। యాహి మయూరరోమభిః।
మా త్వా కేచిన్నియేమురిన్న పాశినః। దధన్వేవ తా ఇహి। మా మన్ద్రై
రిన్ద్ర హరిభిః। యామి మయూరరోమభిః। మా మా కేచిన్నియే†

* అరణ్యకశిక్షావిరోధేఽపి సతమిత్యనువాక్తపాఠః శిష్టైరాదృతః.

† కేచిన్న్యేము † ప్రతత్వా ఇతి చ పాఠాన్తరమ్.

మృదిన్నప్రాశినః। నిధన్వ్యవతాం ౨ ఇమి । అణుభిశ్చమహద్భిశ్చ॥౫౭॥
నిఘృష్వైరసమాయుతైః । కాలైర్హరిత్వమాపన్నైః । ఇన్ద్రాయాహి
సహస్రయుక్ ।అగ్నిర్విభ్రాష్టివసనః।వాయుశ్శ్వేతసికద్రుకః। సంవ
త్సరోవిషూవర్ణైః।నిత్యాస్తేఽనుచరాస్తవ। సుబ్రహ్మణ్యోగ్ంసుబ్ర
హ్మణ్యోగ్ం సుబ్రహ్మణ్యోమ్। ఇన్ద్రాగచ్ఛహరివ ఆగచ్ఛమేధాతిథేః।
మేషవృషణశ్వస్యమేనే ॥ ౫౮ ॥ గౌరావస్కన్దిన్నహల్యాయైజార ।
కౌశిక బ్రాహ్మణగౌతమబ్రువాణ। అరుణాశ్వాఇహాగతాః।వసవఃపృథి
విక్షితః । అష్టౌదిగ్వాససోఽగ్నయః । అగ్నిశ్చజాత వేదాశ్చేత్యేతే ।
తామ్రాశ్వాస్తామ్రరథాః।తామ్రవర్ణాస్తథాఽసితాః। దణ్డహస్తాఃఖాద
గ్దతః। ఇతోరుద్రాః పరాంగతాః॥ ౫౯॥ ఉక్తగ్గ్ంస్థానం ప్రమాణంచ
పురఇత । బృహస్పతిశ్చ సవితాచ । విశ్వరూపైరిహాగతామ్। రథేనో
దకవర్త్మనా। అప్సుషాఇతితద్ద్వయోః।ఉక్తోవేషోవాసాగ్ంసిచ। కాలా
వయవానామితః ప్రతీజ్యా । * వాసాత్యాఇత్యశ్వినోః। కోఽన్తరిక్షే
శబ్దంకరోతీతి । వాసిష్ఠోరౌహిణో మీమాగ్ంసాంచక్రే।తస్యైషాభవ
తి। వాశ్రేవవిద్యుదితి। బ్రహ్మణఉదరణమసి । బ్రహ్మణ ఉదీరణమసి।
బ్రహ్మణ ఆస్తరణమసి । బ్రహ్మణఉపస్తరణమసి॥ ౬౦ ॥

దృశ్యతేచ నేపరాంగతాశ్చక్రేషట్చ ॥ ౧౨ ॥

(అపక్రామతగర్భిణ్యః) అష్టయోనీ మష్టపుత్రామ్ । అష్టపత్నీ
మిమాంమహీమ్ । అహంవేదనమే మృత్యుః। నచామృత్యురఘాఽఽ
హరత్ । అష్టయోన్యష్టపుత్రమ్। అష్టపదిదమన్తరిక్షమ్। అహంవేదన

* ,,ప్రతీచ్యా,, ఇతి పాఠాన్తరమ్.

మేమృత్యోః । నచామృత్యు రఘూ౽౽హరత్ । అష్టయోనీ మష్టపు
త్రామ్ । అష్టపత్నీమమూందివమ్॥ ౬౧ ॥ అహంవేదన మేమృత్యుః।
నచామృత్యురఘూ౽౽హరత్ । సుత్రామాణం మహీమూషు। అదితి
ర్ద్యౌరదితిర న్తరిక్షమ్। అదితిర్మాతాసపితాసపుత్రః । విశ్వేదేవాఅది
తిఃపఞ్చజనాః।అదితిర్జాతమదితిర్జనిత్వమ్। అష్టౌపుత్రాసోఅదితేః। యే
జాతా స్తన్వఃపరి। దేవాం ఉపప్రైత్సప్తభిః॥౬౨॥ పరామార్తాణ్డ
మాస్యత్। సప్తభిః పుత్రైరదితిః। ఉపప్రైత్పూర్వ్యంయుగమ్ । ప్ర
జాయైమృత్యవేతత్ । పరామార్తాణ్డమాభరదితి। తాననుక్రమిష్యా
మః। మిత్రశ్చవరుణశ్చ । ధాతాచార్యమాచ । అగ్ంశశ్చ భగశ్చ ।
ఇన్ద్రశ్చవివస్వాగ్ంశ్చేత్యేతే। హిరణ్యగర్భోహగ్ంసశ్శుచిషత్ ।బ్రహ్మ
జజ్ఞానం తదిత్పదమితి । గర్భః ప్రాజాపత్యః । అథపురుషస్స పు
రుషః॥ ౬౩ ॥

అమూందివగ్ం సప్తభిరాతే చత్వారిచ॥ ౧౩ ॥

(యద్ధాస్థానంగచ్ఛన్త్యాః) యో౽సౌతపన్నుదేతి । సనస్సర్వేషాం
భూతానాంప్రాణానాదాయోదేతి । మామేప్రజానాంమాపశూనామ్।
మామమ ప్రాణానాదాయోదగాః । అసౌయో౽స్తమేతి। సనస్సర్వే
షాం భూతానాం ప్రాణానాదాయాస్తమేతి , మామేప్రజానాంమా
పశూనామ్। మామమప్రాణానాదాయాస్తంగాః ।అసౌయఆపూర్యతి।
సనస్సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరాపూర్యతి॥ ౬౪॥ మామేప్రజానాం
మాపశూనామ్ । మామమప్రాణైరాపూరిష్ఠాః । అసౌయో౽ పక్షీ
యతి । సనస్సర్వేషాంభూతానాం ప్రాణైరపక్షీయతి । మామేప్రజానాం

మాపశూనామ్ । మామమప్రాణైరపక్షేప్తాః । అమూనినక్షత్రాణి । సర్వేషాంభూతానాంప్రాణైరపప్రసర్పన్తిచోత్సర్పన్తిచ। మామేప్రజాయామాపశూనామ్ । మామమప్రాణైరపప్రసృప తమోత్సృపత ॥ ౬౫॥ ఇమేమాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ సర్వేషాంభూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తిచోత్సర్పన్తిచ । మామేప్రజాయామాపశూనామ్। మామమ ప్రాణైరపప్రసృపతమోత్సృపత। ఇమఋతవః। సర్వేషాంభూతానాం ప్రాణైరప ప్రసర్పన్తిచోత్సర్పన్తిచ।మామెప్రజాయామాపశూనామ్। మామమ ప్రాణైరప ప్రసృపతమోత్సృపత । అయగ్ం సంవత్సరః । సర్వేషాం భూతానాంప్రాణైరపప్రసర్పతిచోత్సర్పతిచ॥ ౬౬ ॥మామే ప్రజాయామాపశూనామ్ । మామమప్రాణై రపప్రసృపమోత్సృప । ఇదమహః।సర్వేషాంభూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పతిచోత్సర్పతిచ।మామెప్రజాయామాపశూనామ్। మామమప్రాణైరపప్రసృపమోత్సృప। ఇయగ్ం రాత్రిః। సర్వేషాంభూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పతి చోత్సర్పతిచ । మామేప్రజాయామా పశూనాం । మామమ ప్రాణైరపప్రసృపమోత్సృప। ఓంభూర్భువస్సువః। ఏతద్వో మిథునం మానోమిథునగ్ం రీఢ్వం ॥ ౬౭ ॥ ప్రాణైరా పూర్యతిమోత్సృపత చోత్సర్పతిచమోత్సృపద్వేచ ॥ ౧౮ ॥

యోఽసౌషోడశామూనిద్వాదశాయం చతుర్దశ॥

ఉదేత్యస్తమేత్యాపూర్యత్యపక్షీయత్యమూని నక్షత్రాణీమేమాసా ఇమఋతవోఽయగ్ం సంవత్సర ఇదమహరియగ్ం రాత్రిర్దశ ॥

అథాదిత్యస్యాష్ట పురుషస్య । వసూనామాదిత్యానాగ్ం స్థానే

స్వ తేజసాభాని । రుద్రాణామాదిత్యానాగ్ం స్థానేస్వ తేజసాభాని । ఆ దిత్యానామాదిత్యానాగ్ంస్థానేస్వ తేజసాభాని । సతాగ్ం సత్యానామ్ ఆదిత్యానాగ్ం స్థానేస్వ తేజసాభాని । అభిధూన్వతామభిఘ్నతామ్ । వాతవతాం మరుతామ్। ఆదిత్యానాగ్ంస్థానేస్వ తేజసాభాని। ఋభూ ణామాదిత్యానాగ్ంస్థానే స్వ తేజసాభాని । విశ్వేషాం దేవానామ్ । ఆదిత్యానాగ్ం స్థానేస్వ తేజసాభాని । సంవత్సరస్యసవితుః। ఆదిత్యస్య స్థానే స్వ తేజసా భాని । ఓం భూర్భువస్స్వః । రశ్మయో వో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీఢ్వమ్ ॥౬౮॥

ఋభూణామాదిత్యానాగ్ం స్థానేస్వ తేజసాభానిషట్చ॥ ౧౫॥

ఆరోగస్యస్థానే స్వ తేజసాభాని। భ్రాజస్యస్థానేస్వ తేజసాభాని । పటరస్యస్థానేస్వ తేజసాభాని । పతఙ్గస్యస్థానే స్వ తేజసాభాని । స్వర్ణ రస్యస్థానే స్వ తేజసాభాని । జ్యోతిషీమతస్యస్థానే స్వ తేజసాభాని । విభాసస్యస్థానేస్వ తేజసాభాని । కశ్యపస్యస్థానే స్వ తేజసాభాని । ఓం భూర్భువస్స్వః । ఆపో వో మిథునంమానో మిథునగ్ం రీఢ్వమ్। ౭౯॥ ఆరోగస్య దశ ॥౧౬॥

అథ వాయో రేకాదశ పురుషస్యైకాగశస్త్రీకస్య । ప్రభ్రా జమానానాగ్ంరుద్రాణాగ్ంస్థానేస్వ తేజసాభాని । వ్యవదాతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానేస్వ తేజసాభాని । వాసుకివైద్యుతానాగ్ం రుద్రా ణాగ్ంస్థానేస్వ తేజసాభాని। రజతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వ తే జసాభాని । పరుషాణాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వ తేజసాభాని । శ్యా మానాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానే స్వ తేజసాభాని । కపిలానాగ్ం రుద్రా

ణాగ్ంస్థానేస్వతేజసాభాని । అతిలోహితానాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । ఊర్ధ్వానాగ్ంరుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని॥ ౮౦॥ అవపతన్తానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానేస్వతేజసాభాని । వైద్యుతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని । వ్రభ్రాజమానీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని । వ్యవదాతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని । వాసుకివైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని । రజతానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని। పరుషాణాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని । శ్యామానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని । కపిలానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని। అతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసాభాని । అవపతన్తీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని । వైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని । ఓం భూర్భువస్సువః । రూపాణి నో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీఢ్వం॥ ౮౧॥

ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాన్యతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని పఞ్చ చ ॥ ౮౨॥

అథాగ్నేరష్టపురుషస్య । అగ్నేః పూర్వదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసాభాని। జాతవేదస ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసాభాని । సహోజసో దక్షిణ దిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । అజిరాప్రభవ ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసా భాని॥ వైశ్వానరస్య పరదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసాభాని । నర్యాపస ఉపదిశ్యస్య స్థానేస్వతేజసాభాని । పఙ్క్తిరాధస ఉదగ్దిశ్యస్య

స్థానే స్వతేజసా భాని । విసర్పిణ ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసా భాని । ఓం భూర్భువస్సువః । దిశో వో మిథునం మా నో మిథునగ్ంరీఢ్వమ్ ॥ ౨౨ ॥ స్వరేకంచ॥ ౧౮॥ ఏతద్బ్రహ్మయ ఆపో రూపాణి * దిశః పశ్చా॥

దక్షిణ పూర్వస్యాం దిశి విసర్పి నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి । దక్షిణా పరస్యాం దిశ్య విసర్పీ నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి । ఉత్తరపూర్వస్యాం దిశి విషాదీ నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి । ఉత్తరాపరస్యాం దిశ్యవిషాదీ నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి । ఆయస్మిన్థ్సప్త వాసవా ఇన్ద్రియాణి శతక్రతవిత్యేతే॥౨౩॥ దక్షిణ పూర్వాస్యాంనవ॥౧౯॥

ఇన్ద్రఘోషా వో వసుభిః పురస్తాదుపదధతామ్ । మనో జవసో వః పితృభిర్దక్షిణత ఉపదధతామ్ । ప్రచేతా వో రుద్రైః పశ్చాదుపదధతామ్ । విశ్వకర్మా వ ఆదిత్యై రుత్తరత ఉపదధతామ్ । త్వష్టా వో రూపైరుపరిష్టాదుపదధతామ్ । సంజ్ఞానం వః పశ్చాదితి । ఆదిత్యస్సర్వోఽగ్నిః పృథివ్యామ్ । వాయురన్తరిక్షే । సూర్యో దివి । చన్ద్రమా దిక్షు । నక్షత్రాణి స్వే లోకే । ఏవా హ్యేవ । ఏవా హ్యగ్నే । ఏవా హి వాయో । ఏవా హీన్ద్ర । ఏవా హి పూషన్ । ఏవా హి దేవాః ॥౨౪॥ దిక్షుసప్త చ ॥౨౦॥

ఆపమాపామపస్సర్వాః । అస్మాదస్మాదితో ఽముతః । అగ్నిర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ । సహ సంచస్కరర్ధియా । వాయ్వశ్వా రశ్మిపతయః । మరీచ్యాత్మానో అద్రుహః । దేవీర్భువనసూవరీః । పుత్రవత్త్వాయ మే సుత । మహానామ్నీర్మహామానాః । మహసో మహస్స్వః ॥౨౫॥ దేవీః పర్జన్యసూవరీః । పుత్రవత్త్వాయ మే సుత । అపాశ్న్యుష్ణిమపారక్షః । అపాశ్న్యుష్

* దిశః పశ్చా ఇతిపాఠః.

క్షిప్రముపారఘుమ్। అపాఘామపచ్ఛావతీమ్। అపదేవీరితోహిత। వజ్రం దేవీరజీతాగ్ంశ్చ। భువనం దేవసూవరీః। ఆదిత్యానదితిం దేవీమ్। యోనినోర్ధ్వముదీషత॥ ౨౧॥ భద్రం కర్ణేభిశ్శృణుయామ దేవాః। భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః॥ స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః। వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః। స్వస్తిన ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః। స్వస్తినః పూషా విశ్వవేదాః। స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు। కేతవో అరుణాసశ్చ। ఋషయో వాతరశనాః। ప్రతిష్ఠాగ్ంశతధాహి। సమాహితాసోఽసహస్రధాయసమ్। శివానశ్శన్తమా భవన్తు। దివ్యా ఆప ఓషధయః। సుమృడీకా సరస్వతి। మా తే వ్యోమ సందృశి॥ ౨౨॥ స్వర్దీపత వాతరశనాష్టౌచ॥ ౨౧॥

యోఽపాం పుష్పం వేద। పుష్పవాన్ప్రజావాన్పశుమాన్భవతి। చన్ద్రమా వా అపాం పుష్పమ్। పుష్పవాన్ప్రజావాన్పశుమాన్భవతి। య ఏవం వేద। యోఽపామాయతనం వేద। ఆయతనవాన్భవతి। అగ్నిర్వా అపామాయతనం। ఆయతనవాన్భవతి। యోఽగ్నేరాయతనం వేద॥ ౨౩॥ ఆయతనవాన్భవతి। ఆపో వా అగ్నేరాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి॥ య ఏవం వేద। యోఽపామాయతనం వేద। ఆయతనవాన్భవతి। వాయుర్వా అపామాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। యో వాయోరాయతనం వేద। ఆయతన వాన్భవతి॥ ౨౪॥ ఆపో వై వాయోరాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। య ఏవం వేద। యోఽపామాయతనం వేద। ఆయతనవాన్భవతి। అసౌ వై తపన్నపామాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। యోఽముష్య తపత ఆయతనం వేద।

ఆయతనవాన్భవతి । ఆపోవా అముష్యతపత ఆయతనమ్॥ ౧౦॥ ఆయ
తనవాన్భవతి। యఏవం వేద। యోఽపామాయతనం వేద । ఆయతన
వాన్భవతి । చన్ద్రమావా అపామాయతనమ్ । ఆయతనవాన్భవతి। య
శ్చన్ద్రమస ఆయతనం వేద । ఆయతనవాన్భవతి । ఆపోవై చన్ద్రమస
ఆయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి ॥ ౧౧ ॥ యఏవం వేద । యోఽపా
మాయతనం వేద। ఆయతనవాన్భవతి । నక్షత్రాణి వా అపామాయత
నమ్। ఆయతనవాన్భవతి। యోనక్షత్రాణామాయతనం వేద । ఆయతన
వాన్భవతి । ఆపోవై నక్షత్రాణా మాయతనమ్ । ఆయతనవాన్భవతి ।
యఏవం వేద॥ ౧౨ ॥ యోఽపామాయతనం వేద । ఆయతనవాన్భ
వతి । పర్జన్యోవా అపామాయతనమ్ । ఆయతన వాన్భవతి ।
యః పర్జన్యస్యాయతనం వేద । ఆయతనవాన్భవతి । ఆపో వై పర్జ
న్యస్యాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। యఏవం వేద । యోఽపామా
యతనం వేద ॥ ౧౩॥ ఆయతనవాన్భవతి । సంవత్సరోవా అపామాయ
తనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। యస్సంవత్సరస్యాయతనం వేద। ఆయత
నవాన్భవతి । ఆపోవై సంవత్సరస్యాయతనమ్ । ఆయతనవాన్భవతి।
యఏవం వేద। యోఽప్సునావం ప్రతిష్ఠితాం వేద । ప్రత్యేవతిష్ఠతి ॥
౧౪ ॥ ఇమేవైలోకా అప్సు ప్రతిష్ఠితాః । తదేషాఽభ్యనూక్తా॥ అపా
గ్ంరసముదయగ్ంసన్ । సూర్యేశుక్రగ్ం సమాభృతమ్ । అపాగ్ం
రసస్యయోరసః । తంవోగృహ్ణామ్యుత్తమమితి । ఇమేవైలోకా అపా
గ్ంరసః । తేఽముష్మిన్నాదిత్యేసమాభృతాః । జానుదఘ్నీముత్తర
వేదీంఖాత్వా । అపాంపూరయిత్వా గుల్ఫదఘ్నమ్ ॥ ౧౫ ॥ పుష్కర

పర్ణైః పుష్కరదణ్డైః పుష్కరైశ్చసగ్ంస్తీర్య । తస్మిన్విహాయసే ।
అగ్నింప్రణీయోపసమాధాయ।బ్రహ్మవాదినోవదన్తి। కస్మాత్ప్రణీతేఽ
యమగ్నిశ్చీయతే । సాప్రణీతే ఽయమప్సుహ్యాయంచీయతే । అసౌ
భువనే ఽప్యనాహితాగ్నయేతాః । తమభిత ఏతా అబీష్టకా ఉపదధాతి।
అగ్నిహోత్రే దర్శ పూర్ణమాసయోః । పశుబన్ధే చాతుర్మాస్యేషు॥
౬॥ అథో ఆహుః । సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి । ఏతద్ధస్మవా
ఆహుశ్శణ్డిలాః । కమగ్నించినుతే । సత్రియ మగ్నిం చిన్వానః ।
సంవత్సరం ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నించినుతే । సావిత్రమగ్నించిన్వానః ।
అముమాదిత్యం ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నిం చినుతే ॥ ౭ ॥ నాచి
కేతమగ్నిం చిన్వానః । ప్రాణాన్ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నిం చినుతే ।
చాతుర్హోత్రియమగ్నించిన్వానః । బ్రహ్మప్రత్యక్షేణ ॥ కమ
గ్నించినుతే । వైశ్వసృజమగ్నిం చిన్వానః । శరీరం ప్రత్యక్షేణ ।
కమగ్నిం చినుతే। ఉపానువాక్యమాశుమగ్నించిన్వానః ॥ ౮ ॥ఇమా
న్లోకాన్ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నించినుతే। ఇమమారుణకేతు కమగ్నించి
న్వాన ఇతి । య ఏవాసౌ । ఇతశ్చాముతశ్చావ్యతీపాతీ । తమితి ।
యోఽగ్నేర్మిథూయా వేద । మిథునవాన్భవతి। ఆపో వా అగ్నేర్మిథూ
యాః । మిథునవాన్భవతి । య ఏవం వేద ॥ ౯ ॥ వేద భవత్రా
యతనం భవతి వేగ వేద తిష్ఠతి గుల్ఫదఘ్నం చాతుర్మాస్యేష్వము
మాదిత్యం ప్రత్యక్షేణక మగ్నించినుత ఉపానువాక్యమాశుమగ్నించి
న్వానో మిథూయా మిథునవాన్భవత్యేకంచ ॥ ౨౨॥

పుష్పమగ్నిర్వాయురసౌ వై తపంచన్ద్రమానక్షత్రాణి పర్జన్యస్సం

వత్స * రోహూఽప్పునావమేతద్ధస్మ వై సత్రియగ్ం సంవత్సరగ్ం సావి
త్రియముంనాచి। కేతంప్రాసాగ్ంశ్చాతుర్హోత్రియంబ్రహ్మా వై శ్వస్ర
జగ్ం శరీరముపాను వ్రాక్యమూళమ్నిమాల్లో కాన్ని మమూరుణ కేతుకము
గ్నించి న్వ్యానోయ ఏవాసా ॥

ఆపో వా ఇదమాసఽన్సలిలమేవ। సప్రజాపతిరేకః పుష్కరపర్ణే
సమభవత్। తస్యాన్తర్మనసికామస్సమవర్తత। ఇదగ్ం సృజేయమితి।
తస్మాద్యత్పురుషో మనసాఽభిగచ్ఛతి। తద్వాచావదతి। తత్కర్మణా
కరోతి। తదేషాఽభ్యనూక్తా। కామస్తదగ్రేసమవర్తతాధి। మనసో
రేతః ప్రథమం యదాసీత్ ॥ ౯ ॥ సతో బన్ధుమసతి నిరవిన్దన్।
హృదిప్రతీష్యాకవయోమనీషేతి। ఉపైనంతదుపనమతి। యత్కామో
భవతి। యఏవం వేద। సతపోఽతప్యత। సతపస్తప్త్వా। శరీరమ
ధూనుత। తస్యయన్మాగ్ంసమాసీత్ ॥ తతోఽరుణాః కేతవో వాత
రశనా ఋషయ ఉదతిష్ఠన్ ॥ ౧౦ ॥ యేనఖాః। తే వైఖానసాః।
యేవాలాః। తేవాలఖిల్యాః। యోరసః। సోఽపామ్। అన్తరతఃకూర్మం
భూతగ్ం సర్పన్తమ్। తమబ్రవీత్। మమ వై త్వఙ్మాగ్ంసా। సమభూత్
॥ ౧౧ ॥ నేత్యబ్రవీత్। పూర్వమేవాహమిహాసమితి। తత్పురుషస్యపురు
షత్వమ్। ససహస్రశీర్షాపురుషః। సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్। భూత్వో
దతిష్ఠత్। తమబ్రవీత్। త్వం వై పూర్వగ్ం సమభూః। త్వమిదంపూర్వః
కురుష్వేతి। సఇతఆదాయాపః ॥ ౧౨ ॥ అఞ్జలినా పురస్తాదుపాదధాత్।
ఏవాహ్యేవేతి। తతఆదిత్య ఉదతిష్ఠత్। సాప్రాచీదిక్। అథారుణఃకేతు

* రక్షతి సత్రియం ఇతి పాఠాన్తరం.

ర్దక్షిణత ఉపాదధాత్ । ఏవాహ్యగ్న ఇతి । తతో వా అగ్నిరుదతిష్ఠత్ । సా దక్షిణా దిక్ । అథారుణః కేతుః పశ్చాదుపాదధాత్ । ఏవాహి వాయో ఇతి॥ ౯౪॥ తతో వాయురుదతిష్ఠత్ । సా ప్రతీచీ దిక్ । అథారుణః కేతురుత్తరత ఉపాదధాత్ । ఏవాహీన్ద్రేతి । తతో వా ఇన్ద్ర ఉదతిష్ఠత్ । సోదీచీ దిక్ । అథారుణః కేతుర్మధ్య ఉపాదధాత్ । ఏవాహి పూషన్నితి । తతో వై పూషోదతిష్ఠత్ । సేయం దిక్ । ౯౫ ॥ అథారుణః కేతురుపరిష్టాదుపాదధాత్ । ఏవాహి దేవా ఇతి । తతో దేవమనుష్యాః పితరః । గన్ధర్వాప్సరసశ్చోదతిష్ఠన్ । సోర్ధ్వా దిక్ । యా విప్రుషో విపరాపతన్ । తాభ్యోఽసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచాశ్చోదతిష్ఠన్ । తస్మాత్తే పరాభవన్ । విప్రుడ్భ్యో హి తే సమభవన్ । తదేషాఽభ్యనూక్తా॥ ౯౬॥ ఆపో హ యద్బృహతీర్గర్భమాయన్ । దక్షం దధానా జనయన్తీస్స్వయమ్భుమ్ । తత ఇమేఽధ్యసృజ్యన్త సర్గాః । అద్భ్యో వా ఇదగ్ం సమభూత్ । తస్మాదిదగ్ం సర్వం బ్రహ్మ స్వయమ్భ్వితి । తస్మాదిదగ్ం సర్వగ్ం శిథిలమివాధ్రువమివాభవత్ । ప్రజాపతిర్వావ తత్ । ఆత్మనాఽఽత్మానం విధాయ । తదేవానుప్రావిశత్ । తదేషాఽభ్యనూక్తా॥ ౯౭ ॥ విధాయ లోకాన్విధాయ భూతాని । విధాయ సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ । ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య । ఆత్మనాఽఽత్మానమభిసంవివేశేతి । సర్వమేవేదమాప్త్వా । సర్వమవరుధ్య । తదేవానుప్రవిశతి । య ఏవం వేద॥ ౯౮॥

ఆ సీదతిష్ఠన్నభూదపో వాయో ఇతి సేయం దిగభ్యనూక్తాఽభ్యనూక్తాఽష్టౌ చ॥ ౨౩॥

చతుష్టయ్య ఆపో గృహ్ణాతి । చత్వారి వా అపాగ్ం రూపాణి । మేఘో

విద్యుత్ । స్తనయిత్నుర్వృష్టిః । తా అన్వేవావరున్ధే । ఆతపతివర్ష్యా గృహ్ణాతి । తాః పురస్తాదుపదధాతి । ఏతా వై బ్రహ్మవర్చస్యా ఆపః । ముఖత ఏవ బ్రహ్మవర్చసమవరున్ధే । తస్మాన్ముఖతో బ్రహ్మవర్చసితరః ॥ కూప్యా గృహ్ణాతి । తా దక్షిణత ఉపదధాతి । ఏతా వై తేజస్వినీరాపః । తేజ ఏవాస్య దక్షిణతో దధాతి । తస్మాద్దక్షిణోఽర్ధస్తేజస్వితరః । స్థావరా గృహ్ణాతి । తాః పశ్చాదుపదధాతి । ప్రతిష్ఠితా వై స్థావరాః । పశ్చాదేవ ప్రతితిష్ఠతి । వహన్తీర్గృహ్ణాతి ॥ ౧౦౦ ॥ తా ఉత్తరత ఉపదధాతి । ఓజసా వా ఏతా వహన్తీరివోద్గతీరివ ఆకూజతీరివ ధావన్తీః । ఓజ ఏవాస్యోత్తరతో దధాతి । తస్మాదుత్తరోఽర్ధ ఓజస్వితరః । సమ్భార్యా గృహ్ణాతి । తా మధ్య ఉపదధాతి । ఇయం వై సమ్భార్యాః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి । పల్వల్యా గృహ్ణాతి । తా ఉపరిష్టాదుపదధాతి ॥ ౧౦౧ ॥ అసౌ వై పల్వల్యాః । అముష్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి । దిక్షూపదధాతి । దిక్షు వా ఆపః । అన్నం వా ఆపః । అద్భ్యో వా అన్నం జాయతే । యదేవాద్భ్యోఽన్నం జాయతే । తదవరున్ధే । తం వా ఏతమరుణాః కేతవో వాతరశనా ఋషయోఽచిన్వన్ । తస్మాదారుణకేతుకః । తదేషాఽభ్యనూక్తా । కేతవో అరుణాసశ్చ ఋషయో వాతరశనాః । ప్రతిష్ఠాం శతధా హి । సమాహితాసో సహస్రధాయసమితి । శతశశ్చైవ సహస్రశశ్చ ప్రతితిష్ఠతి । య ఏతమగ్నిం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥ ౧౦౨ ॥

బ్రహ్మవర్చసితరో వహన్తీర్గృహ్ణాతి తా ఉపరిష్టాదుపదధాత్యారుణకేతుకోఽష్టౌ చ ॥ ౨౪ ॥

జానుదఘ్నీముత్తరవేదీం ఖాత్వా । అపాం పూరయతి । అపాగ్ం

సర్వత్వాయ । పుష్కరపర్ణగ్ంరుక్మంపురుషమిత్యుపదధాతి । తపో వై పుష్కరపర్ణమ్ । సత్యగ్ంరుక్మః । అమృతం పురుషః । ఏతావద్వావ వాస్తి । యావదేతత్ । యావదేవాస్తి ॥ ౧౩॥ తదవరున్ధే । కూర్మముపదధాతి । అపామేవ మేధమవరున్ధే । అథో స్వర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । ఆపమాపామపస్సర్వాః । అస్మాదస్మాదితోఽముతః । అగ్నిర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ । సహ సఞ్చస్కరర్ధియాఇతి । వాయ్వశ్వా రశ్మిపతయః । లోకం పృణ ఛిద్రం పృణ ॥ ౧౪॥ యాస్తిస్రః పరమజాః । ఇన్ద్రఘోషా వో వసుభిరేవాహ్యావేతి । పఞ్చ చితయ ఉపదధాతి । పాఙ్క్తోఽగ్నిః । యావానేవాగ్నిః । తం చినుతే । లోకంపృణయా ద్వితీయాముపదధాతి । పఞ్చపదా వై విరాట్ । తస్యా వా ఇయం పాదః । అన్తరిక్షం పాదః । ద్యౌః పాదః । దిశః పాదః । పరోరజాః పాదః । విరాజ్యేవ ప్రతితిష్ఠతి । య ఏతమగ్నిం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥ ౧౫ ॥

అస్తిస్పృణాన్తరిక్షం పాదష్షట్చ ॥ ౨౫ ॥

అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ । తమభిత ఏతా అభీష్టకా ఉపదధాతి । అగ్నిహోత్రే దర్శపూర్ణమాసయోః । పశుబన్ధే చాతుర్మాస్యేషు । అథో ఆహుః । సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి । అథ హ స్మాహారుణస్స్వాయమ్భువః । సావిత్రస్సర్వోఽగ్నిరిత్యననుషఙ్గం మన్యామహే । నానా వా ఏతేషాం వీర్యాణి । కమగ్నిం చినుతే ॥ ౧౬ ॥ సత్రియమగ్నిం చిన్వానః । కమగ్నిం చినుతే । సావిత్రమగ్నిం చిన్వానః । కమగ్నిం చినుతే । నాచికేతమగ్నిం చిన్వానః । కమగ్నిం చినుతే । చాతుర్హోత్రియమగ్నిం చిన్వానః । కమగ్నిం చినుతే । వైశ్వసృజమగ్నిం చిన్వా

నః। కమగ్నిం చినుతే॥౧౦౭॥ ఉపానువాక్యమాశుమగ్నిం చిన్వానః। కమ
గ్నిం చినుతే । ఇమమారుణ కేతుకమగ్నిం చిన్వానఇతి । వృషావా
అగ్నిః । వృషాణౌ సఙ్గ్స్ఫాలయేత్ । హన్యేతాస్య యజ్ఞః । తస్మాన్నా
నుషజ్యః। సోత్తరవేదిషు క్రతుషు చిన్వీత । ఉత్తరవేద్యాగ్ం హ్యగ్నిశ్చీ
యతే । ప్రజాకామశ్చిన్వీత ॥ ౧౦౮ ॥ ప్రాజాపత్యో వా ఏషోఽగ్నిః ।
ప్రాజాపత్యాః ప్రజాః। ప్రజావాన్భవతి । య ఏవం వేద । పశుకామశ్చి
న్వీత । సంజ్ఞానం వా ఏతత్పశూనామ్ । యదాపః । పశూనామేవ
సంజ్ఞానేఽగ్నిం చినుతే । పశుమాన్భవతి । య ఏవం వేద ॥ ౧౦౯ ॥
వృష్టికామశ్చిన్వీత । ఆపో వై వృష్టిః। పర్జన్యో వర్షుకో భవతి । య ఏ
వం వేద । ఆమయావీ చిన్వీత । ఆపో వై భేషజమ్ । భేషజమేవాస్మై క
రోతి। సర్వమాయురేతి । అభిచరగ్గ్శ్చిన్వీత । వజ్రో వా ఆపః॥ ౧౧౦॥
వజ్రమేవ । భ్రాతృవ్యేభ్యః ప్రహరతి । స్తృణుత ఏనమ్। తేజస్కామో
యశస్కామః। బ్రహ్మవర్చసకామస్స్వర్గకామశ్చిన్వీత । ఏతావద్వా
వాస్తి। యావదేతత్ । యావదేవాస్తి । తదవరున్ధే । తస్యైతద్వ్ర
తమ్ । వర్షతి న ధావేత్ ॥ ౧౧౧॥ అమృతం వా ఆపః । అమృతస్యాన
న్తరిత్యై। నాప్సు మూత్రపురీషం కుర్యాత్ । న నిష్ఠీవేత్ । న వివసనస్స్నా
యాత్ । గుహ్యో వా ఏషోఽగ్నిః । ఏతస్యాగ్నేరనతిదాహాయ । న పు
ష్కరపర్ణాని హిరణ్యం వాఽధితిష్ఠేత్। ఏతస్యాగ్నేరనభ్యారోహాయ।
న కూర్మస్యాశ్నీయాత్। నోదకస్యాఘాతుకాన్యేనమోదకాని భవన్తి।
అఘాతుకా ఆపః। య ఏతమగ్నిం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద॥ ౧౧౨॥

చినుతే చినుతే ప్రజాకామశ్చిన్వీత య ఏవం వేదాపోధా వేద

శ్నియాశ్చ త్వారిచ ॥ ౧౯ ॥

ఇమానుకం భువనా సీషధేమ । ఇన్ద్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః । యజ్ఞం చ నస్తన్వం చ ప్రజాం చ । ఆదిత్యైరిన్ద్రస్సహ సీషధాతు । ఆదిత్యైరిన్ద్రస్సగణో మరుద్భిః । అస్మాకం భూత్వవితా తనూనామ్ । ఆప్లవస్వ ప్రప్లవస్వ । ఆణ్డీభవ జమా ముహుః । సుఖాదీం దుఃఖనిధనామ్ । ప్రతిముఞ్చస్వ స్వాం పురమ్ ॥ ౧౧౩ ॥ మరీచయస్స్వాయంభువాః । యే శరీరాణ్యకల్పయన్ । తే తే దేహం కల్పయన్తు । మా చ తే ఖ్యాస్మ తీరిషత్ । ఉత్తిష్ఠత మా * స్వప్త । అగ్నిమిచ్ఛధ్వం భారతాః । రాజ్ఞస్సోమస్య తృప్తాసః । సూర్యేణ సయుజోషసః । యువా సువాసాః । అష్టాచక్రా నవద్వారా ॥ ౧౧౪ ॥ దేవానాం పూరయోధ్యా । తస్యాగ్ం హిరణ్మయః కోశః । స్వర్గో లోకో జ్యోతిషాఽఽవృతః । యో వై తాం బ్రహ్మణో వేద । అమృతేనాఽఽవృతాం పురీమ్ । తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రహ్మా చ । ఆయుః కీర్తిం ప్రజాం దదుః । విభ్రాజమానాగ్ం హరిణీమ్ । యశసా సంపరీవృతామ్ । పురగ్ం హిరణ్మయీం బ్రహ్మా ॥ ౧౧౫ ॥ వివేశాపరాజితా । పరాజేత్యజ్యామయీ । పరాజేత్యనాశకీ । ఇహ చాముత్ర చాన్వేతి । విద్వాన్దేవాసురానుభయాన్ । యత్కుమారీ మన్ద్రయతే । యద్యోషి ద్యత్పతివ్రతా । అరిష్టం యత్కిఞ్చ క్రియతే । అగ్నిస్తదను వేధతి । అశృతాసశ్శృతాసశ్చ ॥ ౧౧౬ ॥ యజ్వానో యేఽప్యయజ్వనః । స్వర్యన్తో నాపేక్షన్తే । ఇన్ద్రమగ్నిం చ యే విదుః । సికతా ఇవ సంయన్తి । రశ్మిభిస్సముదీరితాః । అస్మాల్లోకాదముష్మాచ్చ ఋషిభిరదాత్పృశ్నిభిః ।

* స్వప్త ఇతి పాఠాంతరం

అపేత వీత విచసర్పతాతః । యేఽత్రస్థ పురాణా యే చ నూతనాః । అహోభిరద్భిరక్తుభిర్వ్యక్తమ్ । ౧౧౭॥ యమోదదాత్వవసానమస్మై । నృమ్ణాంతు నృపాత్వర్యః । అకృష్టా యే చ కృష్టజాః । కుమారీషు కనీనీషు । జారిణీషుచ యే హితాః । రేతఃపీతా ఆణ్డపీతాః । అంగారేషుచ యే హుతాః । ఉభయాన్పుత్రపౌత్రకాన్ । యువేఽహం యమరాజగాన్ । శతమిన్నుశరదః । అదోయద్బ్రహ్మవిలబమ్ । పితౄణాంచ యమస్యచ । వరుణస్యాశ్వినోరగ్నేః । మరుతాంచ విహాయసామ్ । కామప్రయవణం మే అస్తు । సహ్యేవాస్మిస్సనాతనః । ఇతి నాకో బ్రహ్మిశ్రవో రాయో ధనమ్ । పుత్రానాపో దేవీరిహాహితా ॥ ౧౧౮ ॥

పురం నవద్వారాం బ్రహ్మ చవ్యక్తగ్ం శరదోఽష్టౌ చ ॥ ౨౭॥

విశీర్ష్ణీం గృధ్రశీర్ష్ణీంచ । అపేతో నిరృతిగ్ంహథః । పరిబాధగ్ం శ్వేతకుక్షమ్ । నిజఙ్ఘగ్ం శబలోదరమ్ । సతాన్వాచ్యాయయా సహ । అగ్నే నాశయ సందృశః । ఈర్ష్యాసూయే బుభుక్షామ్ । మన్యుం కృత్యాం చ దీధిరే । రథేన కిగ్ంశుకావతా । అగ్నే నాశయ సందృశః ॥ ౧౧౯ ॥

విశీర్ష్ణీం దశ ॥ ౨౮ ॥

పర్జన్యాయ ప్రగాయత । దివస్పుత్రాయ మీఢుషే । స నో యవసమిచ్ఛతు । ఇదం వచః పర్జన్యాయ స్వరాజే । హృదో అస్త్వన్తరం తద్యుయోత । మయోభూర్వాతో విశ్వకృష్టయస్సన్త్వస్మే । సుపిప్పలా ఓషధీర్దేవగోపాః । యో గర్భమోషధీనామ్ । గవాం కృణోత్యర్వతామ్ । పర్జన్యః పురుషీణామ్ ॥ ౧౨౦ ॥ పర్జన్యాయ దశ ॥ ౨౯ ॥

పునర్మామైత్విన్ద్రియమ్। పునరాయుః పునర్భగః। పునర్బ్రాహ్మణమైతు మా। పునర్ద్రవిణమైతు మా। యన్మేఽద్య రేతః పృథివీమస్కాన్। యదోషధీరప్యసరద్యదాపః। ఇదం తత్పునరాదదే। దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే। యన్మే రేతః ప్రసిచ్యతే। యన్మ ఆజాయతే పునః। తేన మామమృతం కురు। తేన సుప్రజసం కురు ॥ ౧-౨౧ ॥ పునర్ద్వే చ ॥ ౩౦ ॥

* అద్భ్యస్తిరోధాజాయత। తవ వైశ్రవణస్సదా। తిరోధేహి సపత్నాన్నః। యే అపోఽశ్నన్తి కేచన। త్వాష్ట్రీం మాయాం వైశ్రవణః। రథగ్ంసహస్రవన్ధురమ్। పురుశ్చక్రగ్ం సహస్రాశ్వమ్। ఆస్థాయాయాహి నో బలిమ్। యస్మై భూతాని బలిమావహన్తి। ధనం గావో హస్తిహిరణ్యమశ్వాన్ ॥ ౧-౨౨ ॥ అసామ సుమతౌ యజ్ఞియస్య। శ్రియం బిభ్రతోఽన్నముఖీం విరాజమ్। సుదర్శనే చ క్రౌఞ్చే చ। మైనాగే చ మహాగిరౌ। సతద్వాట్టారగమన్తా। సగ్ంహార్యం నగరం తవ। ఇతి మన్త్రాః। కల్పోఽత ఊర్ధ్వమ్। యది బలిగ్ం హరేత్। హిరణ్యనాభయే వితుదయే కౌబేరాయాయం బలిః ॥ ౧-౨౩ ॥ సర్వభూతాధిపతయే నమ ఇతి। అథ బలిగ్ం హృత్వోపతిష్ఠేత। క్షత్రం క్షత్రం వైశ్రవణః। బ్రాహ్మణా వయగ్గ్ంస్మః। నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః। అస్మాత్ప్రవిశ్యాన్నమద్ధీతి। అథ తమగ్నిమాదధీత। యస్మిన్నేతత్కర్మ ప్రయుఞ్జీత। తిరోధా భూః। తిరోధా భువః ॥ ౧-౨౪ ॥ తిరోధాస్స్వః। తిరోధా భూర్భువస్స్వః। సర్వేషాం లోకానామాధిపత్యే సీదేతి। అథ తమగ్నిమిన్ధీత।

---

* అద్భ్యస్తిరోధా ఇతి పాఠాన్తరం.

యస్మిన్నేతత్కర్మ ప్రయుంజీత। త్రిరోధ్ధాభూస్స్వాహా, త్రిరోధ్ధా భువస్స్వాహా। త్రిరోధ్ధాస్వస్స్వాహా। త్రిరోధ్ధాభూర్భువస్సువస్స్వాహా। యస్మిన్నస్యకాలేసర్వాఆహుతీర్హుతాభవేయుః॥౧౭౫॥ అపిబ్రాహ్మణముఖీనాః। తస్మిన్నహ్నః కాలేప్రయుంజీత। పరస్సుప్తజనాద్వేపి। మాస్మప్రమాద్యన్తమాఽధ్యాపయేత్, సర్వార్థాస్సిధ్యన్తే। యఏవంవేద। క్షుధ్యన్నిదమజాపతామ్। సర్వార్థానసిద్ధ్యన్తే। యస్తైత్తిరీయకోబ్రాహ్మణః। మమాన్తర్హృదయేశ్రితః॥౧౭౬॥ తస్మాత్తమగ్రపిణ్డం జుహోమి। సమోఽర్ధ్వం నవిదధేత్। మయిస్వాహా। రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్యసాహినే। నమోవయంవై శ్రవణాయకుర్మహే। సమేకామాన్కామకామాయమహ్యమ్। కామేశ్వరోవైశ్రవణోదదాతు। కుబేరాయ వైశ్రవణాయ। మహారాజాయనమః। కేతవో అరుణాశశ్చ। ఋషయోవాతరశనాః। ప్రతిష్ఠాగ్ం శతధాహి। సమాహితాసోసహస్రధాయసమ్। శివానశ్శన్తమాభవన్తు। దివ్యాఆప ఓషధయః। సుమృడీకా సరస్వతి। మాతేవ్యోమసందృశి॥ ౧౭౭ ॥

అశ్వాన్బలిర్భవో భవేయుశ్శీతశ్చసప్తచ ॥ ౩౦॥

సంవత్సరమేతద్వ్రతం చరేత్। ద్వౌవామాసౌ। నియమస్సమానేన। తస్మిన్నియమవిశేషాః। త్రిషవణముదకోపస్పర్శీ। చతుర్థకాలపానభక్తస్స్యాత్। అహరహర్వాభైక్షమశ్నీయాత్। ఔదుమ్బరీభిస్సమిద్భిరగ్నింపరిచరేత్। పునర్మామైత్విన్ద్రియమిత్యేతేనా

* తస్మాత్తమగ్రపిణ్డం ఇతి పాఠాన్తరమ్.

నువాకేన । ఉద్ధృతపరిపూతాభిరద్భిః కార్యంకుర్వీత॥ ౧౨౮ ॥ అసం
చయవాన్ । అగ్నయే వాయవే సూర్యాయ । బ్రహ్మణే ప్రజాపతయే ।
చన్ద్రమసే నక్షత్రేభ్యః । ఋతుభ్యస్సంవత్సరాయ । వరుణాయారుణా
యేతి వ్రతహోమాః । ప్రవర్గ్యవదాదేశః । అరుణాః కాణ్డర్షయః ।
అరణ్యేఽధీయీరన్ । భద్రంకర్ణేభిరితి ద్వే జపిత్వా॥ ౧౨౯ ॥ మహా
నామ్నీభిరుదకగ్ం సగ్గ్స్పర్శ్య । తమాచార్యో దద్యాత్ । శివా నశ్శ
న్తమేత్యోషధీరాలభతే । సుమృడీకేతి భూమిమ్ । ఏవమపవర్గే । ధేను
ర్దక్షిణా । కగ్ంసంవాసశ్చ క్షౌమమ్ । అన్యద్వా శుక్లమ్ । యథా
శక్తి వా । ఏవగ్గ్ స్వాధ్యాయధర్మేణ । అరణ్యేఽధీయీత । తపస్వీ
పుణ్యో భవతి తపస్వీ పుణ్యో భవతి॥ ౧౩౦ ॥

కుర్వీత జపిత్వా స్వాధ్యాయ ధర్మేణ ద్వే చ॥ ౩౨ ॥

భద్రగ్గ్స్మృతిస్సాకంజానామిత్యృతి స్తావాన్యత్యూర్ధ్వాక్ష
ఆరోగః క్వేదమగ్నిశ్చ సహస్రవృత్పవిత్ర వన్తఆతను ష్వాష్టయోనిం
యోస్తావథాదిత్య స్యారోగస్యౌ ఉభవాయో రథాన్స్వర్దక్షిణ పూర్వ
స్యామిన్ద్రఘోషావ ఆపమాపాంయో పాంపుష్పానై చతుష్ట యోజాను
దఘ్నీమగ్నిం ప్రాచీమే మానుక్తంవిశీర్ణాం పర్జన్యాయ పురద్భ్యస్సం
వత్సరం ద్వాత్రిగ్ంశత్ ॥ ౩౨ ॥

భద్రంజ్యోతిషాతస్మి న్రాజానక్త్యశ్చాపా త్సహస్రవృదియా నప్ర
గ్ంసకమష్టయోనీ మనపతన్త్రానామాయతనవా న్భవతిస్తతో బన్ధతా
ఉత్తరతో వజ్రమేవ పునమార్జామైతు త్రిగ్ంశదుత్తరశతమ్ ॥ ౧౩౦ ॥

భద్రం కర్ణేభిశ్శృణుయామ దేవాః । భద్రంపశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః। స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః।వ్యశేమ దేవహితంయదాయుః ॥ స్వస్తిన ఇన్ద్రోవృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినః పూషావిశ్వవేదాః। స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు॥ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥

కేచిత్పారః॥ భద్రంనో... మష్టయోనీ మథాగ్నేర్య ఏవం వేదయోనఖా అపాం వైపల్వల్యా అమృతంవా ఆపోన్వ్యనవవిగ్ం శోత్తర శతమ్॥

శ్లో॥ నకారశ్చవకారశ్చ యకారస్తైత్తిరీయకే।
తకారశ్చనయోర్మధ్యే కాఠకేపరికీర్తితాః॥

శ్లో॥ నకారాంతం పదంపూర్వం యవహేషుపరేషుచ।
నకారయవహామధ్యే తత్రవర్ణ మసంయుతమ్॥

ఇతి అరుణపాఠ స్సమాప్తః.

నవగ్రహజపమ్.

శ్రీమదన రత్నే - సంగ్రహేతు। శ్లో॥ అధిదేవాదక్షిణేతువామే ప్రత్యధి దేవతాః। స్థాపనీయాః ప్రయత్నేన వ్యాహృతీభిఃపృథక్ పృథక్॥

ఉత్పలపరిమళే ॥ శ్లో ॥ గ్రహస్యదక్షిణేపార్శ్వే స్థాపయే దధిదేవతాః । గ్రహస్యోత్తరపార్శ్వేతు న్యసేత్ప్రత్యధి దేవతాః॥

ఆచమ్య- ఆదౌదీపారాధనం కుర్యాత్॥ మంత్రః ॥ ఓం ఉద్దీప్యస్వజాత...దిశ ॥ శ్లో॥ భోదీపబ్రహ్మరూపేణ సర్వేషాంహృదిసంస్థితః అతస్త్వాంస్థాపయామ్యద్యమదజ్ఞానమపాంకురు। ఓంకేశవాయస్వాహా- ఓంనారాయణాయస్వాహా- ఓంమాధవాయస్వాహా- ఓంగోవిందాయ నమః...ఓంశ్రీకృష్ణాయనమః। ఓంఉత్తిష్ఠంతు...శుభతిథౌ-శ్రీమాన్- గోత్రః - నామధేయః - ధర్మపత్నీసమేతః । శ్రీమతః - గోత్రోద్భవస్య - నామధేయస్య - ధర్మపత్నీసమేతస్య - సహకుటుంబస్య క్షేమస్థైర్యవిజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాఽభివృద్ధ్యర్థంధర్మార్థకామ మోక్ష చతుర్విధ ఫలపురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం - అస్యయజమానస్యః జన్మరాశివశాత్ - నామరాశివశాత్ - శరీరేవర్తమానవర్తిష్యమాణ- నవానాంగ్రహాణాం మధ్యేయేయేగ్రహాః - అరిష్టస్థానేషుస్థితాః । తేషాం గ్రహాణామనుకూలత్వసిద్ధ్యర్థం యేయేగ్రహాః శుభస్థానేషుస్థితాః తేషాంగ్రహాణాం అత్యంత శుభఫలావాప్త్యర్థం అపమృత్యు పరిహారద్వారా ఆయుష్యాఽభివృద్ధ్యర్థం- ఆదిత్యాదినవగ్రహదేవతాముద్దిశ్య నవగ్రహదేవతా ప్రీత్యర్థం- ఆదిత్యాదినవగ్రహ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థం- అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత నవగ్రహ మంత్రజపాఽనుష్ఠానం కరిష్యే ॥ తదంగ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కుర్యాత్॥

మం ॥ ఓం కద్రుద్రాయప్రచేతసే మీఢుష్టమాయతవ్యసే ।
వోచేమశం తమగ్ం హృదే। అష్టోత్తర జపంకుర్యాత్ ॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహితశ్రీసూర్యగ్రహస్సుప్రీణాతు ఏతత్ఫలం సూర్యగ్రహ ప్రసాద సిద్ధిరస్తు॥

(౨) చంద్రగ్రహస్య ॥ ఆప్యాయస్వ మగౌతమ సోమో గాయత్రీ ॥

ఆప్యాయస్వేత్యస్యమంత్రస్య। గౌతమఋషిః। సోమో దేవతా గాయత్రీఛందః । యజమానస్యాఽధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత చంద్రగ్రహప్రసాద సిద్ధ్యర్థే - అధిదేవతా ప్రత్యధి దేవతా సహిత చంద్రగ్రహ మంత్రజపే వినియోగః - ఓం ఆప్యాయస్వ, అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। సమేతు తే। తర్జనీభ్యాంనమః॥ విశ్వతః। మధ్యమాభ్యాం నమః॥ సోమవృష్ణియం । అనామికాభ్యాంనమః ॥ భవావాజస్య। కనిష్ఠికాభ్యాంనమః। సంగధే । కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్॥ శ్వేతాంబరః శ్వేత విభూషణాఢ్యో గదాధరశ్శ్వేత రుచిర్ద్విబాహుః । చంద్రస్సుధాత్మావరదః కిరీటీశ్రేయాంసిమహ్యం ప్రదదాతు దేవః॥ రోహిణీశసుధామూర్తిసుగోత్రత్వః సుధాచనః। విషమస్థానసంభూతాం పీడాం దహతు మేవిధుః ॥ లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్ ॥

మం॥ ఓం ఆప్యాయస్వసమేతు తే విశ్వతస్సోమవృష్ణియం । భవా వాజస్య సంగధే॥

౧. చంద్రగ్రహాధిదేవతాధ్యానమ్॥ శ్లో ॥ స్త్రీరూపధారిణీశ్వేతా ఆపోమకరవాహనాః।వధానాఃపాశకలశౌ ముక్తాభూషాభజామ్యహమ్॥

మం॥ అప్సుమేసోమోఅబ్రవీదంతర్విశ్వానిభేషజా । అగ్నించవిశ్వశంభువమాపశ్చవిశ్వభేషజీః॥

౨. చంద్రగ్రహప్రత్యధి దేవతాగౌరీధ్యానమ్॥ శ్లో॥ ధ్యాయామి గౌరీ మాదర్శమతుః సూత్రంకమండలుం । బిభ్రాణాం పంకజంహస్తై హేమాభాం మమ రార్చితామ్॥

మంత్రమ్॥ ఓం గౌరీమి మాయసలిలాని తక్షత్యేకపదీద్విపదీసా చతుష్పదీ। అష్టాపదీనవపదీ బభూవుషీ సహస్రాక్షరా పరమేవ్యోమన్॥

అధిదేవతాప్రత్యధిదేవతా సహిత చంద్రగ్రహస్సుప్రీణాతు - ఏతత్ఫలం- చంద్రగ్రహార్పితమస్తు।

(3) అంగారకస్య॥ అగ్నిర్మూర్ధా విరూపాంగారకోగాయత్రీ।

అగ్నిర్మూర్ధేత్యస్య మంత్రస్య । విరూప ఋషిః । అంగారక గ్రహో దేవతా । గాయత్రీఛందః । ఋజమానస్యాఽధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత అంగారకగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే - అధిదేవతా ప్రత్యధి దేవతాసహిత అంగారక గ్రహమంత్రజపవిని యోగః॥

న్యాసమ్॥ ఓం అగ్నిర్మూర్ధా॥ అం॥ దివః కకుత్॥ త॥ పతిఃపృథివ్యాః॥ మధ్య॥ అపాగ్ంరేతాగ్ంసి॥ కనిష్ఠి॥ జిన్వతి॥ కరత – ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ ఓం భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ రక్తాంబరోరక్తవపుః కిరీటీచతుర్భుజో మేషగమోగదాభృత్ । ధరాసుతశ్శక్తిధర త్రిశూలీ సదామమస్యాద్వరదః ప్రశాంతిః॥ భూమిపుత్రో మహాతేజా జగతాంభయకృత్సదా। వృష్టికృదవృష్టి హర్తాచ పీడాం దహాతుమేకుజః॥ లమిత్యాదిపంచపూజాంకుర్యాత్॥

మం॥ ఓం అగ్నిర్మూర్ధాదివః కకుత్పతిః పృథివ్యాఅయం । అపాగ్ంరేతాగ్ంసిజిన్వతి॥

౧. అంగారకాఽధిదేవతాభూమిధ్యానమ్॥ శ్లో॥ అబ్జంకరైరోషధిపాత్రసస్య పాత్రేవహంతీంవరరత్నపాత్రీం । ధ్యాయామి చండాంశునిభాంబరాఢ్యాం శుక్లాంమహీందిగ్గజపృష్ఠసంస్థామ్॥

మం॥ ఓంస్యోనాపృథివిభవాఽనృక్షరానివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః॥

౨. అంగారకస్యప్రత్యాఽధిదేవతాస్కందధ్యానమ్॥ శ్లో॥ పతాకి శక్తిఘంటాకుక్కుటాఢ్యం మయూరగం। రక్తాంబరధరంపింఛభూషణం

ధ్యాయామిషణ్ముఖమ్। మంత్రః ఓం క్షేత్రస్యపతినావయగ్ంహితేనే వజయామసి। గామశ్వంపోషయిత్న్వాసనో మృడాత్రీదృశే।

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత అంగారకగ్రహసుప్రీతాతు ఏతత్ఫలం- అంగారకగ్రహప్రసాదసిద్ధిరస్తు।అంగారకగ్రహార్పితమస్తు।

(౪) బుధస్య। ఉద్బుధ్యస్వామధుశ్ఛంద బుధత్రిష్టుప్।

ఉద్బుధ్యేత్యస్యమంత్రస్య। మధుశ్ఛందఋషిః। బుధగ్రహో దేవతా।త్రిష్టుప్ఛందః। యజమానస్యధి దేవతాప్రత్యధి దేవతాసహిత బుధగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే - అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత బుధ గ్రహమంత్రజపె వినియోగః॥

న్యాసమ్॥ ఓం ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే॥ అం...నమః॥ ఓంప్రతిజాగృహ్యేన॥ తర్జనీ...నమః॥ ఓం ఇష్టాపూర్తేసగ్ం సృజేధాం॥ మ॥

మం॥ ఓం అయంచ॥......నమః॥ ఓం పునఃకృణ్వగ్‌స్త్వాపితరంయువానం॥ కనిష్టి...నమః॥ ఓం అన్వాతాగ్ం సీత్వయితంతుమేతం॥ కరతలకర... నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥

ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ పీతాంబరఃపీతవపుః కిరీటీచతుర్భుజ శ్శుద్ధమతిగదాభృత్। చర్మాసికృత్సోచసుతస్సదామే సింహాధిరూఢో వరదోబుధస్యాత్॥ శ్లో॥ ఉత్పాతరూపోజగతాం చంద్రపుత్రోమహాద్యుతిః। సూర్యప్రియ కరోవిద్వాన్ పీడాందహతుమే బుధః॥ లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్॥

మంత్రః॥ ఓంఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టా పూర్తే సగ్ం సృజేధామయంచ। పునః కృణ్వగ్‌స్త్వా పితరంయువాన మన్వాతాగ్ం సీత్వయితంతుమేతమ్॥

౧. బుధాఽధిదేవతా విష్ణుధ్యానమ్॥ శ్లో॥ ప్రదక్షిణందక్షిణాధఃకరాదారభ్యబిభ్రతం। గదాబ్జశంఖచక్రాణి క్రమాద్విష్ణుంసితంభజే॥

మంత్రః॥ ఓంఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం। సమూఢ మస్యపాగ్ంసురే॥

౨. బుధప్రత్యధిదేవతా నారాయణధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ శంఖ చక్రగదాపద్మ రాజమానకరాంబుజః, సువర్ణవర్ణంపురుషమూర్తిం హృదివిభావయే ॥

మంత్రః॥ ఓం సహస్రశీర్షాపురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్। సభూమింవిశ్వతోవృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ ॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత బుధగ్రహస్సుప్రీణాతు- ఏతత్ఫలం బుధగ్రహ ప్రసాదసి...రస్తు"అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత బుధ గ్రహార్పితమస్తు॥

(౫) బృహస్పతేః॥బృహస్పతేగృత్సమదో బృహస్పతిర్జగతీః॥

బృహస్పతే అతియదర్యేత్యస్యమంత్రస్య। గృత్సమదఋషిః। బృహస్పతి గ్రహో దేవతా । జగతీఛందః । యజమానస్యాధి దేవతా ప్రత్యధి దేవతాసహిత బృహస్పతిగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే ॥ అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత బృహస్పతి గ్రహమంత్రజపె వినియోగః ॥

న్యాసమ్॥ ఓం బృహస్పతె అతియదర్యోఅర్హాత్ ॥ అంగు ... నమః ॥ ద్యుమద్విభాతి॥ తర్జనీ...నమః॥ క్రతుమజ్జనేషు ॥ మధ్య ॥ యద్దీదయచ్ఛవస॥ అనామి॥ ఋతప్రజాతతదస్మాసు॥ కనిష్టికా...... ద్రవిణం దేహిచిత్రం ॥ కరతలకర......నమః ॥ ఏవం హృదయాది న్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ పీతాంబరఃపీతవపుః కిరీటీచతుర్భుజో దేవగురుప్రశాంతః। దధశ్చదండంచ కమండలుంచ। తథాక్షసూత్రంవరదోస్తుమహ్యామ్॥ దేవమంత్రీవిశాలాక్షస్సదాలోకహితేరతః। అనేకశిష్యసంపూర్ణః పీడాందహతుమే గురుః॥ లమిత్యాదిపంచపూజాంకుర్యాత్॥

మంత్రః॥ ఓం బృహస్పతేఅతియదర్యో అర్హాద్ద్యుమద్విభాతి

క్రతుమజ్జనేషు । యద్దీదయచ్ఛవస ర్త ప్రజాత్తదస్మాసు ద్రవిణంధే హిచిత్రమ్॥

౧. బృహస్పత్యధిదేవతా బ్రహ్మాధ్యానమ్॥ శ్లో॥ కమండలుం పుస్తకమక్షమాలాం। స్రువందధానంజటిలంచతుర్ముఖం। పద్మాసనస్థం మృగచర్మవస్త్రం పార్శ్వస్థహంసం ప్రణమామిపాటలం॥

మంత్రః॥ ఓం బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తా ద్విసీమతస్సురుచోవేనఆవః। సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠాస్సతశ్చయోనిమస తశ్చవివః॥

౨. బృహస్పతిప్రత్యధి దేవతేంద్రధ్యానమ్॥ శ్లో॥ చతుర్దంతగజారూఢం వజ్రాంకుశలసత్కరం।ప్రాచీపతింస్వర్ణవర్ణం ధ్యాయామీంద్రంసురాధిపం॥

మంత్రః॥ ఓం ఇంద్రంవో విశ్వతస్పరి హవామహేజనేభ్యః । అస్మాకమస్తు కేవలః॥

అధిదేవతా ప్రత్యధి దేవతాసహిత బృహస్పతి గ్రహస్సుప్రీణాతు- ఏతత్ఫలం - బృహస్పతిగ్రహ ప్రసాదసిద్ధిరస్తు - అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత బృహస్పతిగ్రహార్పితమస్తు॥

(౬) శుక్రస్య॥ శుక్రంతెభరద్వాజ శుక్రత్రిష్టుప్॥

శుక్రంతె అన్యదిత్యస్యమంత్రస్య- భరద్వాజఋషిః । శుక్రగ్రహో దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః। యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధి దేవతాసహిత శుక్రగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే అధిదేవతాప్రత్యధిదేవతా సహితశుక్రగ్రహ మంత్రజపెవినియోగః॥

న్యాసమ్॥ ఓం శుక్రంతేఅన్యత్॥ అంగుష్ఠా...నమః॥ ఓం యజతంతే అన్యత్॥తర్జనీ...నమః॥ విషురూపెఅహని॥ మధ్యమా॥ + ద్యౌరివాసి॥ అనామి......నమః॥ ఓం విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావః॥ కనిష్ఠికా...... ఓం భద్రా తెపూషన్ని హరాతిరస్తు॥

కరతలకర......నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ శ్వేతాంబర శ్వేతవపుః కిరీటీ చతుర్భుజో దండధరశ్చశుక్రః। తథాక్షసూత్రంచ కమండలుంచ జటాశ్చ బిభ్రద్వరదోస్తుమహ్యమ్॥ దైత్యమంత్రీగురు స్తేషాం ప్రాణదశ్చమహాద్యుతిః। ప్రభుస్తారాగ్రహాణాంచ పీడాందహతుమేభృగుః॥

మంత్రః॥ ఓం శుక్రంతేఅన్యద్యజతంతే అన్యద్విషురూపేఅహనీద్యౌరివాసి। విశ్వాహిమాయాఅవసి స్వధావోభద్రాతే పూషన్నిహరాతిరస్తు॥

౧. శుక్రాఽధిదేవతేంద్రాణీధ్యానమ్॥ శ్లో॥ ఇంద్రాణీంబిభ్రతీంవామేహస్తే సంతానమంజరీః। అభయందక్షిణేస్వర్ణ వర్ణాం ధ్యాయామ్యహంశచీం॥

మంత్రః॥ ఓంఇంద్రాణీమాసునారిషు సుపత్నీమహమశ్రవం। నహ్యస్యాఅపరం చనజరసామరతేపతిః॥

౨. శుక్రప్రత్యధిదేవతేంద్రధ్యానమ్॥ శ్లో॥ శ్వేతహస్తిసమారూఢం వజ్రాంకుశలసత్కరం। సహస్రనేత్రం స్వర్ణాభ మింద్రం హృది విభావయే॥

మంత్రః॥ఓం ఇంద్రమరుత్వఇహపాహిసోమం యథాశార్యాతే అపిబస్సుతస్య। తవప్రణీతీతవశూరశర్మన్నావివాసంతికవయస్సుయజ్ఞాః॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత శుక్రగ్రహస్సుప్రీణాతు - ఏతత్ఫలం- అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత శుక్రగ్రహార్పితమస్తు।

(౭) శనైశ్చరస్య॥ శమగ్నిరిళిం మిళిశ్చనిరుష్ణిక్

శమగ్నిరగ్నిభిరిత్యస్య మంత్రస్య। ఇళిమిళిఋషిః। శనైశ్చరగ్రహోదేవతా। ఉష్ణిక్ఛందః। యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధి దేవతా సహిత శనైశ్చరగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే - అధిదేవతా ప్రత్యధి దేవతా సహిత శనైశ్చరగ్రహ మంత్రజపేవినియోగః॥

న్యాసమ్॥ ఓం శమగ్ని॥అంగుష్ఠా......నమః॥ అగ్నిభిస్కరత్। తర్జనీ......నమః॥ శంన స్తపతుసూర్యః॥ మధ్యమా......శంవాతః॥ అనామికా + వాత్వరపాః। కనిష్ఠికా + అపస్రిధః॥ కరతలకర + ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ సూర్యాత్మజశ్యామవపుః కిరీటోవరేషు బాణాసనఖడ్గపాణిః। గృధ్రాసనః క్రూరతమః కృపావాన్ ప్రసీదతాన్నో భగవాన్ సశౌరిః॥ సూర్యపుత్రోదీర్ఘదేహః। విశాలాక్షశ్శివప్రియః। మందచారః ప్రస న్నాత్మా పీడాంహరతుమేశనిః॥ లమిత్యాది పంచపూజాంకుర్యాత్॥

మంత్రః॥ ఓం శమగ్నిరగ్నిభిస్కరచ్ఛన్న స్తపతుసూర్యః।శంవాతో వాత్వరపా అపస్రిధః॥

౧ శనైశ్చరాధిదేవతాయమ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ రక్తదృష్టిం పాశహస్తం యమంమహిషవాహనం। కాలంకరాళవదనం నీలాంగం భీషణం భజే॥

మంత్రః॥ ఓం యమాయసోమగ్ంసునుతయమాయజుహుతా హవిః। యమగ్ంహయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్ని దూతో అరంకృతః॥

౨. శనిప్రత్యధిదేవతా ప్రజాపతిధ్యానమ్॥ శ్లో॥ హస్తైస్సృవపుస్తకేచ విపులామక్షస్రజంకుండికాం। బిభ్రాణంసితయజ్ఞసూత్రవిలసద్వ్యస్తీర్ణవక్షస్థలం। నైకాస్యంవరహంస వాహమనిశం పద్మప్రభాభాసురం। సావిత్రీసహితం ప్రజాపతిమహం ధ్యాయామి లోకేశ్వరం॥

మంత్రః॥ ఓం ప్రజాపతేనత్వదేతాన్యన్యోవిశ్వా జాతానిపరితాబభూవ। యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్గ్స్యామపతయోరయీణామ్॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత శనైశ్చర గ్రహ స్సుప్రీణాతు - ఏతత్ఫలం - అధిదేవతా ప్రత్యధి దేవతా సహిత శనైశ్చర గ్రహార్పితమస్తు॥

(౮) రాహోః॥ కయానోవామదేవో రాహుర్గాయత్రీ॥

కయానశ్చిత్రేత్యస్య మంత్రస్య॥ వామదేవఋషిః। రాహుగ్రహో దేవతా। గాయత్రీఛందః। యజమానస్యాధి దేవతాప్రత్యధిదేవతాసహిత రాహుగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే అధిదేవతా ప్రత్యధి దేవతా సహిత రాహుగ్రహమంత్ర జపేవినియోగః॥

న్యాసమ్ ॥ ఓం కయానః ॥ అంగుష్ఠా...... చిత్రఆభువత్॥ తర్జనీ......ఊతీ...మధ్యమా......సదావృధః ॥ అనామి...... సఖా + కనిష్టి......కయాశచిష్టయావృతాఃకరతలకర......ఏవం హృదయాదిన్యాసః॥భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ధ్యానమ్॥కృష్ణాంబరఃకృష్ణవపుఃకిరీటో । కరాళవక్త్రః కరవాళశూలీ। చతుర్భుజశ్చర్మధరశ్చనీలస్సింహాధిరూఢో వరదోస్తురాహుః ॥ మహాశిరోమహావక్త్రో దఘ్ర దంష్ట్రోమహాబలః।అతమశ్చోర్ధ్వకేశశ్చపీడాందహతుమేతమః॥

మంత్రః ॥ ఓం కయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీ సదావృధస్సఖా। కయాశచిష్ఠయావృతా ॥

౧, రాహ్వధిదేవతాధ్యానమ్॥ శ్లో॥ రక్తవర్ణం కరాబ్జాభ్యామక్షమాలాం కమండలుం । బిభ్రాణంభావయే సర్పంత్రిభోగం సర్వభూషణమ్ ॥

మంత్రః॥ ఓం ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీదసనన్మాతరంపునః। పితరంచప్రయంథ్సువః ॥

౨. రాహుప్రత్యధిదేవతాధ్యానమ్। శ్లో॥ కాలంకరాళవదనం భుజేనీలాంగభీషణం। పాశదండధరం మృత్యుం సర్పవృశ్చికరోమకం ॥

మంత్రః॥ నమోఅస్తుసర్పేభ్యోయేకేచపృథివీమను । యేఅంతరిక్షేయేదివి తేభ్య స్సర్పేభ్యోనమః ॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత రాహుగ్రహస్సుప్రీణాతు। ఏతత్ఫలం। అధిదేవతాప్రత్యధిదేవతాసహిత రాహుగ్రహార్పితమస్తు॥

(౯) కేతోః॥ కేతుంకృణ్వన్మధుశ్ఛందాః కేతుర్గాయత్రీ

కేతుంకృణ్వన్నిత్యమంత్రస్య । మధుశ్ఛందఋషిః। కేతు గ్రహో దేవతా । గాయత్రీఛందః । యనమానస్యధి దేవతా ప్రత్యధి దేవతా సహిత కేతుగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే । అధి దేవతా ప్రత్యధి దేవతాసహిత కేతుగ్రహ మంత్రజపే వినియోగః.

న్యాసమ్ ॥ ఓం కేతుంకృణ్వన్ ॥ అంగుష్ఠా... .. కేతవే ॥ తర్జనీ...... పేశో మర్యా॥ మధ్యమా......అపేశసే ॥ అనామి... సముషద్భిః॥ కనిష్ఠి......అజాయథాః॥ కరతలకర.....ఏవంహృదయాదిన్యాసః। భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥

ధ్యానమ్॥ శ్లో ॥ ధూమ్రోద్విబాహుర్వరదో గదాభృత్కపోత సంస్థో వికృతాననశ్చ । కిరీటకేయూరవిభూషితాంగ స్సదా స్తుమే కేతు రయంప్రశాంతః॥ శ్లో॥ అనేకరూపవర్ణైశ్చ శతశోథసహస్రశః। ఉత్పాతరూపో జగతఃపీడాందహతు మేధ్వజః॥లమిత్యాదిపంచపూజాంకుర్యాత్ ॥

మంత్రః ॥ ఓం కేతుంకృణ్వన్న కేతవేపేశో మర్యాఅపేశసే । సముషద్భిరజాయథాః॥

౧. కేత్వధి దేవతా చిత్రగుప్తధ్యానమ్ ॥ శ్లో ॥ పింగళశ్మశ్రుకేశాక్షిం స్వర్ణాభం చిత్రగుప్తకం । వామేపత్రంకరే దక్షే లేఖనం దధతంభజే ॥

మంత్రః॥ ఓం సచిత్ర చిత్రం చితయంతమస్మే । చిత్రక్షత్ర చిత్రతమం వయోధాం । చంద్రంరయిం పురువీరం బృహంతం చంద్ర చంద్రాభిర్గృణతేయువస్వ ॥

౨. కేత్వధి దేవతాధ్యానమ్॥ శ్లో॥ విరించింవాక్పతిం శ్వేత పద్మస్థంపద్మసన్నిభం । అక్షస్రక్కుండికాభీతి దానహస్తంవిభావయే ॥

మంత్రః ॥ ఓం బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనా మృషిర్విప్రా

ణాంమహిషో మృగాణాం । శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత కేతుగ్రహః సుప్రీణాతు ఏతత్ఫలం – అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత కేతుగ్రహార్పితమస్తు॥ మయాకృతేన ఆదిత్యాది నవగ్రహదేవతామంత్రజపేన ఆదిత్యాది నవగ్రహ దేవతా ప్రసాద సిద్ధిరస్తు – ఏతత్ఫలం అధిదేవతా ప్రత్యధి దేవతా సహితఆదిత్యాదినవగ్రహస్సుప్రీతస్సుప్రసన్నో వరదోభవతు॥ ఆదిత్యాదినవగ్రహ ప్రసాదసిద్ధిరస్తు।

శ్లో॥ అర్కః పలాశఖదిర అపామార్గోఽథపిప్పలః।ఉదుంబరశ్శమీ దూర్వాః కుశాశ్చసమిధః క్రమాత్ ॥ ఏకైకస్యత్వష్టశతమష్టా వింశతిరేవవా । హోతవ్యామధు సర్పిర్భ్యాం దధ్నాక్షీరేణ వాయుతాః ॥ గుడోదనంపాయసంచ హవిష్యంక్షీరషాష్టికం । దధ్యోదనంహవిశ్చూర్ణం మాంసంచిత్రాన్నమేవచ ॥ దద్యాద్గ్రహ క్రమాదేవ విప్రేభ్యో భోజనం బుధః । శక్తితోవాయధాలాభం సత్కృత్య విధిపూర్వకం ॥ ధేనుశ్శంఖ స్తథానడ్వాన్ హేమవాసోహయః క్రమాత్ । కృష్ణాగా రాయసశ్ఛాగ ఏతావై దక్షిణాస్స్మృతాః ॥ యశ్చయస్యయదాదుష్ట స్సతతంయత్నేన పూజయేత్ ॥ బ్రహ్మణేషాం వరోదత్త పూజితాః పూజయిష్యథ ॥

అథ గ్రహహోమేషు ధాన్యాదిః.

సూర్యునకు - గోధుమలు - జిల్లేడు. చంద్రునకు - బియ్యము - మోదుగ, కుజునకు - కందులు - చండ్ర, బుధునకు - పెసలు - ఉత్తరేణి, గురునకు - సెనగలు - రావి, శుక్రునకు - బొబ్బర్లు - అత్తి, శనికి - నువ్వులు - జమ్మి, రాహువునకు - మినుములు - గరిక, కేతువునకు - ఉలవలు - దర్భ,

నవగ్రహజపం సమాప్తం.

మ హా న్యా స మ్ .

న్యా స ఖ ణ్డః .

---o---

హరిః ఓమ్॥ అథాతః పంచాంగరుద్రాణాం న్యాసపూర్వకమ్।
జపహోమార్చనాఽభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః యా తేరుద్రేతి
శిఖాయామస్మిన్మహత్యర్ణవ ఇతి శిరసి సహస్రాణీతి లలాటే హగ్ంస
శ్శుచిషదితి భ్రువోర్మధ్యే త్ర్యంబకంయజామహ ఇతినేత్రయో
ర్నమస్స్రుత్యాయేతిచకర్ణయోర్మానస్తోక ఇతినాసికాయామవతత్యేతి
ముఖే నీలగ్రీవాద్యాకంఠే నమస్తే అస్త్వాయుధాయేతి బాహ్వో
ర్యా తే హేతిరిత్యుపబాహ్వోః పరిణోరుద్రస్యహేతిరితి మణిబంధ
యోర్యేతీర్థానీతిచహస్తయోస్సద్యోజాతమితి పంచానువాకా
న్పంచస్వంగులీషు విన్యస్యనమో వః కిరికేభ్య ఇతి హృదయే నమో
గణేభ్యఇతిపృష్ఠేనమస్తక్షభ్యఇతికక్షయోర్నమోహిరణ్యబాహవ
ఇతి పార్శ్వయోర్విజ్యం ధనురితిజఠరే హిరణ్యగర్భ ఇతి నాభౌ
మీఢుష్టమ ఇతి కట్యాం యేభూతానామధిపతయ ఇతి గుహ్యే
అన్నేష్విత్యండయోస్సశిరాజాతవేదా ఇత్యపానే మానోమహాంత
మిత్యూర్వోరేషతే రుద్రభాగ ఇతి జాన్వోస్సగ్ంసృష్టజిదితి జంఘ
యోర్విశ్వంభూతమితి గుల్ఫయోర్యేపథామితి పాదయోరధ్యవో
చదితికవచం నమోబిల్మినేత్యుపకవచంనమోఅస్తు నీలగ్రీవాయేతి
తృతీయంనేత్రమ్। ప్రముంచధన్వన ఇత్యస్త్రమ్। య ఏతావంత
శ్చేతి దిగ్బంధః ॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రాయేతి నమస్కారం
న్యసేత్ ॥ ఓంకారం మూర్ధ్ని విన్యస్యనకారంనాసికాగ్రతః। మోకా
రంతు లలాటేవై భకారం ముఖమధ్యతః। గకారం కంఠదేశేతు
వకారం హృదివిన్యసేత్। తేకారం దక్షిణేహస్తే రుకారం వామతో
న్యసేత్। ద్రాకారంనాభిదేశేతు యకారం పాదయోర్న్యసేత్।
సద్యోజాతం పాదయోర్న్యస్యవామదేవంగుహ్యమధ్యతః। అఘోరం హృది

విన్యస్య ముఖేతత్పురుషం న్యసేత్ । ఈశానం మూర్ధ్ని విన్యస్య హంసోనామసదాశివః । హంసహంసేతియోబ్రూయా ద్ధంసోనామ సదాశివః ॥ ఏవంన్యాసవిధింకృత్వా తతస్సంపుటమారభేత్ ॥

త్రాతారమిన్ద్రం । త్వంనో అగ్నే । సుగన్నఃపంథా । మనుష్వంతమ్ । తత్వాయామ్యానో నియుద్భిర్వాయగం సోమతమీశానమస్మైరుద్రాస్యనా పృథివీత్యేతత్సంపుట మింద్రాదీ దిక్షువిన్యస్య। ఏవమేవాత్మని దశాంగ రౌద్రీకరణంకృత్వా ॥ (లలాటం నేత్రకర్ణౌచ ముఖబాహూచ నాసికే ॥ హృదయంనాభిమూర్ధాచపాదౌచ దశదేహగాః॥) విభూరసిప్రవాహణో వహ్నిరసిహవ్యవాహనశ్శ్వాత్రోసిప్రచేతాస్తుథోసి విశ్వవేదా ఉశిగసికవిరంఘారిరసి బంభారిరవస్యూరసిదువస్వాంచ్ఛుంధ్యూరసిమార్జాలీయస్సమ్రాడసి కృశానుః పరిషద్యోసిపవమానః ప్రతక్వాసినభస్వానసం మృష్టోసిహవ్యసూదఋతధామాసి సువర్జ్యోతిర్ బ్రహ్మజ్యోతిరసి సువర్ధామాజోస్యేకపాదహిరసి బుధ్నియోరౌద్రేణానీకేన పాహిమాగ్నే పిపృహి మామా మాహిగ్ంసీః ॥

శ్లో॥ శిఖాశిరశ్చమూర్ధాచ లలాటం నేత్రకర్ణకౌ । ముఖంచ కంఠంబాహూచ హృన్నాభిశ్చకటి స్తథా। ఊరూజానూ జంఘపాదౌ షోడశాంగస్య లక్షణమ్॥ ఏవంషోడశాంగ రౌద్రీకరణంకృత్వా ॥

ఓం త్వగస్థిగతైస్సర్వపాపైఃముచ్యతే।సర్వభూతేష్వపరాజితో భవతి। తతో భూతప్రేతపిశాచ బద్ధబ్రహ్మరాక్షస యక్షయమదూత శాకినీఢాకినీహాకినీసర్పశ్వాపదతస్కరజ్వరాద్యుపద్రవా స్సర్వేజ్వలం

తంపశ్యంతుమాగ్ం రక్షంతుయజమానగ్ం రక్షంతు ॥ మనోజ్యోతిర
బోధ్యగ్నిరగ్ని మూర్ధామూర్ధానంమర్మాణి తేజాతవేదా ఇతిగుహ్య
నాభిహృదయకంఠ ముఖశిరస్స్వ్యుత్క్రమతో న్యస్త్వా ॥

శివసంకల్పగ్ం హృదయమ్.

యేనేదంయేనకర్మాణి యేనకర్మాణ్యపసోమయత్ప్రజ్ఞానగ్ం సుషారథి
ర్యస్మిన్నృచస్సామయద్రత్రష్టంయజ్జాగ్రతో యేనేదంయేనద్యౌర్యో
మనోహృదయమంచిత్య మేకాదయే పంచపంచ వేదాహంయస్మైత్వతం
ధీరాః పరాత్పరతరంచైవపరాత్పరతరంబ్రహ్మణా వేదాదిషుయావై
దేవంప్రియత్తో యోసాగోభిర్జుష్టంధనేన త్ర్యంబకం కైలాసశిఖరేకైలా
సశిఖరావిశ్వతశ్చక్షుశ్చతురో వేదాన్మనో మహాంతం మానస్తోకే
ప్రజాపతఋతగ్ంసత్యంకద్రుద్రాయ బ్రహ్మజజ్ఞానంయః ప్రాణతో య
ఆత్మదాయో రుద్రో అగ్నా గంధద్వారాం త్ర్యంబకంచమకంచైవయ
ఇదగ్ం శివసంకల్పమష్టాత్రిగ్ంశత్పురుష సూక్తగ్ం శిరః ఉత్తర
నారాయణగ్ంశిఖా । ఆశుశ్శిశానో ప్రతిరథం కవచం ప్రతిపూరు
షం ప్రతిపూరుషం బిభ్రీడితి నేత్రత్రయంత్వమగ్నే త్వమగ్నే శత
రుద్రీయ మిత్యస్త్రమ్ । ఏవం పంచాంగగ్ం సకృజ్జపేత్ । అష్టాంగం
ప్రణమ్య । హిరణ్య గర్భో యః ప్రాణతో బ్రహ్మ జజ్ఞానం మహీ
ద్యౌరుపశ్వాసయయా తే అగ్నే నయ ఇమం యమప్రస్తర మిత్య
ష్టాంగం ప్రణమ్య। ఉరసాశిరసాదృష్ట్యామనసావచసాతథా। పద్భ్యాం
కరాభ్యాంకర్ణాభ్యాంప్రణామోష్టాంగ ఉచ్యతే॥ అథాత్మానగ్ం శివా
త్మానం శ్రీరుద్రరూపిణంధ్యాయేత్ ॥ శుద్ధస్ఫటిక సంకాశం త్రినేత్రం
పంచవక్త్రం దశభుజగ్ం సర్వాభరణభూషితం నీలగ్రీవంశశాంకాంక
కంనాగయజ్ఞోపవీతినం నాగాభరణభూషితంవ్యాఘ్రచర్మాంబరధరం

కమండల్వక్షసూత్రధరంఅభయవరప్రదం శూలహస్తంజ్వలంతంకపిల
జటాజూటినం శిఖాముద్యోతధారిణమ్ । వృషస్కంధ సమారూఢ
ముమాదేహార్ధధారిణమ్ । అమృతేనాప్లుతంహృష్టం దివ్యభోగ సమ
న్వితమ్ । దిగ్దేవతాసమాయుక్తం సురాసురనమస్కృతమ్ । నిత్యంచ
శాశ్వతం శుభ్రం ధ్రువమక్షరమవ్యయమ్ । సర్వవ్యాపినమీశానం
రుద్రంవై విశ్వరూపిణమ్ । ఏవగ్ం రూపిణమేవంధ్యాత్వా ద్విజ
స్సమ్యక్తతో దేవయజనమారభేత్ ॥ అథాతోరుద్రస్నానార్చనాభి
షేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామోదిత ఏవతీర్థేస్నాత్వోదేత్యశుచిః ప్రయ
తో బ్రహ్మచారీ శుక్లవాసా స్తస్య దక్షిణాప్రత్యగ్దేశే తన్ముఖంస్థిత్వా
ఆత్మని దేవతాస్స్థాపయేత్ ॥ ప్రజననేబ్రహ్మాతిష్ఠతు । పాదయో
ర్విష్ణుస్తిష్ఠతు । హస్తయోర్హర స్తిష్ఠతు । బాహోరింద్ర స్తిష్ఠతు ।
జఠరేఽగ్ని స్తిష్ఠతు । హృదయే శివ స్తిష్ఠతు । కంఠేవసవ స్తిష్ఠంతు ।
వక్త్రేసరస్వతీ తిష్ఠతు । నాసికయోర్వాయు స్తిష్ఠతు । నయనయో
శ్చంద్రాదిత్యౌ తిష్ఠేతామ్ । కర్ణయో రశ్వినౌ తిష్ఠేతామ్ । లలా
టే రుద్రా స్తిష్ఠన్తు । మూర్ధ్న్యాదిత్యా స్తిష్ఠన్తు । శిరసిమహాదేవ స్తి
ష్ఠతు । శిఖాయాం వామదేవ స్తిష్ఠతు । పృష్ఠేపినాకీ తిష్ఠతు । పురత
శ్శూలీతిష్ఠతు । పార్శ్వయోశ్శివాశంకరౌతిష్ఠేతామ్ । సర్వతోవా
యు స్తిష్ఠతు । తతోబహిస్సర్వతోఽగ్నిజ్వాలామాలాః పరివృతా స్తి
ష్ఠన్తు । సర్వేష్వంగేషు సర్వాదేవతా యథాస్థానంతిష్ఠన్తు । మాగ్ం
రక్షన్తు । యజమానగ్ం రక్షన్తు । అగ్నిర్మేవాచిశ్రిత ఇత్యథాలింగ
మంగానిసంస్పృశ్య । అథవ్యాహృతిభిర్నిర్మాల్యంవిసృజ్య । తతోదక్షిణ
పార్శ్వస్థకలశోదకం కలశగ్ంసంపూజ్య । గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య ।
అస్త్రనం గంధాక్షత పత్రపుష్పధూపదీపనైవేద్య తాంబూలైరభ్య
ర్చ్యాఽఽత్మానం ప్రత్యారాధయేత్ ॥

అథ ఆత్వావహంత్విత్యావాహ్య । త్ర్యంబకమితిస్థాపన ము
ద్రాందర్శయిత్వా ॥ సద్యోజాతమిత్యావాహనందదాతి । సద్యోజాతా
యవైనమోనమ ఇత్యాసనమ్ । భవేభవేనేతిపాద్యం । భవేభవస్వ
మామిత్యర్ఘ్యం భవోద్భవాయనమ ఇత్యాచమనందదాతి । వామ
దేవాయనమ ఇతి స్నానందదాతి । జ్యేష్ఠాయనమ ఇతివస్త్రందదాతి

జ్యేష్ఠాయనమ ఇత్యుపవీతం దదాతి । రుద్రాయనమ ఇత్యాభరణం దదాతి । కాలాయనమ ఇతి గంధం దదాతి। కలవికరణాయనమ ఇత్యక్షతాన్ దదాతి। బలవికరణాయనమ ఇతిపుష్పం దదాతి। బలాయనమ ఇతి ధూపందదాతి । బలప్రమథనాయనమ ఇతి దీపం దదాతి। సర్వభూతదమనాయనమ ఇతి నైవేద్యందదాతి । మనోన్మనాయనమ ఇతి తాంబూలందదాతి।అఘోరేభ్య ఇత్యుత్తరనీరాజనం దదాతి । తత్పురుషాయనమ ఇతి మంత్రపుష్పందదాతి । ఈశానాయనమ ఇతి ప్రదక్షిణనమస్కారా న్సమర్పయామి ॥ అథాస్యాష్టభిర్మంత్రై రష్టౌపుష్పాణి దదాతి దర్పయతిచ॥

శ్లో॥ అర్కచంపకపున్నాగ నందావర్తంచపాటలమ్ ।
బృహతీకరవిరాణి ద్రోణపుష్పాణిచార్చయేత్ ॥

ఓమ్॥భవాయదేవాయనమః।శర్వాయదేవాయనమః। ఈశానాయదేవాయనమః । పశుపతయేదేవాయనమః। రుద్రాయదేవాయనమః। ఉగ్రాయదేవాయనమః । భీమాయదేవాయనమః। మహతేదేవాయనమః।భవస్యదేవస్యపత్న్యైనమః । శర్వస్యదేవస్యపత్న్యైనమః। ఈశానస్య దేవస్య పత్న్యైనమః। పశుపతేర్దేవస్య పత్న్యైనమః । రుద్రస్యదేవస్య పత్న్యైనమః । ఉగ్రస్యదేవస్యపత్న్యైనమః। భీమస్యదేవస్య పత్న్యైనమః। మహతోదేవస్యపత్న్యైనమః। అథాస్యాష్టభిర్నామభిర్గంధపుష్పాక్షతసహితాభిరద్భిస్తర్పయిత్వా॥ భవందేవం తర్పయామి । శర్వందేవం తర్పయామి । ఈశానందేవం తర్పయామి। పశుపతిందేవం తర్పయామి । రుద్రందేవం తర్పయామి । ఉగ్రందేవం తర్పయామి । భీమందేవం తర్పయామి । మహాన్తందేవంతర్పయామి। భవస్య దేవస్య పత్నీస్తర్పయామి తర్పయామి। శర్వస్యదేవస్య పత్నీస్తర్పయామి తర్పయామి । ఈశానదేవస్య పత్నీస్తర్పయామి తర్పయామి। పశుపతేర్దేవస్యపత్నీస్తర్పయామి తర్పయామి । రుద్రస్యదేవస్య పత్నీస్తర్పయామి తర్పయామి । ఉగ్రస్య దేవస్య పత్నీస్తర్ప

యామి తర్పయామి। భీమస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి। మహతో దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి ఇతి తర్పయిత్వా॥ తతః అఘోరేభ్య స్తత్పురుషాయేతి రుద్రగాయత్రీం జపేత్ దశకృత్వశ్శతకృత్వస్సహస్రకృత్వోవాఽపరిమితకృత్వోవా దశవార మథైనమాశిష మాశాస్తే అథైతస్య మూర్ధ్ని హిరణ్యకలశోదకేన సంతతధారా అభిషించేత్ పయసా సర్పిషా దధ్నా మధునా చేక్షురసేనామ్రరసే నారికేళసలిలేన పుష్పోదకేన ఫలోదకేన గంధోదకేన కుశోదకేన చ తదలాభే శుద్ధోదకేనవా ఆదా శంచమ ఇత్యనువాకం నమస్తేరుద్ర మన్యవ ఇత్యేకాదశానువాకాన్ అగ్నావిష్ణూ సజోషసేత్యేకాదశానువాకానామేకమేకం జపేత్। ప్రాణానాం గ్రంథిరసీతి చతుర్భిరనువాకం త్వమగ్నే రుద్ర స్త్వమగ్రే రుద్రః ప్రతిపూరుషం ప్రతిపూరుషం రుద్రోవా ఏష రుద్రోవా ఏష ఆశుశ్శిశాన స్తేషా మసురాణాగ్ం సువర్ణం ఘర్మగ్ం శువర్గాయత్రియమస్త్రయం ఇన్ద్రస్య వజ్రోసి వసోర్ధారాగ్ం సహస్రశీర్షాఽద్భ్యస్సంభూతో భద్రంకర్ణేభిరితి దశశాన్తిం పఠిత్వా। అణోరణీయానితి పరిశాన్తం జపిత్వా। ఇతి శతానువాకాన్ పంచకాలకాన్ జపిత్వా।

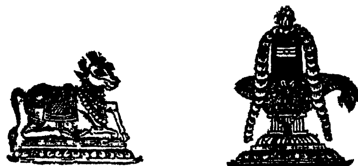
(శతానువాకములు గ్రంథ విస్తరభీతిచే నిచ్చట వ్రాయనైతిని)

సర్వేషాం వారే వారే పునరారాధన ముత్తరారాధనమ్। సదాగృహీ పాపక్షయార్థీ వ్యాధినాశనార్థీ శత్రునాశనార్థీ జీవితార్థీ పుత్రార్థీ కామ్యార్థీచ కుర్వీత శ్రీకామ శ్శాంతికామః పుష్టికామ స్తుష్టికామః ప్రజ్ఞాకామో మేధాకామ ఆయుష్యకామ ఆరోగ్యకామోఽన్నాద్యకామోవా ఏవం కుర్వన్నాచార్యాయ దక్షిణాం దద్యాద్దశగాస్సవత్సాః పయస్స్వర్ణశృంగోరౌప్యఖురా మౌక్తికవాలాస్తదభావ ఏకాంగాం దద్యాదేకాదశ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేదశ్వమేధక్రతుసహస్ర ఫలమవాప్నోతీత్యాహ భగవాన్ బోధాయనః॥ శ్లో॥ ఏవం యః కురుతే నిత్యం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే। సర్వాన్కామానవాప్నోతి శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥

ఇతి న్యాసఖణ్డ స్సమాప్తః. నా। ల॥

శ్రీ రుద్రస్య ప్రశ్నస్య

అస్యశ్రీ రుద్రస్యప్రశ్నస్య, అఘోరఋషిః, అనుష్టుప్ఛందః, సంకర్షణమూర్తిస్వరూపో యోఽసావాదిత్యః పరమపురుషస్స ఏషరుద్రోదేవతా, అగ్నిక్రతుచరమాయా మిష్టకాయాగ్ం శతరుద్రీయే జపాభిషేకే వినియోగః సకలస్య రుద్రాధ్యాయస్య శ్రీ రుద్రోదేవతా ఏకాగాయత్రీచ్ఛందః తిస్రోఽనుష్టుభః, తిస్రఃపంక్తయః, సప్తానుష్టుభః, ద్వేజగత్యౌ, పరమేష్ఠీఋషిః శ్రీసాంబసదాశివ ప్రీత్యర్థే శతరుద్రీయే జపాభిషేకే వినియోగః, అగ్నిహోత్రాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాంనమః, దర్శపూర్ణమాసాత్మనే తర్జనీభ్యాంనమఃచాతుర్మాస్యాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః, నిరూఢపశుబంధాత్మనేఅనామికాభ్యాంనమః,జ్యోతిష్టోమాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాంనమః సర్వక్రత్వాత్మనే కరతలకర పృష్ఠాభ్యాం నమః, అగ్నిహోత్రాత్మనే హృదయాయనమః, దర్శపూర్ణమాసాత్మనే శిరసేస్వాహా, చాతుర్మాస్యాత్మనే శిఖాయైవషట్, నిరూఢపశుబంధాత్మనేకవచాయహుం, జ్యోతిష్టోమాత్మనే నేత్రత్రయాయవౌషట్,సర్వక్రత్వాత్మనేఅస్త్రాయఫట్ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః,ధ్యానమ్,ఆపాతాళనభస్తలాంతభువన బ్రహ్మాండ మావిస్ఫురజ్జ్యోతిస్స్ఫటికలింగమౌళి విలసత్పూర్ణేందు వాంతామృతైః,అస్తోకాప్లుతమేకమీశమనిశంరుద్రానువాకాన్జపన్ ధ్యాయే దీప్సితసిద్ధయే ధ్రువపదం విప్రోఽభిషించేచ్ఛివమ్, ౧. బ్రహ్మాండవ్యాప్తదేహాభసితహిమరుచాభాసమానాభుజంగైః కంఠే కాలాః కపర్దాకలితశశికళాశ్చండ కోదండహస్తాః, త్ర్యక్షారుద్రాక్ష మాలా సులలితవపుషశ్శాంభవా మూర్తిభేదా రుద్రాశ్శ్రీరుద్ర సూక్తప్రకటితవిభవానఃప్రయచ్ఛన్తు సౌఖ్యమ్. ౨. ఓం శంచమే మయశ్చమే ప్రియంచమేను కామశ్చమే కామశ్చమే సౌమనశ్చమే భద్రంచమే శ్రేయశ్చమే వస్యశ్చమే యశశ్చమే భగశ్చమే ద్రవిణంచమే యన్తాచమే ధర్తాచమే క్షేమశ్చమే ధృతిశ్చమే విశ్వంచ॥ ఓం శ్శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః



ఈ శ్వ ర ధ్యా న మ్.

శ్లో॥ ఓం॥ బ్రహ్మమురారి సురార్చితలింగం నిర్మలభాసిత శోభిత లింగమ్। జన్మజదుఃఖవినాశకలింగంతత్ప్రణమామిసదాశివలింగమ్॥౧॥

శ్లో॥ దేవమునిప్రవరార్చితలింగం కామదహనకరుణాకరలింగమ్ । రావణదర్పవినాశకలింగం తత్ప్రణమామిసదాశివలింగమ్ ॥ ౨ ॥

శ్లో॥ సర్వసుగంధిసులేపితలింగం బుద్ధివివర్ధనకారణలింగమ్। సిద్ధ సురాసురవందితలింగం తత్ప్రణమామిసదాశివలింగమ్ ॥ 3॥

శ్లో॥ దక్షసుయజ్ఞవినాశనలింగం కనకమహామణిభూషితలింగమ్ । ఫణిపతివేష్టనశోభితలింగం తత్ప్రణమామిసదాశివలింగమ్ ॥ ౪॥

శ్లో॥ కుంకుమచందనలేపితలింగం పంకజహార సుశోభితలింగమ్ । సంచితపాపవినాశకలింగం తత్ప్రణమామిసదాశివలింగమ్ ॥ ౫॥

శ్లో॥ దేవగణార్చితసేవితలింగం భావైర్భక్తిభిరేవచలింగం। దినకర కోటిప్రభాకరలింగం తత్ప్రణమామిసదాశివలింగం ॥ ౬ ॥

శ్లో॥ అష్టదళోపరివేష్టితలింగం సర్వసముద్భవకారణలింగం । అష్ట దరిద్రవినాశితలింగం తత్ప్రణమామిసదాశివలింగం ॥ ౭॥

శ్లో॥ సురగురుసురవరపూజితలింగం సురవరపుష్పసదార్చితలింగం। పరంపరంపరమాత్మకలింగం తత్ప్రణమామిసదాశివలింగం ॥ ౮॥

శ్లో॥ లింగాష్టకమిదంపుణ్యంయఃపఠేచ్ఛివసన్నిధౌ। శివలోకమవాప్నోతిశివేనసహమోదతే ॥

ఇతి ఈశ్వరధ్యానప్రకరణే శ్రీ లింగాష్టకస్తోత్రం సంపూర్ణమ్.

---

[11] మహాన్యాసమ్.



హరిః ఓమ్ అథాతః పంచాంగ రుద్రాణామ్ ॥

శ్లో॥ ఓంకారమంత్ర సంయుక్తం నిత్యం ధ్యాయన్తి యోగినః ।
కామదం మోక్షదంతస్మై నకారాయనమోనమః ॥

శ్లో॥ నమస్తే దేవదేవేశ నమస్తే పరమేశ్వర ।
నమస్తే వృషభ రూఢ నకారాయనమోనమః ॥

ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓమ్నమ॥ నమస్తే రుద్రమన్యవఉతోత ఇషవేనమః । నమస్తేఅస్తు ధన్వనేబాహుభ్యాముతతేనమః। యాత ఇషుశ్శివతమాశివంబభూవతేధనుః । శివాశరవ్యాయాతవతయానో రుద్రమృడయ॥ ఓంనమోభగవతే రుద్రాయ । ఓం నం । పూర్వాంగరుద్రాయనమః ॥

శ్లో॥ మహాదేవంమహాత్మానం మహాపాతక నాశనమ్ ।
మహాపాపహరంవందే మకారాయనమోనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంమం । నిధనపతయేనమః। నిధనపతాంతికాయనమః । ఊర్ధ్వాయనమః । ఊర్ధ్వలింగాయనమః।హిరణ్యాయనమః। హిరణ్యలింగాయనమః॥ సువర్ణాయనమః। సువర్ణలింగాయనమః । దివ్యాయనమః। దివ్యలింగాయనమః। భవాయనమః। భవలింగాయనమః । శర్వాయనమః । శర్వలింగాయనమః। శివాయనమః। శివలింగాయనమః। జ్వలాయనమః ॥ జ్వలలింగాయనమః । ఆత్మాయనమః। ఆత్మలింగాయనమః। పరమాయనమః। పరమలింగాయనమః। ఏతత్సోమస్య సూర్యస్య సర్వలింగగ్గ్ స్థాపయతిపాణిమంత్రం పవిత్రమ్॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంమం। దక్షిణాంగ రుద్రాయనమః ॥

శ్లో॥ శివంశాన్తం జగన్నాథం లోకానుగ్రహ కారణమ్ ।
శివమేకం పరంవన్దే శికారాయనమోనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంశిం। అప్యైతుమృత్యురమృతంన ఆగన్ వైవస్వతోనో అభయంకృణోతు। పర్ణంవనస్పతేరివాభినశ్శీయతాగ్ం రయిస్సచతాంనశ్శచీపతిః॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓం శిం। పశ్చిమాంగ రుద్రాయనమః॥

శ్లో॥ వాహనంవృషభోయస్య వాసుకీ కంఠభూషణమ్।
వామేశక్తిధరంవందే వకారాయనమోనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంవాం। ప్రాణానాంగ్రంథిరసి రుద్రోమావిశాన్తకః। తేనాన్నేనాప్యాయస్వ। నమోరుద్రాయవిష్ణవే మృత్యుర్మేపాహి॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయఓం వాం। ఉత్తరాంగ రుద్రాయనమః॥

శ్లో॥ యత్రకుత్రస్థితందేవం సర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్।
యల్లింగంపూజయేన్నిత్యం యకారాయనమోనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంయం। యోరుద్రోఅగ్నౌయోఅప్సుయఓషధీషుయోరుద్రోవిశ్వాభువనావివేశతస్మైరుద్రాయ నమోఅస్తు। ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ। ఓంయం। ఊర్ధ్వాంగరుద్రాయనమః॥

పంచముఖ ధ్యానమ్.

ఓం నం॥ తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి। తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్॥

శ్లో॥ సంవర్తాగ్నితటిత్ప్రదీప్త కనక ప్రస్పర్ధితేజోమయం।
గంభీరధ్వనిసామవేదజనకం తామ్రాధరంసుందరమ్।
అర్ధేందుద్యుతిలోలపింగళ జటాభారప్రబద్ధోరగం।
వన్దేసిద్ధసురాసురేంద్రనమితం పూర్వంముఖంశూలినః॥
(నమస్తె విధనాప్యైతుప్రాణానాం యోరుద్రః పంచ.)

ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ। ఓంనం। పూర్వముఖాయ నమః॥ అఘోరేభ్యో థఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః। సర్వే

భ్యస్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్ర రూపేభ్యః ॥

శ్లో॥ కాలాభ్రభ్రమరాంజనద్యుతినిభం వ్యావృత్తపింగేక్షణం ।
కర్ణోద్భాసితభోగిమస్తకమణిప్రోద్గీర్ణదంష్ట్రాంకురమ్ ।
సర్పప్రోతకపాలశుక్తిశకలవ్యాకీర్ణసచ్ఛేఖరం ।
వన్దే దక్షిణమీశ్వరస్య కుటిలభ్రూభంగరౌద్రంముఖమ్ ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం మం ॥ దక్షిణ ముఖాయ నమః ॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై నమో నమః । భవే భవే నాతి భవే భవస్వ మాం । భవోద్భవాయ నమః ॥

శ్లో॥ ప్రాలేయాచలమిందుకుందధవళం గోక్షీరఫేనప్రభం ।
భస్మాభ్యక్తమనంగదేహదహనజ్వాలావలీలోచనమ్ ।
బ్రహ్మేంద్రాదిమరుద్గణైస్స్తుతిపరైరభ్యర్చితం యోగిభిః ॥
వందేహం సకలం కళంకరహితం స్థాణోర్ముఖం పశ్చిమమ్ ।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం శిం ॥ పశ్చిమముఖాయ నమః ॥ వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమః శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః ॥

శ్లో॥ గౌరం కుంకుమపంకిలం సుతిలకం వ్యాపాండుగండస్థలం ।
భ్రూవిక్షేపకటాక్షవీక్షణలసత్సంసక్తకర్ణోత్పలం ।
స్నిగ్ధం బింబఫలాధరం ప్రహసితం నీలాలకాలంకృతం ।
వందే పూర్ణశశాంకమండలనిభం వక్త్రం హరస్యోత్తరం ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ । ఓం వాం ॥ ఉత్తరముఖాయ నమః । ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతిర్బ్రహ్మణోధిపతిర్బ్రహ్మా శివో మే అస్తు సదాశివోం ॥

శ్లో॥ వ్యక్తావ్యక్తగుణేతరం పరతరం షట్త్రింశతత్త్వాత్మకం ।
తస్మాదుత్తమతత్త్వమక్షరమిదం ధ్యేయం సదా యోగిభిః ।

ఓంకారాధిసమస్తమన్త్రజనకం సూక్ష్మాదిసూక్ష్మంపరం ।
శాంతంపంచమమీశ్వరస్యవదనం ఖంవ్యాప్తితేజోమయం ।
ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంయం॥ ఊర్ధ్వముఖాయనమః ॥

శ్లో॥ పూర్వంపశుపతిఃపాతు దక్షిణేపాతుశంకరః ।
పశ్చిమేపాతువిశ్వేశో నీలకంఠస్తథోత్తరే ।
ఈశాన్యాంపాతుమేశర్వో హ్యాగ్నేయ్యాం పార్వతీపతిః ।
నైరృత్యాంపాతుమేరుద్రో వాయవ్యాం నీలలోహితః ।
ఊర్ధ్వేత్రిలోచనఃపాతు అధరాయాంమహేశ్వరః ।
ఏతాభ్యోదశదిగ్భ్యస్తు సర్వతఃపాతుశంకరః ॥
- (నారుద్రో రుద్రమర్చయేత్ ॥)

న్యాసపూర్వకం జపహోమార్చనాఽభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః॥ యా తేరుద్రశివా తనూరఘోరాపాపకాశినీ। తయానస్తనువాశన్తమయాగిరిశన్తాభిచాకశీహి॥శిఖాయైనమః॥అస్మిన్మహత్యర్ణవేఽన్తరిక్షేభవాఅధి। తేషాగ్ంసహస్రయోజనేఽవధన్వానితన్మసి॥ శిరసేనమః (కేచిత్పారః)పంచాంగరుద్రీకరణేపంచముఖధ్యానేచ పంచవర్ణాక్షరాణిపఠంతి॥ ఏకైకస్య ఏకైకవర్ణః॥క-చ-ట-త-ప ఇతి క్రమేణ॥) సహస్రాణిసహస్రశో యేరుద్రాఅధిభూమ్యామ్। తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వానితన్మసి ॥ లలాటాయనమః॥హగ్ంసశ్శుచిషద్వసురంతరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్ ।నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమసదబ్జాగోజా ఋతజాఅద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥ భ్రువోర్మధ్యాయనమః॥ త్ర్యంబకం యజామహేసుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుకమివబంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్॥ నే

(కేచిత్పాఠః) పంచాంగరుద్రీకరణే పంచముఖధ్యానేచ పంచవర్ణాక్షరాణిపఠంతి ॥ ఏకైకస్య ఏకైకవర్ణః క-చ-ట-త-ప ఇతి క్రమేణపాఠః ॥

త్రాభ్యాంనమః । నమస్స్రుత్యాయ చ పథ్యాయ చ నమః కాట్యా
య చ నీప్యాయ చ నమస్సూద్యాయ చ సరస్యాయ చ నమో నాద్యా
య చ వైశన్తాయ చ ॥ కర్ణాభ్యాంనమః॥ మా నస్తోకే తనయే మా న
ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః । వీరాన్మా నో రుద్ర
భామితో వధీర్హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే ॥ నాసికాయైనమః ॥
అవతత్య ధనుస్త్వగ్ం సహస్రాక్ష శతేషుధే । నిశీర్య శల్యానాం
ముఖా శివో నస్సుమనా భవ ॥ ముఖాయనమః ॥ నీలగ్రీవాశ్శితికణ్ఠా
శ్శర్వా అధః క్షమాచరాః । తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వాని
తన్మసి॥ కంఠాయనమః॥ నీలగ్రీవాశ్శితికణ్ఠా దివగ్ం రుద్రా ఉపశ్రితాః।
తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వాని తన్మసి ॥ ఉపకంఠాయనమః।
నమస్తే అస్త్వాయుధాయానాతతాయ ధృష్ణవే । ఉభాభ్యాముత
తే నమో బాహుభ్యాం తవ ధన్వనే ॥ బాహుభ్యాంనమః ॥ యా తే
హేతిర్మీఢుష్టమ హస్తే బభూవ తే ధనుః । తయాస్మాన్ విశ్వతస్త్వమ
యక్ష్మయా పరిబ్భుజ ॥ ఉపబాహుభ్యాంనమః॥ యే తీర్థాని ప్రచర
న్తి సృకావన్తో నిషఙ్గిణః। తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వాని తన్మసి॥
హస్తాభ్యాంనమః ॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై న
మో నమః। భవే భవే నాతిభవే భవస్వ మాం। భవోద్భవాయ నమః॥
అంగుష్ఠాభ్యాంనమః॥ వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయ
నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవిక
రణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూతదమ
నాయ నమో మనోన్మనాయ నమః॥ తర్జనీభ్యాంనమః॥ అఘోరేభ్యోఽథ

ఘోరేభ్యోఘోరఘోరతరేభ్యః సర్వేభ్యస్సర్వశర్వేభ్యోనమస్తే
అస్తురుద్రరూపేభ్యః॥మధ్యమాభ్యాంనమః॥తత్పురుషాయవిద్మహే
మహాదేవాయధీమహి । తన్నోరుద్రఃప్రచోదయాత్ ॥ అనామి
కాభ్యాంనమః ॥ ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాం
బ్రహ్మాధిపతిర్బ్రహ్మణోఽధిపతిర్బ్రహ్మాశివోమేఅస్తు సదాశివోమ్ ।
కనిష్ఠికాభ్యాన్నమః। నమోవఃకిరికేభ్యోదేవానాగ్ంహృదయేభ్యో
నమోవిక్షీణకేభ్యోనమోవిచిన్వత్కేభ్యోనమఆనిర్హతేభ్యోనమ
ఆమీవత్కేభ్యః॥ హృదయాయనమః॥ నమోగణేభ్యోగణపతిభ్య
శ్చవోనమోనమోవిరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చవోనమోనమః ॥
పృష్ఠాయనమః॥నమస్తక్షభ్యోరథకారేభ్యశ్చవో నమోనమః కులా
లేభ్యఃకర్మారేభ్యశ్చవోనమోనమః॥ కటిభ్యాంనమః॥ నమోహి
రణ్యబాహవేసేనాన్యేదిశాంచపతయే నమోనమోవృక్షేభ్యో
హరికేశేభ్యఃపశూనాంపతయేనమోనమః ॥ పార్శ్వాభ్యాంనమః॥
విజ్యంధనుఃకపర్దినో విశల్యోబాణవాగ్ం ఉత । అనేశన్నస్యేషవ
ఆభురస్యనిషఙ్గథిః॥జఠరాయనమః ॥ హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే
భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ । సదాధారపృథివీంద్యాముతేమాం
కస్మైదేవాయహవిషావిధేమ॥ నాభ్యైనమః॥ మీఢుష్టమ శివతమ
శివోనస్సుమనాభవ। పరమేవృక్ష ఆయుధం నిధాయకృత్తింవసాన
ఆచరపినాకంబిభ్రదాగహి॥ కణ్ఠ్యైనమః ॥ యేభూతానామధిపత
యో విశిఖాసః కపర్దినః । తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వా
నితన్మసి॥ గుహ్యాయనమః ॥ యేఅన్నేషువివిధ్యన్తి పాత్రేషుపిబతో

జనాన్ । తేషాగ్ం సహస్రయోజనే ఽవధన్వాని తన్మసి ॥ అండా
భ్యాంనమః ॥ సశిరాజాతవేదాః । అక్షరం పరమంపదమ్ । వేదానా
గ్ శిరఉత్తమమ్ । జాతవేదస్సేశిరసిమాతా । బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్
అపానాయనమః ॥ మానోమహాన్తముతమానో అర్భకంమానఉక్ష
న్తముతమాన ఉక్షితమ్ । మానోవధీఃపితరంమోతమాతరంప్రియా
మానస్తనువోరుద్రరీరిషః ॥ ఊరూభ్యాంనమః ॥ ఏషతేరుద్రభాగస్తం
జుషస్వ తేనావసేన పరోమూజవతోతీహ్యవతతధన్వాపినాకహ
స్తః కృత్తివాసాః ॥ జానుభ్యాంనమః ॥ సగ్ంసృష్టజిత్సోమపాబాహు
శర్ధ్యూర్ధ్వధన్వాప్రతిహితాభిరస్తా । బృహస్పతేపరిదీయారథేనరక్షో
హామిత్రాగ్ం అపబాధమానః ॥ జంఘాభ్యాంనమః ॥ విశ్వంభూతం
భువనం చిత్రం బహుధాజాతం జాయమానంచయత్ । సర్వోహ్యే
షరుద్రస్తస్మై రుద్రాయనమోఅస్తు ॥ గుల్ఫాభ్యాంనమః ॥ యేపథాం
పథిరక్షయ ఐలబృదాయవ్యుధః । తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధ
న్వానితన్మసి ॥ పాదాభ్యాంనమః ॥ అధ్యవోచదధివక్తాప్రథమోదై
వ్యోభిషక్ । అహీగ్శ్చసర్వాన్జంభయన్సర్వాశ్చయాతుధాన్యః ॥ కవ
చాయనమః ॥ నమోబిల్మినేచ కవచినేచ నమశ్శ్రుతాయచ శ్రుత
సేనాయచ ॥ ఉపకవచాయనమః ॥ నమోఅస్తునీలగ్రీవాయ సహస్రా
క్షాయ మీఢుషే ॥ అథోయే అస్యసత్వానోఽహం తేభ్యోకరం
నమః ॥ తృతీయనేత్రాయనమః ॥ ప్రముంచధన్వనస్త్వముభయోరా
ర్త్నియోర్జ్యామ్ । యాశ్చతేహస్త ఇషవః పరాతా భగవోవప ॥
అస్త్రాయ ఫట్ ॥

యఏతావన్తశ్చభూయాగ్ంసశ్చదిశోరుద్రావితస్థిరే। తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వానితన్మసి॥ ఇతిదిగ్బంధః॥ ఓంనమో భగవతేరుద్రాయేతి నమస్కారం న్యసేత్॥

ఓం మూర్ధ్నేనమః। నం నాసికాయైనమః। మోం లలాటాయనమః। భం ముఖాయనమః। గం కంఠాయనమః। వం హృదయాయనమః। తేం దక్షిణ హస్తాయనమః। రుం వామహస్తాయ నమః। ద్రాం నాభ్యైనమః। యం పాదాభ్యాంనమః। సద్యోజాతం ప్రపద్యామిసద్యోజాతాయవైనమోనమః। భవేభవేనాతి భవేభవ స్వమాం। భవోద్భవాయనమః॥ పాదాభ్యాం నమః॥ వామదేవాయనమోజ్యేష్ఠాయనమశ్శ్రేష్ఠాయనమోరుద్రాయనమః కాలాయ నమఃకలవికరణాయనమో బలవికరణాయ నమోబలాయనమోబల ప్రమథనాయ నమస్సర్వభూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయన మః॥ఊరుమధ్యమాభ్యాంనమః।అఘోరేభ్యోథఘోరేభ్యో ఘోర ఘోరతరేభ్యః। సర్వేభ్యస్సర్వశర్వేభ్యోనమస్తే అస్తురుద్రరూపే భ్యః। హృదయాయనమః॥ తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదేవాయధీ మహి। తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్॥ ముఖాయనమః॥ ఈశాన స్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాంబ్రహ్మాధిపతిర్బ్రహ్మణోఽ ధిపతిర్బ్రహ్మాశివోమేఅస్తు సదాశివోమ్॥ మూర్ధ్నేనమః॥

అస్యశ్రీహంసగాయత్రీమహామంత్రస్య ఆత్మాఋషిః। పర మాత్మాదేవతా। అవ్యక్తగాయత్రీఛందః। హంసగాయత్రీప్రసాద సిద్ధ్యర్థే హంసగాయత్రీజపేవినియోగః॥ హంసాం అంగుష్ఠాభ్యాం నమః। హంసీం తర్జనీభ్యాంనమః॥ హంసూంమధ్యమాభ్యాంనమః। హంసైం అనామికాభ్యాంనమః॥ హంసౌం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః। హంసః కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః॥ హంసాం హృదయాయ నమః।

హాం సీం శిరసేస్వాహా । హంసూం శిఖాయైవషట్ । హంసైం కవచాయహుం । హంసౌం నేత్రత్రయాయవౌషట్।హంసః అస్త్రాయ ఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్ ॥

శ్లో॥ గమాగమస్థంగగనాదిశూన్యం చిద్రూపదీపంతిమిరాపహారమ్।
పశ్యామి తేసర్వజనాన్తరస్థం నమామిహంసంపరమాత్మరూపమ్।
దేహోదేవాలయఃప్రోక్తో జీవోదేవస్సనాతనః ।
త్యజేదజ్ఞాననిర్మాల్యం సోఽహంభావేనపూజయేత్ ॥

హంసహంసఃపరమహంస సోహంహంసహంసః ।
హంసహంసాయవిద్మహే పరమహంసాయ ధీమహి ।
తన్నోహంసః ప్రచోదయాత్ ॥
హంసహంసేతియోబ్రూయాద్ధంసోనామసదాశివః ।
ఏవంన్యాసవిధింకృత్వా తతస్సంపుటమారభేత్ ॥

అథ సంపుటీకరణమ్.

ఇన్ద్రాగ్నీదిక్ దిశుసిన్ద్రస్య ఓంభూర్భువస్సువః ॥ ఓం ఓంత్రాతారమిన్ద్ర మవితారమిన్ద్రగ్ం హవేహవే సుహవగ్ం శూరమిన్ద్రమ్। హువేనుశక్రం పురుహూతమిన్ద్రగ్గ్ స్వస్తినోమఘవాధాత్విన్ద్రః॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓం ఓం పూర్వదిగ్భాగే ఇన్ద్రాయనమః॥ ౧ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః. ఓంనం ॥ త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడోవయాసిసీష్ఠాః । యజిష్ఠోవహ్నితమశ్శోశుచానో విశ్వాద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్ ॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ఓంనం॥ఆగ్నేయదిగ్భాగే అగ్నయేనమః॥౨॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓంమోం॥సుగన్నఃపన్థామభయంకృణోతు । యస్మిన్నక్షత్రేయమ ఏతిరాజా। యస్మిన్నేన మభ్యషించన్తదేవాః। తదస్య చిత్రగ్ంహవిషాయజామ ॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓంమోం॥దక్షిణదిగ్భా

గేయమాయనమః ॥ ౩ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః ॥ ఓంభం ॥ అసున్వం
తమయజమాన మిచ్ఛ స్తేనస్యేత్యాం తస్కరస్యాన్వేషి । అన్యమ
స్మదిచ్ఛసాత ఇత్యానమో దేవినిరృతే తుభ్యమస్తు॥ ఓంనమోభగ
వతేరుద్రాయ ॥ ఓంభం నిరృతిదిగ్భాగే నిరృతయేనమః॥ ౪ ॥ ఓం
భూర్భువస్సువః॥ ఓంగం॥ తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమానస్తదా
శాస్తే యజమానోహవిర్భిః। అహేడమానో వరుణేహబోధ్యురుశగ్ం
సమాన ఆయుః ప్రమోషీః॥ ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓం గం॥
పశ్చిమదిగ్భాగే వరుణాయనమః ॥ ౫ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓంవం ॥
ఆనోనియుద్భిశ్శతినీభిరధ్వరగ్ం సహస్రిణీభిరుపయాహియజ్ఞమ్ వా
యో అస్మిన్ హవిషిమాదయస్వ యూయంపాత స్వస్తిభిస్సదానః॥
ఓంనమో భగవతేరుద్రాయ ॥ ఓంవం ॥ వాయవ్యదిగ్భాగే వాయవేన
మః॥ ౬ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంతేం॥ వయగ్ం సోమవ్రతేతవ ।
మనస్తనూషుబిభ్రతః। ప్రజావంతో అశీమహి । ఇన్ద్రాణీదేవీ సుభ
గాసుపత్నీ ॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓంతేం ఉత్తరదిగ్భాగే
కుబేరాయనమః॥ ౭॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓంరుం॥ తమీశానంజగత
స్తస్థుషస్పతిమ్ । ధియంజిన్వమవసేహూమహే వయమ్ । పూషానో
యథా వేదసామసద్వృధేరక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే । ఓంనమో
భగవతేరుద్రాయ॥ ఓం రుం ఈశాన్యదిగ్భాగే ఈశానాయనమః॥ ౮॥
ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓందాం॥ అస్మేరుద్రామేహనాపర్వతాసో వృత్ర
హత్యేభరహూతౌ సజోషాః॥ యశ్శంసతేస్తువతే ధాయి పజ్ర ఇన్ద్ర
జ్యేష్ఠా అస్మాఁ అవన్తుదేవాః॥ ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంద్రాం

ఊర్ధ్వదిగ్భాగే ఆకాశాయనమః॥౯॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓం యం ॥ స్యోనా పృథివి భవా నృక్షరా నివేశనీ యచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః॥ ఓంన మో భగవతే రుద్రాయ॥ ఓంయం అధోదిగ్భాగే పృథివ్యైనమః ॥౧౦॥

శ్లో॥ ఆదౌ ప్రణవముచ్చార్య వ్యాహృతిః ప్రణవంతతః ।
బీజంమన్త్రంసముచ్చార్య మంత్రాన్తేబీజముచ్చరేత్ ॥

అథ దశాంగ రౌద్రీకరణమ్

శ్లో॥ లలాట నేత్రకర్ణేషు ముఖే బాహోశ్చ నాసికే ।
జఠరే నాభిమూర్ధ్నోశ్చ పాదయోర్దశదైహికమ్ ॥
బీజంమన్త్రం సముచ్చార్య మన్త్రాన్తేబీజముచ్చరేత్ ॥

(కేషుచిద్దేశేషు దిక్పాలక బీజాన్యపి సంప్రతీకృత్వా పఠన్తేతాని (యథా)-లం-రం-హం-షం-వం-యం-సం శం-శం-క్షం॥)

ఓం భూర్భువస్సువః॥ఓంఓం॥ నమశ్శంభవేచ మయోభవేచ నమశ్శంకరాయచ మయస్కరాయచ నమశ్శివాయచ శివతరాయచ॥ త్రాతారమిన్ద్ర మవితారమిన్ద్రగ్ం హవే హవే సుహవగ్ం శూరమిన్ద్రమ్। హువేను శక్రం పురుహూత మిన్ద్రగ్ం స్వస్తినో మఘవాధాత్విన్ద్రః ॥ ఓంనమశ్శంభవేచ ... శివతరాయచ ॥ ఓంఓం లలాటస్థానే ఇన్ద్రాయనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం నం ॥ నమశ్శంభవేచ మయోభవేచ నమశ్శంకరాయచ మయస్కరాయచ నమశ్శివాయచ శివతరాయచ ॥ త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్దేవస్య హేడోవ యాసిసీష్ఠాః। యజిష్ఠోవహ్నితమశ్శోశుచానో విశ్వాద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్ ॥ ఓం నమశ్శంభవేచ మయోభవేచ నమశ్శం

ఙ్కరాయచ మయస్కరాయచ్ఛ నమశ్శివాయచ । శివతరాయచ ॥ ఓంనం నేత్రస్థానే అగ్నయేనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంమోం॥ నమశ్శమ్భవేచ మయోభవేచ్ఛ నమశ్శఙ్కరాయచ మయస్కరాయచ్ఛ నమశ్శివాయచశివతరాయచ॥ సుగన్నః పంథామభయంకృణోతు । యస్మిన్నక్షత్రేయమ ఏతిరాజా । యస్మిన్నేనమభ్యషించంతదేవాః । తదస్య చిత్రగ్ంహవిషా యజామ ॥ ఓం నమశ్శమ్భవేచ ... శివతరాయచ॥ఓంమోం కర్ణస్థానే యమాయనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓంభం॥నమశ్శమ్భవేచ ... శివతరాయచ॥ ఓం అసున్వంతమయజమాన మిచ్ఛస్తేనస్యేత్యాంత స్కరస్యాన్వేషి । అన్యమస్మదిచ్ఛసాత ఇత్యానమోదేవి నిరృతే తుభ్యమస్తు॥ ఓంనమశ్శమ్భవేచ ... శివతరాయచ ॥ ఓంభం ముఖస్థానేనిరృతయేనమః ॥

ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓంగం॥ ఓం నమశ్శమ్భవేచ ... శివతరాయచ ॥ తత్త్వాయామి బ్రహ్మణావందమాన స్తదాశాస్తేయజమానో హవిర్భిః ॥ అహేడమానోవరుణేహబోధ్యురుశగ్ం సమానఆయుఃప్రమోషీః॥ ఓంనమశ్శమ్భవేచ ... శివతరాయచ॥ ఓంగం బాహుస్థానే వరుణాయనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం వం॥ ఓంనమశ్శమ్భవేచ ... శివతరాయచ॥ఆనోనియుద్భిశ్శతినీభిరధ్వరగ్ంసహస్రిణీభిరుపయాహియజ్ఞం। వాయోఅస్మిన్ హవిషిమాదయస్వయూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః॥ ఓంనమశ్శమ్భవేచశివతరాయచ॥ఓంవంనాసికాస్థానేవాయవేనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం తేం॥ ఓం నమశ్శమ్భవేచ... శివ
తరాయచ॥ వయగ్ం సోమవ్రతేతవ। మనస్తనూషుబిభ్రతః। ప్రజా
వంతో అశీమహి। ఇంద్రాణీదేవీ సుభగాసుపత్నీ॥ నమశ్శంభవేచ
...శివతరాయచ॥ ఓం తేం జఠరస్థానే కుబేరాయనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం రుం॥ ఓం నమశ్శంభవేచ...శివత
రాయచ॥ తమీశానంజగత స్తస్థుషస్పతిం। ధియంజిన్వమవసేహూమ
హేవయం। పూషానో యథా వేద సామసద్వృధేరక్షితా పాయురద
బ్ధస్స్వ స్తయే॥ ఓం నమశ్శంభవేచ...శివతరాయచ॥ ఓం రుం॥ నాభి
స్థానే ఈశానాయనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం ద్రాం॥ ఓం నమశ్శంభవేచ...శివ
తరాయచ॥ అస్మేరుద్రామేహనా పర్వతాసోవృత్రహత్యే భరహూ
తోసజోషాః। యశ్శంసతేస్తువతే ధాయి పజ్రఇంద్రజ్యేష్ఠా అస్మాం॥
అవంతుదేవాః॥ ఓం నమశ్శంభవేచ...శివతరాయచ॥ ఓం ద్రాం॥
మూర్ధ్నిస్థానే ఆకాశాయనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం యం॥ నమశ్శ భవేచ...శివత
రాయచ॥ఓంస్యోనాపృథివిభవా నృక్షరానివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మస
ప్రథాః॥ నమశ్శంభవేచ...శివతరాయచ॥ ఓం యం॥ పాదస్థానే
పృథివ్యైనమః॥
* (దశాంగరాదీకరణేపి) ఓన్నమోభగవతే రుద్రాయేతిచపఠేత్॥

---

* (ఏతద్దశాంగ రాదీకరణే తత్రతత్రస్థానేషు రుద్రాయనమ
ఇతి కేచిత్పాఠః.)

శ్లో॥ ప్రణవంవ్యాహృతిస్త్రీజం సంబోధనసఫలకరమ్।
దిజ్ఞాత్రాభ్యాసేచా న్తం బీజం పశ్చాదనుచ్చరేత్
ఇతి దశాఙ్గన్యాసీకరణమ్ సమాప్తం॥ చ॥ ౬॥

అథ షోడశాంగ న్యాసీకరణమ్.

శ్లో॥ శిఖాశిరశ్చమూర్ధాచ లలాటంనేత్రకర్ణకౌ।
ముఖంచకంఠబాహూచ హృన్నాభీచకటిస్తథా।
ఊరూజానూజంఘపాదౌ షోడశా గ్యస్థలానివై।

ఓం భూర్భువస్సువః నమస్తే భగవేచ... నాయచ। ఓం అం॥ విభూరసి ప్రవాహణో రౌద్రేణానీకేన పాహిమాగ్నే పిపృహిమామా మాహింసీః। ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ। ఓం అం శిఖాయైనమః। ౧॥

ఓం భూర్భువస్సువః। నమస్తేంభ... చ। ఓం ఆ। వహ్నిరసి హవ్యవాహనో రౌద్రేణానీకేన పాహిమాగ్నే పిపృహిమామామా హింసీః। ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ ఓం ఆం శిరసేనమః॥ ౨॥

ఓం భూర్భువస్సువః నమస్తే భగవేచ... యచ। ఓంఇం॥ శ్వాత్రో సిప్రచేతా రౌద్రేణానీకేనపాహిమాగ్నే పిపృహిమామామా హింసీః ఓంనమోభ... య ఓం ఇం మూర్ధ్నేనమః ౩॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం నమస్తే భగవే... యచ॥ ఓం ఈం॥ తుథోసివిశ్వవేదా రౌద్రేణానీకేన పాహిమాగ్నే పిపృహిమామామా హింసీః ఓం నమోభగ... య। ఓం ఈం లలాటాయనమః ౪॥

ఓం భూర్భు...వః। నమ...భగవే...యచ॥ ఓం ఉం॥ ఉశి

గసి౽వీరాత్ద్రేణా...హింగ్ంసీః" ఓం నమోభగ ... య ఓం ఊం॥

నేత్రాభ్యాంనమః ॥౫॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ నమ ... వేచ ... యచ॥ ఓం ఊం॥

అఘోరిరసి బంభాక్తి రాత్రేణా...హింగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతే

రుద్రాయ ॥ ఓం ఊం కర్ణాభ్యాం నమః॥౬

ఓం భూర్భు...వః। ఓం నమ ..వేచ...శివతరాయచ॥

ఓం ఋం॥ ఉన్నస్యుంస్తిదువస్త్రాన్ రాత్ద్రేణా...హింగ్ంసీః॥ఓం

నమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓం ఋం ముఖాయనమః ॥౭॥

ఓం భూర్భు...వః॥ ఓం నమ...భవే...యచ। ఓం ఋూం॥

శుంధ్యూరసి మార్జాలీయో రాత్ద్రేణా...హింగ్ంసీః ॥ ఓం నమో

భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం ఋూం కంఠాయనమః ॥౮॥

ఓం భూర్భు...వః॥ ఓం నమ...వేచ ...యచ॥ ఓం ఌం॥

సంమ్రాడసి కృశానూ రాద్ద్రేణా... హింగ్ంసీః॥ నమోభగవతే

రుద్రాయ॥ ఓం ఌం॥ బాహుభ్యాంనమః ॥౯॥

ఓం భూర్భు...వః ॥ నమ... వేచ... శివతరాయచ ॥ ఓం

ౡం॥ పరిషద్యోసి పవమానోరాద్రేణా ...హింగ్ంసీః॥ ఓం నమోభగ

వతే రుద్రాయ॥ ఓం ౡం హృదయాయనమః॥౧౦॥

ఓం భూర్భు ...వః॥ నమ ... వేచ॥ ఓం ఏం॥ ప్రతక్వాసి

నభస్వాన్రాద్రేణా... హింగ్ంసీః ॥ ఓంనమోభగవతే రుద్రాయ॥

ఓం ఏం నాభ్యైనమః ॥౧౧॥

ఓం భూర్భు... వః॥ నమ ... వేచ॥ ఓం ఐం ॥ అసంమృ

ష్ఠాసి హవ్యసూద్రో రాద్రే్ణా...హిగ్ంసీః॥ ఓం నమోభగ...య॥ ఓం ఐం ॥ కట్యైనమః॥ ౧౨॥

ఓం భూర్భు...వః॥ నమ ... వేచ ... యచ॥ ఓం ఓం ఋత ధామాసిసువర్జ్యోతీ రాద్రే్ణా...హిగ్ంసీః॥ఓంనమోభగవతేరుద్రా య॥ ఓం ఓం ఊరుభ్యాంనమః॥ ౧౩॥

ఓం భూర్భు...వః॥ నమ...వేచ...యచ॥ ఓం ఔం॥ బ్రహ్మ జ్యోతిరసి సువర్ధామా రాద్రే్ణా... హిగ్ంసీః॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ॥ ఓం ఔం జానుభ్యాంనమః॥ ౧౪॥

ఓం భూర్భు...వః॥ నమ...వేచ...యచ॥ఓం అం॥ అజోస్యే కపాద్రాద్రే్ణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ॥ ఓం అం। జంఘాభ్యాంనమః॥ ౧౫॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ నమశ్శంభవేచ...యచ॥ఓం అః॥అహి రసి బుధ్నియో రాద్రే్ణా...హిగ్ంసీః॥ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓం అః పాదాభ్యాంనమః॥ ౧౬॥

త్వగస్థిగతైః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే సర్వభూతేష్వపరాజి తోభవతి తతోభూతప్రేతపిశాచ బ్రహ్మరాక్షస యక్ష యమదూత శాకినీ ఢాకినీ సర్ప శ్వాపద తస్కర జ్వరాద్యుపద్రవ జోపఘాతాస్స ర్వే జ్వలంతం పశ్యంతు మాం రక్షంతు యజమానగ్ం రక్షంతు॥

ఆత్మ రక్షా

మనోజ్యోతిర్జుషతా మాజ్యంవిచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమంద ధాతు। బృహస్పతి స్తనుతామిమంనో విశ్వేదేవా ఇహ మాదయం తామ్॥ గుహ్యాయనమః॥ ౧॥

షోడశాంగ రౌద్రీకరణే సర్వేషు స్థానేషు రుద్రాయ నమః ఇతి పఠంతి॥

అబోధ్యగ్నిః సమిధా జనానాం ప్రతిధేనుమివాయతీముషాసమ్। యహ్వా ఇవ ప్రవయాముజ్జిహానాః ప్రభానవస్సిస్రతే నాకమచ్ఛ॥ నాభ్యై నమః ॥౨॥

అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయమ్। అపాగ్ంరేతాగ్ంసి జిన్వతి॥ హృదయాయ నమః ॥౩॥

మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృతాయ జాతమగ్నిమ్। కవిగ్ం సమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నా పాత్రం జనయంత దేవాః॥ కంఠాయ నమః ॥౪॥

మర్మాణి తే వర్మభిశ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజాఽమృతేనాభివస్తామ్। ఉరోర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయంతం త్వామనుమదంతు దేవాః॥ ముఖాయ నమః ॥౫॥

జాతవేదా యది వా పావకోఽసి। వైశ్వానరో యది వా వైద్యుతోఽసి। శం ప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్। ఊర్జం పుష్టిం దదదభ్యావవృత్స్వ॥ శిరసే నమః ॥౬॥

బ్రహ్మాత్మన్వదసృజత। తదకామయత। సమాత్మనా పద్యేయేతి। ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత। తస్మై దశమగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్। స దశహూతోఽభవత్। దశహూతో హ వై నామైషః। తం వా ఏతం దశహూతగ్ం సంతం। దశహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ॥౭॥

ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత। తస్మై సప్తమగ్ం హూ

తః ప్రత్యశృణోత్ । సస్సప్తహూతోఽభవత్ । సప్తహూతో హ వై నామైషః । తంవా ఏతగ్ం సప్తహూతగ్ం సంతం । సప్తహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవహిదేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత । తస్మైషష్ఠగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్ । సషడ్ఢూతో భవత్ ॥౨॥

షడ్ఢూతో హ వై నామైషః । తంవా ఏతగ్ం షడ్ఢూతగ్ం సంతం । షడ్ఢోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవహిదేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత । తస్మై పంచమగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్ । సపంచహూతోఽభవత్ । పంచహూతో హ వై నామైషః । తంవా ఏతం పంచహూతగ్ం సంతం । పంచహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ ॥౩॥

పరోక్షప్రియా ఇవహిదేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత । తస్మై చతుర్థగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్ । సచతుర్హూతో భవత్ । చతుర్హూతో హ వై నామైషః । తంవా ఏతం చతుర్హూతగ్ం సంతం । చతుర్హోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవహిదేవాః । తమబ్రవీత్ । త్వం వై మే నేదిష్ఠగ్ం హూతః ప్రత్యశ్రౌషీః । త్వయైనానాఖ్యాతార ఇతి । తస్మాన్ను హైనాగ్ంశ్చతుర్హోతార ఇత్యాచక్షతే । తస్మాచ్ఛుశ్రూషుః పుత్రాణాగ్ం హృద్యతమః । నేదిష్ఠో హృద్యతమః । నేదిష్ఠో బ్రహ్మణో భవతి । య ఏవం వేద ॥౪॥

ఇత్యాత్మరక్షాకర్తవ్యా । శివసంకల్పగ్ం హృదయమ్ ॥

అథ శివసంకల్పాః.

యనేదం భూతంభువనం భవిష్యత్పరిగృహీతమమృతేనసర్వం।
యేన యజ్ఞస్త్రాయతే సప్త హోతాతన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥౧॥
యేనకర్మాణి ప్రచరన్తి ధీరా యతో వాచా మనసా చారుయన్తి।
యత్సమ్మితం మనస్సంచరంతి తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥౨॥ యేన
కర్మాణ్యపసో మనీషిణో యజ్ఞేకృణ్వంతి విదథేషు ధీరాః యదపూ
ర్వం యక్షమంతంప్రజానాం తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥౩॥ యత్ప్ర
జ్ఞానముత చేతో ధృతిశ్చ యజ్జ్యోతిరన్తరమృతం ప్రజాసు యస్మాన్న
ఋతేకించ నకర్మక్రియతే తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥౪॥ సుషారథి
రశ్వానివ యన్మనుష్యాన్నేనీయతే వసుభిర్వాజినివాన్ । హృత్ప్ర
విష్టం యదచరం యవిష్ఠం తన్మేమనశ్శివసంకల్పమస్తు॥౫॥ యస్మిన్నృ
చస్సామయజూగ్ంషియస్మిన్ ప్రతిష్ఠారథనాభావివారాః। యస్మి
గ్గ్శ్చిత్తం సర్వమోతంప్రజానాం తన్మేమన...మస్తు॥౬॥ యదత్రష
ష్ఠంత్రిశతగ్ంసు వీర్యం యజ్ఞస్యగుహ్యం నవనావమాయ్యం। దశ
పంచత్రిగ్ంశతం యత్పరం తన్మేమన...మస్తు॥౭॥ యజ్జాగ్రతో దూర
ముదైతు సర్వం తత్సుప్తస్య తథైవేతి । దూరంగమం జ్యోతిషాం
జ్యోతిరేకం తన్మేమన...స్తు॥౮॥ యనేదంవిశ్వంజగతో బభూవయే
దేవాపి మహతో జాతవేదాః। తదేవాగ్నిస్తద్వాయుస్తత్సూర్యస్త
దుచంద్రమాస్తన్మేమన...స్తు॥౯॥ యేనద్యౌః పృథివీచాంతరిక్షంచ
యేపర్వతాః ప్రదిశోదిశశ్చయేనేదం జగద్వ్యాప్తం ప్రజానాంతన్మే
మన శ్శివసంకల్పమస్తు॥౧౦॥ యేమనోహృదయం యేచదేవాయే
దివ్యా ఆపోయే సూర్యరశ్మిః। తేశ్రోత్రే చక్షుషీ సంచరంత తన్మే
మన శ్శివ...స్తు॥౧౧॥ అచింత్యం చాప్రమేయంచ వ్యక్తావ్యక్తపరం
చయత్ । సూక్ష్మాత్సూక్ష్మతరం జ్ఞేయం తన్మేమనశ్శి...స్తు॥౧౨॥
ఏకాచదశశతంచ సహస్రంచాయుతంచ। నియుతంచ ప్రయుతంచా
ర్బుదంచ తన్మేమనశ్శి...స్తు॥౧౩॥ యేపంచపంచాదశశతగ్ంసహస్ర
మయుతం న్యర్బుదంచ । తేఅగ్నిచిత్యేష్టకాస్తాగ్ం శరీరం తన్మేమన

శ్చ...స్తు॥ ౧౪॥ వేదాహమేతం పురుషం మహాన్త మాదిత్యవర్ణం తమసఃపరస్తాత్ యస్యయోనింపరిపశ్యంతధీరా స్తస్మైమన...స్తు॥౧౫॥ యస్మైత్యంధీరాః పునంతికవయో బ్రహ్మాణమేతంత్వా వృణతమిందుం। స్థావరం జంగమంద్యారాకాశం తస్మైమన...స్తు॥ ౧౬॥ పరాత్పరతరంబ్రహ్మ తత్ప రాత్పరతో హరిః। యత్పరాత్పరతోధీశం తస్మైమనః...స్తు॥ ౧౭॥ పరాత్పరతరంచైవ తత్పరాచ్చైవయత్పరమ్। యత్పరాత్పరతో జ్ఞేయం తస్మైమన...స్తు॥౧౮॥ యావేదాదిషుగాయత్రి సర్వవ్యాపీమహేశ్వరీ। ఋగ్యజుస్సామాథర్వైశ్చ తస్మైమన...స్తు॥ ౧౯॥ యావైదేవం మహాదేవం ప్రయతః ప్రణవస్శుచిః। యస్సర్వేసర్వవేదైశ్చ తస్మైమన...స్తు॥ ౨౦॥ ప్రియతః ప్రణవోంకారం ప్రణవం పురుషోత్తమమ్। ఓంకారం ప్రణవాత్మానం తస్మైమన...స్తు॥ ౨౧॥ యోసౌసర్వేషు వేదేషు పఠ్యతే హ్యయమీశ్వరః। అకాయోనిర్గుణో హ్యాత్మా తస్మైమన...స్తు॥ ౨౨॥ గోభిర్జుష్టం ధనేనహ్యాయుషాచ బలేనచ। ప్రజయా పశుభిః పుష్కరాక్షం తస్మైమన...స్తు॥ ౨౩॥ త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుకమివబంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్తస్మైమన...స్తు॥ ౨౪ కైలాసశిఖరేరమ్యే శంకరస్య శివాలయే। దేవతాస్తత్రమోదంతి తస్మైమన...స్తు॥ ౨౫॥ కైలాసశిఖరావాసా హిమవద్గిరికన్యకా। నీలకంఠం త్రినేత్రంచ తస్మైమన...స్తు॥ ౨౬॥

విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోహ స్తఉత విశ్వతస్పాత్। సంబాహుభ్యాం నమతి సంపతత్రైర్ద్యావాపృథివీజనయన్ దేవ ఏక స్తస్మైమన...స్తు॥ ౨౭॥ చతురో వేదానధీయాత సర్వశాస్త్రమయంవిదుః। ఇతిహాసపురాణానాం తస్మైమన...స్తు॥ ౨౮॥

మానోమహాన్తముతమానో అర్భకం మాన ఉక్షంత ముతమాన ఉక్షితమ్। మానోవధీః పితరం మోతమాతరం ప్రియామాన

స్తనువో రుద్రరీరిషస్తస్మై మన...స్తు ॥౨౯॥ మానస్తోకే తనయే మాన
ఆయుషి మానో గోషు మానో అశ్వేషు రీరిషః । వీరాన్మానో రుద్ర
భామితో వధీర్హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే తస్మై మన...స్తు॥౩౦॥

ఋతగ్ం సత్యం పరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపింగలమ్ । ఊర్ధ్వ
రేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వై నమో నమస్తస్మై మన...స్తు ॥౩౧॥

కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే । వోచేమ
శంతమగ్ం హృదే । సర్వో హ్యేష రుద్ర స్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు
తస్మై...స్తు ॥౩౨॥

బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమత స్సురుచో వేన
ఆవః । సబుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠాస్సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివ
స్తస్మై మనశ్శి...స్తు ॥౩౩॥

యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బ
భూవ । య ఈశే అస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా
విధేమ తస్మై మన...స్తు ॥౩౪॥

య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్య
దేవాః । యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హ
విషా విధేమ తస్మై మన... స్తు ॥౩౫॥

యో రుద్రో అగ్నౌ యో అప్సు య ఓషధీషు యో రుద్రో విశ్వా
భువనా వివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు తస్మై మన...స్తు ॥౩౬॥

గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్ । ఈశ్వ
రీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియం తస్మై మన.. స్తు॥౩౭॥

నమకం చమకంచైవపురుషసూక్తంచ యద్విదుః ।
మహాదేవేన తత్తుల్యం తన్మేమన...స్తు ॥౩౪॥
య ఇదగ్ంశివసంకల్పగ్ం సదాధ్యాయన్తిబ్రాహ్మణాః ।
తే పరంమోక్షం గమిష్యన్తి తన్మేమన...స్తు ॥౩౫॥

శివసంకల్పగ్ంహృదయాయనమః । సహస్రశీర్షా పురుషః...యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తిదేవాః । పురుషసూక్తగ్ం శిరసేస్వాహా । అద్భ్యస్సంభూతః పృథివ్యైరసాచ్చ...సర్వంమనిషాణ। ఉత్తర నారాయణగ్ం శిఖాయైవషట్ ।

ఆశుశ్శిశానో వృషభోనయుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్ । సంక్రందనోనిమిష ఏకవీరశ్శతగ్ం సేనాఅజయత్సాకమింద్రః । సంక్రందనేనానిమిషేణ జిష్ణునాయుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేనధృష్ణునా। తదింద్రేణజయత తత్సహధ్వంయుధో నరఇషుహస్తేనవృష్ణా । సఇషుహస్తైస్సనిషంగిభిర్వశీసగ్ంస్రష్టాసయుధ ఇంద్రోగణేన। సగ్ంసృష్టజిత్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వధన్వాప్రతిహితాభిరస్తా । బృహస్పతే పరిదీయా రథేన రక్షోహామిత్రాగ్ంఅపబాధమానః । ప్రభంజన్త్సేనాః ప్రమృణోయుధాజయన్నస్మాకమేధ్యవితారథానాం । గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయంతమజ్మప్రమృణంత మోజసా। ఇమగ్ం సజాతాఅను వీరయధ్వమింద్రగ్ం సఖాయోఅనుసగ్ంరభధ్వం। బలవిజ్ఞాయస్థవిరః ప్రవీరస్సహస్వాన్ వాజీసహమానఉగ్రః। అభివీరో అభిసత్వాసహోజా జైత్రమింద్రరథమా తిష్ఠగోవిత్ । అభిగోత్రాణి సహసాగాహమానో ద్రాయోవీర శ్శతమన్యు రింద్రః । దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయుధ్యో

ఽస్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్రయుత్సు । ఇంద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతి ర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః । దేవసేనానా మభిభంజతీనాం జయంతీనాం మరుతో యంత్వగ్రే । ఇంద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ం శర్ధ ఉగ్రం । మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతా ముదస్థాత్ । అస్మాక మింద్రస్సమృతేషు ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయంతు । అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవంత్వస్మాను దేవా అవతాహవేషు । ఉద్ధర్షయ మఘవన్నాయుధా న్యుత్సత్వనాం మామకానాం మహాగ్ంసి । ఉద్వృత్రహ న్వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతా మేతు ఘోషః । ఉపప్రేత జయతా నరస్స్థిరా వస్సంతు బాహవః । ఇంద్రో వశ్శర్మ యచ్ఛత్వ నాధృష్యా యథాసథ । అవసృష్టా పరాపత శరవ్యే బ్రహ్మసగ్ంశితా । గచ్ఛామిత్రా న్ప్రవిశ మైషాం కంచనోచ్ఛిషః । మర్మాణి తే వర్మభి శ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజామృతేనాభివస్తామ్ । ఉరోర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయంతం త్వా మనుమదంతు దేవాః । యత్ర బాణా స్సంపతంతి కుమారా విశిఖా ఇవ ॥ ఇంద్రో న స్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు । అసురా నజయ న్తదప్రతిరథస్యా ప్రతిరథత్వం యదప్రతిరథం ద్వితీయో హోతా న్వాహ ప్రత్యేవ తేన యజమానో భ్రాతృవ్యాం జయత్యథో అనభిజిత మేవాభిజయతి దశర్చం భవతి దశాక్షరా విరాడ్విరాజేమౌ లోకౌ విధృతా వనయోర్లోకయో ర్విధృత్యా అథో దశాక్షరా విరాడన్నం విరాడ్విరాజ్యే వాన్నాద్యే ప్రతితిష్ఠత్య సదివవా అంతరిక్ష మంతరిక్ష మివాగ్నీధ్ర మాగ్నీధ్రే ॥

ఆశుశ్శిశానో ప్రతిరథం కవచాయకూం ॥

ప్రతిపూరుష మేకకపాలా న్నిర్వప త్యేకమతిరిక్తం యావం
తో గృహ్యాస్స్యు స్తేభ్య్యకమకరం పశూనాగ్ం శర్మాసి శర్మయజ
మానస్య శర్మమేయచ్ఛేక ఏవరుద్రో నద్వితీయాయతస్థ ఆఖుస్తే
రుద్రపశుస్తంజుష స్వైష తే రుద్రభాగస్సహస్వ సామ్బికయా తం
జుషస్వ భేషజం గవేశ్వాయ పురుషాయ భేషజ మథో అస్మభ్యం భేష
జగ్ం సుభేషజం॥ యథాసతి। సుగం మేషాయ మేష్యా అవామ్బరుద్ర
మదిమహ్యవదేవం త్ర్యంబకమ్ । యథా న శ్శ్రేయసః కరద్యథానో
వస్యసః కరద్యథానః పశుమతః కరద్యథానో వ్యవసాయ యా
త్ । త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వా
రుకమివ బంధనా న్మృత్యో ర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥ ఏష తే
రుద్రభాగస్తం జుషస్వ తేనావసేన పరో మూజవతోఽతీహ్యవత
తధన్వా పినాకహస్తః కృత్తివాసాః ॥ ప్రతిపూరుష మేకకపాలా
న్నిర్వపతి । జాతా ఏవ ప్రజారుద్రా న్నిరవదయతే । ఏక మతి
రిక్తం । జనిష్యమాణా ఏవ ప్రజారుద్రా న్నిరవదయతే । ఏకకపా
లాభవంతి । ఏకధైవరుద్రం నిరవదయతే । నాభిఘారయతి । యద
భిఘారయేత్ । అంతరవచారిణగ్ం రుద్రంకుర్యాత్ । ఏకోల్ముకేన
యంతి । తద్ధిరుద్రస్య భాగధేయం । ఇమాం దిశంయంతి । ఏషావై
రుద్రస్య దిక్ । స్వాయామేవ దిశి రుద్రంనిరవదయతే । రుద్రోవా
అపశుకాయా ఆహుత్యైనాతిష్ఠత । అసౌ తే పశురితి నిర్దిశేద్యంద్వి
ష్యాత్ । యమేవ ద్వేష్టి । తమస్మైపశుం నిర్దిశతి । యది నద్విష్యా

త్ । ఆఖుస్తే పశురితిబ్రూయాత్ ॥ నగ్రామ్యాన్ పశూన్ హినస్తి । నారణ్యాన్ । చతుష్పథే జుహోతి । ఏషవా అగ్నీనాం పడ్బీశో నామ । అగ్నివత్యేవ జుహోతి । మధ్యమేన పర్ణేన జుహోతి । స్రుగ్ఘ్యేషా । అథో ఖలు । అంతమేనైవ హోతవ్యం । అంతత ఏవ రుద్రం నిరవదయతే । ఏషతే రుద్ర భాగస్సహస్వస్రాంబికయేత్యాహ । శరద్వా అస్యాంబికాస్వసా । తయావా ఏష హినస్తి । యగ్ం హినస్తి । తయైవైనగ్ం సహ శమయతి । భేషజంగవ ఇత్యాహ । యావంత ఏవగ్రామ్యాః పశవః । తేభ్యో భేషజం కరోతి । అవాంబ రుద్రమదిమహీత్యాహ । ఆశిషమేవైతా మాశాస్తే ॥ త్ర్యంబకం యజామహ ఇత్యాహ । మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాదితివావైత దాహ । ఉత్కిరంతి । భగస్య లీప్సంతే । మూతేకృత్వా సజంతి । యథాజనం యతేవ సంకరోతి । తాదృగేవతత్ । ఏషతే రుద్ర భాగ ఇత్యాహ నిరవత్త్యై । అప్రతీక్షమాయంతి । అపః పరిషించతి । రుద్రస్యాంతర్హిత్యై । ప్రవా ఏతేస్మాల్లోకాచ్చ్యవంతే । యే త్ర్యంబకైశ్చరంతి । ఆదిత్యం చరుం పునరేత్య నిర్వపతి । ఇయం వా అదితిః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠంతి ॥ విభ్రాడ్బృహత్పిబతు సోమ్యంమ ధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞపతావవిహ్రుతం । వాతజూతో యో అభిరక్షతిత్మ నాప్రజాః పుపోష బహుధా విరాజతి ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ప్రతిపూరుషం ప్రతిపూరుషం విభ్రాడితి నేత్రత్రయాయ వౌషట్ ॥ త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహోదివస్త్వగ్ం శర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే । త్వంవాతైరరుణైర్యాసి శంగయస్త్వం పూ

షావిధతః పాసినుత్మనా । ఆవో రాజానమధ్వరస్య రుద్రగ్ం హో
తారగ్ం సత్యయజగ్ం రోదస్యోః । అగ్నింపురాతనయిత్నో రచిత్తా
ద్ధిరణ్యరూప మవసే కృణుధ్వం। అగ్నిర్ హోతా నిషసాదా యజీయానుప
స్థే మాతుస్సురభావులోకే । యువా కవిః పురునిష్ఠః ఋతావాధ
ర్తా కృష్టీనాముత మధ్య ఇద్ధః ॥ సాధ్వీమకర్దేవవీతింనో అద్యయ
జ్ఞస్య జిహ్వామవిదామ గుహ్యాం । స ఆయురాగాత్సురభిర్వసా
నో భద్రామకర్దేవహూతింనో అద్య । అక్రందదగ్ని స్తనయన్నివ
ద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధస్సమంజన్ । సద్యో జజ్ఞానో విహీమిద్ధో
అఖ్యదా రోదసీ భానునా భాత్యంతః । త్వే వసూని పుర్వణీక హో
ర్దోషా వస్తోరేరిరే యజ్ఞియాసః । క్షామేవ విశ్వా భువనాని యస్మిన్
త్సగ్ం సౌభగాని దధిరే పావకే । తుభ్యం తా అంగిర స్తమ విశ్వా
స్సుక్షితయః పృథక్ । అగ్నే కామాయ యేమిరే । అశ్యామ తం కా
మమగ్నే తవోత్యశ్యామ రయిగ్ం రయివ స్సువీరం । అశ్యామ వాజ
మభి వాజయంతో శ్యామ ద్యుమ్న మజరా జరం తే । శ్రేష్ఠం యవి
ష్ఠ భారతాగ్నే ద్యుమంత మాభర । వసో పురుస్పృహగ్ం రయిం ।
స శ్విత్రాన స్తన్యతూ రోచనస్థా అజరేభిర్నానదద్భిర్యవిష్ఠః । యః
పావకః పురుతమః పురూణి పృథూన్యగ్నిరనుయాతి భర్వన్ । ఆయు
ష్టే విశ్వతో దధదయమగ్ని ర్వరేణ్యః । పున స్తే ప్రాణ ఆయతి పరా
యక్ష్మగ్ం సువామి తే । ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీ
కో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధుచారు గవ్యం పితేవ పుత్ర
మభిరక్షతాదిమమ్ । తస్మై తే ప్రతిహర్యతే జాతవేదో విచర్షణే ।

అగ్నేజనామి సుష్టుతిం। దివస్పరి ప్రథమం జజ్ఞె అగ్నిరస్మద్ద్వితీయం పరిజాతవేదాః । తృతీయ మప్సు నృమణా అజస్రమింధాన ఏనం జరతే స్వాధీః । శుచిః పావక వంద్యోఽగ్నే బృహద్విరోచసే । త్వం ఘృతేభిరాహుతః। దృశానో రుక్మఉర్వ్యా వ్యద్యౌ ద్దుర్మర్షమాయుశ్శ్రియేరుచానః । అగ్నిరమృతో అభవద్వయోభిర్య దేనం ద్యౌరజనయత్సురేతాః । ఆయదిషేనృపతిం తేజఆనట్ఛుచి రేతో నిషిక్తం ద్యౌరభీకే। అగ్నిశ్శర్ధమనవద్యం యువానగ్ స్వాధియం జనయత్సూదయచ్చ। స తేజీయసా మనసాత్వోతఉత శిక్ష స్వపత్యస్య శిక్షోః। అగ్నేరాయో నృతమస్య ప్రభూతౌ భూయామ తె సుష్టుతయశ్చవస్వః । అగ్నేసహంతమాభర ద్యుమ్నస్య ప్రాసహారయిం। విశ్వాయశ్చర్షణీరభ్యాసావాజేషు సాసహత్ । తమగ్నే పృతనాసహగ్ం రయిగ్ం సహస్వఆభర । త్వగ్ంహిసత్యో అద్భుతోదాతా వాజస్యగోమతః। ఉక్షాన్నాయవశాన్నాయ సోమపృష్ఠాయవేధసే । స్తోమై ర్విధేమాగ్నయే। వద్మాహిసూనోఅస్యద్మ సద్వాచక్రేఅగ్ని ర్జనుషాజ్మాన్నం । సత్వంన ఊర్జ సనఊర్జం ధారాజేవ జేరవృకెక్షే ష్యంతః। అగ్నఆయూగ్ంషి పవసఆసువోర్జమిషంచనః । ఆరేబాధ స్వదుచ్ఛునాం । అగ్నే పవస్వస్వపాఅస్మేవర్చస్సువీర్యం । దధత్పో షగ్ం రయిం మయి । అగ్నేపావకరోచిషా మంద్రయా దేవజిహ్వ యా । ఆదేవాన్ వక్షియక్షిచ । సనఃపావక దీదివోఽగ్నే దేవాగ్ం ఇహావహ । ఉపయజ్ఞగ్ హవిశ్చనః । అగ్నిశ్శుచివ్రతతమ శ్శుచిర్వి ప్రశ్శుచిఃకవిః। శుచీరోచతఆహుతః । ఉదగ్నె శుచయస్తవ శుక్రా

భ్రాజంత ఈరతే । తవజ్యోతీగ్ంష్యర్చయః ॥ త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహోదివః । త్వగ్ంశర్ధోమారుతం పృక్ష ఈశిషే । త్వం వాతై రరుణైర్యాసిశంగయః । త్వం పూషావిధతః పాసినుత్మనా । దేవా దేవేషు శ్రయధ్వం । ప్రథమా ద్వితీయేషు శ్రయధ్వం । ద్వితీయా స్తృతీయేషు శ్రయధ్వం । తృతీయాశ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వం । చతుర్థాః పంచమేషు శ్రయధ్వం । పంచమాష్షష్ఠేషు శ్రయధ్వం। షష్ఠాస్సప్తమేషు శ్రయధ్వం । సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వం । అష్టమా నవమేషు శ్రయధ్వం । నవమా దశమేషు శ్రయధ్వం । దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వం । ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్రయధ్వం । ద్వాదశా త్రయోదశేషు శ్రయధ్వం । త్రయోదశాశ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వం। చతుర్దశాః పంచదశేషు శ్రయధ్వం । పంచదశా ష్షోడశేషు శ్రయధ్వం । షోడశా స్సప్తదశేషు శ్రయధ్వం । సప్తదశా అష్టాదశేషు శ్రయధ్వం । అష్టాదశా ఏకాన్నవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । ఏకాన్నవిగ్ంశా విగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । విగ్ంశా ఏకవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । ఏకవిగ్ంశా ద్వావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । ద్వావిగ్ంశాస్త్రయోవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । త్రయోవిగ్ంశాశ్చతుర్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। చతుర్విగ్ంశాః పంచవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । పంచవిగ్ంశా ష్షడ్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। షడ్విగ్ంశా స్సప్తవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । సప్తవిగ్ంశా అష్టావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్నత్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । ఏకాన్నత్రిగ్ంశా స్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । త్రిగ్ంశా ఏకత్రిగ్ంశేషు శ్రయ

ధ్వం । ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వం । ద్వాత్రిగ్ంశా త్రయస్త్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వం । దేవా స్త్రిరేకాదశా స్త్రిత్రయ స్త్రిగ్ంశాః । ఉత్తరేభవత ఉత్తరవత్మోన ఉత్తరసత్వానః । యత్కామఇదం జుహోమి । తన్మే సమృధ్యతామ్ । వయగ్గ్స్యామ పతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్వాహా ॥ త్వమగ్నె త్వమగ్నె శతరుద్రీయమిత్యస్త్రాయఫట్ ॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥

అథ పంచాంగగ్ం సకృజ్జపేత్ ॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యో జాతాయవై నమోనమః ॥ భవేభవేనాతిభవే భవస్వమాం । భవోద్భవాయనమః ॥౧॥ వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయనమోరుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయనమోబల వికరణాయ నమోబలాయ నమోబలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూత దమనాయ నమోమనో న్మనాయ నమః ॥౨॥ అఘోరేభ్యో థఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః । సర్వేభ్య స్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః ॥౩॥ తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి । తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥౪॥ ఈశానస్సర్వవిద్యానా మీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణోధిపతిర్బ్రహ్మా శివోమే అస్తు సదాశివోమ్ ॥౫॥

అష్టాంగం ప్రణమ్యం

హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేకఆసీత్ । సదాధారపృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ ॥ ఉరసానమః ॥౧॥

యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ । య ఈశే అస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ శిరసే నమః ॥ ౨ ॥

బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమతస్సురుచో వేన ఆవః । స బుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠాః సతశ్చ యోని మసతశ్చ వివః ॥ దృష్ట్యై నమః ॥ ౩ ॥

మహీ ద్యౌః పృథివీ చ న ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్ । పిపృతాం నో భరీమభిః ॥ మనసే నమః ॥ ౪ ॥

ఉపశ్వాసయ పృథివీ ముత ద్యాం పురుత్రా తే మనుతాం విష్ఠితం జగత్ । స దుందుభే సజూరింద్రేణ దేవైర్దూరాద్దవీయో అపసేధ శత్రూన్ ॥ వచసే నమః ॥ ౫ ॥

అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ । యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణ మేనో భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ ॥ పద్భ్యాం నమః ॥ ౬ ॥

యా తే అగ్నే రుద్రియా తనూస్తయా నః పాహి తస్యాస్తే స్వాహా యా తే అగ్నే యాశయా రజాశయా హరాశయా తనూర్వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్ఠోగ్రం వచో అపావధీం త్వేషం వచో అపావధీగ్ం స్వాహా ॥ కరాభ్యాం నమః ॥ ౭ ॥

ఇమం యమ ప్రస్తరమాహి సీదాంగిరోభిః పితృభిస్సంవిదానః । ఆ త్వా మంత్రాః కవిశస్తా వహంత్వేనా రాజన్ హవిషా మాదయస్వ ॥ కర్ణాభ్యాం నమః ॥ ౮ ॥ ఇతి సాష్టాఙ్గం ప్రణమ్య ॥

శ్లో॥ ఉరసా శిరసాదృష్ట్యా మనసా వచసాతథా ।
పద్భ్యాంకరాభ్యాంకర్ణాభ్యాం ప్రణామోష్టాంగఉచ్యతే॥

అథాత్మానగ్ంశివాత్మానగ్ం శ్రీరుద్రరూపిణమేవంధ్యాయేత్ ॥

శుద్ధస్ఫటికసంకాశంత్రిణేత్రం పంచవక్త్రందశభుజగ్ం సర్వాభరణభూషితం నీలగ్రీవం శశాంక చిహ్నం నాగయజ్ఞోప వీతినం నాగా భరణభూషితం వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరం కమండల్వక్షసూత్రధరం అభయవరకరం శూలహస్తం జ్వలంతం కపిల జటాజూటినం శిఖాముద్యోతధారిణమ్॥ శ్లో॥వృషస్కంధసమారూఢముమా దేహార్ధధారిణమ్ । అమృతేనాప్లుతంహృష్టం దివ్యభోగసమన్వితమ్ । దిగ్దేవతా సమాయుక్తం సురాసురనమస్కృతమ్ । నిత్యంచ శాశ్వతం శుద్ధం ధ్రువమక్షర మవ్యయమ్ । సర్వవ్యాపినమీశానం రుద్రంవై విశ్వరూపిణమ్ । ఏవంధ్యాత్వాద్విజస్సమ్యక్తతో యజనమారభేత్॥

అథ రుద్రస్నానార్చనాది ప్రయోగః

అథాతో రుద్రస్నానార్చనాఽభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః॥ ఉదితఏవ తీర్థే స్నాత్వోదేత్య శుచిఃప్రయతో బ్రహ్మచారీ శుక్లవాసాః తస్యదక్షిణాప్రత్యగ్దేశే తన్ముఖంస్థిత్వాఽత్మనిదేవతాస్థాపయేత్ ॥ ప్రజననేబ్రహ్మాతిష్ఠతు । పాదయోర్విష్ణుస్తిష్ఠతు । హస్తయోర్హరస్తిష్ఠతు బాహ్వోరింద్రస్తిష్ఠతు । జఠరే అగ్నిస్తిష్ఠతు । హృదయే శివస్తిష్ఠతు । కంఠే వసవ స్తిష్ఠంతు । వక్త్రే సరస్వతీతిష్ఠతు । నాసికయోర్వాయుస్తిష్ఠతు । నయనయో శ్చంద్రాదిత్యౌ తిష్ఠేతాం । కర్ణయోరశ్వినౌ తిష్ఠేతామ్ । లలాటే రుద్రాస్తిష్ఠంతు మూర్ధ్న్యాదిత్యా స్తిష్ఠంతు । శిరసి మహాదేవస్తిష్ఠతు। శిఖాయాం వామదేవస్తిష్ఠతు। పృష్ఠేపినాకీ తిష్ఠతు।పురతశ్శూలీతిష్ఠతు। పార్శ్వయోశ్శివాశంకరౌ తిష్ఠేతామ్। సర్వతోవాయుస్తిష్ఠతు । తతోబహిస్సర్వతోఽగ్నిజ్వాలామాలాపరివృతా స్తిష్ఠంతు । సర్వేష్వంగేషు సర్వాదేవతాఃయథాస్థానం తిష్ఠంతు । మాంరక్షంతు। యజమానగ్ం రక్షంతు। అగ్నిర్మేవాచిశ్రిత ఇతి యథాలింగమంగాని సమ్మృశ్య ॥

అగ్నిర్మేవాచిశ్రితః । వాగ్ఘృదయే । హృదయం మయి ।

అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। వాయుర్మే ప్రాణేశ్రితః। ప్రాణో హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి॥ సూర్యోమే చక్షుషిశ్రితః। చక్షుర్హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే అమృతం బ్రహ్మణి। చంద్రమామే మనసిశ్రితః॥ మనో హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। దిశోమే శ్రోత్రేశ్రితాః। శ్రోత్రగ్ం హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి ఆపోమే రేతసిశ్రితాః। రేతో హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే అమృతం బ్రహ్మణి। పృథివీ మే శరీరే శ్రితా। శరీరగ్ం హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఓషధి వనస్పతయో మే లోమసుశ్రితాః। లోమాని హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఇంద్రో మే బలే శ్రితః। బలగ్ం హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పర్జన్యో మే మూర్ధ్నిశ్రితః। మూర్ధా హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి॥ ఈశానో మేమన్యౌ శ్రితః। మన్యుర్హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి॥ ఆత్మా మ ఆత్మని శ్రితః। ఆత్మా హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పునర్మ ఆత్మాపునరాయు రాగాత్। పునఃప్రాణఃపునరాకూత మాగాత్। వైశ్వానరో రశ్మిభిర్వా వృధానః। అంత స్తిష్ఠత్వమృతస్యగోపాః।

(అగ్నిర్వాయు సూర్యశ్చంద్రమా దిశ ఆపః పృథివ్యోషధి
వనస్పతయ ఇంద్రః పర్జన్య ఈశాన ఆత్మా పునర్మ ఆకూతగ్ం రశ్మిభిః)
ఇతి యథాలింగమంగాని సమ్మృశ్య॥ అథైనం గంధ పుష్పా
క్షత ధూప దీప నైవేద్య తాంబూలై రభ్యర్చ్యాత్మానం ప్రిత్యా
రాధయేత్ ॥

శ్లో॥ ఆరాధితో మనుష్యైస్త్వం సిద్ధైర్దేవాసురాదిభిః ।
ఆరాధయామి భక్త్యా త్వాం మాం గృహాణ మహేశ్వర॥

ఆత్వావహంతు హరయస్సచేతస శ్శ్వైత్రైరశ్వై స్సహ కేతుమద్భిః॥ వాతాజవై ర్బలవద్భిర్మనోజవై రాయాహి శీఘ్రం మమ హవ్యాయ శర్వోమ్ ॥ ఈశానమావాహయామీత్యావాహ్య॥

శ్లో॥ మండలాంతరగతం హిరణ్మయం భ్రాజమానవపుషం శుచిస్మి
తం। చండదీధితి మఖండవిగ్రహం చింతయే న్మునిసహస్రసేవి
తమ్॥ శంకరస్య చరితాకథామృతం చంద్రశేఖరగుణానుకీర్త
నమ్। నీలకంఠ తవ పాదసేవనం సంభవంతు మమ జన్మజన్మని॥
స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకమ్। తావ
త్త్వం ప్రీతిభావేన లింగేస్మిన్ సన్నిధింకురు॥ దేహో దేవా
లయః ప్రోక్తో జీవో దేవస్సనాతనః। త్యజేదజ్ఞాననిర్మాల్యం
సోహంభావేన పూజయేత్ ॥

అథైనం వ్యాహృతిభిర్నిర్మాల్యం విసృజ్య। ఓం భూర్భువస్సువరీశ్వరాయనమ ఇత్యుత్తరతో నిర్మాల్యం విసృజ్య। తతో దక్షిణ పార్శ్వస్థ కలశోదకం। కలశే గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య॥

శ్లో॥ కలశస్య ముఖే రుద్రః కంఠే విష్ణుస్సమాశ్రితః। మూలే తత్ర స్థి
తో బ్రహ్మా మధ్యే మాతృగణాస్స్మృతాః॥ కుక్షౌ తు సాగ
రాస్సర్వే... కలశాంబుసమాశ్రితాః॥ ఆకలశేషు ధావతి
పవిత్రే పరిషిచ్యతే ... రాపటమ్॥ గంగే చ యమునే ...
సన్నిధింకురు॥

కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య। దేవమాత్మానంచ

అథతర్పణమ్.

భవందేవం తర్పయామి । శర్వందేవం తర్పయామి । ఈశానందేవం తర్పయామి । పశుపతిందేవం తర్పయామి। రుద్రందేవంతర్పయామి । ఉగ్రందేవం తర్పయామి । భీమందేవం తర్పయామి।మహాంతందేవం తర్పయామి॥

భవస్యదేవస్యపత్నీం తర్పయామి। శర్వస్యదేవస్యపత్నీం తర్పయామి । ఈశానస్యదేవస్యపత్నీం తర్పయామి । పశుపతేర్దేవస్యపత్నీం తర్పయామి । రుద్రస్యదేవస్యపత్నీం తర్పయామి। ఉగ్రస్యదేవస్యపత్నీం తర్పయామి । భీమస్యదేవస్యపత్నీం తర్పయామి । మహతో దేవస్యపత్నీం తర్పయామి॥ ఇతితర్పయిత్వా॥

అథ యథాశక్తి జపః॥ తత్పురుషాయవిద్మహే ... ప్రచోదయాత్॥ ఇతిరుద్రగాయత్రీం దశకృత్వ శ్శతకృత్వ స్సహస్రకృత్వోఽపరిమితకృత్వోవా దశవారంవా జపిత్వా। అస్త్రేణమాశివ మాశాస్తే।

అథైతస్య మూర్ధ్నిదేశే హిరణ్యకలశేన సంతతధారా వభిషించేత్ । యథా॥ పయసాదధ్నాసర్పిషా మధునా శర్కరేణేక్షురసేన గంధతోయేన నారికేళతోయేనాఽమ్రరసేనోదకేనవా॥ అథ పంచామృతస్నానం। ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతస్సోమవృష్ణియం। భవావాజస్య సంగథే॥ ఇతిక్షీరం॥ దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషంజిష్ణోరశ్వస్యవాజినః । సురభినో ముఖాకరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషితారిషత్॥ ఇతి దధి॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోసి దేవోవస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణపవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిః॥ ఇతి ఆజ్యం। మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః। మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః। మధునక్తముతోషసిమధుమత్పార్థివగ్ంరజః । మధుద్యౌరస్తునఃపితా।మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః। మాధ్వీర్గావో భవంతునః॥ ఇతిమధు॥ స్వాదుః పవస్వ దివ్యాయజన్మనే స్వాదురింద్రాయ సుహా

వేత్తునామ్నే । త్వాదుర్శిస్త్రతాయు వసుకాయుత్వాయత్వే బృహస్పతయే మధుమత్తాగ్ం అదాభ్య॥ ఇతి శర్కరా॥ ఆపోహిష్ఠామయోభువః ...యథాచనః॥ ఇతిశుద్ధోదకమ్॥ ఇతిపంచామృతేన స్నాపయిత్వా॥

ఆదాశంచమ ఇత్యనువాకం తతో నమస్తే రుద్రమన్యవ ఇత్యేకాదశానువాకాన్ అగ్నావిష్ణూసజోషసేత్యేకమేక మనువాకంజపేత్ । సర్వేషాం వారేవారేపునరారాధయేత్ ॥ ఏకి దవిలోహితేతి విసర్జయేత్ । తదేతద్రుద్రవిధాన ముత్తమారాధనమ్॥ సదాపాపక్షయార్థీ వ్యాధివిమోచనార్థీ జీవితార్థీ మోక్షార్థీశ్రీకామశ్శాన్తికామః పుష్టికామస్తుష్టి కామోవృష్టికామః ప్రజ్ఞాకామోమేధాకామః ఆయుష్యకామః ఆరోగ్యకామః అన్నాద్యకామఃకుర్యాదేవంకుర్వన్ సిద్ధిమవాప్నోతి॥ ఆచార్యాయ దక్షిణాదశగావ స్సవత్సాస్సువర్ణ శతమణి భూషితా వృషభైకాదశ స్తిలభూ ఏకాంగాందద్యా దశ్వమేధ శత క్రతుసహస్రఫలమాప్నోతీత్యాహ భగవాన్బోధాయనః ॥

అస్యశ్రీ రుద్రస్యప్రశ్నస్య అనుష్టుప్ఛందః । అఘోరఋషిః సంకర్షణ స్వరూపో యోసావాదిత్యః పరమపురుష స్సఏష రుద్రో దేవతా అగ్ని క్రతుచరమాయామిష్టకాయా గ్ం శతరుద్రీయే (అథ వాఏకాదశరుద్రీయే) జపాభిషేకేవినియోగః । సకలస్య శ్రీరుద్రాధ్యాయస్య శ్రీరుద్రోదేవతా॥ ఏకా గాయత్రీఛన్దః । త్రిస్రోనుష్టుభ స్త్రిపఙ్క్తయస్సప్తానుష్టుభో ద్వేజగత్యౌ పరమేశ్వరఋషిః॥ శ్రీఉమామహేశ్వరప్రసాదసిద్ధ్యర్థేజపాభిషేకేవినియోగః॥ నమశ్శంభవేచ అగ్నిహోత్రాత్మనే అఙ్గుష్ఠాభ్యాన్నమః॥ నమోభవేచ దర్శపూర్ణమాసాత్మనే తర్జనీభ్యాంనమః । నమశ్శంకరాయచ చాతుర్మాస్యాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః । మయస్కరాయచ నిరూఢపశుబంధాత్మనే అనామికాభ్యాంనమః॥ నమశ్శివాయచ జ్యోతిష్టోమాత్మనేకనిష్ఠికాభ్యాన్నమః ॥ శ్శివతరాయచ సర్వక్రత్వాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాన్నమః । ఏవం హృదయాది న్యాసః । భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః । తతః ధ్యానమ్ ॥

ధ్యానం॥ శ్లో॥ ఆపాతాళనభస్థలాంతభువన బ్రహ్మాండమావిస్ఫుర
జ్జ్యోతిస్స్ఫాటికలింగమౌళివిలసత్పూర్ణేందువాంతామృతైః ।
అస్తోకాప్లుతలోకమీశమనిశం రుద్రానువాకాన్ జపన్ ।
ధ్యాయన్నీప్సితసిద్ధయే ధృతిపదం విప్రోఽభిషించేచ్ఛివమ్॥

ఓం శంచమే మయశ్చమే... స్వాహాచమే స్వధినంచమే ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ ఓం నమస్తే రుద్రమన్యవ.. మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మే పాహి ॥ హరిః ఓమ్ అగ్నా విష్ణూ సజోషసే ... శరీరాణిచమే॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ అమృతాఽభిషేకోఽస్తు ॥

వామదేవాయనమ ఇతిస్నానం । జ్యేష్ఠాయనమ ఇతివస్త్రం। శ్రేష్ఠాయనమ ఇత్యుపవీతం । రుద్రాయనమ ఇత్యాభరణాని । కాలాయనమ ఇతి గంధం । కలవికరణాయనమ ఇత్యక్షతాన్ । బలవికరణాయనమ ఇతి పుష్పం। బలాయనమ ఇతిధూపం । బలప్రమథనాయనమ ఇతిదీపం । సర్వభూతదమనాయనమ ఇతి నైవేద్యం । మనోన్మనాయనమ ఇతి తాంబూలం । అఘోరేభ్య ఇతి నీరాజనం । తత్పురుషాయేతి మంత్రపుష్పం । ఈశాన ఇతి నమస్కారాన్ । (ఏకీకిదవిలోహితేతి విసర్జనమ్॥) అనేన ప్రథమ వారాభిషేకేన భగవాన్ సర్వదేవాత్మకః శ్రీఉమామహేశ్వర స్సుప్రీతస్సుప్రసన్నో వరదోభవతు ॥

ఏవంగుణ... శుభతిథౌ శ్రీఉమామహేశ్వర ప్రీత్యర్థం ప్రథమవారాఽభిషేకానంతరమ న్యాసపూర్వకమేన ద్వితీయ-తృతీయ- చతుర్థ- పంచమ - షష్ఠ - సప్తమ - అష్టమ - నవమ- దశమ - ఏకాదశవారాఽభిషేకమన్యాసపూర్వమేవకరిష్యామః॥ నమకం। చమకం। పురుషసూక్తం ఏతైరభిషేకం కుర్యాత్ ॥

అథ దశశాంతయః

భద్రఙ్కర్ణేభి శ్శృణుయామ దేవాః । భద్రమ్పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః । స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః । వ్యశేమదేవహితం

యుదాయుః । స్వస్తిన ఇన్ద్రోవృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినః పూషావిశ్వవేదాః । స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు ॥ ఓం శాంతిః శ్శాంతిః శ్శాంతిః ॥ ౧ ॥

నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాంతిః శ్శాంతిః శ్శాంతిః ॥ ౨ ॥

నమో వాచే యాచోదితా యాచానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో మన్త్రపతిభ్యో మామామృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః పరాదుర్మాహమృషీన్మన్త్రకృతో మన్త్రపతీన్పరాదాం । వైశ్వదేవీం వాచ ముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్యః శ్శర్మమే ద్యౌః శ్శర్మ పృథివీ శర్మ విశ్వమిదం జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మ ప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా అహమిద ముపస్తరణ ముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూనాం భూయా దుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మధుమనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరో ఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాంతిః శ్శాంతిః శ్శాంతిః ॥ ౩ ॥

శన్నో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శన్న స్తపతు సూర్యః । అ
హాని శం భవన్తు నశ్శగ్ం రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్ । శముషా నో వ్యు
చ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతు నః । శివా న శ్శన్తమా భవ సుమృడీకా స
రస్వతి । మా తే వ్యోమ సన్దృశి । ఇడాయై వాస్త్వసి వాస్తుమ ద్వాస్తు
మన్తం భూయాస్మ మా వాస్తో శ్ఛిత్స్మహ్యవాస్తు స్స భూయా ద్యో
ఽస్మాన్ ద్వేష్టి యఞ్చ వయం ద్విష్మః । ప్రతిష్ఠాసి ప్రతిష్ఠావన్తో భూయా
స్మ మా ప్రతిష్ఠాయా శ్ఛిత్స్మహ్యప్రతిష్ఠ స్స భూయా ద్యోఽస్మాన్ ద్వే
ష్టి యఞ్చ వయం ద్విష్మః ॥ ఆ వాత వాహి భేషజం వి వాత వాహి య
ద్రపః । త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే ॥ ద్వావి
మౌ వాతౌ వాత ఆసిన్ధో రాపరావతః । దక్షం మే అన్య ఆవాతు పరా
న్యో వాతు యద్రపః ॥ యదదో వాత తే గృహేఽమృతస్య నిధిర్హి
తః । తతో నో దేహి జీవసే తతో నో ధేహి భేషజమ్ । తతో నో మ
హ ఆవహ వాత ఆవాతు భేషజగ్ం శమ్భూర్మయోభూర్నో హృదే
ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥ ఇన్ద్రస్య గృహోఽసి తం త్వా ప్రపద్యే
సగుస్సాశ్వః । సహ యన్మే అస్తి తేన । భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సు
వః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం ప్రపద్యేఽనార్తాం దేవ
తాం ప్రపద్యేఽశ్మాన మాఖణం ప్రపద్యే ప్రజాపతే ర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మ
ప్రపద్య ఓం ప్రపద్యే । అన్తరిక్షం మ ఉర్వన్తరం బృహదగ్నయః ప
ర్వతాశ్చ యయా వాత స్స్వస్త్యా స్స్వస్తిమాం స్తయా స్వస్త్యా స్స్వస్తి
మానసాని ॥ ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మా
మా హాసిష్టం మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు

మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు మయి మేధాం
మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు ॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాత
మస్మానరిష్టేభి రశ్వినా సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామ
హన్తా మదితిస్సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ కయా నశ్చిత్ర ఆభువదూతీ
సదా వృధస్సఖా । కయా శచిష్ఠయా వృతా ॥ కస్త్వా సత్యో మదా
నాం మగ్ంహిష్ఠో మత్సదన్ధసః దృఢా చిదారుజే వసు । అభీషుణస్స
ఖీనా మవితా జరితౄణామ్ । శతం భవాస్యూతిభిః ॥ వయస్సుపర్ణా
ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః । అప ధ్వాన్త
మూర్ణుహి పూర్ధి చక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేవ బద్ధాన్ ॥ శన్నో దేవీర
భిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే । శంయోరభిస్రవన్తు నః ॥ ఈశానా
వార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్ । అపో యాచామి భేషజమ్ ॥
సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్తు దుర్మిత్రా స్తస్మై భూయాసుర్యో౽
స్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః ॥ ఆపో హి ష్ఠా మయోభువ స్తా న ఊర్జే
దధాతన । మహే రణాయ చక్షసే । యో వశ్శివతమో రస స్తస్య
భాజయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరం గమామ వో యస్య
క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ నః ॥ పృథివీ శాన్తా సాగ్నినా
శాన్తా సా మే శాన్తా శుచగ్ం శమయతు । అన్తరిక్షగ్ం శాన్తం తద్వా
యునా శాన్తం తన్మే శాన్తగ్ం శుచగ్ం శమయతు । ద్యౌశ్శాన్తా సాది
త్యేన శాన్తా సా మే శాన్తా శుచగ్ం శమయతు । పృథివీ శాన్తిరన్తరి
క్షగ్ం శాన్తిర్ద్యౌశ్శాన్తిర్దిశశ్శాన్తిరవాన్తర దిశాశ్శాన్తి రగ్నిశ్శా
న్తిర్వాయుశ్శాన్తి రాదిత్యశ్శాన్తిశ్చన్ద్రమా శ్శాన్తి ర్నక్షత్రాణి

శాన్తిరాపశ్శాన్తి రోషధయశ్శాన్తి ర్వనస్పతయశ్శాన్తి ర్గావశ్శాం
తి రజాశ్శాన్తి రశ్వాశ్శాన్తిః పురుషశ్శాన్తి ర్బ్రహ్మశ్శాన్తి ర్బ్రాహ్మణ
శ్శాంతి శ్శాంతిరేవశాంతి శ్శాంతిర్మేఅస్తు శాన్తిః । తయాహగ్ం
శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్యంద్విపదే చతుష్పదేచ శాన్తింకరోమి
శాన్తిర్మేఅస్తు శాన్తిః । ఏహశ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపోమే
ధాప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మోత్తిష్ఠన్త మనూత్తిష్ఠ
న్తు మామాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా
శ్రద్ధాసత్యం ధర్మశ్చైతాని మామామాహాసిషుః ॥ ఉదాయుషా స్వా
యుషో దోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థా మమృతా
గ్ం అను ॥ తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్ర ముచ్చరత్ । పశ్యే
మ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నందామ శరదశ్శతం మో
దామ శరదశ్శతం భవామశ్శరదశ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం
ప్రబ్రవామ శరదశ్శత మజీతాస్స్యామ శరదశ్శతం జ్యోక్చసూర్యం
దృశే॥ యఉదగాన్మహతోర్ణవాద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్యమధ్యా
త్సమావృషభో లోహితాక్ష స్సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు ।
బ్రహ్మణశ్చోత్యసి బ్రహ్మణఆణీస్థో బ్రహ్మణఆవపనమసి ధారితేయం
పృథివీ బ్రహ్మణా మహీ ధారితమేనేనమహ దన్తరిక్షం దివం దాధా
రపృథివీగ్ం సదేవాం యదహంవేద తదహంధారయాణి మామద్వే
దోధివిస్రసత్ ॥ మేధామనీషే మావిశతాగ్ం సమీచీ భూతస్యభ
వ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వమాయురయాణి సర్వమాయురయాణి॥ ఆభి
ర్గీర్భి ర్యదతోన ఊన మాప్యాయయహరివో వర్ధమానః । యదా

స్తో తృభ్యో మహీగోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధతేస్యామ॥ బ్ర
హ్మపావిష్మతన్నో మాహాసీత్ ॥ ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥౪॥

సన్త్వాసిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనఞ్చ ॥ ఓంశాన్తి
శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ ౫॥

తచ్ఛంయో రావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం
యజ్ఞపతయే । దైవీ స్వస్తిరస్తునః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం
జిగాతు భేషజమ్ । శన్నో అస్తు ద్విపదే । శంచతుష్పదే । ఓంశాంతి
శ్శాంతి శ్శాంతిః॥ ౬॥

శన్నో మిత్రశ్శం వరుణః । శన్నో భవ త్వర్యమా । శన్న
ఇన్ద్రో బృహస్పతిః । శన్నో విష్ణు రురుక్రమః । నమో బ్రహ్మణే। నమ
స్తే వాయో । త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి । త్వమేవప్రత్యక్షం బ్ర
హ్మవదిష్యామి । ఋతం వదిష్యామి । సత్యం వదిష్యామి । తన్మామ
వతు । తద్వక్తార మవతు । అవతుమామ్ । అవతు వక్తారమ్ । ఓం
శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥ ౭॥

సహనావవతు । సహనౌభునక్తు। సహవీర్యంకరవావహై। తేజ
స్వినావధీత మస్తుమావిద్విషావహై । ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥౮॥

సహనావవతు ... ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥౯॥

సహనావవతు ... ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥౧౦॥

(కేచిత్) ఆప్యాయన్తుమమాఙ్గానివాక్ప్రాణశ్చక్షుశ్శ్రోత్ర
మథోబల మిన్ద్రియాణిచసర్వాణి సర్వంబ్రహ్మోపనిషదమ్మా
హమ్బ్రహ్మ నిరాకుర్యామ్మామాబ్రహ్మనిరాకరోదనిరాకరణమ స్త్వ
నిరాకరణమ్మే అస్తు తదాత్మనినిరతేయ ఉపనిషత్సు ధర్మాస్తే మయి

సన్తు తే మయిసన్తు ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః । ఇతిసామవేదోప
నిషచ్ఛాన్తిః॥

కించ। వాఙ్మే మనసి ప్రతిష్ఠిత మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠితమావి
రావీర్మ ఏధి వేదస్యమ ఆణీస్థః శ్రుతమ్మే మాప్రహాసీః అనేనాధీతే నా
హోరాత్రాన్సన్దధామ్యృతం వదిష్యామి సత్యంవదిష్యామి తన్మా
మవతు తద్వక్తారమవతు అవతుమా మవతువక్తారమ్ ॥ ఓం శాంతి
శ్శాంతి శ్శాంతిః॥ ఇతికేతత్॥

ఇతి దశ శాన్తయః॥

సామ్రాజ్య పట్టాఽభిషేకః

మిత్రోఽసి వరుణోఽసి । సమహం విశ్వైర్దేవైః ॥ క్షత్రస్యనాభి
రసి। క్షత్రస్య యోనిరసి । స్యోనామాసీద । సుషదా మాసీద ।
మాత్వాహిగంసీత్ । మామాహిగంసీత్ । నిషసాదధృతవ్ర
తో వరుణః । పస్త్యాస్వా । సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః । దేవస్య
త్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినో ర్బాహుభ్యాం । పూష్ణోహస్తా
భ్యాం । అశ్వినో ర్భైషజ్యేన । తేజసే బ్రహ్మవర్చ సాయాభిషిం
చామి । దేవస్యత్వా సవితుఃప్రసవే। అశ్వినో ర్బాహుభ్యాం। పూ
ష్ణోహస్తాభ్యాం। సరస్వత్యై భైషజ్యేన । వీర్యాయా న్నాద్యా
యాఽభిషించామి। దేవస్యత్వాసవితుఃప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యాం
పూష్ణో హస్తాభ్యాం। ఇంద్రస్యేంద్రియేణ । శ్రియైయశసే బలాయా
ఽభిషించామి। అర్యమణం బృహస్పతి మింద్రం దానాయ చోదయ।
వాచం విష్ణుగ్ం సరస్వతీగ్ం సవితారంచ వాజినం । సోమగ్ంరాజా

త్వం వరుణ మగ్ని మన్వారభామహే। ఆదిత్యాన్ విష్ణుగ్ం సూర్యం
బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిం । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బా
హుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యన్తుర్యన్త్రే
ణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీన్ద్రస్య బృహస్పతేస్త్వా
సామ్రాజ్యేనాభిషించామి । వసవస్త్వా పురస్తా దభిషించన్తు గాయ
త్రేణ ఛన్దసా । రుద్రాస్త్వా దక్షిణతోఽభిషించన్తు త్రైష్టుభేన
ఛన్దసా । ఆదిత్యాస్త్వా పశ్చా దభిషించన్తు జాగతేన ఛన్దసా ।
విశ్వేత్వా దేవా ఉత్తరతో భిషించన్త్వానుష్టుభేన ఛన్దసా । బృహ
స్పతిస్త్వోపరిష్టా దభిషించతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । ఇమా రుద్రాయ
స్థిరధన్వనే గిరః। క్షిప్రేషవే దేవాయ స్వధామ్నే । అషాఢాయ సహ
మానాయ మీఢుషే । తిగ్మాయుధాయ భరతా శృణోతన । త్వా
దత్తేభీ రుద్ర శన్తమేభిః । శతగ్ం హిమా అశీయ భేషజేభిః । వ్యస్మ
ద్ద్వేషో వితరం వ్యగ్ంహః । వ్యమీవాగ్ం శ్చాతయస్వా విషూచీః। అ
ర్హా బిభర్షి మానస్తోకే । ఆతేపితర్మరుతాగ్ం సుమ్నమేతు।
మానస్సూర్యస్య సందృశో యుయోథాః । అభినో వీరో అర్వతి క్ష
మేత । ప్రజాయేమహి రుద్ర ప్రజాభిః । ఏవా బభ్రో వృషభ చేకితాన।
యథా దేవ న హృణీషే న హగ్ంసి । హావనశ్రూర్నో రుద్రేహ బోధి।
బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః । పరిణో రుద్రస్య హేతిస్తుహి శ్రు
తం । మీఢుష్టమార్హా బిభర్షి । త్వమగ్నే రుద్ర ఆసురో రాజాన
మః। తముష్టుహి యః స్విషుః సుధన్వా యో విశ్వస్య క్షయతి భేషజస్య ।
[illegible]మహే సౌమనసాయ రుద్రం నమోభిర్దేవ మసురం దువస్య।

అయన్నోఽస్తు భగవాన్ అయంమే భగవత్తరః। అయంమే విశ్వభేషజో యం శివాభిమర్శనః। యేతే సహస్రమయుతం పాశా మృత్యో మర్త్యాయ హంతవే। తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా సర్వానవయజామహే। మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా॥ ప్రాణానాం గ్రంథిరసి రుద్రోమా విశాంతకః। తేనాన్నే నాప్యాయస్వ। నమో రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మే పాహి॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః॥

ఇతి సామ్రాజ్యపట్టాభిషేక స్సమాప్తః

అమృతాఽభిషేకోఽస్తు। హిరణ్యాఽభిషేకోఽస్తు। సువర్ణాఽభిషేకోఽస్తు॥ శ్రీఉమామహేశ్వరస్వామినే నమః॥ ... ఏకాదశవారం రుద్రాభిషేకాన్ సమర్పయామి। శుద్ధోదకస్నానం। సద్యోజాతం. భవోద్భవాయ నమః॥...వస్త్రం॥ వామదేవాయ ... మనోన్మనాయ నమః॥ యజ్ఞోపవీతం॥ త్ర్యంబకం...మృతాత్॥ ...భస్మలేపనం॥ అఘోరేభ్య...ఘోరరూపేభ్యః॥ ...గంధాది పరిమళద్రవ్యాణి॥ తత్పురుషాయ ... ప్రచోదయాత్॥ ... శ్వేతాక్షతాన్॥ ఈశాన సర్వవిద్యానాం...సదాశివోమ్॥ . కిరీటాది సకలాభరణాని॥ అపి శివసహస్ర నామార్చనం కుర్యాత్॥ శివసహస్రనామములు ప్రత్యేకముగ ముద్రించి యున్నాను. ఖరీదు రు. 0-3-0

ధ్యానం॥ శ్లో॥ శాంతంపద్మాసనస్థం శశిధరమకుటం పంచవక్త్రం త్రినేత్రం। శూలంవజ్రంచఖడ్గం పరశుమభయదం దక్షభాగే వహంతం। నాగంపాశంచఘంటాం ప్రళయ హుతవహం సాంకుశంవామభాగే నానాలంకారయుక్తం స్ఫటికమణినిభం పార్వతీశం నమామి

శ్రీ బిల్వాష్టోత్తర శతనామపూజా.

బిల్వపత్రార్చనమ్.

ఆచమ్య... మమ ఇహజన్మని జన్మాంతరకృత మహా[illegible] [illegible] సపాతకక్షయద్వారా శ్రీ సాంబసదాశివ [illegible]... [illegible] బిల్వార్చనం కరిష్యే॥ ఛందః॥ అస్య బిల్వపత్రపూజా మహామంత్రస్య శ్రీ సాంబసదాశివో దేవతా। వృషభ [illegible]ఈశ్వరఋషిః [illegible] ఛందః। ఓం బీజం। నమశ్శక్తిః। [illegible] కీలకం॥ [illegible] శివాయేతి జపం కుర్యాత్। అపి [illegible] [illegible] సర్వోపకేంద [illegible]కేందకే చ సంప్రోక్ష్య।

ఓం [illegible]శివాయ అంగుష్ఠాభ్యాం నమః। [illegible] తర్జనీభ్యాం నమః॥ మం మధ్యమాభ్యాం నమః। [illegible] అనామికాభ్యాం నమః॥ వాం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః॥ యం కరతలకర పృష్ఠాభ్యాం నమః॥ [illegible] హృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః। తతః [illegible] ధ్యానం। శాంతం పద్మాసనస్థం శశిధరమకుటం పంచవక్త్రం త్రినేత్రం శూలం వజ్రం చ ఖడ్గం పరశుమభయదం దక్షభాగే వహంతం। నాగం పాశం చ ఘంటాం ప్రళయహుతవహం సాంకుశం వామభాగే। నానాలంకారయుక్తం స్ఫటికమణినిభం పార్వతీశం నమామి॥ త్రిదళం త్రిగుణాకారం త్రినేత్రం చ త్రియాయుధమ్। త్రిజన్మపాపసంహారం ఏకబిల్వం శివార్పణం॥ త్రిశాఖైర్బిల్వపత్రైశ్చ అచ్ఛిద్రైః కోమలైః [illegible] తవపూజాం కరిష్యామి ఏకబిల్వం శివార్పణం॥ సర్వత్రైలోక్య[illegible] [illegible]లోక్యపాలకమ్। [illegible]లోక్యహర్తారం ఏకబిల్వం [illegible] నాగాధిరాజవలయం నాగహారేణ భూషితమ్। నాగ[illegible] [illegible] [illegible] ఏకబిల్వం శివార్పణం। అక్షమాలాధరం [illegible] [illegible]ప్రియవల్లభమ్। చంద్రశేఖరమీశాన మేకబిల్వం శివార్పణం॥ త్రి[illegible] దశభుజం దుర్గాదేహార్ధధారిణమ్। విభూత్యభ్యర్చితం దేవ మేకబిల్వం శివార్పణం॥ త్రిశూలధారిణం దేవం నాగాభరణ

ధారమేకబిల్వంశివార్పణం ॥౪౭॥ జీవాధ్యక్షం జీవవంద్యం జీవజీవన
రక్షకమ్। జీవకృజ్జీవ హరణ మేకబిల్వంశివార్పణం ॥౪౮॥ విశ్వాత్మా
నం విశ్వవంద్యం వజ్రాత్మావజ్రహస్తకమ్। వజ్రేశం వజ్రభూషంచ
ఏకబిల్వంశివార్పణం॥౪౯॥ గణాధిపం గణాధ్యక్షం ప్రళయానలనాశ
కమ్। జితేంద్రియం వీరభద్ర మేకబిల్వంశివార్పణం ॥౫౦॥

శ్లో॥ త్రియంబకం మృడంశూరం అరిషడ్వర్గనాశకమ్। దిగం
బరంక్షోభనాశ మేకబిల్వంశివార్పణం ॥౫౧॥ కుందేందుశంఖధవళం
భగనేత్ర భిదుజ్జ్వలమ్। కాలాగ్నిరుద్రం సర్వజ్ఞ మేకబిల్వంశివార్ప
ణం ॥౫౨॥ కంబుగ్రీవం కంబుకంఠం ధైర్యదంధైర్యవర్ధకమ్। శార్దూల
చర్మవసన మేకబిల్వంశివార్పణం ॥౫౩॥ జగదుత్పత్తిహేతుంచ జగత్ప్ర
ళయకారణమ్। పూర్ణానంద స్వరూపంచ ఏకబిల్వంశివార్పణం ॥౫౪॥
స్వర్గకేశం మహాతేజం పుణ్యశ్రవణకీర్తనమ్। బ్రహ్మాండనాయకం
తార మేకబిల్వం శివార్పణం ॥౫౫॥ మందారమూలనిలయం మందా
రకుసుమప్రియమ్। బృందారక ప్రియతర మేకబిల్వం శివార్పణం॥
౫౬॥ మహేంద్రియం మహాబాహుం విశ్వాసపరిపూరకమ్। సులభా
సులభంలభ్య మేకబిల్వం శివార్పణం ॥౫౭॥ బీజాధారం బీజరూపం
నిర్బీజంబీజవృద్ధిదమ్। పరేశం బీజనాశంచ ఏకబిల్వం శివార్పణం॥
౫౮॥ యుగాకారం యుగాధీశం యుగకృద్యుగనాశకమ్। పరేశంబీజ
నాశంచ ఏకబిల్వంశివార్పణం॥౫౯॥ ధూర్జటిం పింగళజటం జటా
మండల మండితమ్। కర్పూరగౌరం గౌరీశ మేకబిల్వం శివార్పణం॥
౬౦॥ సురావాసం జనావాసం యోగీశం యోగిపుంగవమ్। యోగ
దం యోగినాం సింహ మేకబిల్వంశివార్పణం ॥౬౧॥ ఉత్తమానుత్త
మంతత్వ మంధకాసుర సూదనమ్। భక్తకల్పద్రుమస్తోమ మేకబిల్వం
శివార్పణం ॥౬౨॥ విచిత్రమాల్యవసనం దివ్యచందనచర్చితమ్। విష్ణు
బ్రహ్మాది వంద్యంచ ఏకబిల్వం శివార్పణం ॥౬౩॥ కుమారంపితరం
దేవం సితచంద్రకళానిధిమ్। బ్రహ్మశత్రుంజగన్మిత్ర మేకబిల్వంశివా
ర్పణం ॥౬౪॥ లావణ్యమధురాకారం కరుణారసవారిధిమ్। భ్రువోర్మ
ధ్యే సహస్రార్చి మేకబిల్వంశివార్పణం ॥౬౫॥ జటాధరం పావకాక్షం
ఋక్షేశంభూమి నాయకమ్। కామదంసర్వదాగమ్య మేకబిల్వంశివా

ర్పణం ॥౧౬॥ [illegible] తపోధ్యాన పరాయణమ్।
జ్ఞానప్రదం కృత్తివాస మేకబిల్వం శివార్పణం ॥౧౭॥ వాసుక్యురగ
హారం చ లోకానుగ్రహకారణమ్। జ్ఞానప్రదం కృత్తివాసమేకబిల్వం
శివార్పణం ॥౧౮॥ శశాంకధారిణం భర్గం సర్వలోకైక శంకరమ్।
శుద్ధం చ శాశ్వతం నిత్య మేకబి...ణం ॥౧౯॥ శరణాగతదీనార్తి పరి
త్రాణ పరాయణమ్। గంభీరం చ వషట్కార మేకబి...ణం ॥౨౦॥
భోక్తారం భోజనం భోజ్యం జేతారం జితమానసమ్। కరణం కారణం
జిష్ణు మేకబి...ణం ॥౨౧॥ క్షేత్రజ్ఞం క్షేత్రపాలం చ పరార్ధైకప్ర
యోజనమ్। వ్యోమకేశం భీమవేష మేకబి...ణం ॥౨౨॥ భవఘ్నం
తరుణోపేతం చోదిష్ఠం యమనాశనమ్। హిరణ్యగర్భం హేమాంగ
మేకబి...ణం ॥౨౩॥ [illegible] చాముండజనకం మోక్షదం మోక్షనాయ
కమ్। హిరణ్యదం హేమరూప మేక...ణం ॥౨౪॥ మహాశ్మశాననిల
యం ప్రచ్ఛన్న స్ఫటిక ప్రభమ్। వేదాస్యం వేదరూపం చ ఏకబిల్వం శి...
ణం ॥౨౫॥ స్థిరం సర్వధర్మాణాం బ్రహ్మణ్యం చ శ్రియం విభుమ్।
జగన్నివాసం ప్రథమ మేకబిల్వం శి...ణం ॥౨౬॥ రుద్రాక్షమాలాభర
ణం రుద్రాక్షప్రియవత్సలమ్। రుద్రాక్షభక్తసంస్తోమ మేకబిల్వం శి...
ణం ॥౨౭॥ ఫణీంద్రవిలసత్కంఠం భుజంగాభరణప్రియమ్। దక్షా
ధ్వరవినాశం చ ఏకబిల్వం శి...ణం ॥౨౮॥ నాగేంద్రవిలసత్కర్ణం మహేం
ద్రవలయావృతమ్। మునివంద్యం మునిశ్రేష్ఠ మేకబిల్వం శి...ణం ॥
౨౯॥ మృగేంద్రచర్మవసనం మునీనామేకజీవనమ్। సర్వదేవాదిపూ
జ్యం చ ఏకబిల్వం శి...ణం ॥౩౦॥ నిధనేశం ధనాధీశ మపమృత్యువినా
శనమ్। లింగమూర్తి మలింగాత్మ మేకబిల్వం శి...ణం ॥౩౧॥ భక్త
కల్యాణదం వ్యస్తం వేదవేదాంతసంస్తుతమ్। కల్పకృత్కల్పనాశం చ
ఏకబిల్వం శి...ణం ॥౩౨॥ ఘోరపాతకదావాగ్నిం జన్మకర్మవివర్జితమ్
కపాలమాలాభరణ మేకబిల్వం శి...ణం ॥౩౩॥ మాతంగచర్మవసనం
విరాడ్రూప విదారకమ్। విష్ణుక్రాంత మనంతం చ ఏకబిల్వం శి...ణం।
౩౪ యజ్ఞకర్మఫలాధ్యక్షం యజ్ఞవిఘ్నవినాశకమ్। యజ్ఞేశం యజ్ఞ
భోక్తార మేకబిల్వం శి...ణం ॥౩౫॥ కాలాధీశం త్రికాలజ్ఞం దుష్టనిగ్ర
హకారకమ్। యోగిమానసపూజ్యం చ ఏకబిల్వం శి...ణం॥ ౩౬॥

మహోన్నత మహాకాయం మహోదరమహాభుజమ్ । మహావక్త్రిం మహావృద్ధ మేకబిల్వంశి ... ణం॥ ౮౭॥ సునేత్రంసులలాటంచ సర్వంభీమపరాక్రమం । మహేశ్వరంశివతర మేకబిల్వంశి ... ణం॥ ౮౮॥ సమస్తజగదాధారం సమస్తగుణసాగరం । సత్యంసత్యగుణోపేత మేకబిల్వంశి... ణం॥ ౮౯॥ మాఘకృష్ణచతుర్దశ్యాం పూజార్థంచజగద్గురోః । దుర్లభంసర్వదేవానా మేకబిల్వంశి ... ణం॥ ౯౦॥ తత్రాపిదుర్లభంమన్యే నభోమాసేందువాసరే । ప్రదోషకాలేపూజాంచ ఏకబిల్వంశి... ణం॥ ౯౧॥ సాలగ్రామసహస్రాణాం తటాకశతకూపయోః । కోటికన్యామహాదాన మేకబిల్వంశి... ణం॥ ౯౨॥ దర్శనంబిల్వవృక్షస్య స్పర్శనం పాపనాశనం। అఘోరపాపసంహార మేకబిల్వంశి... ణం॥ ౯౩॥ తులసీబిల్వనిర్గుండీ జంబీరామలకంతథా। అఘోరపాపసంహార మేకబిల్వంశి... ణం॥ ౯౪॥ అఖండబిల్వపత్రైశ్చపూజయేన్నందికేశ్వరం। ముచ్యతేసర్వపాపేభ్యఃఏకబి... ణం॥ ౯౫॥ సాలంకృతాశతావృత్తా కన్యాకోటిసహస్రకం । సామ్రాజ్యపృథ్వీదానంచ ఏకబిల్వంశి... ణం॥ ౯౬॥ దశకోటితురంగానా మశ్వమేధసహస్రకం । సవత్సధేనుకోటీనా మేకబిల్వంశి... ణం॥ ౯౭॥ చతుర్వేదసహస్రాణి భారతాదిపురాణకమ్ । సామ్రాజ్యపృథ్వీదానంచఏకబిల్వంశి... ణం॥ ౯౮॥ సర్వరత్నమయంమేరుం కాంచనం దివ్యవస్త్రకం । తులాభాగంశతావర్తం మేకబిల్వంశి... ణం॥ ౯౯ ॥ అష్టోత్తరశతంబిల్వం యోఽర్చయేల్లింగమస్తకే । అధర్వోక్తంవదేద్యస్తు ఏకబిల్వంశి... ణం ॥౧౦౦॥ కాశీక్షేత్రనివాసంచ కాలభైరవదర్శనమ్। అఘోరపాపసంహార మేకబిల్వంశి... ణం ॥౧౦౧॥ అష్టోత్తరశతశ్లోకైః స్తోత్రాద్యైఃపూజయేద్యథా త్రిసంధ్యంమోక్షమాప్నోతి ఏకబిల్వంశి... ణం ॥౧౦౨॥ దంతికోటిసహస్రాణాం భూహిరణ్యసహస్రకమ్। సర్వక్రతుమయంపుణ్య మేకబిల్వంశి... ణం ।౧౦౩॥ పుత్రపౌత్రాదికంభోగం భుక్త్వాచాత్రయథేప్సితమ్ । అంతేచశివసాయుజ్య మేకబిల్వం... ణం ॥౧౦౪॥ విప్రకోటిసహస్రాణాం విత్తదానాచ్చయత్ఫలమ్। తత్ఫలంప్రాప్నుయాత్సత్య మేకబిల్వంశి... ణం॥౧౦౫॥ త్వన్నామకీర్తనంతద్వత్తవ పాదాంబుయఃపిబేత్ । జీవన్ముక్తో భవేన్నిత్య

మేకబిల్వంశి... ॥ ౧౬ ॥ అనేకదానఫలదం అనంతసుకృతాధికమ్ తీర్థయాత్రాఖిలం పుణ్య మేకబిల్వంశి...॥ ౧౭ ॥ త్వంమాం పాలయసర్వత్ర పదధ్యానకృతంతవ । భవనంశాంకర నిత్యమేకబిల్వంశి... ॥ ౧౮ ॥

ఫలశ్రుతి ।శ్లో। ఏకకాలేపఠేన్నిత్యం సర్వశత్రునివారణమ్। ద్వికాలేచపఠేన్నిత్యమేకబిల్వంశివార్పణం॥ త్రికాలేచపఠేన్నిత్యం మనోవాంఛాఫలప్రదమ్ । అచిరాత్కార్యసిద్ధించ లభతేనాఽత్రసంశయః॥ ఏకకాలంద్వికాలంవా త్రికాలంయఃపఠేన్నరః । లక్ష్మీప్రాప్తిశ్శివావాసః శివేనసహమోదతే॥ కోటిజన్మకృతంపాప మర్చనేనవినశ్యతి।సప్తజన్మకృతంపాపం శ్రవణేనవినశ్యతి జన్మాంతరకృతంపాపం పఠనేనవినశ్యతి। దివారాత్రికృతంపాపం దర్శనేనవినశ్యతి।క్షణేక్షణేకృతంపాపం స్మరణేనవినశ్యతి। పుస్తకంధారయేద్దేహీ ఆరోగ్యం భయనాశనం ॥

ఓం నిధనపతయేనమః । ఓం నిధనపతాంతికాయనమః । ఓం ఊర్ధ్వాయనమః । ఓం ఊర్ధ్వలింగాయనమః । ఓం హిరణ్యాయనమః। ఓం హిరణ్యలింగాయనమః। ఓం సువర్ణాయనమః । ఓం సువర్ణలింగాయనమః । ఓందివ్యాయనమః । ఓం దివ్యలింగాయనమః। ఓం భవాయనమః । ఓం భవలింగాయనమః । ఓం శర్వాయనమః । ఓం శర్వలింగాయనమః । ఓంశివాయనమః ఓం శివలింగాయనమః । ఓం జ్వలాయనమః । ఓంజ్వలలింగాయనమః। ఓం ఆత్మాయనమః। ఓం ఆత్మలింగాయనమః । ఓంపరమాయనమః। ఓంపరమలింగాయనమః। ఏతత్సోమస్యసూర్యస్య సర్వలింగగ్ స్థాపయతి పాణిమంత్రం పవిత్రమ్ అథశివసహస్రనామపూజాంచకుర్యాత్ ॥ సద్యోజాతంప్రపద్యామి... భవోద్భవాయనమః॥ధూపం॥ వామదేవాయనమః... మనోన్మనాయనమః॥ దీపం ధూపదీపానంతరమాచమనంసమర్పయామి॥ అఘోరేభ్యో...రూపేభ్యః॥ నైవేద్యం॥ తత్పురుషాయ...ప్రచోదయాత్॥తాంబూలం హిరణ్యగర్భస్థం...పూర్ణం...ఆయుస్తేజోదధాతి ॥ ఉత్తర

నీరాజనం। సోమోవా ఏతస్య... భవతి ॥ కుంభార్తిం దర్శయామి॥
సర్వస్త్రీణాం మె గోపాయ... స్వతాం రథార్తిం దర్శయామి ॥ సం
సృష్టం ధనముభయం ..విలయంతాం ॥ నక్షత్రార్తిం దర్శయామి
పూగీఫలై.. తా తాంబూలం సమర్పయామి ॥ సహస్రశీర్షం
దేవం...సరాణివిస్మహే। మంత్రపుష్పం యానికాని... పదే పదే। ఇతి
ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి అథాఽస్యాష్టభిర్నామభిః
రక్షాపుష్పాణి దద్యాత్। అఘోరేభ్యశ్చేతి జపేత్॥ తత్ర ప్రసన్నం కృత్వా
తదనంతరం ఛత్రచామరాద్యుపచార పూజాం చ కుర్యాత్। యస్య స్మృ
త్యా చ... తదస్తు మే ॥ అనేన శ్రీ మహాన్యాస పూర్వక ఏకాదశవార
రుద్రాఽభిషేక పూజనేన భగవాన్ సర్వాత్మక శ్రీ ఉమామహేశ్వ
రస్సుప్రీత స్సుప్రసన్నో వరదో భవతు॥ ఏతత్ఫలం శ్రీ పరమేశ్వరార్ప
ణమస్తు। ఇతి బిల్వాష్టోత్తర శతనామపూజా సమాప్తా. చ॥ ల॥

ఇంద్రాక్షీ స్తోత్ర ప్రారంభః.

అస్య శ్రీ ఇంద్రాక్షీ స్తోత్రస్య । శచీపురందర ఋషిః। అనుష్టు
ప్ఛందః । ఇంద్రాక్షీ దుర్గా దేవతా మహాలక్ష్మీర్బీజం భువనేశ్వ
రీతి శక్తిః । భవానీతి కీలకం। మమ ఇంద్రాక్షీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే విని
యోగః। ఇంద్రాక్షీం అంగుష్ఠాభ్యాం నమః। మహాలక్ష్మీం తర్జనీభ్యాం
నమః । మహేశ్వరీం మధ్యమాభ్యాం నమః । అంబుజాక్షీం అనామి
కాభ్యాం నమః। కాత్యాయనీం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః। కౌమారీం కరతల
కరపృష్ఠాభ్యాం నమః। ఇంద్రాక్షీం హృదయాయ నమః। మహాలక్ష్మీం
శిరసే స్వాహా । మహేశ్వరీం శిఖాయై వషట్ । అంబుజాక్షీం కవచాయ
హుం। కాత్యాయనీం నేత్రత్రయాయ వౌషట్ ॥ కౌమారీం అస్త్రాయ
ఫట్। భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః । ధ్యానమ్ ॥ నేత్రాణాం దశభి
శ్శతైః పరివృతా మత్యుగ్రచర్మాంబరాం హేమాభాం మహతీం

విలంబిత శిఖామాయు క్తకేశాన్వితామ్ । ఘంటామండిత పాదపద్మ యుగళాం నాగేంద్రకుంభ స్తనీ మింద్రాక్షీం పరిచింతయామిమనసా కల్పోక్తసిద్ధిప్రదామ్ ॥ ఇంద్రాక్షీం ద్విభుజాం దేవీం పీతవస్త్ర ద్వయాన్వితామ్। వామహస్తే వజ్రధరాం దక్షిణేన వరప్రదామ్ । ఇంద్రాక్షీం సహాయువంతీం నానాలంకార భూషితాం । ప్రసన్నవదనాంభోజా మప్సరోగణసేవితాం ॥ ఇంద్రఉవాచ॥ ఇంద్రాక్షీనామ సాదేవీ దైవతైస్సముదాహృతా । గౌరీశాకంభరీ దేవీ దుర్గానామ్నీతివిశ్రుతా । నిత్యానందీ నిరాహారీ నిష్కళాయైనమోస్తుతే। కాత్యాయనీమహాదేవీ ఛన్నఘంటామహాతపాః । సావిత్రీసాచగాయత్రీ బ్రహ్మాణీ బ్రహ్మవాదినీ । నారాయణీభద్రకాళీ రుద్రాణీకృష్ణపింగలా। అగ్నిజ్వాలా రౌద్రముఖీ కాళరాత్రీతపస్వినీ । మేఘస్వనా సహస్రాక్షీ వికటాంగీ జడోదరీ । మహోదరీము క్తకేశీ ఘోరరూపామహాబలా । అజితా భద్రదాఽనంతారోగహన్త్రీ శివప్రియా । శివదూతీ కరాళీచ ప్రత్యక్షపరమేశ్వరీ। ఇంద్రాణీ చేంద్రరూపాచ ఇంద్రశక్తిఃపరాయణీ । సదాసంమోహినీదేవీ సుందరీభువనేశ్వరీ। ఏకాక్షరీపరాబ్రాహ్మీస్థూలసూక్ష్మప్రవర్ధనీ । మహిషాసురహంత్రీచ చాముండాసప్తమాతృకా । వారాహీనారసింహీచ భీమాభైరవవాదినీ । శ్రుతి స్మృతిర్ధృతి ర్మేధా విద్యాలక్ష్మీస్సరస్వతీ । అనంతావిజయాఽపర్ణా మానస్తోకాపరాజితా । భవానీపార్వతీదుర్గా హైమవత్యంబికాశివా । శివాభవానీరుద్రాణీ శంకరార్ధశరీరిణీ । ఐరావతగజారూఢా వజ్రహస్తావరప్రదా।త్రిపాద్భస్మప్రహరణా త్రిశిరారక్తలోచనా। (మం) భస్మాయుధాయవిద్మహే రక్తనేత్రాయధీమహి । తన్నో జ్వరహరః ప్రచోదయాత్ । ఏతైర్నామపదైర్దివ్యైస్స్తుతాశక్రేణధీమతా। జ్వరంమృత్యుం భయంఘోరం జ్వరంతీజ్వరనాశినీ । క్షయాఽపస్మారకుష్ఠాది తాపజ్వరనివారణమ్।చోరవ్యాఘ్రభయంతత్ర శీతజ్వరనివారణమ్ । శతమావర్తయేద్యస్తు ముచ్యతేవ్యాధిబంధనాత్। ఆవర్తయంత్సహస్రంతు లభతేవాంఛితంఫలమ్। ఏతత్ స్తోత్రమిదం పుణ్యం జపేదాయుష్యవర్ధనం। వినాశాయచరోగాణా మపమృత్యు

హారాయుచ। సర్వమంగళమాంగళ్యే శివేసర్వార్థసాధకే శరణ్యే
త్ర్యంబకే దేవినారాయణి నమోఽస్తుతే॥

ఇతి ఇంద్రాక్షిస్తోత్రం సమాప్తమ్. చ॥ ల॥

శ్రీ రుద్ర కవచ ప్రారంభః.

అస్యశ్రీ రుద్రకవచస్తోత్ర మహామంత్రస్య దూర్వాసఋషిః
అనుష్టుప్ఛందః త్ర్యంబకరుద్రోదేవతా హ్రాం బీజం హ్రీం శక్తిః
హ్రూం కీలకం మమమానసాభీష్టసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః హ్రామిత్యా
దిషడ్దీర్ఘైఃషడంగన్యాసః ధ్యానమ్ శాంతంపద్మా...నమామి దూ
ర్వాసఉవాచ॥ ప్రణమ్యశిరసాదేవం స్వయంభుంపరమేశ్వరం। ఏకం
సర్వగతందేవం సర్వదేవమయంవిభుమ్॥ ౧ రుద్రవర్మప్రవక్ష్యామి
అంగప్రాణస్యరక్షయే। అహోరాత్రమయందేవం రక్షార్థంనిర్మితం
పురా॥ ౨॥ రుద్రోమేచాగ్రతఃపాతు పాతుపార్శ్వౌహరస్తథా
శిరోమే ఈశ్వరః పాతు లలాటంనీలలోహితః॥ ౩॥ నేత్రేత్ర్యంబ
కఃపాతు ముఖంపాతుమహేశ్వరః। కర్ణౌరక్షతుమేశంభుః నాసికాం
సదాశివః॥ ౪॥ వాగీశః పాతుమేజిహ్వాం ఓష్ఠౌపాత్వంబికాపతిః
శ్రీకంఠఃపాతుమేగ్రీవం బాహూచైవపినాకధృత్। ౫॥ హృదయంమే
మహాదేవ ఈశ్వరోఽవ్యాత్స్తనాంతరమ్। నాభింకుక్షించపక్షౌచ
పాతుసర్వ ఉమాపతిః॥ ౬॥ బాహుమధ్యాంతరంచైవ సూక్ష్మరూప
స్సదాశివః। శర్వోరక్షతుసర్వాంగాణ్యస్థీనిచ యథాక్రమమ్॥ ౭॥
వజ్రశక్తిధరశ్చైవ పాశాంకుశధరస్తథా। గండశూలధరోనిత్యం
రక్షతుత్రిదశేశ్వరః॥ ౮॥ ప్రస్థానేషుపదేచైవ వృక్షమూలేనదీతటే।
సంధ్యాయాం రాజభవనేవిరూపాక్షస్తుపాతుమామ్॥ ౯॥ శీతోష్ణాఽ
తపకాలేషు తుహినద్రుమకంటకే। నిర్మనుష్యేఽసమేమార్గే త్రాహి
మాంవృషభధ్వజ॥ ౧౦॥ ఇత్యేతద్రుద్రకవచం పవిత్రంపాపనాశనం
మహాదేవప్రసాదేన దూర్వాసమునికల్పితమ్॥ ౧౧॥ మమాఖ్యాతం
సమాసేన నభయంతేనవిందతి। ప్రాప్నోతిపరమారోగ్యం పుణ్య

మాయుష్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౨॥ విద్యార్థీ లభతే విద్యాం ధనార్థీ లభతే ధనమ్ । కన్యార్థీ లభతే కన్యాం న భయం విన్దతే క్వచిత్ ॥ ౧౩॥ అపుత్రో లభతే పుత్రం మోక్షార్థీ మోక్షమాప్నుయాత్ । త్రాహి త్రాహి మహాదేవ త్రాహి త్రాహి త్రయీమయ ॥ ౧౪॥ త్రాహి మాం పార్వతీనాథ త్రాహి మాం త్రిపురాన్తక । పాశం ఖట్వాఙ్గ దివ్యాస్త్రం త్రిశూలం రుద్రమేవ చ ॥ ౧౫॥ నమస్కరోమి దేవేశ త్రాహి మాం జగదీశ్వర । శత్రుమధ్యే సభామధ్యే గ్రామమధ్యే గృహాన్తరే ॥ ౧౬॥ గమనే గమనే చైవ త్రాహి మాం భక్తవత్సల । త్వం చిత్త్వమాదివశ్చైవ త్వం బుద్ధిస్త్వం పరాయణమ్ ॥ ౧౭ ॥ కర్మణా మనసా చైవ త్వం బుద్ధిశ్చ యథా సదా ॥ జ్వరం ఛిన్ది - సర్వజ్వరభయం ఛిన్ది - సర్వగ్రహభయం ఛిన్ది - సర్వశత్రూన్నివర్త్యాపి - సర్వవ్యాధినివారణమ్ రుద్రలోకం స గచ్ఛతి - రుద్రలోకం స గచ్ఛత్యోన్నమ ఇతి ॥

శ్రీరుద్రకవచ స్సమాప్తః

అథ ఆదిత్యాది నవగ్రహ మన్త్రాః

హరిః ఓం ॥ ఆకృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ । హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥ అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ । కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే । వోచేమ శంతమగ్ం హృదే । ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియం । భవా వాజస్య సంగథే ॥ అపు న తముషో వా అభిపీడం తర్వశ్యాని భేషజా । అగ్నిం చ విశ్వశంభువ మాపశ్చ విశ్వభేషజీః ॥ గౌరీ మిమాయ సలిలాని తక్షత్యేకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ । సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్ । అగ్నిర్మూర్ధా

దివఃకకుత్పతిః పృథివ్యా అయమ్। అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి (ఇదం
అంగారక గ్రహమంత్రము)

అధిదేవతకు—స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ। యచ్ఛా
నశ్శర్మ సప్రథాః॥ ప్రత్యధిదేవతకు—క్షేత్రస్య పతినా వయగ్ం హితే
నేవ జయామసి। గామశ్వం పోషయిత్న్వా స నో మృడాతీదృశే॥

బుధగ్రహమునకు—ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టా
పూర్తే సగ్ం సృజేథామయం చ। పునః కృణ్వగ్గ్ంస్త్వా పితరం యువాన
మన్వాతాగ్ం సీత్త్వయి తంతుమేతం। అధిదేవతకు— ఇదం విష్ణుర్విచ
క్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్। సమూఢమస్య పాగ్ం సురే॥ ప్రత్యధిదేవతకు
సహస్రశీర్షా పురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్। స భూమిం విశ్వ
తో వృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్॥ బృహస్పతికి— బృహస్పతే అతి
యదర్యో అర్హాద్ద్యుమద్విభాతి క్రతుమజ్జనేషు। యద్దీదయచ్ఛవస
ఋతప్రజాత తదస్మాసు ద్రవిణం ధేహి చిత్రమ్॥ అధిదేవతకు— బ్రహ్మ
జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమతస్సురుచో వేన ఆవః। స బుధ్నియా
ఉపమా అస్య విష్ఠాస్సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివః॥ ప్రత్యధిదేవతకు—
ఇన్ద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః। అస్మాకమస్తు కేవలః॥
శుక్రునకు— శుక్రం తే అన్యద్యజతం తే అన్యద్విషురూపే అహనీ ద్యౌ
రివాసి। విశ్వా హి మాయా అవసి స్వధావో భద్రా తే పూషన్నిహ
రాతిరస్తు॥ అధిదేవతకు— ఇన్ద్రాణీమాసు నారిషు సుపత్నీమహమ
శ్రవమ్। న హ్యస్యా అపరం చన జరసా మరతే పతిః॥ ప్రత్యధిదేవతకు—
ఇన్ద్ర మరుత్వ ఇహ పాహి సోమం యథా శార్యాతే అపిబస్సుతస్య। తవ

ప్రణీతిరభిశస్తా శశ్న్నో విశాసంతి క్రవయస్సుయజ్ఞాః ॥ శనైశ్చరునకు—శమగ్నిరగ్నిభిస్కరచ్ఛన్నస్తపతుసూర్యః । శంవాతోవాత్వరపా అపస్సిధః॥ అధిదేవతకు—ప్రావగాయసోమగ్ం సునుతయమాయ జుహుతాహవిః। యమగ్ం హ యజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః॥ ప్రత్యధిదేవతకు—ప్రజాపతేనత్వదేతాన్యన్యోవిశ్వాజాతాని పరితాబభూవ। యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నోఅస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయోరయీణాం॥ రాహువకు— కయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీ సదావృధస్సఖా । కయాశచిష్ఠయావృతా॥ అధిదేవతకు—ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీదసనన్మాతరం పునః । పితరంచప్రయన్త్సువః॥ ప్రత్యధిదేవతకు—నమో అస్తుసర్పేభ్యో యే కేచపృథివీమను యే అంతరిక్షే యే దివి తేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః॥ కేతునకు— కేతుం కృణ్వన్న కేతవే పేశోమర్యా అపేశసే । సముషద్భిరజాయథాః॥ అధిదేవతకు—సచిత్రచిత్రం చితయంతమస్మే చిత్రక్షత్ర చిత్రతమంవయోధాం । చన్ద్రగ్ం రయిం పురువీరం బృహన్తం చన్ద్రచన్ద్రాభిర్గృణతేయువస్వ॥ ప్రత్యధిదేవతకు—బ్రహ్మాదేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషోమృగాణాం శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ంసోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్॥

దుర్గకు...జాతవేదసే సునవామ సోమమరాతీయతో నిదహాతి వేదః । స నః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వానావేవసింధుందురితాత్యగ్నిః॥

గణపతికి—గణానాంత్వా గణపతిగ్ం హవామహే కవిం కవీనాముపమశ్రవస్తమమ్ । జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆనః

శృణ్వన్నూతిభిస్సీదసాదనమ్॥ క్షేత్రపాలకునకు— క్షేత్రస్య పతి
నావయగ్ం హితేనేవజయామసి । గామశ్వం పోషయిత్న్వాసనో
మృడాతీదృశే॥ అభయంకరునకు—యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో
అభయంకృధి । మఘవచ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే విద్విషో విమృధో జహి॥
స్వస్తిదా విశస్పతి ర్వృత్రహా విమృధో వశీ । వృషేన్ద్రః పురఏతు నః
స్వస్తిదా అభయంకరః॥(దిక్పాలకులకు)ఇంద్రునకి. ఇన్ద్రం వో విశ్వత
స్పరి హవామహే జనేభ్యః । అస్మాకమస్తు కేవలః॥ అగ్నికి — అగ్నిం
దూతంవృణీమహే హోతారంవిశ్వవేదసమ్ ॥ అస్యయజ్ఞస్య సుక్ర
తుమ్॥ యమునకు — యమాయసోమగ్ం సునుత యమాయ జుహు
తాహవిః । యమగ్ంహ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్ని దూతో అరంకృతః॥ నిర్
ఋతికి—మోషుణః పరాపరానిర్ఋతి ర్దుర్హణావధీత్ । పదీష్టతృ
ష్ణయాసహ॥ వరుణునకు—ఇమం మే వరుణశ్రుధీహవ మద్యాచమృడ
య। త్వామవస్యురాచకే॥ వాయుదేవునకు— తవవాయవృతస్పతేత్వ
ష్టుర్జామాతరద్భుత । అవాంస్యావృణీమహే॥ కుబేరునకు— సోమో
ధేనుగ్ం సోమో అర్వన్తమాశుం । సోమోవీరం కర్మణ్యం దదాతు।
సాదన్యం విదథ్యగ్ం సభేయం పితృశ్రవణం యో దదాశదస్మై॥
ఈశానునకు— తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియంజిన్వమవసేహూ
మహే వయమ్ । పూషానో యథా వేదసా మసద్వృధే రక్షితాపాయు
రదబ్ధస్స్వస్తయే ॥ ఊర్ధ్వపురుషునికి — ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే తిష్ఠా దే
వోనసవితా । ఊర్ధ్వోవాజస్య సనితా యదఞ్జిభి ర్వాఘద్భి ర్విహ్వ
యామహే॥ పృథివికి— స్యోనాపృథివిభవా నృక్షరానివేశనీ । య

చ్ఛాన్నశ్శర్మసప్రథాః॥ వాస్తుపురుషునికి – వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహ్య
స్మాన్థ్స్వావేశో అనమీవో భవానః। యత్త్వేమహే ప్రతితన్నో
జుషస్వశంన్న ఏధిద్విపదేశం చతుష్పదే॥ బ్రహ్మకు – బ్రహ్మాదేవా
నాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాంమహిషోమృగాణాం। శ్యేనోగృ
ధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ంసోమః పవిత్రమత్యేతిరేభన్॥ సర
స్వతికి – ప్రణోదేవీ సరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ। ధీనామవిత్ర్యవతు॥
విష్ణువునకు – ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధేపదం। సమూఢమస్య
పాగ్ంసురే॥ మహాలక్ష్మికి – సక్తుమివతితఉనా పునన్తో యత్రధీరా
మనసావాచమక్రత। అత్రాసఖాయ స్సఖ్యాని జానతే భద్రైషాం
లక్ష్మీర్నిహితాధివాచి॥ రుద్రునికి – కద్రుద్రాయప్రచేతసే మీఢుష్ట
మాయతవ్యసే। వోచేమశంతమగ్ంహృదే॥ గౌరికి – గౌరీమిమాయ
సలిలాని తక్షత్యేకపదీ ద్విపదీసాచతుష్పదీ। అష్టాపదీనవపదీ బభూ
వుషీ సహస్రాక్షరాపరమేవ్యోమన్॥ అశ్వి. దేవతులకు – ప్రాణాశి
శుర్మహీనాం। హిన్వన్నృతస్య దీధితిం। విశ్వాపరిప్రియాభువదధ
ద్వితా। అద్రిప్రత్నస్య రేతసో జ్యోతిష్పశ్యన్తి వాసరం। పరోయ
దిధ్యతే దివా [illegible] వ్యుచ్ఛన్తీప్రియాదివః। స్తుషే
వామశ్వినా బృహత్॥ గరుత్మంతునకు – సుపర్ణోసిగరుత్మాన్త్రివృత్తే
శిరోగాయత్రం చక్షుస్స్తోమ ఆత్మాసామతేతనూర్వామదేవ్యం బృహ
ద్రథన్తరే పక్షౌయజ్ఞాయజ్ఞియం పుచ్ఛం ఛన్దాగ్ంస్యంగాని ధిష్ణియాః
శఫాయజూగ్ంషినామ। సుపర్ణోసిగరుత్మాన్దివం గచ్ఛసువః పత॥
ధన్వంతరికి – ధన్వనాగాధన్వనాజింజయేమ ధన్వనాతీవ్రాస్సమదోజ

యేమ । ధనుశ్శత్రో౽రపకామం కృణోతి ధన్వనాసర్వాః ప్రదిశోజ
యేమ॥ ఇంద్రాగ్ని దేవతులకు- ముఞ్చామి త్వాహవిషా జీవనాయ
కమజ్ఞాతయక్ష్మా దుతరాజయక్ష్మాత్ । గ్రాహిర్జగ్రాహ యదివైత
దేనం తస్యా ఇంద్రాగ్నీ ప్రముముక్తమేనమ్॥ నిర్‌ఋతికి- యదిక్షితా
యుర్యదివా పరేతో యదిమృత్యో రంతికంనీతఏవ । తమాహరామి
నిర్‌ఋతే రుపస్థాదస్పార్షమేనం శతశారదాయ॥ శత్రుఫలా
యనమునకు- సంసృష్టంధనముభయం సమాకృతమస్మభ్యం దత్తాం
వరుణశ్చమన్యుః । భియందధానా హృదయేషు శత్రవః పరాజితాసో
అపనిలయంతాం॥ విశాఖానక్షత్రమునకు - దూరమస్మచ్ఛత్రవో
యంతుభీతాః । తదింద్రాగ్నీకృణుతాం తద్విశాఖే । తన్నోదేవా అను
మదంతుయజ్ఞం । పశ్చాత్పురస్తాదభయం నో అస్తు । నక్షత్రాణామధిప
త్నీ విశాఖే । శ్రేష్ఠావింద్రాగ్నీభువనస్యగోపౌ । విషూచశ్శత్రూనప
బాధమానా । అపక్షుధంనుదతామరాతిం॥ మృత్యుంజయత్ర్యంబక
మునకు- త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధింపుష్టివర్ధనం । ఉర్వారుక
మివబంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్ ॥ అపమృత్యువునకు-
అపమృత్యుమపక్షుధమ పేతశ్శపథంజహి । అథానో అగ్న ఆవహరా
యస్పోషగ్ం సహస్రిణమ్॥ యే తే సహస్రమయుతం పాశామృత్యో
మర్త్యాయహంతవే । తాన్ యజ్ఞస్యమాయయా సర్వానవయజామ
హే । మృత్యవేస్వాహా మృత్యవేస్వాహా । మమసర్వాపమృత్యుర్న
శ్యతు । ఆయుర్వర్ధతామ్॥ హరిః ఓం తత్సత్ ॥

ఆదిత్యాదినవగ్రహ మన్త్రాస్సమాప్తాః

అథ నక్షత్రేష్టిః



హరిః ఓమ్ అగ్నిర్నః పాతు కృత్తికాః। నక్షత్రం దేవమింద్రియమ్। ఇదమాసాం విచక్షణమ్। హవిరాసంజుహోతన। యస్య భాంతి రశ్మయో యస్య కేతవః। యస్యేమా విశ్వా భువనాని సర్వా। స కృత్తికాభిరభిసంవసానః। అగ్నిర్నో దేవస్సువితే దధాతు। ప్రజాపతే రోహిణీ వేతు పత్నీ। విశ్వరూపా బృహతీ చిత్రభానుః। సా నో యజ్ఞస్య సువితే దధాతు। యథా జీవేమ శరదస్సవీరాః। రోహిణీ దేవ్యుదగాత్పురస్తాత్। విశ్వా రూపాణి ప్రతిమోదమానా। ప్రజాపతిగ్ం హవిషా వర్ధయంతీ। ప్రియా దేవానాముపయాతు యజ్ఞమ్। సోమో రాజా మృగశీర్షేణ ఆగన్। శివం నక్షత్రం ప్రియమస్య ధామ। ఆప్యాయమానో బహుధా జనేషు। రేతః ప్రజాం యజమానే దధాతు। యత్తే నక్షత్రం మృగశీర్షమస్తి। ప్రియగ్ం రాజన్ప్రియతమం ప్రియాణామ్। తస్మై తే సోమ హవిషా విధేమ। శం న ఏధి ద్విపదే శం చతుష్పదే। ఆర్ద్రయా రుద్రః ప్రథమాన ఏతి। శ్రేష్ఠో దేవానాం పతిరఘ్నియానామ్। నక్షత్రమస్య హవిషా విధేమ। మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషన్మోత వీరాన్। హేతీ రుద్రస్య పరిణో వృణక్తు। ఆర్ద్రా నక్షత్రం జుషతాగ్ం హవిర్నః। ప్రముంచమానౌ దురితాని విశ్వా। అపాఘశగ్ంసన్నుదతామరాతిమ్। పునర్నో దేవ్యదితిస్స్పృణోతు। పునర్వసూ నః పునరేతాం యజ్ఞమ్। పునర్నో దేవా అభియంతు సర్వే। పునః పునర్వో హవిషా యజామః। ఏవా న దేవ్యదితిరనర్వా। విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా। పునర్వసూ హవిషా వర్ధయం

తీ। ప్రియం దేవానామప్యేతు పాథః ॥ బృహస్పతిః ప్రథమం జాయ
మానః । తిష్యన్నక్షత్రమభిసంబభూవ। శ్రేష్ఠో దేవానాం పృతనాసు
జిష్ణుః। దిశోఽనుసర్వా అభయన్నో అస్తు । తిష్యః పురస్తాదుత మధ్యతో
నః। బృహస్పతిర్నః పరిపాతు పశ్చాత్। బాధేతాం ద్వేషో అభయం కృ
ణుతామ్ । సువీర్యస్య పతయస్స్యామ॥ ఇదగ్ం సర్పేభ్యో హవిరస్తు జు
ష్టమ్। ఆశ్రేషా యేషామనుయంతి చేతః। యే అంతరిక్షం పృథివీం క్షియం
తి। తే నస్సర్పాసో హవమాగమిష్ఠాః। యే రోచనే సూర్యస్యాపి సర్పాః।
యే దివం దేవీమనుసంచరంతి। యేషామాశ్రేషా అనుయంతి కామమ్।
తేభ్యస్సర్పేభ్యో మధుమజ్జుహోమి ॥ ఉపహూతాః పితరో యే మ
ఘాసు । మనోజవసస్సుకృతస్సుకృత్యాః । తే నో నక్షత్రే హవమాగమి
ష్ఠాః। స్వధాభిర్యజ్ఞం ప్రయతం జుషంతామ్ । యే అగ్నిదగ్ధా యేఽన
గ్నిదగ్ధాః। యేఽముం లోకం పితరః క్షియంతి॥ యాగ్శ్చ విద్మయాగ్ం
ఉచ్చ న ప్రవిద్మ । మఘాసు యజ్ఞగ్ం సుకృతం జుషంతామ్॥ గవాం పతిః
ఫల్గునీనామసి త్వమ్। తదర్యమన్ వరుణమిత్ర చారు। తం త్వా వయగ్ం
సనితారగ్ం సనీనామ్। జీవా జీవంతముపసంవిశేమ । యేనేమా విశ్వా
భువనాని సంజితా । యస్య దేవా అనుసంయంతి చేతః। అర్యమా రాజా
ఽజరస్తువిష్మాన్ । ఫల్గునీనామృషభో రోరవీతి॥ శ్రేష్ఠో దేవానాం భగవో
భగాసి। తత్త్వా విదుః ఫలునీ స్తస్య విత్తాత్ । అస్మభ్యం క్షత్రమజరగ్ం సు
వీర్యమ్। గోమదశ్వవదుపసన్నుదేహ । భగో హ దాతా భగ ఇత్ప్రదా
తా। భగో దేవీః ఫల్గునీరావివేశ । భగస్యేత్తం ప్రసవం గమేమ । య
త్ర దేవైస్సధమాదం మదేమ॥ ఆయాతు దేవస్సవితోపయాతు। హిరణ్యే

యేన సువృత్రారథేన। వహాత హ స్తగ్ం సుభగం విద్మనాపసమ్। ప్రియచ్ఛంత్రంవపుర్రింపుణ్యమచ్ఛ। హ స్తః ప్రయచ్ఛత్వమృతంవసీయః।దక్షిణేనప్రతిగృభ్ణీమఏనత్।దాతారమద్యసవితావిదేయ। యోనోహస్తాయ ప్రసువాతియజ్ఞమ్॥త్వష్టానక్షత్రమభ్యేతిచిత్రామ్। సుభగ్ంససంయువతిగ్ం రోచమానామ్। నివేశయన్నమృతాన్మర్త్యాగ్ంశ్చ।రూపాణిపిగ్ంశన్భువనానివిశ్వా। తన్నస్త్వష్టాతదుచిత్రావిచష్టామ్। తన్నక్షత్రంభూరిదా అస్తుమహ్యమ్। తన్నః ప్రజాంవీరవతీగ్ంసనోతు। గోభిర్నో అశ్వైస్సమనక్తుయజ్ఞమ్॥

వాయుర్నక్షత్రమభ్యేతినిష్ట్యామ్। తిగ్మశృంగో వృషభోరోరువాణః। సమీరయన్భువనామాతరిశ్వా। అపద్వేషాగ్ంసినుదతామరాతీః। తన్నోవాయుస్తదునిష్ట్యాశృణోతు। తన్నక్షత్రంభూరిదా అస్తుమహ్యమ్। తన్నోదేవాసో అనుజానంతు కామమ్। యథాతరేమదురితానివిశ్వా। దూరమస్మచ్ఛత్రవో యంతుభీతాః। తదింద్రాగ్నీకృణుతాంతద్విశాఖే। తన్నోదేవా అనుమదంతుయజ్ఞమ్॥ పశ్చాత్పురస్తాదభయన్నో అస్తు। నక్షత్రాణామధిపత్నీ విశాఖే। శ్రేష్ఠావింద్రాగ్నీభువనస్యగోపా। విషూచశ్శత్రూనపబాధమానా। అపక్షుధన్నుదతా మరాతిమ్। పూర్ణాపశ్చాదుతపూర్ణాపురస్తాత్। ఉన్మధ్యతః పౌర్ణమాసీజిగాయ। తస్యాందేవా అధిసంవసంతః। ఉత్తమేనాక ఇహమాదయంతామ్। పృథ్వీసువర్చాయువతిస్సజోషాః। పౌర్ణమాస్యుదగాచ్ఛోభమానా। ఆప్యాయయంతీదురితానివిశ్వా। ఉరుందుహాంయజమానాయయజ్ఞమ్॥ చిత్రభానుర్యజమానేవధాతుహవిషః

పాథశ్చైతో జయంతాంచేతో మదేమరోచమానా మరాతీర్గోపాయ
జ్ఞమ్॥ బుధ్న్యాస్సమూహా వైర్ణ మసోపసద్య। మిత్రం దేవం మిత్రధేయం
నో అస్తు। అనూరాధాన్ హవిషా వర్ధయంతః। శతం జీవేమ శర
దస్సవీరాః। చిత్రం నక్షత్ర ముదగాత్పురస్తాత్। అనూరాధా స
ఇతి యద్వదంతి। తన్మిత్ర ఏతి పథిభిర్దేవయానైః। హిరణ్మయైర్విత
తైరంతరిక్షే। ఇంద్రో జ్యేష్ఠా మను నక్షత్రమేతి। యస్మిన్వృత్రం
వృత్రతూర్యే తతార॥ తస్మిన్ వయమమృతం దుహానాః। క్షు
ధంతరేమ దురితిం దురిష్టిమ్। పురందరాయ వృషభాయ ధృష్ణవే।
అషాఢాయ సహమానాయ మీఢుషే। ఇంద్రాయ జ్యేష్ఠా మధుమ
ద్దుహానా। ఉరుంకృణోతు యజమానాయ లోకమ్॥ మూలం ప్రజాం
వీరవతీం విదేయ। పరాచ్యేతు నిరృతిః పరాచా। గోభిర్నక్షత్రం
పశుభిస్సమక్తమ్। అహర్భూయా ద్యజమానాయ మహ్యమ్। అహ
ర్నో అద్య సువితే దధాతు। మూలం నక్షత్రమితి యద్వదంతి। పరాచీం
వాచా నిరృతిం నుదామి। శివం ప్రజాయై శివమస్తు మహ్యమ్। యా
దివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుః। యా అంతరిక్ష ఉత పార్థివీర్యాః। యాసా
మషాఢా అనుయంతి కామమ్। తా న ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు। యాశ్చ
కూప్యా యాశ్చ నాద్యాస్సముద్రియాః। యాశ్చ వైశంతీరుత ప్రాసచీ
ర్యాః। యాసామషాఢా మధు భక్షయంతి। తా న ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు।
తన్నో విశ్వే ఉపశృణ్వంతు దేవాః। తదషాఢా అభిసంయంతు యజ్ఞమ్। త
న్నక్షత్రం ప్రథతాం పశుభ్యః। కృషిర్వృష్టిర్యజమానాయ కల్పతామ్।
శుభ్రాః కన్యా యువతయస్సుపేశసః। కర్మకృతస్సుకృతో వీర్యావతీః। వి

ర్యాద్దేవాః ప్రావిహా హవిషా వర్ధయంతీః। అషాఢాః కామముపయాంతు యజ్ఞమ్॥
యస్మిన్బ్రహ్మాభ్యజయత్సర్వమేతత్। అముంచ లోకమిదమూచ సర్వ
మ్। తన్నో నక్షత్రమభిజిద్విజిత్య। శ్రియం దధాత్వహృణీయమానమ్। ఉభౌ
లోకౌ బ్రహ్మణా సంజితేమౌ। తన్నో నక్షత్రమభిజిద్విచష్టామ్। తస్మిన్వ
యం పృతనాస్సంజయేమ। తన్నో దేవాసో అనుజానంతు కామమ్॥ శృ
ణ్వంతి శ్రోణామమృతస్య గోపామ్। పుణ్యామస్యా ఉపశృణోమి వాచమ్।
మహీం దేవీం విష్ణుపత్నీమజూర్యామ్। ప్రతీచీమేనాగ్ం హవిషా య
జామః। త్రేధా విష్ణురురుగాయో విచక్రమే। మహీం దివం పృథివీమంత
రిక్షమ్। తచ్ఛ్రోణైతి శ్రవ ఇచ్ఛమానా। పుణ్యగ్ం శ్లోకం యజమా
నాయ కృణ్వతీ॥ అష్టౌ దేవా వసవస్సోమ్యాసః। చతస్రో దేవీరజరా
శ్శ్రవిష్ఠాః। తే యజ్ఞం పాంతు రజసః పురస్తాత్। సంవత్సరీణమమృతగ్ం స్వస్తి।
యజ్ఞన్నః పాంతు వసవః పురస్తాత్। దక్షిణతోఽభియంతు శ్రవిష్ఠాః। పు
ణ్యం నక్షత్రమభిసంవిశామ। మా నో అరాతిరఘశగ్ంసాఽగన్॥ క్షత్ర
స్య రాజా వరుణోఽధిరాజః। నక్షత్రాణాగ్ం శతభిషగ్వసిష్ఠః। తౌ దేవేభ్యః
కృణుతో దీర్ఘమాయుః। శతగ్ం సహస్రా భేషజాని ధత్తః। యజ్ఞన్నో రా
జా వరుణ ఉపయాతు। తన్నో విశ్వే అభిసంయంతు దేవాః। తన్నో నక్ష
త్రగ్ం శతభిషగ్జుషాణమ్। దీర్ఘమాయుః ప్రతిరద్భేషజాని॥ అజ
ఏకపాదుదగాత్పురస్తాత్। విశ్వా భూతాని ప్రతిమోదమానః। తస్య
దేవాః ప్రసవం యంతి సర్వే। ప్రోష్ఠపదాసో అమృతస్య గోపాః। వి
భ్రాజమానస్సమిధాన ఉగ్రః। ఆఽంతరిక్షమరుహదగన్ద్యామ్। తగ్ం
సూర్యం దేవమజమేకపాదమ్। ప్రోష్ఠపదాసో అనుయంతి సర్వే॥

అహిర్బుధ్నియః ప్రథమానఏతి । శ్రేష్ఠో దేవానాముత మానుషా
ణామ్। తం బ్రాహ్మణాస్సోమపాస్సోమ్యాసః॥ ప్రోష్ఠపదాసో అభిరక్షం
తి సర్వే। చత్వార ఏకమభికర్మదేవాః। ప్రోష్ఠపదాస ఇతి యాన్ వదం
తి। తే బుధ్నియం పరిషద్యగ్ం స్తువంతః। అహిగ్ం రక్షంతి నమసోప
సద్య॥ పూషా రేవత్యన్వేతి పంథామ్। పుష్టిపతీ పశుపా వాజబస్త్యౌ॥
ఇమాని హవ్యా ప్రయతా జుషాణా। సుగైర్నో యానైరుపయాతాం య
జ్ఞమ్। క్షుద్రాన్ పశూన్ రక్షతు రేవతీ నః। గావో నో అశ్వాగ్ం అ
న్వేతు పూషా। అన్నగ్ం రక్షంతౌ బహుధా విరూపమ్। వాజగ్ం సను
తాం యజమానాయ యజ్ఞమ్। తదశ్వినావశ్వయుజోపయాతామ్॥
శుభం గమిష్ఠౌ సుయమేభిరశ్వైః। స్వం నక్షత్రగ్ం హవిషా యజంతౌ।
మధ్వా సంపృక్తౌ యజుషా సమక్తౌ॥ యౌ దేవానాం భిషజౌ హవ్య
వాహౌ। విశ్వస్య దూతావమృతస్య గోపౌ। తౌ నక్షత్రం జుజు
షాణోపయాతమ్। నమోఽశ్విభ్యాం కృణుమోఽశ్వయుగ్భ్యామ్॥ అప
పాప్మానం భరణీర్భరంతు। తద్యమో రాజా భగవాన్ విచష్టామ్। లోకస్య
రాజా మహతో మహాన్హి। సుగం నః పంథామభయం కృణోతు। యస్మి
న్నక్షత్రే యమ ఏతి రాజా। యస్మిన్నేనమభ్యషించంత దేవాః। తదస్య చి
త్రగ్ం హవిషా యజామ। అపపాప్మానం భరణీర్భరంతు॥ నివేశనీ
త్త్రైదేవా అదధుః॥ (త్రతార్థస హ్యాం ప్రాసచీర్యా ... యజ్ఞం వాచ
గ్ంస్యస్తి దేవా అనుయంతి సర్వే వాజబస్త్యౌ సముక్తా దేవా త్రీణి చ)

నవో నవో భవతి జాయమానో యమాదిత్యా అగ్ంశుమా
ప్యాయయంతి। యే విరూపే సమనసా సంవ్యయంతీ। సమానం తంతుం

పరిశాత్తనాతే। విభూప్రభూ అనుభూవిశ్వతోహువే। తెన్నో నక్ష
త్రహవమాగమేతమ్। వయందేవీ బ్రహ్మణా సంవిదానాః। సురత్
త్నాసాదైవవీతిం దధానాః। అహోరాత్రైర్హవిషా వర్ధయంతః।
అతిపాప్మానమతిముక్త్యాగమేమ॥ ప్రత్యువ దృశ్యాయతీ। వ్యుచ్ఛంతీ
దుహితాదివః। అపోమహీవృణుతే చక్షుషా। తమోజ్యోతి
ష్కృణోతిసూనరీ। ఉదుస్రియాస్సచతేసూర్యః। సచాఉద్యన్న
క్షత్రమర్చిమత్। తవేదుషో వ్యుషిసూర్యస్యచ। సమ్భక్తేనగమేమ
హి। తన్నో నక్షత్రమర్చిమత్। భానుమత్తేజ ఉచ్చరత్। ఉపయ
జ్ఞమిహాగమత్॥ ప్రనక్షత్రాయ దేవాయ। ఇంద్రాయేందుగ్ం హ
వామహే। సనస్సవితా సువథ్సనిమ్॥ పుష్టిదాం వీరవత్తమమ్। ఉ
దుత్యం చిత్రమ్। అదితిర్న ఉరుష్యతు మహీమూషుమాతరమ్।
ఇదంవిష్ణుః ప్రతద్విష్ణుః అగ్నిర్మూర్ధా భువః। అనున్నోద్యానుమతి
రన్విదనుమతేత్వమ్। హవ్యవాహగ్ంస్విష్టమ్॥ ఆయుత్వాగ్ంసుధిష్ట
మ్॥ అగ్నిర్వా అకామయత। అన్నాదోదేవానాగ్ం స్యామితి। స
ఏతమగ్నయే కృత్తికాభ్యః పురోడాశ మష్టాకపాలం నిరవపత్। తతో
వైసోన్నాదో దేవానా మభవత్। అగ్నిర్వై దేవానామన్నాదః। య
థాహవా అగ్నిర్దేవానా మన్నాదః। ఏవగ్ంహవా ఏష మను
ష్యాణాం భవతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। యఉచైన దేవం వేద।
సోత్రజుహోతి। అగ్నయేస్వాహా కృత్తికాభ్యస్స్వాహా। అంబాయై
స్వాహా దులాయైస్వాహా। నితత్న్యైస్వాహాఽభ్రయంత్యైస్వాహా మే
ఘయంత్యైస్వాహా వర్షయంత్యైస్వాహా। చుపుణీకాయైస్వాహేతి॥

ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత । తా అస్మాథ్సృష్టాః పరాచీరాయన్ । తాసాగ్ం రోహిణీమభ్యధ్యాయత్ । సోఽకామయత । ఉప మావర్తేత । సమేనయాగచ్ఛేయేతి । స ఏతం ప్రజాపతయే రోహిణ్యై చరుం నిరవపత్ । తతో వై సా తముపావర్తత । సమేనయాగచ్ఛత । ఉప హవా ఏనం ప్రియమావర్తతే । సం ప్రియేణ గచ్ఛతే । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । ప్రజాపతయే స్వాహా । రోహిణ్యై స్వాహా । రోచమానాయై స్వాహా ప్రజాభ్యస్స్వాహేతి॥

సోమో వా అకామయత । ఓషధీనాగ్ం రాజ్యమభిజయేయమితి । స ఏతగ్ం సోమాయ మృగశీర్షాయ శ్యామాకం చరుం పయసి నిరవపత్ । తతో వై స ఓషధీనాగ్ం రాజ్యమభ్యజయత్ । సమానానాగ్ం హ వై రాజ్యమభిజయతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । సోమాయ స్వాహా మృగశీర్షాయ స్వాహా । ఇన్వకాభ్యస్స్వాహా ఓషధీభ్యస్స్వాహా । రాజ్యాయ స్వాహా అభిజిత్యై స్వాహేతి॥

రుద్రో వా అకామయత । పశుమాన్థ్స్యామితి । స ఏతగ్ం రుద్రాయార్ద్రాయై ప్రైయంగవం చరుం పయసి నిరవపత్ । తతో వై స పశుమానభవత్ । పశుమాన్ హ వై భవతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । రుద్రాయ స్వాహా ఆర్ద్రాయై స్వాహా । పిన్వమానాయై స్వాహా పశుభ్యస్స్వాహేతి॥

ఋతూ వా ఇయమలోమకాసీత్ । సాఽకామయత । ఓషధీభి

ర్వనస్పతిభిః ప్రజాయేయేతి। సైతమదిత్యై పునర్వసుభ్యాం చరుంని
రవపత్। తతో వా ఇయమోషధీభిర్వనస్పతిభిః ప్రాజాయత। ప్రజా
యతే హ వై ప్రజయా పశుభిః। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ
చైనదేవం వేద। సో౽త్ర జుహోతి। అదిత్యై స్వాహా పునర్వసుభ్యాగ్ం
స్వాహా౽భూత్యై స్వాహా ప్రజాత్యై స్వాహేతి॥

బృహస్పతిర్వా అకామయత। బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి। స ఏ
తం బృహస్పతయే తిష్యాయ నైవారం చరుం పయసి నిరవపత్। తతో
వై స బ్రహ్మవర్చస్యభవత్। బ్రహ్మవర్చసీ హ వై భవతి। య ఏతేన
హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సో౽త్ర జుహోతి। బృహస్పత
యే స్వాహా తిష్యాయ స్వాహా। బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి॥

దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్। తే దేవాస్సర్పేభ్య ఆశ్రే
షాభ్య ఆజ్యే కరమ్భం నిరవపన్। తానేతాభిరేవ దేవతాభిరుపా
నయన్। ఏతాభిర్హ వై దేవతాభిర్ద్విషన్తం భ్రాతృవ్యముపనయ
తి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సో౽త్ర జుహోతి।
సర్పేభ్యస్స్వాహా౽౽శ్రేషాభ్యస్స్వాహా దన్దశూకేభ్యస్స్వాహేతి॥

పితరో వా అకామయన్త। పితృలోక ఋధ్నుయామేతి। త ఏ
తం పితృభ్యో మఘాభ్యః పురోడాశగ్ం షట్కపాలం నిరవపన్। త
తో వై తే పితృలోక ఆర్ధ్నువన్। పితృలోకే హ వా ఋధ్నోతి। య ఏతేన
హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సో౽త్ర జుహోతి। పితృభ్యస్స్వా
హా మఘాభ్యః స్వాహా౽నఘాభ్యస్స్వాహా౽గదాభ్యః స్వాహా౽రుం
ధతీభ్యస్స్వాహేతి॥

అర్యమా వా అకామయత । పశుమాంథ్స్యామితి । స ఏతమ
ర్యమ్ణే ఫల్గునీభ్యాం చరుం నిరవపత్ । తతో వై స పశుమానభవత్ ।
పశుమాన్హ వై భవతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదే
వం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అర్యమ్ణే స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ం స్వాహా । ప
శుభ్యస్స్వాహేతి ।

భగో వా అకామయత । భగీ శ్రేష్ఠీ దేవానాగ్ం స్యామితి । స ఏ
తం భగాయ ఫల్గునీభ్యాం చరుం నిరవపత్ । తతో వై స భగీ శ్రేష్ఠీ దేవా
నామభవత్ । భగీ హ వై శ్రేష్ఠీ సమానానాం భవతి । య ఏతేన హవిషా
యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । భగాయ స్వాహా
ఫల్గునీభ్యాగ్ం స్వాహా । శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహేతి ।

సవితా వా అకామయత । శ్రన్మే దేవా దధీరన్ । సవితా స్యా
మితి । స ఏతగ్ం సవిత్రే హస్తాయ పురోడాశం ద్వాదశకపాలం నిరవప
దాశూనాం వ్రీహీణామ్ । తతో వై తస్మై శ్రద్దేవా అదధత । సవితాఽభవత్ ।
శ్రద్ధావా అస్మై మనుష్యా దధతే । సవితా సమానానాం భవతి । య ఏతేన
హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । సవిత్రే స్వా
హా । హస్తాయ స్వాహా । దదతే స్వాహా । పృణతే స్వాహా । ప్రయచ్ఛతే స్వా
హా । ప్రతిగృభ్ణతే స్వాహేతి ॥

త్వష్టా వా అకామయత । చిత్రం ప్రజాం విందేయేతి । స ఏతం
త్వష్ట్రే చిత్రాయై పురోడాశం ద్వాదశకపాలం నిరవపత్ । తతో వై స చిత్రం
ప్రజామవిందత । చిత్రగ్ం హ వై ప్రజాం విందతే । య ఏతేన హవిషా య

జతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోత్రజుహోతి। త్వష్ట్రే స్వాహా చిత్రాయై స్వాహా। చైత్రియస్వాహా ప్రజాయై స్వాహేతి॥

వాయుర్వా అకామయత। కామచారమేషు లోకేష్వభిజయేయమితి। స ఏతద్వాయవే నిష్ట్యాయై పృశ్న్యై దుగ్ధం పయో నిరవపత్। తతో వై స కామచారమేషు లోకేష్వభ్యజయత్। కామచారగ్ం హవా ఏషు లోకేష్వభిజయతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోత్రజుహోతి। వాయవే స్వాహా నిష్ట్యాయై స్వాహా కామచారాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహేతి॥

ఇన్ద్రాగ్నీ వా అకామయేతామ్। శ్రైష్ఠ్యం దేవానామభిజయేవేతి। తావేతమిన్ద్రాగ్నిభ్యాం విశాఖాభ్యాం పురోడాశమేకాదశకపాలం నిరవపతామ్। తతో వై తౌ శ్రైష్ఠ్యం దేవానామభ్యజయతామ్। శ్రైష్ఠ్యగ్ం హ వై సమానానామభిజయతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోత్రజుహోతి। ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాగ్ం స్వాహా విశాఖాభ్యాగ్ం స్వాహా। శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహేతి॥

అథైతత్పౌర్ణమాస్యా ఆజ్యం నిర్వపతి। కామో వై పౌర్ణమాసీ। కామ ఆజ్యమ్। కామేనైవ కామగ్ం సమర్ధయతి। క్షిప్రమేనగ్ం స కామ ఉపనమతి। యేన కామేన యజతే। సోత్రజుహోతి। పౌర్ణమాస్యై స్వాహా కామాయ స్వాహాగత్యై స్వాహేతి॥

మిత్రో వా అకామయత। మిత్రధేయమేషు లోకేష్వభిజయేయమితి। స ఏతం మిత్రాయానూరాధేభ్యశ్చరుం నిరవపత్। తతో వై స మిత్రధేయమేషు లోకేష్వభ్యజయత్। మిత్రధేయగ్ం హవా ఏషు లోకేష్వ

భిజయతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జు
హోతి । మిత్రాయ స్వాహాఽనూరాధేభ్యః స్వాహా । మిత్రధేయాయ
స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహేతి ।

ఇన్ద్రో వా అకామయత । జ్యైష్ఠ్యం దేవానామభిజయేయమితి । స ఏ
తమిన్ద్రాయ జ్యేష్ఠాయ పురోడాశమేకాదశకపాలం నిరవపన్మహావ్రీహీ
ణామ్ । తతో వై స జ్యైష్ఠ్యం దేవానామభ్యజయత్ । జ్యైష్ఠ్యగ్ం హ వై
సమానానామభిజయతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదే
వం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । ఇన్ద్రాయ స్వాహా జ్యేష్ఠాయ స్వాహా ।
జ్యైష్ఠ్యాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహేతి ॥

ప్రజాపతిర్వా అకామయత । మూలం ప్రజాం విన్దేయేతి । స ఏ
తం ప్రజాపతయే మూలాయ చరుం నిరవపత్ । తతో వై స మూలం ప్రజా
మవిన్దత । మూలగ్ం హ వై ప్రజాం విన్దతే । య ఏతేన హవిషా యజతే ।
య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । ప్రజాపతయే స్వాహా మూలా
య స్వాహా । ప్రజాయై స్వాహేతి ॥

ఆపో వా అకామయన్త । సముద్రం కామమభిజయేమేతి । తా ఏత
మద్భ్యోఽషాఢాభ్యశ్చరుం నిరవపన్ । తతో వై తాః సముద్రం కామమ
భ్యజయన్ । సముద్రగ్ం హ వై కామమభిజయతి । య ఏతేన హవిషా
యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అద్భ్యః స్వాహా
ఽషాఢాభ్యః స్వాహా । సముద్రాయ స్వాహా కామాయ స్వాహా । అభిజి
త్యై స్వాహేతి ॥

విశ్వేవైదేవా అకామయన్త। అన్నప్రజయ్యంజయేమేతి। తఏ
తంవిశ్వేభ్యో దేవేభ్యోషాఢాభ్యశ్చరుంనిరవపన్। తతోవైతేన్నప్రజ
య్యమజయన్। అన్నప్రజయ్యగ్ం హవై జయతి। యఏతేన హవిషా
యజతే। యఉచైనదేవం వేద। సోత్రజహాతి। విశ్వేభ్యోదేవేభ్య
స్స్వాహాషాఢాభ్యస్స్వాహా। అన్నప్రజయ్యాయస్వాహాజిత్యైస్వాహేతి।

బ్రహ్మావా అకామయత। బ్రహ్మలోకమభిజయేయమితి। తదే
తంబ్రహ్మణేభిజితే చరుంనిరవపత్। తతోవైసబ్రహ్మలోకమభ్యజ
యత్। బ్రహ్మలోకగ్ం హవా అభిజయతి। యఏతేనహవిషాయజతే।
యఉచైనదేవం వేద సోత్రజహాతి। బ్రహ్మణేస్వాహాభిజితేస్వా
హా। బ్రహ్మలోకాయ స్వాహాభిజిత్యైస్వాహేతి॥

విష్ణుర్వా అకామయత। పుణ్యగ్గ్ శ్లోకగ్ం శృణ్వీయ। నమా
పాపీకీర్తి రాగచ్ఛేదితి। సఏతం విష్ణవే శ్రోణాయై పురోడాశంత్రికపా
లంనిరవపత్। తతోవైసపుణ్యగ్గ్ శ్లోకమశృణుత। నైనంపాపీకీర్తిరా
గచ్ఛత్। పుణ్యగ్ం హవై శ్లోకగ్ం శృణుతే। నైనంపాపీకీర్తి రాగ
చ్ఛతి। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవం వేద। సోత్రజ
హాతి। విష్ణవేస్వాహా। శ్రోణాయై స్వాహా। శ్లోకాయస్వాహా
శ్రుతాయ స్వాహేతి॥

వసవో వా అకామయన్త। అగ్రిందేవతానాంపరియామేతి।
తఏతం వసుభ్యశ్శ్రవిష్ఠాభ్యః పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపన్।
తతోవైతేగ్రిం దేవతానాం పర్యాయన్। అగ్రగ్ం హవైసమానా
నాంపర్యేతి। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద। సో

త్రజుహోతి। వసుభ్యస్స్వాహా శ్రవిష్ఠాభ్యస్స్వాహా। అగ్నయే స్వాహా పరీత్యై స్వాహేతి॥

ఇంద్రోవా అకామయత। దృఢో౽శిథిలస్స్యామితి। సఏతంవరుణాయశతభిషజే భేషజేభ్యః పురోడాశం దశకపాలం నిరవపత్కృష్ణానాం వ్రీహీణామ్। తతో వై సదృఢో౽శిథిలో౽భవత్। దృఢోహవా అశిథిలో భవతి। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవం వేద। సో౽త్రజుహోతి। వరుణాయస్వాహా శతభిషజేస్వాహా। భేషజేభ్యస్స్వాహేతి॥

అజోవా ఏకపాదకామయత। తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీస్యామితి। సఏతమజాయైకపదేప్రోష్ఠపదేభ్యశ్చరుంనిరవపత్। తతో వై స తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యభవత్। తేజస్వీహవై బ్రహ్మవర్చసీభవతి। యఏతేనహవిషా యజతే। యఉచైనదేవంవేద। సో౽త్రజుహోతి। అజాయైకపదేస్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్స్వాహా। తేజసేస్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి॥

అహిర్వైబుధ్నియో౽కామయత। ఇమాంప్రతిష్ఠాంవిందేయేతి। సఏతమహయేబుధ్నియాయ ప్రోష్ఠపదేభ్యఃపురోడాశం భూమికపాలం నిరవపత్। తతోవైసఇమాం ప్రతిష్ఠామవిందత। ఇమాగ్ంహవై ప్రతిష్ఠాంవిందతే। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద। సో౽త్రజుహోతి। అహయే బుధ్నియాయస్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్స్వాహా। ప్రతిష్ఠాయైస్వాహేతి॥

పూషావా అకామయత। పశుమాన్థ్స్యామితి। సఏతంపూష్ణే

రేవత్యై చరుం నిరవపత్ । తతో వై స పశుమానభవత్ । పశుమాన్ హ వై భవతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సో௨త్ర జుహోతి । పూష్ణే స్వాహా రేవత్యై స్వాహా । పశుభ్యస్స్వాహేతి ॥

అశ్వినౌ వా అకామయేతామ్। శ్రోత్రస్వినావబధిరౌ స్యావేతి । తావేతమశ్విభ్యామశ్వయుగ్భ్యాం పురోడాశం ద్వికపాలం నిరవపతాం। తతో వై తౌ శ్రోత్రస్వినావబధిరావభవతామ్ । శ్రోత్రస్వీ హ వా అబధిరో భవతి। య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద। సో௨త్ర జుహోతి । అశ్విభ్యాగ్ స్వాహా అశ్వయుగ్భ్యాగ్ం స్వాహా । శ్రోత్రాయ స్వాహా శ్రుత్యై స్వాహేతి ॥

యమో వా అకామయత । పితృణాగ్ం రాజ్యమభిజయేయమితి। స ఏతం యమాయాపభరణీభ్యశ్చరుం నిరవపత్ । తతో వై స పితృణాగ్ం రాజ్యమభ్యజయత్। సమానానాగ్ం హ వై రాజ్యమభిజయతి। య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సో௨త్ర జుహోతి । యమాయ స్వాహా అపభరణీభ్యస్స్వాహా । రాజ్యాయ స్వాహా௨భిజిత్యై స్వాహేతి ॥

అథైతదమావాస్యాయా ఆజ్యం నిర్వపతి । కామో వా అమావాస్యా। కామ ఆజ్యమ్ । కామేనైవ కామగ్ం సమర్ధయతి । క్షిప్రమేనగ్ం స కామ ఉపనమతి। యేన కామేన యజతే। సో௨త్ర జుహోతి । అమావాస్యాయై స్వాహా కామాయ స్వాహా௨௨గత్యై స్వాహేతి ॥

చన్ద్రమా వా అకామయత । అహోరాత్రానర్ధమాసాన్మాసా నృతూంథ్సంవత్సరమాప్త్వా । చన్ద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతా

మాప్నుయామితి। సఏతంచంద్రమసే ప్రతీదృశ్యాయై పురోడాశంపంచ
దశకపాలంనిరవపత్ । తతోవైసోఽహోరాత్రానర్ధ మాసాన్మాసానృ
తూంథ్సంవథ్సరమాప్త్వా । చంద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామా
ప్నోత్ । అహోరాత్రాన్హవా అర్ధమాసాన్మాసానృతూంథ్సంవథ్సర
మాప్త్వా। చంద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి।యఏతేనహవి
షాయజతే।యఉచైనదేవం వేద।సోఽత్ర జుహోతి । చంద్రమసేస్వాహా ప్ర
తీదృశ్యాయైస్వాహా । అహోరాత్రేభ్యస్స్వాహార్ధమాసేభ్యస్స్వాహా।
మాసేభ్యస్స్వాహా ఋతుభ్యస్స్వాహా । సంవథ్సరాయస్వాహేతి ॥

అహోరాత్రేవా అకామయేతామ్ । అత్యహోరాత్రేము
చ్యేవహి । ననావహోరాత్రే ఆప్నుయాతామితి । తేఏతమహో
రాత్రాభ్యాఞ్చరుం నిరవపతామ్ । ద్వయానాం వ్రీహీణామ్ । శుక్లా
నాంచ కృష్ణానాంచ । సవాత్యోర్దుగ్ధే। శ్వేతాయైచకృష్ణాయైచ।
తతోవైతే అత్యహోరాత్రే అముచ్యేతే । నైనేఅహోరాత్రే ఆ
ప్నుతామ్ । అతిహవా అహోరాత్రే ముచ్యతే । నైనమహో
రాత్రే ఆప్నుతః। యఏతేనహవిషాయజతే । యఉచైనదేవం వేదసోఽత్ర
జుహోతి । అహ్నేస్వాహా రాత్రియైస్వాహా । అతిముక్త్యైస్వాహేతి॥

ఉషావా అకామయత । ప్రియాదిత్యస్యసుభగాస్యామితి। సై
తముషసేచరుం నిరవపత్ । తతోవైసాప్రియాదిత్యస్యసుభగాభవత్।
ప్రియోహవైసమానానాగ్ంసుభగోభవతి।యఏతేనహవిషాయజతే ।
యఉచైనదేవంవేద । సోఽత్రజుహోతి । ఉషసేస్వాహావ్యుష్ట్యైస్వాహా।
వ్యూషుష్యైస్వాహా వ్యుచ్ఛంత్యైస్వాహా । వ్యుష్టాయైస్వాహేతి ॥

అథైతస్మై నక్షత్రాయ చరుం నిర్వపతి। యథా త్వం దేవానామసి। ఏవమహం మనుష్యాణాం భూయాసమితి। యథా హ వా ఏతద్దేవానాం। ఏవగ్ం హ వా ఏష మనుష్యాణాం భవతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి నక్షత్రాయ స్వాహోదేష్యతే స్వాహా। ఉద్యతే స్వాహోదితాయ స్వాహా। హరసే స్వాహా భరసే స్వాహా। భ్రాజసే స్వాహా తేజసే స్వాహా। తపసే స్వాహా। బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి ॥

సూర్యో వా అకామయత। నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా స్యామితి। స ఏతగ్ం సూర్యాయ నక్షత్రేభ్యశ్చరుం నిరవపత్। తతో వై స నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠాభవత్। ప్రతిష్ఠా హ వై సమానానాం భవతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। సూర్యాయ స్వాహా నక్షత్రేభ్యః స్వాహా। ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి ॥

అథైతమదిత్యై చరుం నిర్వపతి ఇయం వా అదితిః। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి। సోఽత్ర జుహోతి। అదిత్యై స్వాహా ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి ॥ అథైతం విష్ణవే చరుం నిర్వపతి। యజ్ఞో వై విష్ణుః యజ్ఞ ఏవాన్తతః ప్రతితిష్ఠతి। సోఽత్ర జుహోతి। విష్ణవే స్వాహా యజ్ఞాయ స్వాహా। ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి ॥

అగ్నిః పంచదశః ప్రజాపతిష్షోడశః సోమ ఏకాదశో రుద్రో ద్వాదశస్త్రైణ కాదశ బృహస్పతిర్దశ దేవాసురా నవ పితర ఏకాదశార్యమా భగో దశ దశ సవితా చతుర్దశ త్వష్టా వాయురింద్రాగ్నీ దశ ద్వాదశాథైతత్పౌర్ణమాస్యా అష్టౌ పంచదశ। మిత్ర ఇంద్రః ప్రజాపతిర్ద్వాదశ ద్వాదశాష్ట ఏకాదశ విశ్వే బ్రహ్మ

దశదశ విష్ణుస్త్రయోదశ వసవ ఇంద్రోఽజోహిర్బుధ్నియః పూషాశ్వి
నాయమో దశద్వాదశాదితిరమావాస్యాయా అష్టౌ పంచదశః చంద్రమాః
పంచదశాహోరాత్రే సప్తదశోఽషా ఏకాదశాదితి తస్మై నక్షత్రియత్ర
యోదశ సూర్యో దశాదిత మదిత్యై పంచాదితం విష్ణవే షట్ సప్త॥
సవితా శ్యామానాం వ్రీహీణామింద్రో మహావ్రీహీణామింద్రః కృష్ణా
నాం వ్రీహీణామహోరాత్రే ద్వయోర్వాం వ్రీహీణామ్ । పితరష్షట్కపా
లగ్ంసవితా ద్వాదశకపాలమింద్రాగ్నీ ఏకాదశకపాలమింద్ర ఏకాదశక
పాలం విష్ణు స్త్రికపాలమింద్రో దశకపాలమహిర్భూమికపాలమశ్వినా ద్వి
కపాలం చంద్రమాః పంచదశకపాలమగ్ని స్త్వష్టా వసవోఽష్టాకపాలమ
న్యత్రిచరుమ్। రుద్రోఽర్యమా పూషా పశుమాంత్యాగ్ం సోమో రు
ద్రో బృహస్పతిః పయసి వాయుః పయస్సోమో వాయురింద్రాగ్నీ మిత్ర
ఇంద్ర ఆపో బర్హ్మ్యయమోఽభిజిత్యై త్వష్టా ప్రజాపతిః ప్రజాయై పౌర్ణమా
స్యా అమావాస్యాయా ఆగత్యై విశ్వేజిత్యా అశ్విన్యాశ్రుత్యై బ్రహ్మాతదే
తం విష్ణుస్స ఏతం వాయుస్స ఏతదాపస్తాః। పితరో విశ్వేవసవో కామయం
తమేతి తఏతంనిరవపన్న। ఆపో కామయంత మేతితా ఏతంనిరవపన్న।
ఇంద్రాగ్నీ అశ్వినావకామయేతాం వేతితా వేతంనిరవపతామ్ । అహో
రాత్రేవా అకామయేతామితి తే ఏతంనిరవపతామ్।అన్యత్రా కామయ
తమితిసఏతం నిరవపత్ । ఇంద్రాగ్నీ శ్రైష్ఠ్య మింద్రో జైష్ఠ్యమింద్రో
దృధః।ఆహిస్సూర్యోదిత్యై విష్ణవే ప్రతిష్ఠాయై । సోమో య మస్స
మానానామ్ । అగ్నిర్నోఽరిరిషన్నన్యత్రరిరిషః ॥ అగ్నిర్బుధ్యాస్మ
నవో నవోగ్నిమిత్రశ్చందిషాంషట్ । అగ్నిర్నస్తన్నో వాయుర

హిర్బుధ్నియమ్ముత్తావా ఇయమస్త్తై తత్పౌర్ణమాస్యామజో వాఏకస్తా త్పాన్నర్వత్రిష్టుమష్టిః॥ హరిః ఓమ్. ఇతి నక్షత్రేష్టి స్సమాప్తః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

అథ శ్రీ మద్ద్వయోపనిషత్.

ఓమ్ సహనావతు । శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥

ఓమ్ అథాతశ్శ్రీమద్ద్వయోత్పత్తిః। వాక్యోద్వితీయః।షట్పదాన్యష్టాదశ । పఞ్చవిగంశత్యక్షరాణి। పఞ్చదశాక్షరం పూర్వం।దశాక్షరం పరమ్ । నవాక్షరం ప్రథమ పదే । ద్వితీయ తృతీయ చతుర్థ్యక్షరాణి । పఞ్చాక్షరం పఞ్చమమ్। ద్వ్యక్షరః షష్ఠః । ఏకాక్షరం ప్రథమపదే। ఏకాక్షరో ద్వితీయే । చతురక్షర స్తృతీయే । చతుర్థ పఞ్చమ షష్ఠ సప్తమ ఏతేత్ర్యక్షరాణి । అష్టమపద స్తృతీయః । ద్వ్యక్షరోనవమే । దశమే ద్వ్యక్షరాణి। ఏతన్మన్త్రస్యప్రతిపత్తిః। పూర్వో నారాయణప్రోక్తః। అనాదిసిద్ధో మన్త్రరత్నః । ఆచార్యమూలః ।

ఆచార్యో వేదసంపన్నోవిష్ణుభక్తో విమత్సరః। మన్త్రజ్ఞోమన్త్ర భక్తిశ్చ సదా మన్త్రాశ్రయ శ్శుచిః ॥

గురుభక్తిసమాయుక్తః పురాణజ్ఞోవిశేషతః। ఏవం లక్షణసంపన్నో గురురిత్యభిధీయతే।గుశబ్దస్త్వంధకారస్స్యాద్రుశబ్ద స్తన్నిరోధకః। అన్ధకారనిరోధిత్వా ద్గురురిత్యభిధీయతే ॥ గురురేవపరంబ్రహ్మ గురురేవ పరాగతిః।గురురేవపరావిద్యాగురురేవపరంధనం॥గురురేవపరఃకామో గురురేవపరాయణమ్। యస్మాత్తదుపదేష్టాఽసౌ తస్మాద్గురుతరోగురుః ॥

యస్సకృదుచ్చారితస్సంసార మోచనంభవతి మోచనంభవతి। సప్తజన్మకృతంపాపం తత్క్షణాదేవనశ్యతి । సర్వపురుషార్థసిద్ధి ర్భవతి । య ఏవం వేద । ఇత్యుపనిషత్ । ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥

ఇతి శ్రీమద్ద్వయోపనిషత్సంపూర్ణా.

మంత్రప్రశ్నః.

ప్రథమ మన్త్రప్రశ్న ప్రారమ్భః,

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రసుగ్మన్తా ధియసానస్య సక్షణి వరేభిర్వరాగ్ం అభిషు ప్రసీదత। అస్మాకమిన్ద్ర ఉభయం జుజోషతి *యత్సోమ్యస్యాన్ధసో బుబోధతి । అనృక్షరా ఋజవస్సన్తు పన్థా యేభిస్సఖాయో యన్తి నో వరేయమ్ । సమర్యమా సంభగో నో నినీయాథ్సం జాస్పత్యగ్ం సుయమమస్తు దేవాః । అభ్రాతృఘ్నీం వరుణాపతిఘ్నీం బృహస్పతే । ఇన్ద్రాపుత్రఘ్నీం లక్ష్మ్యం తామస్యై సవితస్సువ । అఘోరచక్షురపతిఘ్న్యేధి శివా పతిభ్యస్సుమనాస్సువర్చాః । జీవసూర్దేవకామా స్యోనా శం నో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే। ఇదమహం యా త్వయి పతిఘ్న్యలక్ష్మీస్తాం నిర్దిశామి । జీవాం రుదన్తి విమయన్తే అధ్వరే దీర్ఘామను ప్రసితిం దీధియుర్నరః । వామం పితృభ్యో య ఇదగ్ం సమేరిరే మయః పతిభ్యో జనయః పరిష్వజే। వ్యుక్త్రూరముదచన్త్వాప ఆస్యై బ్రాహ్మణాస్స్నపనగ్ం హరన్తు । అవీరఘ్నీరుదచన్త్వాపః । అర్యమ్ణో అగ్నిం పరియన్తు క్షిప్రం ప్రతీక్షన్తాగ్ం శ్వశ్ర్వో దేవరాశ్చ । ఖేఽనసః ఖే రథః ఖే యుగస్య శచీపతే। అపాలామిన్ద్ర త్రిః పూత్వ్యకరథ్సూర్యవర్చసం। శం తే హిరణ్యగ్ం శము సన్త్వాపశ్శం తే మేథీ భవతు శం యుగస్య తృద్మ ।

---

* యథ్సోమ్య పాఠాన్తరమ్.

శన్త ఆపశ్శతపవిత్రా భవన్త్వధా పత్యా తన్వగ్ం సగ్ంసృజస్వ ॥ ౧॥

ద్రీధియుక్తా ద్రోఽష్టౌచ ॥ ౧॥

హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాః ప్రచక్రముర్ హిత్వాఽవద్యమాపః। శతంపవిత్రావితతా హ్యాసు తాభిష్ట్వా దేవస్సవితా పునాతు। హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్వగ్నిః। యా అగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణాస్తాస్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు। యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యఞ్జనానామ్। యా అగ్నింగర్భం దధిరేసువర్ణాస్తాస్తఆపశ్శగ్గ్‌స్యోనా భవన్తు। యాసాం దేవా దివికృణ్వన్తిభక్షం యా అన్తరిక్షేబహుధానివిష్టాః। యా అగ్నింగర్భం దధిరేసువర్ణాస్తాస్తఆపశ్శగ్గ్‌స్యోనాభవన్తు। శివేనత్వా చక్షుషాపశ్యన్త్వాపశ్శివయాతన్వోపస్పృశన్తుత్వచం తే। ఘృతశ్చుతశ్శుచయో యాః పావకాస్తాస్తఆపశ్శగ్గ్‌స్యోనాభవన్తు। పరిత్వాగిర్వణోగిర ఇమాభవన్తువిశ్వతః। వృద్ధాయుమనువృద్ధయోజుష్టాభవన్తు జుష్టయః। ఆశాసానేత్యేషా। పూషా త్వేతో నయతు హస్తగృహ్యాశ్వినా త్వా ప్రవహతాగ్ం రథేన। గృహాన్గచ్ఛగృహపత్నీ యథా ఉసో వశినీత్వం విదథమావదాసి॥ ౨॥ భవన్తు పఞ్చ ॥ ౨॥

సోమః ప్రథమో వివిదే గన్ధర్వో వివిద ఉత్తరః। తృతీయో అగ్నిష్టే పతిస్తురీయస్తే మనుష్యజాః। సోమోఽదదద్గన్ధర్వాయ గన్ధర్వోఽదదదగ్నయే। రయించ పుత్రాగ్‌శ్చాదాదగ్నిర్మహ్యమథో

థో ఇమామ్ । గృభ్ణామి తేసుప్రజా స్త్వాయహస్తం మయాపత్యా
జరదష్టిర్యథాఽసః । భగోఅర్యమా సవితా పురన్ధిర్మహ్యంత్వాఽ
దుర్గార్హపత్యాయ దేవాః । తేఽగ్రేపూర్వే జనాసోయత్రపూర్వ
వహో హితాః । మూర్ధన్వాన్ యత్రసౌభ్రివః పూర్వోదేవేభ్య
ఆతపత్ । సరస్వతి ప్రేదమవ సుభగేవాజినీవతి । తాంత్వావిశ్వస్య
భూతస్య ప్రగాయామస్యగ్రతః । యఏతి ప్రదిశస్సర్వా దిశోఽను
పవమానః । హిరణ్యహస్తఐరంమస్సత్వామన్మనసం కృణోతు । ఏక
మిషే విష్ణుస్త్వాఽన్వేతు ద్వేఊర్జే త్రీణి వ్రతాయచత్వారి మాయో
భవాయ పఞ్చపశుభ్యష్షడృతుభ్యస్సప్తసప్తభ్యో హోత్రాభ్యో
విష్ణుస్త్వాఽన్వేతు । సఖాసప్తపదాభవ సఖాయౌ సప్తపదాబభూవ
సఖ్యంతే గమేయగ్ం సఖ్యాత్తేమాయోషగ్ం సఖ్యాన్మేమాయో
ష్ఠాస్సమయావ సంకల్పావహై సం ప్రియౌ రోచిష్ణూ సుమనస్య
మానా । ఇషమూర్జమభి సంవసానౌ సంనౌ మనాగ్ంసి సం
వ్రతా సముచిత్తా న్యాకరమ్। సాత్వమస్యమూహమమూహమస్మి సా
త్వం ద్యౌరహం పృథివీత్వగ్ం రేతోఽహగ్ం రేతోభృత్త్వంమ
నోఽహమస్మివాక్త్వగ్ం సామాహమస్మ్యృక్త్వగ్ం సామామ
నువ్రతాభవ పుగ్ంసే పుత్రాయ వేత్తవై శ్రియై పుత్రాయ వేత్తవ
ఏహిసూనృతే ॥ 3॥ అగ్నిరష్టౌ ॥ 3॥

సోమాయ జనివిదేస్వాహా గన్ధర్వాయ జనివిదే స్వాహాఽ
గ్నయే జనివిదే స్వాహా । కన్యలా పితృభ్యోయతీ పతిలోక మవదీ

తూమదాస్థ స్వాహా । ప్రేతో ముఞ్చాతి నాముతస్సు బద్ధామముత
స్కరత్ । యథేయమిన్ద్ర మీఢ్వస్సుపుత్రా సుభగాఽసతి । ఇమాం
త్వమిన్ద్రమీఢ్వస్సుపుత్రాగ్ం సుభగాంకృణు । దశాస్యాంపుత్రానా
ధేహి పతిమేకాదశంకృధి। అగ్నిరైతు ప్రథమో దేవతానాగ్ంసోఽ
స్యైప్రజాం ముఞ్చతు మృత్యుపాశాత్ । తదయగ్ంరాజావరుణోఽ
నుమన్యతాం యథేయగ్గ్ స్త్రీపౌత్రమఘం నరోదాత్ । ఇమామగ్ని
స్త్రాయతాంగార్హపత్యః ప్రజామస్యైనయతుదీర్ఘమాయుః।అశూ
న్యోపస్థాజీవతామస్తు మాతాపౌత్రమానన్దమభిప్రబుధ్య తామియమ్ ।
మాతేగృహే నిశిఘోష ఉత్థాదన్యత్రత్వ ద్రుదత్యస్సంవిశన్తు । మా
త్వం వికేశ్యుర ఆవధిష్ఠా జీవపత్నీ పతిలోకేవిరాజ పశ్యన్తీ ప్రజాగ్ం
సుమనస్యమానామ్ । ద్యౌస్తేపృష్ఠగ్ం రక్షతు వాయురూరూ అశ్వి
నౌచస్తనంధయ న్తగ్ం సవితా ఽభిరక్షతు । ఆవాససః పరిధానా
ద్బృహస్పతిర్విశ్వేదేవా అభిరక్షన్తు పశ్చాత్ । అప్రజస్తాంపౌత్రమృ
త్యుంపాప్మానముతవాఽఘమ్ । శీర్ష్ణస్స్రజమివోన్ముచ్యద్విషద్భ్యః
ప్రతి ముఞ్చామిపాశమ్ । ఇమంమే వరుణ తత్త్వాయామి త్వంనో
అగ్నే సత్వంనో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽస్యయా సన్మనసాహితః ।
అయాసహవ్యమూహిషేఽయానోధేహి భేషజమ్ ॥ ౪ ॥

ఇయమష్టాచ। ౪।

ఆతిష్ఠేమ మశ్మానమశ్మేవత్వగ్గ్ స్థిరాభవ । అభితిష్ఠపృతన్య
[illegible] పృతనాయతః । [illegible]

పత్నికా । దీర్ఘాయురస్తుమేపతిర్జీవాతు శరదశ్శతమ్ । తుభ్యమ
గ్నే పర్యవహన్సూర్యాం వహతునా సహ । పునః పతిభ్యోజాయాం
దాఽగ్నేప్రజయాసహ । పునః పత్నీమగ్నిరదా దాయుషా సహవర్చ
సా । దీర్ఘాయురస్యాయః పతిస్సఏతు శరదశ్శతమ్ । విశ్వాఉతత్వ
యావయం ధారాఉదన్యా ఇవ । అతిగాహేమహిద్విషః । ఆతిష్ఠే
మమశ్మానమ్ । అర్యమణంను దేవం కన్యాఅగ్నిమయక్షత । సఇమాం
దేవో అధ్వరః ప్రేతో ముఞ్చాతి నాముతస్సు బద్ధామముతస్కరత్ ।
తుభ్యమగ్నే పర్యవహన్పునః పత్నీమగ్నిరదాద్విశ్వా ఉతత్వాయావయ
మాతిష్ఠేమమశ్మానమ్ । త్వమర్యమాభవసి యత్కనీనాం నామస్వ
ధావత్స్వర్యం బిభర్షి । అఞ్జన్తివృక్షగ్ం సుధితం న గోభిర్యద్దమ్పతీ
సమనసా కృణోషి । తుభ్యమగ్నేపర్యవహన్పునః పత్నీమగ్నిరదాద్వి
శ్వాఉత త్వయా వయమ్ । ప్రత్వాముఞ్చామి వరుణస్య పాశాద్యేన
త్వాఽబధ్నాత్సవితాసుకేతః । ధాతుశ్చయోనౌ సుకృతస్యలోకే
స్యోనం తేసహ పత్యా కరోమి । ఇమం విష్యామి వరుణస్య పాశం
యమబధ్నీత సవితాసుశేవః । ధాతుశ్చయోనౌ సుకృతస్యలోకేఽ
రిష్టాం త్వా సహపత్యా కృణోమి । అయాశ్చాగ్నేఽస్య నభిశస్తీశ్చ
సత్యమిత్త్వమయా అసి । అయసా మనసా ధృతోఽయసా హవ్య
మూహిషేఽయానో ధేహి భేషజమ్ ॥ ౫॥

ద్విషస్సు శేవ స్త్రీణీచ ॥ ౫ ॥

సత్యేనోత్తభితా భూమిస్సూర్యేణోత్తభితాద్యౌః । ఋతేనా

ద్రిత్యాస్తిష్ఠన్తి దివి సోమో అధిశ్రితః । యుఞ్జన్తి బ్రధ్నం రోాగే
రోాగే । సుకిగ్ంశుకగ్ం శల్మలిం విశ్వరూపగ్ం హిరణ్యవర్ణగ్ం
సువృతగ్ం సుచక్రమ్ । ఆరోహ వధ్వమృతస్య లోకగ్గ్ం స్యోనం పత్యే
వహతుం కృణుష్వ । ఉదుత్తరమారోహన్తీ వ్యస్యన్తీ పృతన్యతః ।
మూర్ధానం పత్యురారోహ ప్రజయా చ విరాడ్భవ । సమ్రాజ్ఞీ శ్వశు
రే భవ సమ్రాజ్ఞీ శ్వశ్ర్వాం భవ । ననాన్దరి సమ్రాజ్ఞీ భవస
మ్రాజ్ఞీ అధిదేవృషు । స్నుషాణాగ్ం శ్వశురాణాం ప్రజాయాశ్చ
ధనస్యచ । పతీనాంచ దేవృణాంచ సజాతానాం విరాడ్భవ । నీల
లోహితే భవతః కృత్యాసక్తిర్వ్యజ్యతే । ఏధన్తేఽస్యా జ్ఞాతయః పతి
ర్బన్ధేషు బధ్యతే । యే వధ్వశ్చన్ద్రం వహతుం యక్ష్మా యన్తి జనాగ్ం
అను । పునస్తాన్ యజ్ఞియా దేవా నయన్తు యత ఆగతాః । మావిరన్ప
రిపన్థినో య ఆసీదన్తి దమ్పతీ । సుగేభిర్దుర్గమతీతామపద్రాన్త్వరాత
యః । సుగం పన్థానమారుక్షమరిష్టగ్గ్ం స్వస్తివాహనమ్ । యస్మిన్ వీరో
నరిష్యత్యన్యేషాం విన్దతే వసు ॥ ౭ ॥

ధనస్యచ నవచ ॥ ౭ ॥

తామన్దసానా మనుషో దురోణ ఆధత్తగ్ం రయిం దశవీరం
వచస్యవే । కృతం తీర్థగ్ం సుప్రపాణగ్ం శుభస్పతీ స్థాణుం పథేష్ఠా
మపదుర్మతిగ్ం హతమ్ । అయం నో మహ్యాః పారగ్గ్ స్వస్తి నేష
ద్వనస్పతిః । సీరా నస్సుతరా భవ దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే । అస్య
పారే నిర్ఋతస్య జీవా జ్యోతిరశీమహి । మహ్యా ఇన్ద్రస్స్వస్తయే ।

యద్వృతే చిదభి శ్రిషః పురాజర్తృభ్య ఆతృదః । సంధాతా సన్ధిం
మఘవా పురోవసుర్నిష్కర్తా విహ్రుతంపునః । ఇడామగ్న ఇమంమే
వరుణ తత్త్వాయామి త్వంనో అగ్నే సత్వంనో అగ్నే త్వమగ్నే
అయాఽసి । యేగన్ధర్వా అప్సరసశ్చ దేవీరేషు వృక్షేషువా నస్పత్యే
ష్వాసతే । శివాస్తే అస్యైవధ్వై భవన్తు మాహిగ్ంసిషుర్వహతు
మూహ్యమానామ్ । యాఓషధయో యానద్యోయాని ధన్వాని
యేవనాః । తేత్వావధు ప్రజావతీం ప్రత్వేముఞ్చన్త్వగ్ంహసః ।
సంకాశయామివహతుం బ్రహ్మణాగృహైరఘోరేణచక్షుషామైత్రేణ
ప్రర్యాణద్ధం విశ్వరూపంయదస్యాగ్ంస్ప్యోనం పతిభ్యస్సవితా కృణోతు
తత్ । ఆవామగన్సుమతిర్వాజినీవసూ న్యశ్వినా హృత్సుకామాగ్ం
అయగ్ంసత। అభూతం గోపామిథునా శుభస్పతీప్రియా అర్యమ్ణోదు
ర్యాగ్ం అశీమహి । అయంనో దేవస్సవితా బృహస్పతి రిన్ద్రాగ్నీ
మిత్రావరుణాస్వస్తయే। త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయాసగ్ం రరాణఃకామ
ఆయాతం కామాయత్వా విముఞ్చంతు ॥ ౭॥

ఆసతే నవచ ॥ ౭ ॥

శర్మవర్మేద మాహరాస్యైనార్యా ఉపస్తిరే । సినీవాలి
ప్రజాయతామియం భగస్య సుమతా అసత్ । గృహాన్భద్రాన్త్సుమన
సః ప్రపద్యే ఽవీరఘ్నీ వీరవతస్సువీరాన్ । ఇరాంవహతో ఘృతముక్ష
మాణా స్తేష్వహగ్ం సుమనాస్సంవిశామి । ఆగన్గోష్ఠం మహిషీగోభి
రశ్వైరాయుష్మత్పత్నీ ప్రజయాస్వర్విత్ । బహ్వీంప్రజాంజనయన్తీ

సురత్నేమమగ్నిగ్ం శతహిమాస్సపర్యాత్ । అయమగ్ని గృహపతి
స్సుసగ్ంసత్పుష్టివర్ధనః। యథాభగస్త్వాభ్యాం*దదద్రయింపుష్టిమథో
ప్రజామ్ । ప్రజాయాఅభ్యాం ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మయచ్ఛతమ్ ।
యథైనయోర్న ప్రమినాయాతా ఉభయోర్జీవతోః ప్రజాః । తేనభూ
తేవ హవిషా ఽయమాప్యాయతాంపునః । జాయాం యామస్మా ఆవా
క్షుస్తాగ్ం రసేనాభి వర్ధతామ్ । అభివర్ధతాం పయసాఽభిరాష్ట్రేణ
వర్ధతామ్ । రయ్యాసహస్రపోషసేమౌ స్తామనపేక్షితౌ । ఇహైవ
స్తంమావియౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్ । మహ్యామిన్ద్రస్స్వ
స్తయే। ధ్రువైధిపోష్యామయిమహ్యంత్వాఽదాద్బృహస్పతిః।మయా
పత్యా ప్రజావతీ సంజీవశరదశ్శతమ్ । త్వష్టాజాయా మజనయత్త్వ
ష్టాఽస్యైత్వాం పతిమ్ । త్వష్టాసహస్ర మాయూగ్ంషి దీర్ఘమా
యుః కృణోతువామ్ । ఇమంమేవరుణ తత్త్వా యామిత్వంనో అగ్నే
సత్వంనో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽసి । ౮ ।

జీవతోః ప్రజావామేకంచ । ౮ ।

ఇహగావః ప్రజాయధ్వమిహాశ్వా ఇహపూరుషాః । ఇహో
సహస్రదక్షిణో రాయస్పోషోనిషీదతు। సోమేనాదిత్యాబలినస్సోమేన
పృథివీదృఢా । అథోనక్షత్రాణా మేషాముపస్థే సోమఆహితః । ప్రస్వ
స్థః ప్రేయం ప్రజయా భువనేశోచేష్ట । ఇహప్రియం ప్రజయాతే
సమృధ్యతామస్మిన్గృహేగార్హపత్యాయజాగృహి। ఏనాపత్యాతన్వ.

---

* దధద్రయిం ఇతి ప్రాచీనపాఠః.

గ్ంసగ్ం సృజస్వాథాజీవ్రివిదథమావదాసి। సుమఙ్గలీరియం వధూరిమాగ్ం సమేతపశ్యత। సౌభాగ్యమస్యైదత్త్వాయాథాస్తంవిపరేతన। ధ్రువక్షితి ధ్రువయోని ధ్రువమసి ధ్రువతస్స్థితమ్। త్వం నక్షత్రాణాం మేథ్యసిసమాపాహి పృతన్యతః। సప్తర్షయః ప్రథమాంకృత్తికానామరున్ధతీం। యద్ధ్రువతాగ్ంహ నిన్యుష్షట్కృత్తికా ముఖ్యయోగంవహన్తీయమస్మాకమేధత్వష్టమీ। సదసస్పతిమద్భుతంప్రియమిన్ద్రస్య కామ్యమ్। సనింమేధామయాసిషమ్। ఉద్దీప్యస్వజాతవేదో పఘ్నన్నిరృతిం మమ। పశూగ్శ్చ మహ్యమావహ జీవనంచ * దిశోదిశ। మానోహిగ్ంసీ జ్జాతవేదో గామశ్వం పురుషం జగత్। అబిభ్రదగ్న ఆగహి శ్రియామా పరిపాతయ ॥ ౯॥

ధ్రువతస్స్థితం నవచ ॥ ౯॥

ఉదీర్ష్వాతో విశ్వావసో నమసేడామహే త్వా। అన్యామిచ్ఛ ప్రఫర్వ్యగ్ం సంజాయాం పత్యాసృజ। ఉదీర్ష్వాతః పతివతీహ్యేషా విశ్వావసుం నమసాగీర్భిరీట్టే। అన్యామిచ్ఛ పితృషదం వ్యక్తాగ్ంసతే భాగోజనుషా తస్యవిద్ధి। అగ్నేప్రాయశ్చిత్తేత్వం దేవానాంప్రాయశ్చిత్తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వానాథకామః ప్రపద్యేయాఽస్యాంపతిఘ్నితనూః ప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ లక్ష్మీఘ్నీ జారఘ్నీ మయాస్యైతాం కృణోమిస్వాహా॥ వాయోప్రాయశ్చిత్త ఆదిత్యప్రాయశ్చిత్తేప్రజాపతే ప్రాయశ్చిత్తేత్వం దేవానాం ప్రాయశ్చిత్తిరసిబ్రాహ్మణస్త్వానాథకామః ప్రపద్యేయాఽ

* దిశోదశ। మానోహిగ్ం సీజ్జాతవేదః। ఇతిద్రావిడపాఠః.

స్యాం పతిఘ్నీ తనూః ప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ లక్ష్మిఘ్నీ జారఘ్నీ మస్యై తాం కృణోమి స్వాహా ॥ ప్రసవశ్చోప యామశ్చ కాటశ్చార్ణవశ్చ ధర్ణసిశ్చ ద్రవిణంచ భగశ్చాన్తరిక్షంచ సిన్ధుశ్చ సముద్రశ్చ సరస్వాగ్శ్చ విశ్వవ్యచాశ్చ తే యం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మస్స్వాహా । మధుశ్చ మాధవశ్చ శుక్రశ్చ శుచిశ్చ నభశ్చ నభస్యశ్చేషశ్చోర్జశ్చ సహశ్చ సహస్యశ్చ తపశ్చ తపస్యశ్చ తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మస్స్వాహా । చిత్తంచ చిత్తిశ్చాకూతం చాకూతిశ్చాధీతం చాధీతిశ్చ విజ్ఞాతంచ విజ్ఞానంచ నామచక్రతుశ్చ దర్శశ్చ పూర్ణమాసశ్చ తే యం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మస్స్వాహా । భూస్స్వాహా భువస్స్వాహా సువస్స్వాహాఓగ్ స్వాహా ॥౧౦॥

ఉదీష్వాతోఽష్ట । ౧౦॥

అపశ్యం త్వా మనసా చేకితానం తపసో జాతం తపసో విభూతమ్। ఇహ ప్రజామిహ రయిగ్ం రరాణః ప్రజాయస్వ ప్రజయా పుత్రకామ। అపశ్యం త్వా మనసా దీధ్యానాగ్ం స్వాయాం * తనూగ్ం ఋత్వియే నాధమానామ్ । ఉప మాముచ్చా యువతిర్బభూయాః ప్రజాయస్వ ప్రజయా పుత్రకామే । సమఞ్జన్తు విశ్వే దేవాస్సమాపో హృదయాని నౌ । సం మాతరిశ్వా సంధాతా సముదేష్ట్రీ దిదేష్టు నౌ । ప్రజాపతే తన్వం మే జుషస్వ త్వష్టర్దేవేభిస్సహసామ ఇన్ద్ర । విశ్వైర్దేవై రాతిభి

---

* తనూమితి, తనూగ్ం ఇతి చ పాఠో దృశ్యతే.

స్సగ్ం రరాణః పుగ్ంసాంజహూనాం మాతరస్స్యామ । ఆనః ప్రజాం జనయతు ప్రజాపతిరాజరసాయసమనక్త్వర్యమా । అదుర్మంగలీః పతిలోకమావిశ శంనో భవద్విపదేశం చతుష్పదే । తాంపూషఞ్ఛివతమామేరయస్వ యస్యాం బీజం మనుష్యావపన్తి । యాన ఊరూ ఉశతీ * విస్రయాతే యస్యాముశన్తః ప్రహరామ శేఫమ్ ॥ ౧౧ ॥

శం చతుష్పదే ద్వే చ ॥ ౧౧॥

ఆరోహోరుముపబర్హస్వ బాహుం పరిష్వజస్వ జాయాగ్ం సుమనస్యమానః। తస్యాం పుష్యతం మిథునౌ సయోనీ బహ్వీం ప్రజాం జనయన్తౌ సరేతసా । ఆర్ద్రయాఽరణ్యా యత్రామన్థత్పురుషం పురుషేణ శక్రః। తదేతౌ మిథునౌ సయోనీ ప్రజయాఽమృతేనేహ గచ్ఛతమ్। అహం గర్భమదధామోషధీష్వహం విశ్వేషు భువనేష్వన్తః । అహం ప్రజా అజనయన్పితౄణామహం జనిభ్యో * అవరీషు పుత్రాన్। పుత్రిణేమా కుమారిణా విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్ । ఉభా హిరణ్యపేశసా వీతిహోత్రా కృతద్వసూ । దశస్యంతా అమృతాయ కగ్ం శమూధో రోమశగ్ం హథో దేవేషు కృణుతో దువః॥ ౧౨॥

ఆరోహ నవ ॥ ౧౨॥

విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టా రూపాణి పిగ్ంశతు । ఆసించతు ప్రజాపతిర్ధాతా గర్భం దధాతు తే । గర్భం ధేహి

---

* విస్రయాతై యస్యాముశన్తః ప్రహరామ శేఫమ్.

* అపరీషు, కేచిత్పాఠః.

సినీవాలి గర్భం ధేహి సరస్వతి । గర్భంతే ♦ అశ్వినా దేవావా ధత్తాం పుష్కరస్రజా । హిరణ్యయీ అరణీయం నిర్మన్థతో అశ్వినా । తంతే గర్భగ్ం హవామహే దశమే మాసి సూతవే । యథేయం పృథివీ మహీ తిష్ఠన్తీ గర్భమాదధే । ఏవంత్వంగర్భమా ధత్స్వ దశమే మాసి సూతవే । యథా పృథివ్యగ్నిగర్భా ద్యౌర్యథేన్ద్రేణ గర్భిణీ । వాయుర్యథా దిశాం గర్భ ఏవం గర్భం దధామి తే । విష్ణోః శ్రేష్ఠేన రూపేణాస్యాం నార్యాం గవీన్యామ్ । పుమాగ్ంసం గర్భమాధేహి దశమే మాసి సూతవే । నేజమేష పరాపత సుపుత్రః పునరాపత । అస్యై మే పుత్రకామాయై గర్భమాధేహి యః పుమాన్ । వ్యస్య యోనిం ప్రతి రేతో గృహాణ పుమాన్పుత్రో ధీయతాం గర్భే అన్తః । తం మాతా దశమాసో బిభర్తు స జాయతాం వీరతమస్స్వానామ్ । ఆ తే గర్భో యోనిమేతు పుమాన్బాణ ఇవేషుధిమ్ । ఆవీరో జాయతాం పుత్రస్తే దశమాస్యః ॥ ౧౩॥

గర్భందధామి తేఽష్టౌ చ॥ ౧౩॥

కరోమి తే ప్రాజాపత్యమా గర్భో యోనిమేతు తే । అనూనః పూర్ణో జాయతామశ్లోణోఽపిశాచధీతః । పుమాగ్ స్తే పుత్రో నారీ తం పుమాననుజాయతామ్ । తాని భద్రాణి బీజాన్యృషభా జనయన్తు నః । యాని భద్రాణి బీజాన్యృషభా జనయన్తి నః । తైస్త్వం పుత్రాన్ విన్దస్వ సా ప్రసూర్ధేనుకా భవ । కామస్సమృధ్యతాం 'మహ్యమపరాజి

♦ అశ్వినా వుభావాధత్తామితి.

తమేవమే ॥ యంకామం కామయే దేవ తంమే వాయో సమర్ధయ ।
అనుహావం పరిహావం పరీవాదం పరిక్షపమ్ । దుస్స్వప్నం దురుదితం తద్ద్వి
షద్భ్యో దిశామ్యహమ్ । అనుహూతం పరిహూతగ్ం శకునైర్యదశాకు
నమ్ । మృగస్య సృతమక్ష్ణయా తద్ద్విషద్భ్యో దిశామ్యహమ్ । ఆరా
త్తే అగ్నిరస్త్వారాత్పరశురస్తు తే । నివాతే త్వాఽభి వర్షతు స్వస్తి
తేఽస్తు వనస్పతే స్వస్తి మేఽస్తు వనస్పతే । నమశ్శకృత్సదే రుద్రాయ
నమో రుద్రాయ శకృత్సదే । గోష్ఠమసి నమస్తే అస్తు మా మాహిగ్ం
సీః సిగసి నసి వజ్రో నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః । ఉద్గాతేవ శకు
నే సామ గాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవనేషు శగ్ంససి । స్వస్తి నశ్శ
కునే అస్తు ప్రతి నస్సుమనా భవ ॥ ౧౪॥

ఊహామష్టౌ చ ॥ ౧౪॥

ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరిన్ద్రగ్ం హవామహే ప్రాతర్మిత్రావరుణా
ప్రాతరశ్వినా । ప్రాతర్భగం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతస్సోమము
త రుద్రగ్ం హువేమ ॥ ప్రాతర్జితం భగముగ్రగ్ం హువేమ వయం పుత్ర
మదితేర్యో విధర్తా । ఆధ్రశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిద్రాజా చిద్యం
భగం భక్షీత్యాహ । భగ ప్రణేతర్భగ సత్యరాధో భగేమాం ధియ
ముదవ దదన్నః । భగ ప్రణో జనయ గోభిరశ్వైర్భగ ప్రనృభిర్నృ
వన్తస్స్యామ । ఉతేదానీం భగవన్తస్స్యామోత ప్రపిత్వ ఉత మధ్యే
అహ్నామ్ । ఉతోదితా మఘవన్ సూర్యస్య వయం దేవానాగ్ం సుమతౌ
స్యామ । భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు దేవాస్తేన వయం భగవన్తస్స్యా

మ । తంత్వా భగస్సర్వ ఇజ్జోహావీమి సనోభగ పురయేతా భగావహ సమధ్వరా యోషసోనమన్త దధిక్రావేవశుచయే పదాయ। అర్వాచీనం వసువిదం భగంత్తో రథమివాశ్వా వాజిస ఆవహన్తు। అశ్వావతీ గోమతీర్న ఉషాసో వీరవతీస్సదముచ్ఛన్తుభద్రాః । ఘృతం దుహానావిశ్వతః ప్రపీనా యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః ॥౧౫॥

భగవేహ చత్వారిచ ॥ ౧౫॥

ఇమాంఖనా మ్యోషధింవీరుధం బలవత్తమామ్ । యయాసపత్నీంబాధతేయయా సంవిన్దతే పతిమ్ । ఉత్తానపర్ణే సుభగేసహమానే సహస్వతీ । సపత్నీం మేపరాధ మపతిం మే కేవలం కృధి ఉత్తరాఽహము త్తరఉత్తరేదుత్తరాభ్యః । అథాసపత్నీ యామమాధరానాఽధరాభ్యః । నహ్యస్యై నామగృభ్ణామినోఅస్మి న్రమతేజనే । పరామేవ పరావతగ్ం సపత్నీం నాశయామసి । అహమస్మి సహమానాధత్వమసి ఽసాసహిః । ఉభేసహస్వతీ భూత్వా సపత్నీం మేసహావహై ఉపతేఽధాగ్ం సహమానా మభిత్వాఽధాగ్ం సహీయసా । మామను ప్రతేమనో వత్సం గౌరివధావతు పథావారివధావతు॥ ౧౬ ॥

సహావహై ద్వేచ ॥ ౧౬॥

ఉద్సౌ సూర్యోఅగాదుద్యం మామకోభగః । అహంతద్విద్వలాపతి మభ్యసాక్షి విషాసహిః । అహంకేతురహం మూర్ధాఽహముగ్రావివాచనీ । మమేదనుక్రతుం పతిస్సేహానాయా ఉపాచరేత్, మమ పుత్రాశ్శత్రుహణోఽథోమే దుహితావిరాట్। ఉతాహమస్మి

సంజయా పత్యుర్మే శ్లోక ఉత్తమః। యేనేన్ద్రో హవిషా కృత్వ్యభవద్ద్యుమ్న్యుత్తమః। ఇదం తదక్రి దేవా అసపత్నా కిలాభువమ్। అసపత్నా సపత్నఘ్నీ జయన్త్యభిభూవరీ। ఆవిక్షి సర్వాసాగ్ం రాధో వర్చో అస్థేయసామివ। సమజైషమిమా అహగ్ం సపత్నీరభిభూవరీః। యథాఽహమస్య వీరస్య విరాజాని ధనస్య చ ॥౧౭॥

అక్షీయనామివ ద్వేచ। ౧౭॥

అక్షీభ్యాం తే నాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాం చుబుకాదధి। యక్ష్మగ్ం శీర్షణ్యం మస్తిష్కాజ్జిహ్వాయా వివృహామి తే। గ్రీవాభ్యస్త ఉష్ణిహాభ్యః కీకసాభ్యోఽనూక్యాత్। యక్ష్మం దోషణ్యమగ్ం సాభ్యాం బాహుభ్యాం వివృహామి తే। ఆన్త్రేభ్యస్తే గుదాభ్యో వనిష్ఠోర్హృదయాదధి। యక్ష్మం మతస్నాభ్యాం యక్నః ప్లాశిభ్యో వివృహామి తే। ఊరుభ్యాం తేఽష్ఠీవద్భ్యాం జఙ్ఘాభ్యాం ప్రపదాభ్యామ్। యక్ష్మగ్ం శ్రోణిభ్యాం భాసదాద్ధ్వగ్ంససో వివృహామి తే। మేహనాద్వలఙ్కరణాల్లోమభ్యస్తే నఖేభ్యః। యక్ష్మగ్ం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిమం వివృహామి తే। అఙ్గాదఙ్గాల్లోమ్నోలోమ్నో జాతం పర్వణిపర్వణి। యక్ష్మగ్ం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిమం వివృహామి తే। పరా దేహి శాబల్యం బ్రహ్మభ్యో విభజా వసు। కృత్యైషా పద్వతీ భూత్వా జాయాఽఽవిశతే పతిమ్। అశ్లీలా తనూర్భవతి రుశతీ పాపయాఽముయా। పతిర్యద్వధ్వై వాససా స్వమఙ్గమభిధిత్సతి। క్షూరిరమేతత్కటుకమేతదపాష్ఠవద్విషవన్నైతదత్తవే। సూర్యాం యః ప్రత్యక్షం విద్యాత్స ఏతత్ప్రతి గృహ్ణీయాత్। ఆశసనం విశసనమథో అధివికర్తనమ్। సూర్యాయాః పశ్య రూపాణి

తాని బ్రహ్మోత శగ్ంసతి ॥ ౧౮ ॥

ఇమం విష్యామి తేశగ్ంసతి॥ ౧౮ ॥

అక్షీభ్యాం గ్రీవాభ్య ఆన్త్రేభ్య ఊరుభ్యాంమేహ నాదజ్ఞాద జ్ఞాత్పరా దేహిన్తప్త॥

ప్రసుగ్మన్తాఽష్టాదశ హిరణ్యవర్ణాః పశ్చాదశ సోమః ప్రథమ ష్షోడశ సామాయ జనివిద్దేఽష్టాదశాతిష్ఠేమంత్రయోవిగ్ం శతిస్సత్యే నతామన్దస్తానైకాన్న విగ్ంశతి రేకాన్న విగ్ంశతి శ్శర్మవర్మైకవిగ్ం శతిర్హి హా గావప్తాన్న విగ్ంశతిరుద్దీ ష్వాతోదశాపశ్యం త్వాద్వాద శారోహారుం సవ్తవిష్ణుర్యోనింకరోమి తే ఽష్టాదశా ఽష్టాదశప్రతర గ్నించతుర్దశే మాంఖన్తామ్యుద్దసౌనూర్ధ్యో ద్వాదశద్వాదశాక్షీభ్యాం తేవిగ్ం శతిరష్టాదశ ॥

అక్షీభ్యాంతే నాసికాభ్యామ్ । ఉద్దసౌనూర్ధ్యోఅగాత్ ఇమాం ఖన్తామ్యోషధీమ్ । ప్రతరగ్నిమ్ । కరోమి తే ప్రాజాపత్యమ్ । విష్ణు ర్యోనిం కల్పయతు । ఆరోహోరుమ్ । అపశ్యంత్వా మనసా చేకితా నమ్। ఉదీష్వాతో విశ్వావసో । ఇహగావః ప్రజాయధ్వమ్ । శర్మ వర్మేదమాహర। తామన్దస్తానా మనుషోదుర్గోణే । సత్యేనోత్తభితా భూమిః । అతిష్ఠే మమశ్యానమ్ । సోమాయజనివిదేస్వాహా । సోమః ప్రథమో వివిదేగన్ధర్వః । హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాః । ప్రసు గ్మన్తాధియసానస్య సక్షణి ॥ ప్రసుగ్మన్తాఽపశ్యం త్వాఽష్టాదశ ॥

ప్రసుగ్మన్తా తాని బ్రహ్మోతశగ్ంసతి ॥ హరిః ఓమ్॥

॥ ఇతి యాజుష స్మార్త మన్త్రపాఠే ... ॥

మంత్రప్రశ్నః.

ద్వితీయప్రశ్న ప్రారమ్భః.

హరిః ఓమ్॥ ఉష్ణేనవాయ ఉదకేనేహ్యదితిః కేశాన్వపతు। ఆప ఉన్దన్తు జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే । జ్యోక్చ సూర్యం దృశే । యేనావపథ్సవితా క్షురేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య విద్వాన్ । తేన బ్రహ్మాణో వపతేదమస్యాయుష్మాఞ్జరదష్టిర్యథాఽసదయమసౌ । యేన పూషాబృహస్పతే రగ్నేరిన్ద్రస్య చాయుషేఽవపత్ । తేనాస్యాయుషే వపసౌశ్లోక్యాయ స్వస్తయే । యేనభూయశ్చరాత్ర్యయం జ్యోక్చపశ్యాతి సూర్యమ్ । తేనాస్యాయుషేవ పసౌ శ్లోక్యాయస్వస్తయే। యేనపూషాబృహస్పతే రగ్నేరిన్ద్రస్యచాయుషేఽవపత్ । తేనతేవపామ్యసావా యుషావర్చసా యథాజ్యోక్సుమనాఅసః । యత్క్షురేణమర్చయతా సుపేశసావప్త్రావపసికేశాన్ । శున్ధిశిరోమాఽస్యాయుః ప్రమోషీః। శివా ఉప్త్వాయకేశాన్ వరుణస్యరాజ్ఞో బృహస్పతిస్సవితా సోమోఅగ్నిః । తేభ్యోనిధానం బహుధాఽన్వవిన్దన్నన్తరాద్యావాపృథివీ అపస్సువః ॥ ౧ ॥

ఆయుషేఽవపత్వంచచ॥ ౧॥

ఆయుర్దాదేవ జరసంగృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృతపృష్ఠో అగ్నే । ఘృతంపిబన్నమృతం చారుగవ్యం పితేవపుత్రం జరసేనయేమమ్ । అతిష్ఠేమమశ్మానమశ్మేవత్వగ్గ్ స్థిరోభవ । అభితిష్ఠ పృతన్య

తస్యహస్తేపృతనాయుతః। రేవతీస్త్వావ్యక్ష్ణన్కృత్తికాశ్చాకృన్తన్గ్నాస్త్వా ధియోఽవయన్నవగ్నా అవృఞ్జన్త్సహస్రమన్తాగ్ం అభితో అయచ్ఛన్। దేవీర్దేవాయపరిధీ సవిత్రే మహత్తదాసామభవన్మహిత్వనమ్। యాఅకృన్తన్నవయన్ యాఅతన్వత యాశ్చ దేవీరన్తానభితోఽదదన్త। తాస్త్వా దేవీర్జరసే సంవ్యయన్త్వాయుష్మానిదంపరిధత్స్వవాసః। పరిధత్తధత్తవాససైనగ్ం శతాయుషం కృణుతదీర్ఘమాయుః। బృహస్పతిః ప్రాయచ్ఛద్వాస ఏతత్సోమాయ రాజ్ఞేపరిధాతవా ఉ। జరాంగచ్ఛాసిపరిధత్స్వ వాసో భవాకృష్టీనామభిశస్తిపావా। శతంచజీవశరదస్సువర్చా రాయశ్చపోషముపసంవ్యయస్వ। పరీదం వాసో అధిధాస్స్వస్తయేఽభూరాపీనామభిశస్తిపావా। శతంచజీవశరదః పురూచీర్వసూనిచార్యో విభజాసి జీవన్న్। ఇయందురుక్తాత్పరి బాధమానాశర్మ వరూథం పునతీ న ఆగాత్। ప్రాణాపానాభ్యాం బలమాభరన్తీ ప్రియా దేవానాగ్ం సుభగా మేఖలేయమ్। ఋతస్యగోప్త్రీ తపసః పరస్పీ ఘ్నతీ రక్షస్సహమానా అరాతీః। సానస్సమన్తమను పరీహి భద్రయా భర్తారస్తే మేఖలే మారిషామ। మిత్రస్య చక్షుర్ధరుణంబలీయ స్తేజో యశస్వి స్థవిరగ్ం సమిద్ధమ్। అనాహనస్యం వసనంజరిష్ణుపరీదం వాజ్యజినం దధేఽహమ్ ॥ ౧ ॥

దీర్ఘమాయుస్సమిద్ధమేకంచ ॥ ౧ ॥

ఆగన్త్రా సమగన్మహి ప్రసుమృత్యుం యుయోతన। అరిష్టాస్సంచరేమహి స్వస్తిచరతాదిహ స్వస్త్యాగృహేభ్యః। సముద్రాదూర్మిర్మధుమాగ్ం ఉదారదుపాగ్ంశునాసమమృతత్వమానట్। ఇమే

నుతే రశ్మయస్సూర్యస్య యేభిస్సపిత్వం పితరో న ఆయన్ । అగ్నిష్టే హ
స్తమగ్రభీత్సోమస్తే హస్తమగ్రభీత్సవితా తే హస్తమగ్రభీత్సరస్వతీ తే
హస్తమగ్రభీత్పూషా తే హస్తమగ్రభీద్బృహస్పతిస్తే హస్తమగ్రభీదర్య
మా తే హస్తమగ్రభీదగ్ంశుస్తే హస్తమగ్రభీద్భగస్తే హస్తమగ్రభీన్మి
త్రస్తే హస్తమగ్రభీన్మిత్రస్త్వమసి ధర్మణాఽగ్నిరాచార్యస్తవ । అగ్నయే
త్వా పరిదదామ్యసౌ సోమాయ త్వా పరిదదామ్యసౌ సవిత్రే త్వా పరిదదా
మ్యసౌ సరస్వత్యై త్వా పరిదదామ్యసౌ మృత్యవే త్వా పరిదదామ్యసౌ
యమాయ త్వా పరిదదామ్యసౌ గదాయ త్వా పరిదదామ్యసావన్తకా
త్వా పరిదదామ్యసావద్భ్యస్త్వా పరిదదామ్యసావోషధీభ్యస్త్వా పరిదదా
మ్యసౌ పృథివ్యై త్వా సవైశ్వానరాయ పరిదదామ్యసౌ । దేవస్య
త్వా సవితుః ప్రసవ ఉపనయేఽసౌ । సుప్రజాః ప్రజయా భూయాస్సు
వీరో వీరైస్సువర్చా వర్చసా సుపోషః పోషైః । బ్రహ్మచర్యమాగా
ముప మానయస్వ దేవేన సవిత్రా ప్రసూతః । కోనామాస్యసౌ నా
మాస్మి కస్య బ్రహ్మచార్యస్యసౌ ప్రాణస్య బ్రహ్మచార్యస్మ్యసావేష
తే దేవ సూర్య బ్రహ్మచారీ తం గోపాయ స మా మృతైష తే సూర్య
* పుత్రస్స దీర్ఘాయుస్స మా మృత । యాగ్ం స్వస్తిమగ్నిర్వాయు
స్సూర్యశ్చన్ద్రమా ఆపోఽనుసంచరన్తి తాగ్ం స్వస్తిమనుసంచరా
సావధ్వనామధ్వపతే శ్రేష్ఠస్యాధ్వనః పారమశీయ ॥ 3 ॥

ఆగన్త్రా దశ ॥ 3 ॥

---

* పుత్రస్స వ్యాఖ్యానుసారీపాఠః

ఞో గేఞో గేత్రవ స్తరమిమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధీత్రిక్వే । శతమిన్ను శరదో అన్తి దేవా యత్రానశ్చక్రా జరసం తనూనామ్ । పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మానో మధ్యారీరిష తాయుర్గన్తోః । అగ్నిష్ట ఆయుః ప్రతరాం దధాత్వగ్నిష్టే పుష్టిం ప్రతరాం కృణోతు । ఇన్ద్రో మరుద్భిర్ ఋతుధా కృణోత్వాదిత్యైస్తే వసుభిరాదధాతు । మేధాం మహ్యమఙ్గిరసో మేధాగ్ం సప్తర్షయోదదుః । మేధాం మహ్యం ప్రజాపతిర్మేధా మగ్నిర్దధాతు మే । అప్సరాసు చ యామేధాగన్ధర్వేషు చ (చయన్మన) యద్యశః । దైవీయామానుషీ మేధా సామామా విశతాదిహ । ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వంనో అగ్నే సత్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽసి । రాష్ట్రభృదస్యాచార్యాసన్దీమా త్వద్యోషమ్ । తత్సవితుర్వ రేణ్యమిత్యేషా । అవభృథమసి సామ్యప్రాణ స్వంమే గోపాయ । బ్రహ్మణ ఆణీస్థః ॥ ౮ ॥

త్వమగ్నే అయాఽసి చత్వారి చ ॥ ౮ ॥

సుశ్రవస్సు శ్రవసం మాకురు యథా త్వగ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవా అస్యేవమహగ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవా భూయాసం యథాత్వగ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవో దేవానాం నిధిగోపో ఽస్యేవమహం బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణో నిధిగోపో భూయాసమ్ । స్మృతంచ మేఽస్మృతం చమే తన్మ ఉభయం వ్రతం నిన్దాచ మేఽనిన్దాచమే తన్మ ఉభయం వ్రతగ్ం శ్రద్ధాచమే ఽశ్రద్ధా చమే తన్మఉభయం వ్రతం విద్యాచమే ఽవిద్యాచమే తన్మఉభయం వ్రతగ్ం శ్రుతంచమే ఽశ్రుతం

(చయన్మనః) ఇతి కేచిత్పాఠః

చమే తన్మఉభయం వ్రతగ్ంసత్యంచమే ఽనృతంచమేతన్మ ఉభయం
వ్రతం తపశ్చమేఽతపశ్చమే తన్మఉభయంవ్రతంవ్రతంచమే ఽవ్రతం
చమేతన్మ ఉభయంవ్రతం యద్బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణి వ్రతంయద
గ్నేస్సేన్ద్రస్య సప్రజాపతికస్య సదేవస్య సదేవరాజస్య సమనుష్యస్య
సమనుష్య రాజస్య సపితృకస్య సపితృ రాజస్య సగన్ధర్వా ప్సరస్కస్య
యన్మ ఆత్మన ఆత్మని వ్రతం తేనాహగ్ం సర్వవ్రతో భూయాసమ్।ఉదా
యుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థామ
మృతాగ్ంఅను।తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్। పశ్యే
మ శరదశ్శతం జీవేమశరదశ్శతం నన్దామశరదశ్శతం మోదామ
శరద శ్శతం భవామశరదశ్శతగ్ం శృణవామశరదశ్శతం ప్రబ్రవా
మశరదశ్శతమజీతాస్స్యామశరదశ్శతం జ్యోక్చసూర్యందృశే। య
స్మిన్భూతం చభవ్యంచ సర్వేలోకాస్సమాహితాః । తేన గృహ్ణామి
త్వామహం మహ్యం గృహ్ణామిత్వామహం ప్రజాపతినాత్వామహ్యం
గృహ్ణామ్యసౌ ॥ ౯ ॥

సుశ్రవస్సుశ్రవసమష్టౌ ॥ ౯ ॥

పరిత్వాఽగ్నే పరిమృజామ్యాయుషాచధనేనచ । సుప్రజాః
ప్రజయాభూయాసం సుగ్ంసిరో వీరైస్సువర్చా వర్చసా సుపోషః
పోషైస్సు గృహోగృహైస్సుపతిః పత్యాసుమేధామేధయాసుబ్రహ్మా
బ్రహ్మచారిభిః। అగ్నయే సమిధమాహార్షం బృహతే జాతవేదసే
యథాత్వమగ్నే సమిధా సమిధ్యస ఏవం మామాయుషా వర్చసా
సన్యా మేధయా ప్రజయాపశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేనాన్నా ద్యేనసమే

ధయస్వాహా । ఏధోఽస్యేధిషీమహిస్వాహా । సమిదసిసమేధిషీమహిస్వాహా । తేజోఽసి తేజో మయి ధేహిస్వాహా। అపోఅద్యాన్వచారిషగ్ం రసేనసమసృక్ష్మహి। పయస్వాగ్ం అగ్న ఆగమంతం మా సగ్ంసృజ వర్చసాస్వాహా । సంమాఽగ్నే వర్చసాసృజప్రజయాచ ధనేనచ స్వాహా । విద్యున్నే అస్య దేవా ఇన్ద్రో విద్యాత్సహర్షిభిస్స్వాహా। అగ్నయే బృహతే నాకాయస్వాహా । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ స్వాహా।ఏషా తే అగ్నే సమిత్తయావర్ధస్వచాప్యాయ స్వచతయాఽహం వర్ధమానో భూయాసమాప్యాయమానశ్చస్వాహా । యోమాఽగ్నే భాగినగ్ంసన్తమథాభాగంచికీర్షత్య భాగమగ్నే తంకురుమామగ్నే భాగినంకురుస్వాహా * సమిధమాధాయాగ్నే సర్వవ్రతో భూయాసగ్గ్ స్వాహా బ్రహ్మచార్యస్య పోశాన కర్మకురు మాసుషుప్థాః । భిక్షాచర్యం చరాచార్యాధీనోభవ । యస్య తే ప్రథమవాస్యగ్ం హరామస్తంత్వా విశ్వే అవన్తు దేవాః। తన్త్వాభ్రాతరస్సువృధోవర్ధమానమను జాయన్తాం బహవస్సుజాతమ్॥ ౭ ॥

సహ ఋషిభిస్స్వాహా నవచ ॥ ౮ ॥

ఇమగ్గ్ స్తోమమర్హతే జాతవేదసే రథమివసం మహేమామనీషయా। భద్రాహినః ప్రమతిరస్య సగ్ంసద్యగ్నే సఖ్యే మారిషామావయంతవ । త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్యత్ర్యాయుషమ్ । యద్దేవానాం త్ర్యాయుషం తన్మే అస్తు త్ర్యాయుషమ్ । శివో నామాసి

* సమిధమాదాయ ఇతి కేచిత్పాఠః.

స్వధితిస్తే పితా నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః। ఉష్ణేన వాయ ఉదకేనేత్యేషః। ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య పాప్మానముపగూహామ్యుత్తరోఽసావద్విషద్భ్యః। ఆపో హి ష్ఠా మయోభువ ఇతి తిస్రో హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా ఇతి తిస్రః। అన్నాద్యాయ వ్యూహధ్వం దీర్ఘాయుత్వాయ మహ్నాం సౌభాగ్యాయ సమ్। సోమో రాజాయమాగమత్స మే ముఖం ప్రవేక్ష్యతి భగేన సహ వర్చసా। సోమస్య తనూరసి తనువం మే పాహి స్వా మా తనూరావిశ। నమో గ్రహాయ చాఽభిగ్రహాయ చ నమశ్శాకజఞ్జభాభ్యాం నమస్తాభ్యో దేవతాభ్యో యా అభిగ్రాహిణీః। అప్సరస్సు యో గన్ధో గన్ధర్వేషు చ యద్యశః। దైవ్యో యో మానుషో గన్ధస్స మా గన్ధస్సురభిర్జుషతామ్। ఇయ * మోషధీ త్రాయమాణా సహమానా సహస్వతీ। సా మా హిరణ్యవర్చసం బ్రహ్మవర్చసినం మా కరోతు। అపాశోఽస్యరో మే మా సగ్ం శారీర్మా మోపతిష్ఠ స్వ దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ। శతగ్ం శరద్భ్య ఆయుషే వర్చసే జీవాత్వై పుణ్యాయ। రేవతీస్త్వా వ్యక్ష్ణన్ని * త్యేతాః ॥ ౭ ॥

సహవర్చసా నవ చ ॥ ౭ ॥

ఆయుష్యం వర్చస్యగ్ం సువీర్యగ్ం రాయస్పోషమౌద్భిద్యమ్। ఇదగ్ం హిరణ్యం జైత్ర్యాయావిశతాం మామ్। ఉచ్చైర్వాది పృతనాజి సత్రాసాహం ధనఞ్జయమ్। సర్వాస్సమృద్ధీరృద్ధయో హిరణ్యే

---

* మోషధే
* త్యేషా పాఠాంతరమ్.

స్మిన్థ్సమాహితా॥ శ్రుతం మహ్యగ్ం హిరణ్యస్య పితురివ నామాగ్రభైషమ్। తం మా హిరణ్యవర్చసం పూరుషు ప్రియం కురు। ప్రియం మా దేవేషు కురు ప్రియం మా బ్రహ్మణే కురు। ప్రియం విశ్యేషు శూద్రేషు ప్రియగ్ం రాజసు మా కురు। యా తిరశ్చీ నిపద్యసేఽహం విధరణీ ఇతి। తాం త్వా ఘృతస్య ధారయా యజే సగ్ంరాధనీమహమ్। సగ్ంరాధన్యై దేవ్యై స్వాహా। ప్రసాధన్యై దేవ్యై స్వాహా। సమ్రాజం చ విరాజం చాభి శ్రీర్యా చ నో గృహే। లక్ష్మీ రాష్ట్రస్య యా ముఖే తయా మా సగ్ంసృజామసి। శుభికే శిర ఆరోహ శోభయన్తీ ముఖం మమ। ముఖగ్ం హి మమ శోభయ భూయాగ్ంసం చ భగం కురు। యామాహరజ్జమదగ్నిః శ్రద్ధాయై కామాయాన్యై। ఇమాం తామపి నహ్యేఽహం భగేన సహ వర్చసా। యదాఞ్జనం త్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవత ఉపరి। తేన వామాఞ్జే తేజసే వర్చసే బలాయ చ ॥ ౮ ॥

సగ్ంరాధనీమహం నవ చ ॥ ౮ ॥

మయి పర్వతపూరుషం మయి పర్వతవర్చసం మయి పర్వతభేషజం మయి పర్వతాయుషమ్। యన్మే వర్చః పరాగతమాత్మానముప * తిష్ఠతు। ఇదం తత్పునరాదదే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే। ప్రతిష్ఠాసి దేవతానాం మా మా సంతాప్తమ్। ప్రజాపతేశ్శరణమసి బ్రహ్మణశ్ఛదిర్విశ్వజనస్య ఛాయాఽసి సర్వతో మా పాహి।

* తిష్ఠతి

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తా
భ్యామాదదే ద్విషతో వధాయేన్ద్రస్య వజ్రోఽసి వార్త్రఘ్నః శర్మ
మే భవ యత్పాపం తన్నివారయ * వారయ। దేవీష్షడుర్వీరిత్యేషా। రాష్ట్రభృ
దస్యాచార్యాసన్దీ మా త్వద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృదసి సమ్రాడాసన్దీ మా
త్వద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృదస్యధిపత్న్యాసన్దీ మా త్వద్యోషమ్। అపః
పాదావనేజనీర్ద్విషన్తం నాశయన్తు మే। అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చ
స్యసాని। మయి మహో మయి యశో మయీన్ద్రియం వీర్యమ్। ఆ
మాగన్ యశసా వర్చసా సగ్ంసృజ పయసా తేజసా చ। తం మా
ప్రియం ప్రజానాం కుర్వధిపతిం పశూనామ్। విరాజో దోహోఽసి
విరాజో దోహమశీయ మమ పద్యాయ విరాజ। సముద్రం వః ప్రహి
ణోమి స్వాం యోనిమపి గచ్ఛత। అచ్ఛిద్రః ప్రజయా భూయాసం
మా పరాసేచి మత్పయః। ౯ ॥

అపానిపట్చ । ౯ ॥

త్రైవిద్యై యశోఽసి యశసో యశోఽసి బ్రహ్మణో దీప్తి
రసి। తం మా ప్రియం ప్రజానాం కుర్వధిపతిం పశూనామ్। ఆమాగ
న్నిత్యేషా। అమృతోపస్తరణమస్యమృతాపిధానమసి। యన్మధునో
మధవ్యం పరమమన్నాద్యం వీర్యమ్। తేనాహం మధునో మధవ్యేన
పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోఽన్నాదో మధవ్యోఽసాని। గార
స్యపహత పాప్మాఽప పాప్మానం జహి మమ చాముష్య చ। అగ్నిః ప్రా

* వారయి ఇతివాపాఠః

జ్ఞాతు ప్రథమస్యేహ వేత్థ యథా హవిః అనష్టమస్మాకం కృణ్వన్బ్రా
హ్మణో బ్రాహ్మణేభ్యః। యజ్ఞోపఘాతాం యజ్ఞస్య వృద్ధిమనువర్ధా
పచితిశ్శిరస్యపచితిం మాకుర్వ్యపచితోఽహం మనుష్యేషు భూయాసమ్।
గౌర్ధేనుర్భవ్యా మాతా రుద్రాణాం దుహితా వసూనాగ్ం స్వసాఽఽ
దిత్యానామమృతస్య నాభిః । ప్రణువోచం చికితుషే జనాయ మా
గామనాగామదితిం వధిష్ట। పిబతూదకం తృణాన్యత్తు। ఓముత్సృజత।
భూతమ్ । సా విరాట్ । తన్మా మా క్షాయి తస్య తేఽశీయ తన్మ ఊర్జం
ధాః । ఓం కల్పయత ॥ ౧౦॥

భూయాసమష్టౌ చ ॥ ౧౦ ॥

ధాతా దదాతు నో రయిమితి చతస్రో యస్త్వా హృదా కీరిణేతి
చతస్రః। భూర్భువస్సువో రాకామహం యాస్తే రాకే॥ యౌగన్ధరిరేవ
నో రాజేతి సాల్వీరవాదిషుః । వివృత్తచక్రా ఆసీనాస్తీరేణ యమునే
తవ। సోమ ఏవ నో రాజేత్యాహుర్బ్రాహ్మణీః ప్రజాః। వివృత్తచక్రా
ఆసీనాస్తీరేణాసౌ తవ।పుగ్ం * సువనమసి। ఆభిష్ట్వాఽహం దశభిరభి
మృశామి దశమాస్యాయ సూతవే । యథైవ సోమః పవతే యథా
సముద్ర ఏజతి । ఏవం తే గర్భ ఏజతు సహ జరాయుణా నిష్క్రమ్య
ప్రతితిష్ఠత్వాయుషి బ్రహ్మవర్చసి యశసి వీర్యేఽన్నాద్యే।దశమాసాం
శ్చశయానో ధాతా హి తథా కృతమ్ । ఐతు గర్భో అక్షితో జీవో
జీవన్త్యాః। ఆయమనీర్యమయాత్ర గర్భమాపో దేవీస్సరస్వతీః । ఐతు గర్భో

* సువన

అక్షితో జీవో జీవన్త్యాః । ఇలదేవ పద్యస్వన మార్గగ్ం సదసి శో దలమ్। క్షిప్రియవపద్యస్వ సమార్గగ్ం సేష్మ నద్నావసు సబ్రధ్న సిమజ్జసు। నిర్రైతు పృశ్ని శేవలగ్ం శునే జరాయ్వత్తవే । దివస్పరి త్ర్యేషోఽనువాకః । అస్మిన్నహగ్ం సహస్రం పుష్యాస్మేధమానాస్స్వే వశే । అఙ్గాదఙ్గాథ్సంభవసి హృదయాదధిజాయసే । ఆత్మా వై పుత్రనామాసి స జీవ శరదశ్శతమ్। ౧౧।

అన్నాద్యే జాయస ఏకంచ । ౧౧ ।

అశ్మా భవ పరశుర్భవ హిరణ్యమస్తృతం భవ। పశూనాం త్వా హింకారేణాభిజిఘ్రామ్యసౌ । మేధాం తే దేవస్సవితా మేధాం దేవీ సరస్వతీ । మేధాం తే అశ్వినా దేవావాధత్తాం పుష్కరస్రజా । త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వయీన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు । క్షేత్రియై త్వా నిరృత్యై త్వా ద్రుహో ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్। అనాగసం బ్రహ్మణే త్వా కరోమి శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే ఇమే । శం తే అగ్నిస్సహాద్భిరస్తు శం ద్యావాపృథివీ సహౌషధీభిః। శమన్తరిక్షగ్ం సహ వాతేన తే శం తే చతస్రః ప్రదిశో భవన్తు । యా దైవీశ్చతస్రః ప్రదిశో వాతపత్నీరభి సూర్యో విచష్టే । తాసాం త్వాఽఽజరస ఆదధామి ప్ర యక్ష్మ ఏతు నిరృతిం పరాచైః । అమోచి యక్ష్మాద్దురితాదవర్త్యై ద్రుహః పాశాన్నిరృత్యై చోదమోచి। అహా అవర్తిమవిదత్స్యోనమప్యభూద్భద్రే సుకృతస్య

లోకే। సూర్యమృతం తమసో గ్రాహ్యా యద్దేవా అముఞ్చన్నసృజన్వ్యే

నసః । ఏవమహమిమం క్షేత్రియాజ్జామి శగ్ంసాద్ద్రుహో ముఞ్చామి

వరుణస్య పాశాత్ । భూస్స్వాహా భువస్స్వాహా సువస్స్వాహాఁగ్

స్వాహా ॥ ౧౨।

విచక్షే షట్చ ॥ ౧౨॥

మా తే కుమారగ్ం రక్షో వధీన్మా ధేను రత్యాసారిణీ । ప్రియా

ధనస్య భూయా ఏధమానా స్వే గృహే । అయం కుమారో జరాం ధయ

తు దీర్ఘమాయుః । ♦ యస్మై త్వగ్ం స్తన ప్రప్యాయాయుర్వర్చో యశో

బలమ్। యద్భూమేర్హృదయం దివి చన్ద్రమసి శ్రితమ్ । తదుర్వి పశ్యం

మాఽహం పౌత్రమఘగ్ం రుదమ్ । యత్తే * సుసీమే హృదయం

వేదాహం తత్ప్రజాపతౌ । వేదామ తస్య తే వయం మాఽహం పౌత్ర

మఘగ్ం రుదమ్। నామయతి న రుదతి యత్ర వయం వదామసి యత్ర

చాభిమృశామసి। ఆపస్సుప్తేషు జాగ్రత రక్షాగ్ంసి నిరితో నుదధ్వమ్।

అయం కలిం పతయన్తగ్ం శ్వానమివోద్వృద్ధమ్ । అజాం వాశితామివ

మరుతః పర్యాధ్వగ్ం స్వాహా । శణ్డేరథశ్శణ్డికేర ఉలూఖలః । చ్యవనో

నశ్యతాదితస్స్వాహా । అయశ్శణ్డో మర్క ఉపవీర ఉలూఖలః । చ్యవ

నో నశ్యతాదితస్స్వాహా। కేశినీశ్శ్వలోమినీః ఖజాపో ఽజోపకాశినీః।

అపేత నశ్యతాదితస్స్వాహా। మిశ్రవాససః కౌబేరకా రక్షోరాజేన ప్రేషితాః

తాః। గ్రీష్మగ్ం సజానథోఽగచ్ఛన్తీచ్ఛన్తోఽపరిదాకృతాన్ధాన్స్వాహా। కృత్తాన్ఘ్నన్తే తాన్హన్తి కృత్వా తేత్ర్యయం బ్రహ్మణస్పతిః। తానగ్నిః పర్యసరత్తానిన్ద్రస్తాన్బృహస్పతిః। తానహం వేద బ్రాహ్మణః ప్రమృశతః కూటదన్తాన్ వికేశాన్లమ్బనస్తాన్స్వాహా॥ ౧౩॥

నిర్రిహో మంథవ్వగ్ం స్వాహా త్రీణి చ॥ ౧౩॥

సక్తుం ఫాలేన ఉదస్నే శాకస్యాల హన్త్రాన్వుపలప్సా। ప్రార్వ్యే ఏషాం పితేత్యుచ్చైః శ్రావ్యతేర్ణకః। మాతా జఘన్యా సర్పతి గ్రామే విధురమిచ్ఛన్తీ స్వాహా। విశీర్ధచారిణీ స్వసా సన్ధినా పేత్వతేకలమ్। యాస్వాపన్తం బోధయతి యస్యై విజాతా నూంఽమనః। తాసాం త్వం కృష్ణవర్త్మనే క్లోమానగ్ం హృదయం యకృత్। అగ్నే అక్షీణి నిర్దహస్వాహా। అఙ్గాదఙ్గాత్సంభవసి హృదయాదధిజాయసే। వేదో వై పుత్ర నామాసి స జీవ శరదశ్శతమ్। అశ్మా భవేత్యేషా। అగ్నిరాయుష్మానితి పఞ్చ। సర్వస్మాదాత్మనస్సంభూతాఽసి సా జీవ శరదశ్శతమ్। భూరపాం త్వౌషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామి శివాస్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వనమీవాస్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వసౌ। భువోఽపాగ్ం స్వరపాం భూర్భువస్స్వరపాం త్వౌషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామి శివాస్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వనమీవాస్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వసౌ। ఉత్సఙ్గే వాయువుదకే నేత్యేషః ॥ ౧౪॥

ఏషా చత్వారి చ ॥ ౧౪ ॥

యద్భూమేః క్రూరం తదితో హరామి పరాచీం నిర్ఋతిం

నిర్వాపయామి। ఇదగ్ం శ్రేయోఽవసానమాగన్మ దేవా గోమదశ్వా
వదిదమస్తు ప్రభూమ । ప్రజావత్పశుమద్విభవా సృష్టుర్యాని శేశసి। యచ్ఛా
పర్ణ్మర్మ్సపరిహా॥ ఇహైవ తిష్ఠ నిమితా తిల్వలా స్యాదిరావతీ । మధ్యే
తాల్ప్యస్య తిష్ఠాన్మా త్వా ప్రాపన్నఘాయవః । ఆ త్వా కుమారస్తరుణ
ఆ వథ్సో జగతా సహ । ఆ త్వా పరిస్రుతః కుమ్భ ఆ దధ్నః కలశీర
యన్ । క్షుతేనస్థూణావధిరోహవగ్ం శోగ్రో విరాజన్నపసేధశత్రూన్।
బ్రహ్మ చ తే క్షత్రం చ పూర్వే స్థూణే అభిరక్షతు । యజ్ఞశ్చ దక్షి
ణాశ్చ దక్షిణే। ఇషశ్చోర్జశ్చాపరే మిత్రశ్చ వరుణశ్చోత్తరే । ధర్మస్తే
స్థూణారాజః శ్రీస్స్తూపః । ఉద్ధ్రియమాణ ఉద్ధర పాప్మనో మా యద
విద్వాన్ యచ్చావిద్వాగ్ంశ్చకార। అహ్నా యదేనః కృతమస్తి పాప
గ్ం రాత్ర్యా యదేనః కృతమస్తి పాపగ్ం సర్వస్మాన్మోద్ధృతో ముఞ్చ
తస్మాత్ । ఇన్ద్రస్య గృహా వసుమన్తో వరూథినస్తానహగ్ం సుమనసః
ప్రపద్యే అమృతాహుతిమమృతాయాం జుహోమ్యగ్నిం పృథివ్యా
మమృతస్య జిత్యై తయాఽనన్తం కామమహం జయాని ప్రజాపతిర్యం
ప్రథమో జిగాయాగ్నిమగ్నౌ స్వాహా । అన్నపత ఇత్యేషా । అరిష్టా
అస్మాకం వీరాస్సన్తు మా పరాసేచి మే ధనమ్ । భూమిర్భూమిమగా
న్మాతా మాతరమప్యగాత్ । భూయాస్మ పుత్రైః పశుభిర్యో నో ద్వేష్టి
స భిద్యతామ్ । వాస్తోష్పత ఇతి ద్వే । వాస్తోష్పతే ప్రతరణో న ఏధి
గోభిరశ్వేభిరిన్దో । అజరాసస్తే సఖ్యే స్యామ పితేవ పుత్రాన్ప్రతి నో జు
షస్వ । అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వా రూపాణ్యావిశన్ । సఖా సుశేవ

పధినః । శివగ్ంశివమ్॥ ౧౫॥

అభిరక్షతు భిక్ష్యత్వాగ్ంపట్చ॥ ౧౫॥

కూర్కురస్సుకూర్కురః కూర్కురో వాలబన్ధనః । ఉపరిష్టాద్య్వ దేజాయా తృతీయస్యా ఇతో దివః । ఔలబఇత్త ముపాహ్వయధ్వాజీక శ్ఛ్యమశ్శబలః । అధోరామఉలుమ్బలస్సారమే యోహధావసనము ద్రమివ చాకశత్ । బిభ్రత్సిష్కం చరుక్మంచ శునామగ్రగ్ంసుబీరిణః। సుబీరిణస్సృజ సృజ శునక సృజైక వ్రాత్య సృజచ్ఛత్ । తద్సత్యం యత్త్వేన్ద్రోఽబ్రవీద్గాస్సాసేయస్త్వేతి తాస్త్వగ్గ్స్వాశయిత్వాఽఽగ చ్ఛత్తం త్వాఽబ్రవీదవిద్రహా 3 ఇత్యవిదగ్ం హేతి వరంవృణీష్వేతి కుమారమేవాహం వరం వృణ ఇత్యబ్రవీద్విగృహ్య బాహూ ప్లవస్వ ద్యామివ చాకశత్ । బిభ్రన్నిష్కం చరుక్మంచ శునామగ్రగ్ం సుబీరిణః।సుబీరిణ సృజ సృజ శునక సృజైక వ్రాత్య సృజచ్ఛత్ । తద్స యత్తే సరమామాతా లోహితః పితా । అమోపకే సరస్యకాఅవధా వతి తృతీయస్యా ఇతో దివః । తేకశ్చ ససర మత్తణశ్చ తూలశ్చవితూ లశ్చార్జునశ్చలోహితశ్చ । దులాహానామవో మాతా మన్థాకణోహ వఃపితా । సంతతహ హన్తి చక్రీవో నసీ సరీదత । భద్ర పేహి సీస రమసారమేయ నమస్తే అస్తుసీసర । సమశ్వా వృషణః పదోనసీసరీ దత । భద్రపేహి సీసరమ సారమేయ నమస్తే అస్తుసీసర । శ్వావదిం చాఛ్వ ఉదన్నపురుషం ఛత్ । ఏతేతేపరితిదృశ్యేతే సమాన వసనే ఉభే । తేలహగ్ం సారమేణ ముసలై నావహ న్మ్యలూఖలే । హాత

శ్శఖో హాతశ్శక్ష పితాహాతశ్శక్ష కుతుర్వకః। అప్యేషాగ్ంస్థపతిర్హాతః। ఋషిర్బోధః ప్రబోధస్స్వప్నో మాతరిశ్వా । తే తే ప్రాణాన్థ్సరిష్యన్తి మా భైష్మీర్న మరిష్యసి। జగ్ధో మశకో జగ్ధా వితృష్టి ర్జగ్ధో వ్యధ్వరస్స్వాహా జగ్ధో వ్యధ్వరో జగ్ధో మశకో జగ్ధా వితృష్టి స్స్వాహా జగ్ధావితృష్టిర్జగ్ధో వ్యధ్వరో జగ్ధో మశకస్స్వాహా॥ ౧౭॥

పితాఽవహన్త్య్యులూఖలే పశ్చచ ॥౧౭॥

ఇన్ద్రజహి దన్దశూకం పక్షిణం యస్సరీసృపః । దంష్ట్రిణంచ దశన్తంచ సర్వాగ్ం స్తానిన్ద్ర జమ్భయ స్వాహా । అప్సుజాత సరీసృప దేవానామపి హన్త్య । త్వమగ్న ఇన్ద్ర ప్రేషిత స్సన్నో మాహిగ్ంసీ స్స్వాహా। త్రాణమసి పరి త్రాణమసి పరిధిరసి। అన్నేనమస్తుష్యాగ్ం ప్రియస్మై తృప్త్యై పశూన్దతేఽనసర్పాన్ యజ్ఞేన దేవాన్థ్స్వధయా పితౄన్థ్స్వాహా తద్ధస్త్యం యత్తే ఉమావాస్యా యాంచ పౌర్ణమా స్యాంచ విషబలిగ్ం హర న్తిసర్వ ఉదరసర్పిణః । త త్రే పేర త్రేత్వయి సంవిశ న్తిత్వయి నస్సన త్వయి శ్రదోభ్యవర్ సాభ్యోన్నః పరి దేహి । నమో అస్తుస్త ర్పేభ్య ఇతి తిస్రః । నమో అస్తుసర్పేభ్యోయే పార్థివా య అన్తరిక్ష్యాయే దివ్యాయే దిశ్యాః । తేభ్య ఇమం బలిగ్ం హరి ష్యామి తేభ్య ఇమంబలిముపాకరవమ్ తక్షకవై శాలేయధృతరాష్ట్ర రావత స్తైజీవా స్త్వయినస్సన త్వయుశ్రదోభ్యవర్ సాభ్యోభ్యన్నః పరి దేహి। ధృతరాష్ట్రైరావత తక్షక వై శాలేయ స్తైజీవా స్త్వయినస్సన త్వయి శ్రదోభ్యవర్ సాభ్యోన్నః పరి దేహి। అహిగ్ంసాత్తిబల స్తై జీవా స్త్వయి

సస్వతీ త్వయి సన్తో భ్యో వర్చ పాభ్యో నః పరి దేహి। అత్తిజుగ్రాహి గృహస్తే
జీవాః త్వయి సన్తు ... త్వయి సన్తో భ్యో వర్చ పాభ్యో నః పరి దేహి । యే
దద్భూతాః పరివిశాస్తాన్ ... పరో గవ్యూతిని వేశయ । సన్తి హై
[illegible]
మీ... నామాసి ప్రాచీ దిగ్గాయత్రీ ... ద్యావ ... పత్రా ...
అప... ప్రదా జహి పూర్వే ... సప్తర్ష మానుప...
మాస్త్రీ(ప్రశ్చ) రాజబన్ధః । ... ఉహీర్జధి...
చన । శ్వేతాయ వైదర్వ్యాయ నమో నమశ్శ్వేతాయ వైదర్వ్యాయ. ౧౭।
ద్విశ్శ్వ రాజ బన్ధవీచ్చేచ । ౧౭॥

పరమేష్ఠ్యసి పరమాం శ్రియం గమయ ప్రత్యవరూఢో
నో హేమన్తః । ప్రతి క్షత్రే ప్రతి తిష్ఠామి రాష్ట్రే ప్రత్యశ్వేషు ప్రతి
తిష్ఠామి గోషు । ప్రతి ప్రజాయాం ప్రతి తిష్ఠామి భవ్యే । ...ధృతి
రసి విధృతిరసి రన్తిరసి రమతిః। ... పృథివి ...
...దే । ...
[illegible]
మీఢుష్యై ... స్వాహా వసుర్నిశతో మీఢుషీ మీఢుష్యై స్వాహా
జయన్తోపన్సుః జయన్తాయ స్వాహా భవాయ దేవాయ స్వాహా శర్వా
య దేవాయ స్వాహేశానాయ దేవాయ స్వాహా పశుపతయే దేవాయ
స్వాహా రుద్రాయ దేవాయ స్వాహోగ్రాయ దేవాయ స్వాహా భీమా
య దేవాయ స్వాహా మహతే దేవాయ స్వాహా భవస్య దేవస్య

పత్న్యై స్వాహా శర్వస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహేశానస్య దేవస్య
పత్న్యై స్వాహా పశుపతేర్దేవస్య పత్న్యై స్వాహా రుద్రస్య దేవస్య
పత్న్యై స్వాహోగ్రస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా భీమస్య దేవస్య
పత్న్యై స్వాహా మహతో దేవస్య పత్న్యై స్వాహా జయన్తాయ
స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే సుహుతహుతాహుతీనాం కామానాగం
సమర్ధయిత్రే స్వాహా । స్వస్తినః పూర్ణముఖః పరిక్రామతు గృహ
పోపస్పృశ గృహపాయ స్వాహా గృహప్యుపస్పృశ గృహప్యై స్వాహా।
ఘోషిణ ఉపస్పృశత ఘోషిభ్యస్స్వాహా శ్వాసిన ఉపస్పృశత శ్వాసిభ్య
స్స్వాహా విచిన్వన్త ఉపస్పృశత విచిన్వద్భ్యస్స్వాహా ప్రపున్వన్త ఉప
స్పృశత ప్రపున్వద్భ్య స్స్వాహా సమశ్నన్త ఉపస్పృశత సమశ్నద్భ్య
స్స్వాహా దేవసేనా ఉపస్పృశత దేవసేనాభ్యస్స్వాహా యా ఆఖ్యాతా
యాశ్చానాఖ్యాతా దేవసేనా ఉపస్పృశత దేవసేనాభ్యస్స్వాహా* ద్వార
పోపస్పృశ *ద్వారపాయ స్వాహా *ద్వారప్యుపస్పృశ *ద్వారప్యై
స్స్వాహాఽన్వాసారిణ ఉపస్పృశతాన్వాసారిభ్యస్స్వాహా నిషఙ్గిన్నుప
స్పృశ నిషఙ్గిణే స్వాహా నమో నిషఙ్గిణ ఇషుధిమతే క్షేత్రస్య పతినా
వయమితి ద్వే ॥౧౮॥ పరమేష్ఠ్యసి పరమాం మష్ఠా॥ ౧౮ ॥

యన్మే మాతా ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా। తన్మే రేతః పితా
*వృఙ్క్తామాభురన్యోఽపపద్యతామముష్మై స్వాహా। యాస్తిష్ఠన్తి యా

---

* ద్వారా.

క్షాం తైస్స్వహోప జీవర్చస్తే మహిమైవ తే పితామహ మధుమాగ్ం
ఊర్మిణ స్సరస్వాన్ యావాన్ వాయుశ్చాన్తరిక్షం చ తావత్యస్య
క్షూ మాత్రా తావతీం తప్తాం మాత్రాం దదామి యథా వాయురక్షి
తో ఽనుపదస్త ఏవం మహ్యం పితామహాయాక్షితో ఽనుపదస్తస్స్వధా
భవతాం త్వగ్ం స్వధాం తైస్స్వహోపజీవ సామాని తే మహిమైవ
తే ప్రపితామహ మధుమాగ్ం ఊర్మిణస్సరస్వాన్ యావానాదిత్యశ్చ
ద్యౌశ్చ తావత్యస్య మాత్రా తావతీం తప్తాం మాత్రాం దదామి
యథా ఽఽదిత్యో అక్షితో అనుపదస్త ఏవం మహ్యం ప్రపితామహా
యాక్షితో ఽనుపదస్తస్స్వధా భవతాం త్వగ్ం స్వధాం తైస్స్వహోప
జీవ యజూగ్ంషి తే మహిమా ॥ ౧౯ ॥

అముష్మై స్వాహా స్వధా స్వాహాకారం చ ॥ ౧౯ ॥

పృథివీ తే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రాహ్మణస్య ముఖే
జుహోమి బ్రాహ్మణానాం త్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్య
క్షితమసి మైషాం క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్ లోకే । ఊర్జయ
న్తాం మమ పితరో మార్జయన్తాం మమ పితామహా మార్జయ
న్తాం మమ ప్రపితామహా మార్జయన్తాం మమ మాతరో మార్జ
యన్తాం మమ పితామహ్యో మార్జయన్తాం మమ ప్రపితామహ్యః ।
* ఏతత్తే తతాసౌ యే చ త్వామన్వ త్తే పితామహాసౌ యే చ
త్వామన్వేతత్తే ప్రపితామహాసౌ యే చ త్వామన్వ తత్తే మాతరసౌ
యాశ్చ త్వామన్వేతత్తే పితామహ్యసౌ యాశ్చ త్వామన్వ తత్తే ప్ర

* అస్మిన్వాక్యే మమేతిపదం కేచిన్నాధీయతే.

తాహుత్తేనమస్తే అస్తు మాగ్ం సపిప్పలె స్వాహా । భూః పృథివ్యగ్ని
ర్ఋగ్భిఃఅముం మయి కామ్ నియుజ్మి స్వాహా । భువోవాయు సామ అన్తరి
క్షేణసామ్నాఽముం మయికామం నియుజ్మిస్వాహా। స్వర్దివా ఆ
దిత్యేన యజుషాఽముం మయి కామం నియుజ్మి స్వాహా। జనదద్భి
రథర్వాఙ్గిరోభిరముం మయికామంనియునజ్మిస్వాహా । రోచనాయాజి
రాయాగ్న యే దేవజాత వేస్వాహా। కేత నైమ వై బ్రహ్మణే దేవజాత వే
స్వాహా । స్వధాస్వాహా అగ్న యే కవ్యవాహనాయ స్వధాస్వాహా ।
అన్నమివ తే దృశే భూయాస్తం వస్త్రమివ తేదృశే భూయాస్తంవిత్తమి
వ తె దృశే భూయాసమ్ శేన తేదృశే భూయాసగ్ం ఇన్ద్రవతే
దృశేభూయాసగ్ం సగ్ంస్రవన్తు దిశో మహీస్సమాధావన్తు సూనృతాః।
సర్వే కామా అభియన్తు మాప్రియా అభిరక్షన్తు మాప్రియాః ।
యశో అసియశో అహంత్వయి భూయాసమసౌ। అజ్యాన్యజ్యా వభి
తద్యైషా । అధ్వనామమధ్వ తే స్వస్తిమాసంపారయ । అంవామ
శ్వినా రథోమాదుఃఖె మాసుఖె రిషత్ అరిష్టస్స్వస్తి గచ్ఛతు వివి
ధ్న న్పృతనాయతః । అశ్వోసిహయోస్యత్యోసినరోస్యర్వాఽసిస
రసివాజ్యసి వృషాఽసిన్నృమణా అసియయుర్వా మాస్యాదిత్యానాం
పత్వాఽన్విహి । స్వస్తి ... స్తిం కృభూయాస్తం వహాకాల
వహాస్తుం మాఽభివహ । ఇన్ద్రస్యత్వా వజ్రేణాభి నిదధామ్యసౌ ।
అవ జిహ్వక నిజిహ్వకాయత్వా హవిషాయజె । తథ్సత్యంయద్దహం
... మద్రసౌ వద్గా ... స్వాహా। అత్రైవాచమూస్యాం దద్గఅమ

పత్యాగ్ం హృదయస్యాదధిః యత్రమతరిత్రై వాజ్నిహోత్రాతాంత్ర అర్దేః
క్షృస్త్యం యుక్షాం బ్రహ్మిష్యృథర్గో మత్పుత్ర్యాస్యాపో। ౨౧।
స్యాస్యతా హవిషా యజిష్టత్యాంరిచ॥ ౨౧।

[illegible] । తాం
[illegible]
[illegible] । [illegible]
అజ్ఞాతామి [illegible] ముకృతనామితే । [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible]। యత్రిమామక్తిమర్త్యాన్యా అజేవాంకేవవత్రకం।
[illegible] ముత్యామివ ప్రశమానమాధ్యాపాహే । యది
తృతీయాదన్యత్ర [illegible] త్రమవాయురేవ। యతాగ్స్పృథ
త్రసుప్త యత్రివాణ్ణ అపోబాధంత్వాంనిర్ ఋతింపత్నాజై । యేష్టహ్ణాః
వ్రతయాస్తి బిభ్రతో నిర్ ఋత్యైస్వహా । తేమాశివేన శగ్మేన తేజస్తో

స్థి న్తువర్చసా । ద్రివోనుమాబృహతో అన్తరిక్షాద్రపాగ్ం స్తోకో అభ్య వలిచ్చి వేన । సమ్మానిమన్త్రినేణ మనసా ... ప్ర చారస్సుకృతాక్ష్య తెన । ఇమంమేవర్ణ తత్త్వా ... నో అగ్నే సత్యం ... అగ్నిత్వ మన్నా అయాసి ప్రజానాతి । ... వ్యాహృతీ విహృతాః । ఇమంజీవేభ్యః పరిధిం దధామి మైషాం ను గాదపరో అర్థమేతమ్ । శతం జీవ న్తుశరదః పురూచీ స్తిరో మృత్యుం దధతాం పర్వతేన ॥ ౨ ॥

క్వేష్యసి పరాచైరస్తోచ॥ ౨ ౯ ॥

ఉష్ణేనపఞ్చ దశాయుదా ఏకవిగ్ంశతి రాగన్త్రి దశ ... యో ... యోదశసుశ్రవస్సు శ్రవసమష్టాపరిత్వా అగ్న ఇమగ్ంస్తోమ మాయుష్య మేకాన్నవిగ్ంశతి రేకాన్నవిగ్ం శతిర్మయి పర్వతపూర్వ పగ్ం షోడశత్రియ్యో విద్యాయా అష్టాదశధాతా దదాతు నోరయి మేకవిగ్ంశతి ... షోడశ ... తేర్న క్ష్త్రాణి ... యదష్టావిగ్ం ... పఞ్చవిగ్ం శతిరిన్ద్ర ... ద్వావిగ్ంశతిః ... వృష్ట్వా ... పృథివిత్రే ... విగ్ంశతి ర్యాతి ఏషా అష్టావిగ్ంశతి ర్ద్వావిగ్ంశతిః । ౨ ౨॥

ఉష్ణేన ధామోక్షత్వ ద్వావిగ్ంశతిః॥ ౨ ౨॥ ఉష్ణేన పర్వతేన.

ఇతి మంత్ర ప్రశ్నే ద్వితీయః ఏకాగ్ని కాండశ్చ

సమాప్తః.



అన్నసూక్తమ్.

సహవై దేవానాం చాసురాణాంచ యజ్ఞౌ ప్రతతా వాస్తాం
వయగ్ంస్స్వర్గంలోకమేష్యామో వయమేష్యామ ఇతి తేఽసురాస్సన్నహ్య
సహైవాచరన్బ్రహ్మచర్యేణతపసైవ దేవా స్తేఽసురాఽముహ్యగ్ంస్తే
న ప్రాజానగ్ంస్తే పరాభవన్ తేనస్వర్గం లోకమాయన్ ప్రసృతేనవై
యజ్ఞేన దేవాస్స్వర్గంలోక మాయన్న ప్రసృతే నాసురాన్పరాభావ
యన్ప్రసృతో హవై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞోఽప్రసృతోఽనుప వీతినో
యత్కించ బ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవత త్తస్మాద్యజ్ఞోప
వీత్యేవాధీయీత యాజయేద్యజేతవాయజ్ఞస్య ప్రసృత్యా అజినం
వాసోవా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహుముద్ధరతే ఽవధత్తేస
వ్యమితి యజ్ఞోపవీత మేత దేవ విపరీతం ప్రాచీనా వీతగ్ం సంవీతం
మానుషం ॥ ౧ ॥

రక్షాగ్ంసి హవా పురోఽనువాకే తపోఽగ్ర మతిష్ఠంత తాన్ప్ర
జాపతిర్వ రేణోపామంత్రయత తాని వరమవృణీతా దిత్యో నో యో
ద్ధా ఇతి తాన్ప్రజాపతి రబ్రవీద్యో ధయధ్వ మితి తస్మా దుత్తిష్ఠంత
గ్ం హవా తాని రక్షాగ్ స్యాదిత్యం యోధయంతి యావద స్త మన్వ
గాత్తాని హవా ఏతాని రక్షాగ్ంసి గాయత్రియాఽభిమంత్రితే
నాంభసా శామ్యంతి తదుహవా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వాభి
ముఖాస్సంధ్యాయాం గాయత్రియాఽభిమంత్రితా ఆప ఊర్ధ్వం విక్షి
పంతి తా ఏతా ఆపో వజ్రీభూత్వా తాని రక్షాగ్ంసి మన్దేహారుణే

ద్వీపేప్రక్షిపంతి యత్ప్రదక్షిణం పర్యక్రమంతి తేన పాప్మాన మవధూ
న్వంత్యుద్యంత మస్తంయంత మాదిత్యమభిధ్యా యన్కుర్వ న్బ్రాహ్మ
ణోవిద్వాన్ త్సకలం భద్ర మశ్నుతే ఽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతిబ్ర
హ్మైవస న్బ్రహ్మాప్యేతి యఏవం వేద ॥ ౨॥

అహం మస్మిప్రథమజా ఋతస్య । పూర్వం దేవేభ్యో అమృత
స్యనాభిః । యోమాదదాతి సఇ దేవమావాః । అహమన్నమన్న
మదంతమద్మి। పూర్వమగ్నేరపి దహత్యన్నం । యత్తౌహాసాతేఅహ
ముత్తరేషు । వ్యాత్తమస్యపశవ స్సుజంభమ్ । పశ్యంతిధీరాః ప్రచర
తిపాకాః । జహామ్యన్యన్న జహామ్యన్యం । అహమన్నం వశమిచ్చర
మి।(3) ౧ సమాన మర్థంపర్యేమిభుంజత్ । కోమామన్నం మనుష్
దయేత। పరాకే అన్నం నిహితంలోకఏతత్ । విశ్వైర్దేవైః పితృభి
ర్గుప్తమన్నం । యదద్యతే లుప్యతే యత్పరోప్యతే । శతతమీ సా
నూర్మేబభూవ । మహాంతౌ చరూ సకృద్దుగ్ధేన పప్రౌ । దివంచ
పృశ్ఞిం పృథివీంచసాకం । తత్సంపిబంతో నమినంతి వేధసః । నైతద్భూ
యో భవతి నోకనీయః।(4) ౨. అన్నంప్రాణమన్న మపానమాహుః
అన్నం మృత్యుంతముజీవాతుమాహుః । అన్నంబ్రహ్మాణో జరసం
వదంతి । అన్నమాహుః ప్రజననం ప్రజానాం । మోఘమన్నం విన్ద
అప్రచేతాః। సత్యంబ్రవీమి వధఇత్సతస్య ॥ నార్యమణం పుష్యతి
సఖాయం। కేవలాఘోభవతి కేవలాదీ । అహంమేఘ స్స్తనయన్ వర్
న్నస్మి । మామదంత్యహ మద్మ్యన్యాన్ । (5) 3 అహగ్ం సదమ
తోభవామి। మదాదిత్యా అధిసర్వేతపంతి॥

కిగ్ంస్విదాసీత్పూర్వచిత్తిః కిగ్ంస్విదాసీద్బృహద్వయః । కిగ్ంస్విదాసీత్పిశంగిలా కిగ్ంస్విదాసీత్పిలిప్పిలా ౧. ద్యౌరాసీత్పూర్వచిత్తిరశ్వ ఆసీద్బృహద్వయః । రాత్రిరాసీత్పిశంగిలా విరాసీత్పిలిప్పిలా । ౨. కస్స్విదేకాకీ చరతి క ఉస్విజ్జాయతే పునః । కిగ్ంస్విద్ధిమస్య భేషజం కిగ్ంస్విదావపనం మహత్ । ౩ సూర్య ఏకాకీ చరతి చంద్రమా జాయతే పునః । (౬) అగ్నిర్హిమస్య భేషజం భూమిరావపనం మహత్ । ౪. పృచ్ఛామి త్వా పరమంతం పృథివ్యాః పృచ్ఛామి త్వా భువనస్య నాభిం । పృచ్ఛామి త్వా వృష్ణో అశ్వస్య రేతః పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యోమ ౫. వేదిమాహుః పరమంతం పృథివ్యా యజ్ఞమాహుర్భువనస్య నాభిం । సోమమాహుర్వృష్ణో అశ్వస్య రేతో బ్రహ్మైవ వాచః పరమం వ్యోమ ॥ ౬ ॥

ఓమ్ తేజసా వా ఏష బ్రహ్మవర్చసేన వ్యృధ్యతే । యోఽశ్వమేధేన యజతే । హోతా చ బ్రహ్మా చ బ్రహ్మోద్యం వదతః । తేజసా చైవైనం బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్ధయతః 7 దక్షిణతో బ్రహ్మా భవతి । దక్షిణత ఆయతనో వై బ్రహ్మా । బార్హస్పత్యో వై బ్రహ్మా । బ్రహ్మవర్చసమేవాస్య దక్షిణతో దధాతి । తస్మాద్దక్షిణోఽర్ధో బ్రహ్మవర్చసితరః । ఉత్తరతో హోతా భవతి, ౧. ఉత్తరత ఆయతనో వై హోతా । ఆగ్నేయో వై హోతా । తేజో వా అగ్నిః । తేజ ఏవాస్యోత్తరతో దధాతి । (8) తస్మాదుత్తరోఽర్ధస్తేజస్వితరః । యూపమభితో వదతః । యజమానదేవత్యో వై యూపః । యజమానమేవ తేజసా చ బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్ధయతః । కిగ్ంస్విదాసీత్పూర్వచిత్తిరిత్యాహ । ద్యౌర్వై వృష్టిః పూర్వచిత్తిః ॥ ౨ ॥

దివమేవ వృష్టిమవరుంధే । కిగ్ంస్విదాసీ ద్బృహద్వయ ఇత్యాహ ।
అశ్వో వై బృహద్వయః । అశ్వమేవావరుంధే (9) కిగ్ంస్వి దాసీత్పిశంగి
లేత్యాహ । రాత్రిర్వై పిశంగిలా । రాత్రిమేవావరుంధే । కిగ్ంస్విదాసీ
త్పిలిప్పిలేత్యాహ । శ్రీర్వై పిలిప్పిలా । అన్నాద్యమేవావరుంధే ॥ 3 ॥
కస్స్విదేకాకీ చరతీత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్య ఏకాకీ చరతి । తేజ ఏవా
వరుంధే । కఉస్విజ్జాయతే పునరిత్యాహ (10) చంద్రమా వై జాయతే
పునః । ఆయురేవావరుంధే । కిగ్ంస్విద్ధిమస్య భేషజమిత్యాహ । అగ్ని
ర్వై హిమస్య భేషజం । బ్రహ్మవర్చసమేవావరుంధే । కిగ్ంస్విదావపన
మహదిత్యాహ ౪. అయం వై లోక ఆవపనం మహత్ । అస్మిన్నేవలో
కే ప్రతితిష్ఠతి । పృచ్ఛామి త్వా పరమంతం పృథివ్యా ఇత్యాహ
వేదిర్వై పరోఽన్తః పృథివ్యాః (11) వేదిమేవావరుంధే
పృచ్ఛామి త్వా భువనస్య నాభిమిత్యాహ । యజ్ఞో వై భు
వనస్య నాభిః । యజ్ఞమేవావరుంధే । పృచ్ఛామి త్వా వృష్ణో అశ్వస్య
రేత ఇత్యాహ । సోమో వై వృష్ణో అశ్వస్య రేతః । సోమపీథమేవావరు
ంధే । పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యోమేత్యాహ । బ్రహ్మ వై వాచః ప
రమం వ్యోమ । బ్రహ్మవర్చసమేవావరుంధే (12) ౫.

ఆబ్రహ్మన్ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతామాస్మిన్రాష్ట్రే
రాజన్య ఇషవ్యశ్శూరో మహారథో జాయతాం దోగ్ధ్రీ ధేనుర్వోఢా
నడ్వానాశుస్సప్తిః పురంధిర్యోషా జిష్ణూ రథేష్ఠాస్సభేయో యువా
స్య యజమానస్య వీరో జాయతాం నికామే నికామే నః పర్జన్యో వర్షతు
ఫలిన్యో న ఓషధయః పచ్యంతాం యోగక్షేమో నః కల్పతాం ॥ (

ఆబ్రహ్మన్బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతామిత్యాహ ।
బ్రాహ్మణఏవబ్రహ్మవర్చసందధాతి । తస్మాత్పురా బ్రాహ్మణోబ్రహ్మ
వర్చస్యజాయత. ౧. అస్మిన్రాష్ట్రే రాజన్య ఇషవ్యశ్శూరోమహారథో
జాయతా మిత్యాహ । రాజన్య ఏవ శౌర్యం మహిమానం దధాతి ।
తస్మాత్పురా రాజన్య ఇషవ్యశ్శూరో మహారథోఽజాయత । ౨ దో
గ్ధ్రీధేను రిత్యాహ । ధేన్వామేవ పయోదధాతి ।తస్మాత్పురాదోగ్ధ్రీ
ధేనురజాయత।౩. వోఢానడ్వానిత్యాహ (14) అనడుహ్యేవవీర్యందధాతి ।
తస్మాత్పురా వోఢా నడ్వా నజాయత । ఆశుస్సప్తిరిత్యాహ ।
అశ్వ ఏవ జవందధాతి । తస్మాత్పురా ఽఽశురశ్వోఽజాయత । పురంధ్రి
ర్యోషేత్యాహ। యోషిత్యేవరూపందధాతి। తస్మాత్స్త్రీయువతిః ప్రియా
భావుకా । జిష్ణూరథేష్ఠా ఇత్యాహ । ఆహవై తత్ర జిష్ణూరథేష్ఠా
జాయతే (15) యత్రైతేన యజ్ఞేనయజంతే । సభేయో యు
వేత్యాహ । యోవై పూర్వవయసీ । ససభేయో యువా ।
తస్మా ద్యువా పుమాన్ప్రియో భావుకః । ఆస్య యజమానస్య
వీరో జాయతా మిత్యాహ । ఆహవై తత్ర యజమానస్య వీరో
జాయతే । యత్రైతేనయజ్ఞేనయజంతే । నికామేనికామేనః పర్జన్యో
వర్షత్విత్యాహ । నికామే నికామేహవై తత్రపర్జన్యో వర్షతి। యత్రై
తేనయజ్ఞేనయజంతే । ఫలిన్యోన ఓషధయః పచ్యంతా మిత్యా
హ। ఫలిన్యోహవై తత్రౌషధయః పచ్యంతే । యత్రైతేనయజ్ఞేనయ
జంతే । యోగక్షేమోనః కల్పతా మిత్యాహ । కల్పతేహవై తత్ర
ప్రజాభ్యో యోగక్షేమః । యత్రైతేనయజ్ఞేన యజంతే (16)

రాత్వన్నః ॥ ౩ ॥ త్వంహిమన్యో అభిభూత్యోజాస్స్వయమ్భూర్భామో
అభిమాతిషాహః । విశ్వచర్షణిస్సహురిస్సహావానస్మాస్వోజః పృత
నాసుధేహి ॥ ౪ ॥ అభాగస్సన్నపపరేతో అస్మి తవక్రత్వా తవిషస్యప్ర
చేతః । తన్త్వామన్యో అక్రతుర్జిహీళాహం స్వాతనూర్బలదేయాయమే
హి ॥ ౫ ॥ అయన్తే అస్మ్యుపమేహ్యర్వాఙ్ప్రతీచీనస్సహురే విశ్వధాయః ।
మన్యోవజ్రిన్నభిమామావవృత్స్వ హనావదస్యూంరుతబోధ్యాపేః ॥
౬ ॥ అభిప్రేహి దక్షిణతో భవామేఽధావృత్రాణి జంఘనావభూరి ।
జుహోమితే ధరుణమ్మధ్వో అగ్రముభా ఉపాంశు ప్రథమాపిబావ ॥ ౭ ॥
త్వయామన్యో సరథమారుజన్తో హర్షమాణాసో ధృషితా మరుత్వః ।
తిగ్మేషవ ఆయుధాసంశిశానా అభిప్రయన్తు నరో అగ్నిరూపాః ॥ ౮ ॥
అగ్నిరివ మన్యోత్విషితస్సహస్వ సేనానీర్నస్సహురే హూతఏధి ।
హత్వాయశత్రూన్విభజస్వ వేద ఓజోమిమానో విమృధోనుదస్వ ॥ ౯ ॥
సహస్వమన్యో అభిమాతిమస్మే రుజన్మృణన్ప్రమృణన్ప్రేహి శత్రూన్ ।
ఉగ్రన్తే పాజో నన్వారురుధ్రే వశీవశన్నయస ఏకజత్వమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఏకో
బహూనామసిమన్యవీళితో విశంవిశంయుధయే సంశిశాధి । అకృత్త
రుక్త్వయాయుజావయం ద్యుమన్తం ఘోషం విజయాయకృణ్మహే ॥ ౧౧ ॥
విజేషకృదిన్ద్ర ఇవానవబ్రవో ౩ స్మాకం మన్యో అధిపాభవేహ ।
ప్రియన్తేనామసహురే గృణీమసివిద్మాతముత్సం యత ఆబభూథ ॥ ౧౨ ॥
ఆభూత్యా సహజా వజ్రసాయక సహోబిభర్ష్యభిభూత ఉత్తరమ్ । క్ర
త్వానో మన్యో సహమేద్యేధి మహాధనస్య పురుహూత సంసృజి ॥ ౧౩ ॥
సంసృష్టం ధనముభయంసమాకృత మస్మభ్యందత్తాంవరుణశ్చమన్యుః ॥

భియన్దధానాహృదయేషు శత్రవః పరాజితాసో అప నిలయన్తామ్॥ ౧౪॥
ధన్వనాగాధన్వనాజింజయేమధన్వనాతీవ్రాస్సమదో జయేమ
ధనుశ్శత్రోరపకామంకృణోతిధన్వనాసర్వాః ప్రదిశో జయేమ॥
ఇతి మన్యుసూక్తం సమాప్తమ్

అథ రుద్రసూక్తమ్,

ఇమారుద్రాయ తవసేకపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రభరామ
హేమతిమ్ । యథాసశ్శమసద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వంపుష్టంగ్రామే
అస్మిన్। అనాతురమ్॥ ౧॥

మృళానో రుద్రోతనో మయస్కృధి క్షయద్వీరాయ నమసా
విధేమతే । యచ్ఛంచయోశ్చ మనురాయజే పితా తదశ్యామ తవ
రుద్ర ప్రణీతిషు॥ ౨॥

అశ్యామ తేసుమతిం దేవ యజ్యయా క్షయద్వీరస్యతవ రుద్ర
మీఢ్వః । సుమ్నాయన్నిద్విశో అస్మాక మాచరారిష్టవీరాజుహ
వామ తే హవిః ॥3॥

త్వేషం వయం రుద్రంయజ్ఞ సాధంవంకుంక విమవసేనిహ్వయా
మహే । ఆరే అస్మద్దైవ్యం హేళో అస్యతు సుమతి మిద్వయమస్యా
వృణీమహే ॥ ౪॥

దివో వరాహ మరుషం కపర్దినం త్వేషం రూపం నమసా
నిహ్వయామహే । హస్తే బిభ్రద్భేషజా వార్యాణి శర్మవర్మచ్ఛ
ర్దిరస్మభ్యం యంసత్॥ ౫॥

ఇదం పిత్రే మరుతా ముచ్యతే వచః స్వాదోస్స్వాదీయో రుద్రాయ వర్ధనమ్ । రాస్వాచనో అమృత మర్తభోజనం త్మనే తోకాయ తనయాయ మృళ ॥ ౬ ॥

మానో మహాన్త ముతమానో అర్భకం మాన ఉక్షన్త ముతమాన ఉక్షితమ్ । మానోవధీః పితరం మోతమాతరం మానః ప్రియాస్తన్వో రుద్రరీరిషః ॥ ౭ ॥

మానస్తోకే తనయే మాన ఆయౌ మానో గోషు మానో అశ్వేషు రీరిషః । వీరాన్మానో రుద్ర భామితో వధీర్హవిష్మన్తస్సదమిత్త్వా హవామహే ॥ ౮ ॥

ఉపతే స్తోమాన్పశుపా ఇవాకరం రాస్వా పితర్మరుతాం సుమ్నమస్మే । భద్రాహితే సుమతి ర్మృళయత్తమాథావయ మవ ఇత్తే వృణీమహే ॥ ౯ ॥

ఆరే తే గోఘ్నముత పూరుషఘ్నం క్షయద్వీర సుమ్నమస్మే తే అస్తు । మృళాచనో అధిచ బ్రూహి దేవాధాచనశ్శర్మయచ్ఛ ద్విబర్హాః ॥ ౧౦ ॥

అవోచామ నమో అస్మా అవస్యవః శృణోతునో హవంరుద్రో మరుత్వాన్ । తన్నోమిత్రో వరుణో మామహన్తా మదితిస్సిన్ధుః పృథివీ ఉతద్యౌః ॥ ౧౧ ॥

రెండవ భాగము.

ఆతే పితర్మరుతాం సుమ్నమేతు మానః సూర్యస్య సన్దృశో యుయోథాః । అభినో వీరో అర్వతి క్షమేత ప్రజాయేమహి రుద్ర ప్రజాభిః ॥ ౧ ॥

త్వాదత్తేభీ రుద్ర శంతమేభిశ్శతం హిమా అశీయ భేషజేభిః।
వ్యస్మద్ద్వేషోవితరంవ్యం హోవ్యమీవాశ్చాతయస్వావిషూచీః॥ ౨।
శ్రేష్ఠోజాతస్య రుద్రశ్రియాసితవస్తమస్తవసాం వజ్రబా
హో। పర్షిణః పారమంహసః స్వస్తివిశ్వా అభీతీరపసోయుయోధి ॥ ౩।
మాత్వారుద్ర చిక్రుధామానమోభిర్మాదుష్టుతీ వృషభ
మాసహూతీ। ఉన్నోవీరా అర్పయభేషజేభిర్భిషక్తమం త్వాభి
షజాం శృణోమి॥ ౪॥
హవీమభిర్హవతే యోహవిర్భిరవస్తోమేభీ రుద్రందిషీయ
ఋదూదరఃసుహవోమానో అస్యై బభ్రుస్సుశిప్రోరీరధన్మనాయై॥ ౫
ఉన్మామమన్ద వృషభో మరుత్వాన్త్వక్షీయసా వయసానా
ధమానమ్। ఘృణీవచ్ఛాయామరపా అశీయా వివాసేయం రుద్రస్య
సుమ్నమ్॥ ౬ ॥
క్వస్యతే రుద్రమృళయాకుర్హస్తోయో అస్తి భేషజో జల
షః। అపభర్తారపసోదైవ్యస్యాభీనుమా వృషభచక్షమీథాః॥ ౭
ప్రబభ్రవే వృషభాయశ్వితీచే మహోమహీం సుష్టుతిమీ
రయామి నమస్యాకల్మలీకినంనమోభిర్గృణీమసి త్వేషం రుద్రస్య
నామ॥ ౮॥ స్థిరేభిరఙ్గైఃపురురూపఉగ్రోబభ్రుశ్శుక్రేభిఃపిపిశేహిరణ్యైః
ఈశానాదస్య భువనస్య భూరేర్నవాఉయోష ద్రుద్రాదసుర్యమ్॥ ౯
అర్హన్బిభర్షి సాయకానిధన్వార్హన్నిష్కం యజతం
విశ్వరూపమ్। అర్హన్నిదం దయసేవిశ్వమభ్వన వాఓజీయోరుద్ర
త్వదస్తి ౧౦॥

స్తుహి శ్రుతంగర్తసదం యువానం మృగం నభీమ ముపహత్నుముగ్రమ్ । మృళాజరిత్రే రుద్రస్తవానో౽న్యం తే అస్మన్ని వపన్తు సేనాః ॥౧౧॥

కుమారశ్చిత్పితరం వన్దమానం ప్రతినానామ రుద్రోపయన్తమ్। భూరేర్దాతారం సత్పతిం గృణీషే స్తుత స్త్వం భేషజా రాస్యస్మే ॥ ౧౨॥

యావో భేషజా మరుతః శుచీని యా శంతమా వృషణో యా మయోభు । యాని మనురవృణీతా పితా తాశం చ యోశ్చ రుద్రస్య వశ్మి ॥౧౩॥

పరిణో హేతీ రుద్రస్య వృజ్యాః పరిత్వేషస్య దుర్మతిర్మహీగాత్। అవస్థిరా మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ మృళ ॥౧౪॥

ఏవాబభ్రో వృషభ చేకితాన యథా దేవన హృణీషేన హంసి। హవనశ్రున్నో రుద్రేహ బోధి బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ॥ ౧౫ ॥

ఇతి రుద్రసూక్తమ్ సమాప్తమ్. చ॥ ౮।

సర్పసూక్తమ్. (పూర్వవర్గము)

అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వారూపాణ్యావిశన్ । సఖాసుశేవ ఏధినః ॥ ౧ ॥

యదర్జున సారమేయ దతః పిశఙ్గ యచ్ఛసే । వీవభ్రాజంత ఋష్టయ ఉపస్రక్వేషు బప్సతో నిషుస్వప । ౨ ॥

స్తేనంరాయ సారమేయ తస్కరంవాపునస్సర । స్తోతౄనిన్ద్రస్య రాయసి కిమస్మాన్దుచ్ఛునాయసే నిషుస్వప ॥ ౩ ॥

త్వం సూకరస్య దర్దృహితవ దర్ద ర్షుసూకరః । స్తోత్రమానిన్ద్రి స్యారాయస్సికి మస్మాన్దుచ్ఛు నాయస్సి నిషుస్వప ॥ ౪ ॥

సస్తుమాతాసస్తు పితాసస్తు శ్వాసస్తు విశ్పతిః । సససస్తుసర్వే జ్ఞాతయస్సస్త్వయమభితోజనః ॥ ౫॥

య ఆస్తేయశ్చ చరతి యశ్చపశ్యతినో జనః । తేషాంసంహ న్మో అక్షాణియథేదంహర్మ్యంతథా ॥ ౬॥

సహస్రశృఙ్గో వృషభోయ స్సముద్రా దుదాచరత్ । తేనా సహస్యేనావయం నిజనాన్స్వాపయామసి॥ ౭ ॥

ప్రోష్ఠేశయావహ్యే శయానారీ ర్యాస్తల్పశీవరీః । స్త్రియో యాః పుణ్యగన్ధాస్తాస్స ర్వాస్స్వాపయామసి ॥ ౮॥

ఇతి సర్పసూక్తం సమాప్తమ్.

సర్పసూక్తమ్. పరిశిష్టమ్.

స్వప్నస్స్వప్నాధికరణే సర్వంనిష్వాపయాపునః। ఆసూర్యమ న్యాన్స్వాపయ ద్వ్యుష్ఠ ంమహజాగ్రియాదహమ్॥ ౧ ॥

అజగరోనామ సర్పస్సర్పిర విషోమహాఙ్ । తస్మిన్హి సర్పసుధి తస్తేనత్వా స్వాపయామసి॥ ౨ ॥

సర్పస్సర్పోఽజగర స్సర్పిరవిషోమహాఙ్ । తస్యసర్పాత్సింధవ స్తస్యగా మహీమహి। ౩।

కాళికోనామ సర్పోనవనాగ సహస్రబలః । యమునహ్రదే హసోజాతో యోనారాయణవాహనః ॥ ౪ ॥

యది కాలిక దూతస్య యది కాః కాలికా ద్భయాత్ । జన్మభూమిమతిక్రాన్తో నిర్విషో యాతి కాలికః ॥ ౫ ॥

ఆయాహీన్ద్ర పథిభిరీళితేభిర్యజ్ఞమిమం నో భాగధేయం జుషస్వ । తృప్తాం జహుర్మాతులస్యేవ యోషా భాగస్తే పైతృష్వసేయీ వపామివ ॥ ౬ ॥

యశస్కరం బలవన్తం ప్రభుత్వం తమేవ రాజాధిపతిర్బభూవ । సంకీర్ణ నాగాశ్వపతిర్నరాణాం సుమఙ్గల్యం సతతం దీర్ఘమాయుః ॥ ౭ ॥

కర్కోటకో నామ సర్పో యో దృష్టీవిష ఉచ్యతే । తస్య సర్పస్య సర్పత్వం తస్మై సర్ప నమోఽస్తు తే ॥ ౮ ॥

నమో అస్తు సర్పేభ్యో యే కే చ పృథివీమను । యే అన్తరిక్షే యే దివి తేభ్యస్సర్పేభ్యో నమః ॥ ౯ ॥ కేచిత్పారః.

యా ఇషవో యాతుధానానాం యే వా వనస్పతీం రను । యే వావటేషు శేరతే తేభ్యస్సర్పేభ్యో నమః । యే దో రోచనే దివో యే వా సూర్యస్య రశ్మిషు । యేషామప్సు సదః కృతం తేభ్యస్సర్పేభ్యో నమః । నర్మదాయై నమః ప్రాతర్నర్మదాయై నమో నిశి । నమోఽస్తు నర్మదే తుభ్యం త్రాహి మాం విషసర్పతః । సర్పాపసర్ప భద్రం తే దూరం గచ్ఛ మహాయశాః । జనమేజయస్య యాగాన్తే ఆస్తీకవచనం స్మర । ఆస్తీకవచనం శ్రుత్వా యస్సర్పో న నివర్తతే । శతధా భిద్యతే మూర్ధ్నా గిరిర్వజ్రహతో యథా ॥ అగస్త్యం మాధవం చైవ ముచికుందం మహామునిం । కపిలమాస్తీకం చైవ పంచైతాన్ స్మరేన్నిశి ॥ జరత్కారోర్జరత్కార్వో ఆస్తీకః పన్నమేవ చ । ఆస్తీకస్సత్యసంధో మాం పన్నగేభ్యో హి రక్షతు । పన్నగేభ్యో హి రక్షతు త్వాం నమ ఇతి.

ఇతి సర్పసూక్తమ్ సమాప్తమ్. చ॥ ల॥

దేవీసూక్తమ్.

అహం రుద్రేభిర్వసుభిశ్చరామ్యహమాదిత్యైరుతవిశ్వదేవైః ।
అహంమిత్రావరుణోభాబిభర్మ్యహమింద్రాగ్నీఅహమశ్వినోభా ॥ ౧ ॥
అహం సోమమాహనసంబి భర్మ్యహం త్వష్టారముత పూషణం
భగమ్ । అహందధామిద్రవిణంహవిష్మతేసుప్రావ్యేయజమానాయ
సున్వతే ॥ ౨ ॥ అహంరాష్ట్రీసంగమనీ వసూనాంచికితుషీ ప్రథమాయజ్ఞి
యానామ్ । తమ్మాదేవావ్యదధుః పురుత్రా భూరిస్థాత్రాం భూ
ర్యావేశ యంతీమ్ ॥ ౩ ॥ మయాసో అన్నమత్తి యోవిపశ్యతియః
ప్రాణితియ ఈంశృణోత్యుక్తమ్ । అమంతవోమాంత ఉపక్షియంతి
శ్రుధిశ్రుతశ్రద్ధివం తేవదామి ॥ ౪ ॥ అహమేవస్వయమిదం వదామి
జుష్టందేవేభిరుతమానుషేభిః । యంకామయేతం తముగ్రంకృణోమి
తం బ్రహ్మాణంతమృషింతం సుమేధామ్ ॥ ౫ ॥ అహంరుద్రాయ ధను
రాతనోమిబ్రహ్మ ద్విషేశరవే హంతవాఉ । అహంజనాయసమదం
కృణోమ్యహం ద్యావాపృథివీఆవివేశ ॥ ౬ ॥ అహంసు వేపితరమస్యమూ
ర్ధన్ మమయోనిరప్స్వన్తః సముద్రే । తతోవితిష్ఠే భువనాను వి
శ్వోతామూం ద్యాంవర్ష్మణోపస్పృశామి ॥ ౭ ॥ అహమేవవాత ఇవ
ప్రవామ్యారభమాణా భువనానివిశ్వా । పరోదివా పరఏనా పృథివ్యై
తావతీమహినాసం బభూవ ॥ ౮ ॥

ఋక్సంహితాయాం దేవీసూక్తసమాప్తమ్. చ॥ ల ॥

రాత్రిసూక్తమ్.

రాత్రీవ్యఖ్యదాయతీ పురుత్రాదేవ్యక్షభిః । విశ్వా అధిశ్రి

యోఽధిత॥ ౧ ॥ ఓర్వప్రా అమర్త్యానివతో దేవ్యుద్వతః । జ్యోతి
షా బాధతేతమః ॥ ౨ ॥ నిరుస్వసార మస్కృతోష సందేవ్యాయతీ ।
అపేదుహాసతేతమః ॥ ౩ ॥ సానో అద్యయస్యావయం నితేయామన్న
విక్ష్మహి । వృక్షేనవసతింవయః ॥ ౪ ॥ నిగ్రామాసో అవిక్షత నిపద్వ
న్తోనిపక్షిణః । నిశ్యేనాసశ్చిదర్థినః ॥ ౫ ॥ యావయావృక్యం౧ వృకం
యవయస్తేనమూర్మ్యే । అథానస్సుతరాభవ ॥ ౬ ॥ ఉపమాపేపిశత్త
మః కృష్ణంవ్యక్తమస్థిత । ఉషఋణేవయాతయ ॥ ౭ ॥ ఉపతేగాఇవాకరం
వృణీష్వదుహితర్దివః । రాత్రిస్తోమం నజిగ్యుషే ॥ ౮ ॥

(వాజసనేయసంహిత) (౩౪-౩౨) అథర్వవేదము.

(౧౯-౪౭-౧-పుట ౩౫౦)

ఆరాత్రిపార్థివంరజః పితురప్రాయిధామభిః । దివస్సదాంసిబృ
హతీవితిష్ఠస ఆత్వేషం వర్తతేతమః ॥ ౯ ॥ యేతేరాత్రినృచక్షసో
యుక్తాసోనవతిర్నవ । అశీతిః సన్త్వష్టా ఉతోతేసప్తసప్తతిః ॥ ౧౦ ॥

శ్లో॥ రాత్రింప్రపద్యేజననీం సర్వభూతనివేశనీం । భద్రాంభగవతీంకృష్ణాం విశ్వస్యజగతీనిశామ్ । సంవేశనీంసంయమనీం గ్రహనక్షత్రమాలినీమ్ । ప్రపన్నోహం శివాంరాత్రీం భద్రేపారమశీమహి ॥ భద్రేపారమశీమ హ్యోన్నమః । స్తోష్యామిప్రయతో దేవీం శరణ్యాం బహ్వృచప్రియామ్ । సహస్రసమ్మితాందుర్గాం జాతవేదసేసునవామ సోమమ్ । శాన్త్యర్థం తద్ద్విజాతీనా మృషిభిస్సోమపాశ్రితాః । ఋగ్వేదేత్వంసముత్పన్నా రాత్రీసూక్తోదిత ఇతివేదః । తాంత్వాందేవి ప్రపద్యన్తి బ్రాహ్మణాహవ్యవాహనీమ్ । అవిద్యాబహువిద్యావా నానః పఠేదతిదుర్గాణివిశ్వా ॥ యే అగ్నివర్ణాంశుభాంసౌమ్యాం కీర్తయిష్యంతియేద్విజాః । తాన్తారయతిదుర్గాణి నావేవసింధుందురితాత్యగ్నిః । దుర్గేషువిషమేఘోరే సంగ్రామేరిపుసంకటే । అగ్నిచోర

గాయత్రీమ్। రాత్రిసూక్తం జపేన్నిత్యం తత్కాల ఉపపద్యతే ॥

ఉలూకయాతుం శుశులూకయాతుం జహి శ్వయాతుముత కోకయాతుమ్। సుపర్ణయాతుముత గృధ్రయాతుం దృషదేవ ప్రమృణ రక్ష ఇన్ద్ర ॥

రక్షాణో అగ్నే తవరక్షణేభి రారక్షాణస్సుమఖ ప్రీణానః । ప్రతిష్ఫురవిరుజవీడ్వంహో జహిరక్షో మహిచిద్వావృధానమ్॥

పిశఙ్గభృష్టిమంభృణం పిశాచిమిన్ద్ర సమ్మృణ । సర్వం రక్షో నిబర్హయ ।

యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో అభయంకృధి । మఘవంఛగ్ధి తవతన్న ఊతిభిర్విద్విషో విమృధో జహి ॥

స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ । వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నః సోమపా అభయంకరః॥

బృహత్సామ క్షత్రభృద్వృద్ధవృష్ణ్యం త్రిష్టుభౌజ శ్శుభితముగ్రవీరమ్ । ఇన్ద్రస్తోమేన పఞ్చదశేన మధ్యమిదం వాతేన సగరేణ రక్ష ॥

అహరహర్వా ఏతే యజమానస్యాఽఽశ్రిద్ధయాద్వాసనాత్ప్రస్నావనాద్బిభ్యతి । తానుపతిష్ఠతైవాఽభయం వోభయంమే స్త్విత్యభయం హైవాస్మై భవత్యభయం హైవాస్మై భవతి ॥

క్షీరేణ స్నాపితే దేవి చందనేన విలేపితే । బిల్వపత్ర కృతాం మాలాం నమామ్యగ్రే సమాహితః ॥

ఇతి రాత్రిసూక్తమ్ సమాప్తమ్.

హిరణ్యసూక్తమ్.

హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ ।

సదాధారపృథివీన్ద్యాముతే మాంకస్మై దేవాయహవిషావిధేమ ॥
యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ ।
య ఈశే అస్యద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ॥ ౨॥
ఆత్మదా బలదాయస్య విశ్వఉపాసతే ప్రశిషం యస్యదేవాః ।
యస్యచ్ఛాయామృతం యస్యమృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ॥
యస్యేమేహిమవన్తో మహిత్వాయస్యసముద్రగ్ంరసయా సహాహు
యస్యేమాః ప్రదిశో యస్యబాహూకస్మై దేవాయ హవిషా విధే
ర॥ యఙ్క్రన్దసీఅవసాత స్తభానే అభ్యైక్షేతాం మనసా రేజమా
యత్రాధిసూర ఉదితౌ వ్యేతికస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ। ౫॥
యేనద్యౌరుగ్రాపృథివీచదృఢే యేనసువస్స్తభితం యేననాకః। యో
అన్తరిక్షేరజసోవిమానః కస్మై దేవాయహవిషావిధేమ ॥ ౬ ॥ ఆపోహ
యన్మహతీ విశ్వమాయ న్దక్షన్దధానా జనయన్తీరగ్నిమ్ । తతో దేవా
న్నిరవర్తతాసురేకః కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ॥ ౭॥ యశ్చి
దాపో మహినా పర్యపశ్య ద్దక్షన్దధానా జనయన్తీరగ్నిమ్ । యో దేవే
ష్వధిదేవ ఏక ఆసీత్కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ ॥ ౮ ॥

ఈ సూక్తమునకు పాఠ భేదములు గలవు.

ఇతి హిరణ్యగర్భసూక్తం సమాప్తమ్.

నీ ళా సూ క్త మ్.

౧ - ఖిలమంత్రః ॥ నీళాందేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యే
౨. మంత్రః ॥ స్తోమత్రయస్త్రిగ్ంశే భువనస్యపత్ని వివస్వద్వాతే
అభినోగృణాహి ॥ 3- మం ॥ ఘృతవతీ సవితరాధిపత్యైః పయస్వ

త్రిరాశానో అస్తు । ధ్రువాదిశాం విష్ణుపత్న్యఘోరా స్యేశానా సహసోయా మనోతా । బృహస్పతి ర్మాతరిశ్వోత వాయుః సన్ధువానా వాతా అభినోగృణన్తు । ౪-మం । విష్టమ్భో దివో ధరుణః పృథివ్యా అస్యేశానా జగతో విష్ణుపత్నీ । విశ్వవ్యచా ఇషయన్తీ సుభూతిశ్శివా నో అస్త్వదితిరుపస్థే । ౫-మం । విష్ణుపత్న్యై చ విద్మహే శ్రీభూమ్యై చధీమహి । తన్నోనీళా ప్రచోదయాత్ ॥ ౬-మం । అర్యమణం బృహస్పతిమిన్ద్రందానాయచోదయ । వాచంవిష్ణుగ్ంసరస్వతీగ్ంసవితారంచ వాజినమ్ । సోమగ్ం రాజానంవరుణమగ్నిమన్వారభామహే । ఆదిత్యం విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిమ్ ॥ ౭ - మం ॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యైవాచోయన్తుర్యన్త్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామీన్ద్రస్య బృహస్పతే స్త్వాసామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామి ॥ ౮ - మం ॥ నిషసాదధృతవ్రతోవరుణః పస్త్యాస్వా । సామ్రాజ్యాయసుక్రతుః । దేవస్యత్వాసవితుఃప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాం । అశ్వినోర్భైషజ్యేన । తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభిషిఞ్చామి ॥ ౯ - మం ॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యామ్ । సరస్వత్యై భైషజ్యేన । వీర్యాయాన్నాద్యాయాభిషిఞ్చామి ॥ ౧౦-మం ॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యాం । ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియేణ । శ్రియైయశసే బలాయాభిషిఞ్చామి అమృతాభిషేకోఅస్తు ॥

నీళాసూక్తం సమాప్తమ్,

శ్రీ మహా సరస్వతీ సూక్తమ్.

అస్యశ్రీ మహాసరస్వతీ మహాలక్ష్మీ మహాకాళీసూక్త మ
మంత్రస్య॥ ఇంద్రవిష్ణు బ్రహ్మాశో ఋషయః । అనుష్టుప్ ఉష్ణిగ్గాయ
శ్ఛందాంసి ॥ శ్రీమహా సరస్వతీ మహాలక్ష్మీ మహాకాళ్యో దేవత
ఐం బీజం। హ్రీంశక్తిః। క్లీం కీలకం। శ్రీ దేవతాత్రయ ప్రసాద సిద్ధ
జపేవినియోగః ॥ మూలమంత్రేణ కరాంగన్యాసః ॥ భూర్భువస్సు
మితి దిగ్బంధః ॥

ధ్యానం ॥ సంచిత్స్వరూప బిసకం దళకందరూపే । సం
సంతమ సబంధ విభాతసంధ్యా । త్రాయస్వకుండలి నికుంకుమ తా
దేహే । మాతస్త్రికోణ మణిమంటప దీపలేఖే । లమిత్యాది ప
పూజాంకుర్యాత్ । అథసూక్తాన్పఠేత్ ॥ ఓంగణేశాయనమః ॥
శ్రీమహాసూక్త మహామంత్రస్య బ్రహ్మాఋషిః । గాయత్రీ ఛంద
శ్రీమహా సరస్వతీదేవతా ॥ క్లాం బీజం । క్లీం శక్తిః ॥ క్లూం కీల
శ్రీమహా సరస్వతీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥ క్లామిత్యాదిక
డంగన్యాసః । లోకత్రయేణ దిగ్బంధః॥

ధ్యానం॥ దోర్భిర్యుక్తాచతుర్భి స్ఫటిక మణిమయీ మక్ష
లాందధానా । హస్తేనైకేనపద్మం సితమపి చశుకం పుస్తకంచా
ణ । భాసాకుందేందుశంఖ స్ఫటికమణినిభా భాసమానా సమానా
మేవాగ్దేవతేయం నివసతువదనే సర్వదాసుప్రసన్నా ॥
పంచోపచారాన్కుర్యాత్ ॥ శ్రీ మహాసరస్వతీ సూక్త ప్రారం

రాజోవాచ॥ ఓం మునేకథయం సర్వజ్ఞ భూయః కిఞ్చిదన
మమ్। తత్త్వమేతస్య సర్వస్య యేన సిద్ధిరవాప్యతే॥

ఋషిరువాచ ॥ భూయశ్శృణు మహాభాగ దేవీమాహాత్మ
ముత్తమమ్ । వినాయేనస్త వక్ష్యాయం నిర్జీవో నృపసత్తమ ॥

దృష్ట్వా శుమ్భం వినిహతం దారుణం దేవకంటకమ్। అజా
పరమానందం బ్రహ్మావిష్ణుమహేశ్వరాః॥

దేవీస్తుతిం సమాధాయ దేవాస్తల్లక్ష్యంసంయుతాం ।
మాదాయ దేవేశ్యాః కర్తుందర్శ నమాదరాత్ ॥

శ్లో॥ బద్ధాంజలిపుటాస్తేతు తుష్టువుః ప్రణతాశ్శివామ్ । లోకానాంచహితార్థాయ దేవీసూక్తానిపార్థివ ॥

బ్రహ్మాసరస్వతీసూక్తం లక్ష్మీసూక్తంజనార్దనః। సూక్తంతథా మహాకాళ్యాశ్శంకరస్స్వయమబ్రవీత్ ॥

బ్రహ్మోవాచ । అజాంపురాణీమమరాంసనాతనీం । చతుర్భుజాం పుస్తకమక్షధారిణీమ్ । వరాభయాభ్యామనుశోభిహస్తాం నమామితాంజాడ్యజరావినాశినీమ్ ॥

సరస్వతీంతామనునౌమివాంఛం । వచఃప్రదాం హంసవరాధిరూఢాం। ముక్తామణిద్యోతితకణ్ఠహారాం। భాగ్యైకలభ్యాం పరమాం పవిత్రామ్ ॥

శ్రీకంఠశక్తిత్రయశోభమానాం । దశాంసూర్యేణ కృతానురూపాం । పఞ్చారవాసో భృతభూగృహారాం । సరస్వతీం తాంప్రణమామిదేవీమ్ ॥

కళాధర్త్రయన్త్రీం మణికోటిహారాం । విహారయన్త్రీం విమలైకశోభామ్ । స్వచ్ఛాంచిదాభాం స్ఫటికానురూపాం సరస్వతీంత్వాం ప్రణమామిమాతః ॥

వాక్కామకామైః పరమైః పవిత్రైః । స్మరామితాంహ్రీంవరదానదక్షైః। బీజైరమీభిఃకపిబీజయుక్తైః।క్లీంయుగ్మమిశ్రైరితిమన్త్రరాజః ॥

ఏకేనచైకేనచయుగ్మకేన । ద్వాభ్యామథైకేన తథైవశేషైః। కరాంగక్లృప్తిః పరమోత్తమేయం। విహన్తిపాపానిచసాధకానామ్ ॥

దృఢేనవైశృంఖలయాచసత్యా । విధాతృపత్న్యైవచ తథైవ వాచా । శ్రీంక్లీంచ వహ్న్యైకిల శోభయాచ । న్యాసైరమీభిఃపరితోపిశమ్భోః ॥

ద్రవ్యేన హోమాత్సకలార్థసిద్ధిస్సకింశుకైర్యాగ విసిద్ధిమృచ్ఛేత్ । తత్సాహచర్యేణరమానివాస స్సుపాయసేనాపిచ వేదసిద్ధిః ॥

సత్యాంచతేమహిమానంవిదమ । సరస్వతీంతాం ప్రథితాం హిలోకే । జానన్తికింబుద్ధ్యదాక్ భూమితోయే । జడావయంబ్రహ్మహరీశముఖ్యాః ॥

తద్ధైవవాచాచవయం వదామో । జిఘ్రామశక్త్యాచ తద్ధైవజీవాః । పశ్యామహేరూప మిదంమహేశి స్పృశామ సాక్షాత్త్వయి సంయుతాయామ్ ॥

త్వైదం విదామ స్తవశక్తియోగా స్త్వన్నిష్ఠామహేశక్త్వ విశేషే శి। గచ్ఛామహేతవశక్తిప్రభావా। దానన్దయుక్తాస్తవసన్నివేశాత్॥

ఆత్మామన స్త్వం త్వమిహాసి దేహ । స్త్వమేవపఞ్చేన్ద్రియ పఞ్చతత్త్వం। త్వమేవవై విషయాశ్శబ్దముఖ్యాః । పరాపరేశీపరమాత్వమేవ॥

రవిశ్చ తే॥ చంద్రమాశ్చ తే ॥ తారకాశ్చ తే ॥ భూశ్చ తే॥ జలం చ తే॥ తేజశ్చ తే ॥ వాయుశ్చ తే॥ వ్యోమచ తే॥ శబ్దశ్చ తే ॥ స్పర్శశ్చ తే॥ రూపంచ తే॥ రసశ్చ తే ॥ గంధశ్చ తే ॥ శ్రోత్రంచ తే॥ త్వక్చ తే॥ చక్షుశ్చ తే॥ రసనాచ తే ॥ ఘ్రాణంచ తే ॥ ప్రాణశ్చ తే॥ అపానశ్చ తే। వ్యానశ్చ తే॥ ఉదానశ్చ తే॥ సమానశ్చ తే ॥ నాగశ్చ తే॥ కూర్మశ్చ తే ॥ కృకరశ్చ తే ॥ దేవదత్తశ్చ తే॥ ధనంజయశ్చ తే॥ భూతాత్మాచ తే ॥ పరమాత్మాచ తే॥ జ్ఞానాత్మాచ తే॥ సర్వాత్మాచ తే॥ మమచిత్తం త్వయ్యేవవినివేశ్యతామ్॥

యదానచాహం భువనానిజీవా నాహంనవిష్ణుర్నచ పార్వతీశః॥ న చేశ్వరోనాపి సదాశివశ్చ। త్వమేవచాశీర్హ్యసివాథవిష్యసి॥

కాల స్త్వమేవాసి జగత్రయాణాం శ్వభావతుర్యాది కళాత్త్వమేవ। త్వమేవవిశ్వంచపరాత్మశక్తి ర్నమామితే పాదయుగంచ దేవీ ॥

త్వమేవవాణీ నిఖిలాశ్చ వేదా । స్త్వంశబ్దశక్తిశ్చ తథార్థశక్తిః। త్వంబ్రహ్మవిద్యాసిపరాపరేశి। త్వాంబ్రహ్మశక్తింశరణం ప్రపద్యే॥

సూక్తంతవేదం సుభగేసరస్వతి । ప్రాతశ్చమధ్యాహ్న ఇహేతిసాయం । పఠంతియేశ్రద్ధయాపూతచిత్తా। స్తేభోగమోక్షౌ సహసా లభంతే ।

నతేకుయోనిం నదరిద్రతాంచ। త్వద్ధ్యాత్మతాపంచనసంలభంతే। తఏవధన్యాశ్చతఏవపూజ్యా । స్సర్వత్రసంమాన యుతాభవంతి ॥

ఇదంపురాణం విరజంసుధామయం । యత్తత్వభూతం జగతాం త్రయాణామ్। తేప్రాప్నువంతి ప్రకటప్రభావం । త్వాంసర్వయోనిం శరణం ప్రపద్యే ॥

ఋషిరువాచ॥ స్తుత్వానయా వేదవాణ్యా సర్వసార స్వరూప
యా। ప్రసన్నా దేవదేవేశీ మహాపూర్వా సరస్వతీ ॥
ఆవిర్భూతా మహాదేవీ బ్రహ్మలోకైకకారిణీం। ఉవాచవచనం
దివ్యం బ్రహ్మానందప్రదాయకమ్ ॥
శ్రీదేవ్యువాచ ॥ స్తుత్వానయా చ తే బ్రహ్మ న్బ్రహ్మాండం తోషసమ
న్వితా । ప్రీతాస్మి ప్రియమాణం దేవ వరస్సంతోషకారకః॥
బ్రహ్మోవాచ। తవ్యక్షామే మనో దేవీ దృఢం భవతు సర్వదా।
ఏషఏవ వరస్సాధూ సత్తమో ప్రీయతే మయా ॥
స్వసూక్తేచాపి దేవేశి దివ్యం తేజోవిధీయతామ్ । యేన కార్యా
ణి సిద్ధ్యంతి సాధకానాం మహాత్మనామ్॥
శ్రీదేవ్యువాచ ॥ సర్వదా తే మనో దేవ కులధర్మేషు పూజితే ।
దృఢం భవతు సూక్తం చ ప్రసాదాన్మే పరంతప॥
సర్వసిద్ధి ప్రదం చాస్తు పరమానంద దాయకం । వినాసూక్తం
పఠేద్యస్తు స్తోత్రం సప్తశతీతి చ ॥
మాతృగామీస విజ్ఞేయో నరకే వాసతత్పరః । మమావజ్ఞాపరా
ధేన బ్రహ్మఘ్నాం గతిం వ్రజేత్॥
ఋషిరువాచ॥ ఏవముక్త్వా వచో దేవీ తూష్ణీమాసీన్నృపోత్తమ॥
ఇతి శ్రీరుద్రయామళే ఘటతంత్రే దేవీమహాత్మ్యే మహాసర
స్వతీ సూక్తమ్ నామ సప్తదశః పటలః॥
ఇతి శ్రీ మహాసరస్వతీసూక్తమ్ సమాప్తమ్

శ్రీ మహాలక్ష్మీ సూక్తమ్.

అస్య శ్రీ మహాలక్ష్మీ సూక్త మహా మంత్రస్య - విష్ణు ఋషిః-
ఉష్ణిక్ ఛందః - శ్రీమహాలక్ష్మీర్దేవతా- హ్రాం బీజం- హ్రీం శక్తిః-
హ్రూంకీలకం - శ్రీమహాలక్ష్మీ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః
హ్రాం మిత్యాది కరాంగన్యాసః- భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥
ధ్యానం ॥ వందేలక్ష్మీం పరశివమయీం తప్తజాంబూనదా
భాం। తేజోరూపాం కనకవసనాం సర్వభూషోజ్జ్వలాంగీం । బీజాపూరం
కనక కలశం హేమపద్మం దధానా మాద్యాం శక్తిం సకలజననీం విష్ణు
వామాంక సంస్థాం॥ లమిత్యాది పంచోపచారాన్ కుర్యాత్ ॥

ఋషిరువాచ ॥ భూయశ్శృణు మహాభాగ దేవీ మాహాత్మ్య
ముత్తమమ్ । అథాంజలింసమాధాయ హరిఃప్రోవాచవిశ్వకృత్ ॥

హరిరువాచ ॥ పరాంపరేశాం జగదాదిభూతాం । పరాంపరే
శాన్యాం వరదాంపరిష్ఠామ్ । వరేశ్వరీంతాంవిబుధైః ప్రగీతాం, తాంవిశ్వ
యోనిం శరణంప్రపద్యే॥

శ్రియంసమస్తైర్నిధివాసభూతాం । మహాసులక్ష్మీం ధరణీధరా
ణామ్, అనాదిమాదిం పరమార్థరూపాం । త్వాంవిశ్వయోనిం శరణం
ప్రపద్యే ॥

ఏకామనేకాం వివిధాంసుకార్యాం । సుకారణాం సదసద్రూపి
ణీంచ । కల్యాణరూపాంచ శివాంశివప్రదాం । త్వాంవిశ్వ యోనిం శర
ణం ప్రపద్యే ॥

సర్వాశ్రయాం సర్వజగన్నివాసాం । శ్రీమన్మహాలక్ష్మి సురాది
దేవీం । శక్తిస్వరూపాంచ శివస్వరూపాం । త్వాంవిశ్వయోనింశరణం
ప్రపద్యే ॥

కామాభిధాంత్వా మధివాసభూతాం । హ్రీంరూపిణీం మన్మథ
బీజయుక్తాం । కళాఢ్యబీజాం పరమార్థసంజ్ఞాం । రమాం విశాలాం
కమలాధివాసామ్॥

వైశ్వానరస్త్రీసహితేనదేవీం । శ్రీమంత్ర రాజేన విరాజమా
నామ్, సర్వార్థదాత్రీం పరమాంపవిత్రాం । త్వాంవిశ్వయోనిం శర
ణంప్రపద్యే॥

త్రికోణ పంచారయుగ ప్రభావాం । షట్కోణ మిశ్రాం ద్విద
శారసంయుతా । అష్టారచక్రాధినివాసభూతాం । తాంవిశ్వయోనిం
శరణం ప్రపద్యే ॥

పునర్ద శారద్వితయేన సంయుతాం । పంచారకోణాం కితభూ
గృహాంచ । యంత్రాధివాసామ పియంత్రరూపాం । త్వాంవిశ్వయోనిం
శరణం ప్రపద్యే॥

సంభావితాం సర్వసురైరగమ్యాం । సర్వస్వరూపా మపిసర్వ
సేవ్యాం । సర్వాక్షరన్యా సవశాం పరిష్ఠాం । త్వాంవిశ్వ యోనింశర
ణం ప్రపద్యే॥

సృష్టిస్థితి ... బీజభూతాం సంవిదాను ప్రజపంతి యే త్వాం । తే ఏవ రాజేంద్ర విస్పష్ట పాదవిద్యాధరాపవయశ్లోలభంతే ।

... మహాశ్రీ పుణ్యాంసుపూజ్యాం ... జయంతి ... వివిధార్థదాత్రీం తప ఏవ ధన్యాః కృత మార్గనిష్ఠాః ।

జానంతి కేచిత్ ఏవ సహస్రా బ్రహ్మాదిగీతం మహితం మహేశి । కేచిన్నహాంతి ... తే దేవి పరం సుధామ ॥

... దేవి । స్తోత్రైర్వేదాద్యైః కులయోగయుక్తాః ... భాజో । భోగశ్చ మోక్షశ్చ కరస్థ ఏవ ॥

ఋషిరువాచ ఇతి స్తుత్వా యదా దేవో మహాలక్ష్మీం దదర్శ సః । చతుర్భుజాం ... మహిషాసురఘాతినీమ్ ॥

అథ శ్రీమహాలక్ష్మీః ప్రీత్యా స్తుతిగౌరవాత్ । ఉవాచ స్మిత శోభాఢ్యా నారాయణమజం విభుమ్ ॥

... నారాయణ సనాతన । దాస్యామ్యద్య తవాభీష్టమపి తవ స్తుతివశీకృతా ।

హరిరువాచ ॥ మాతః పరమకల్యాణి మహాలక్ష్మి వరప్రదే । కులాచారైకమనో మే స్తు పరస్త్రైకృపయా శివే ॥

తపసా త్వం తు సఫలం భవతు ప్రీతికారకమ్ ।

శ్రీదేవ్యువాచ ఏవమస్తు మహాభాగ నారాయణ సనాతన ।

శ్రీసూక్తమేతద్విజ్ఞాయ యస్తు పఠేన్నప్రతిశంకరః । సంప్రాప్నోతి మహాఘోరం రౌరవం నరకం కిల ॥

... లక్ష్మీసూక్తం పఠేద్యస్తు ... వేదిదమ్ ॥

ఋషిరువాచ ఏవముక్త్వా వచో దేవీ తూష్ణీంబావం గతా నృప ॥

ఇతి శ్రీరుద్రయామళే ... తంత్రే దేవీమహాత్మ్యే మహాలక్ష్మీసూక్తం నామాష్టాదశః పటలః

ఇతి మహాలక్ష్మీసూక్తమ్. సమాప్తమ్. ॥



త్వయిహృష్టే దేవి । నారాధయంతి యే బుద్ధ్యా త్వాం । అంధకారే మహాఘోరే ప్రవిశంతి మూఢాః । త్వద్దర్శనం మయా ప్రాప్తం త్వమరాత్మ్యానాం తు । ఋషిరువాచ ॥ ఇతివాక్యం సమాకర్ణ్య పరమామృతసన్నిభం । ప్రసన్నాభూన్మహాదేవీ ప్రియతామిత్యబ్రవీత్పరః ॥ ఇత్యువాచవిశాలాక్షీ శంభోరానందదాయినీ । ప్రసన్నాపరమానంద సంయుతాశివ భాషణాత్ ॥ శ్రీదేవ్యువాచ । ప్రియతాం మయి హేతోస్తే వరో యస్తే పరం ప్రభుః । దాస్యామ్యహం తవ స్తుతిః సతీకృతా ॥ శివ ఉవాచ ॥ సకలం భారతే దేవి మతిర్మే స్తుతి కదాచన । సిద్ధిలాభేన దేవేశి సూక్తంచ సకలంతవ ॥ ఋషిరువాచ ॥ ఏవముక్త్వేతి చోక్త్వాహి తిస్రో దేవ్యస్సనాతనాః । అంతర్హితామాపుః పరమా మంబికా స్తిమితాభవేత్ ॥ అథతాః సుప్రభాతాః దేవాన్ప్రోవాచ వచనం ముదా । సంతోషయంతీచ ముహూర్భక్త్యాను గ్రహతత్పరా॥

శ్రీదేవ్యువాచ॥ శృణుత ప్రీతిసంయుక్తా బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః దేవీసూక్తం పరం దేయం భవిష్యతిపరార్థకం॥ దేవీసూక్తం వినా దేవా యే చ సప్తశతీం నరాః । శ్రోష్యంతిచ పఠిష్యంతి తేషాం శాపః పదే పదే॥ దేవీసూక్తం వినా పాఠో వ్యర్థస్స్యాదరోదనం తథా। స్తోత్రత్రయేణచానేన పూర్ణస్తోత్రం భవేదిదం ॥ మాతస్సప్తశతీస్తోత్ర ఫలశ్రుతిరిహోచ్యతామ్ । యాం సమాకర్ణ్య జీవానాం విశ్వాసో జాయతే భృశమ్ ॥

ఋషిరువాచ॥ ఇతివాక్యంసమాకర్ణ్య బ్రహ్మవిష్ణు శివోదితం। ఫలశ్రుతిమథోవాచ స్తోత్రస్యాస్య మహామతే॥

ఇతి శ్రీ రుద్రయామళే ఘటతంత్రే దేవీమాహాత్మ్యే

మహాకాళీసూక్తం నామ ఏకోనవింశః పటలః

ఇతి మహాకాళీసూక్తం

సమాప్తమ్.

నామ । అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యాస్సప్తధామభిః ॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ । సమూఢమస్య పాగ్ం సురే ॥ త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధర్మాణి ధారయన్ ॥ విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే । ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా ॥ తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః । దివీవ చక్షురాతతమ్ ॥ తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాం సస్సమిన్ధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥

సహనావవతు । సహనౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై । తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥ ఇతి నారాయణసూక్తం సమాప్తమ్.

అథ నారాయణోపనిషత్.

హరిః ఓమ్ ॥ అథ పురుషో హ వై నారాయణోఽకామయత ప్రజాస్సృజేయేతి । నారాయణాత్ప్రాణో జాయతే । మనస్సర్వేన్ద్రియాణి చ । ఖం వాయుర్జ్యోతిరాపః పృథివీ విశ్వస్య ధారిణీ । నారాయణాద్బ్రహ్మా జాయతే । నారాయణాద్రుద్రో జాయతే । నారాయణాదిన్ద్రో జాయతే । నారాయణాత్ప్రజాపతయః ప్రజాయన్తే । నారాయణాద్ద్వాదశాదిత్యాః రుద్రా వసవస్సర్వాణి చ ఛన్దాగ్ంసి । నారాయణాదేవ సముత్పద్యన్తే । నారాయణాత్ప్రవర్తన్తే । నారాయణే ప్రలీయన్తే ॥

ఓమ్ । అథ నిత్యో నారాయణః । బ్రహ్మా నారాయణః । శివశ్చ నారాయణః । శక్రశ్చ నారాయణః । ద్యావాపృథివ్యౌ చ నారాయణః । కాలశ్చ నారాయణః । దిశశ్చ నారాయణః । [illegible]

అధశ్చ నారాయణః । అన్తర్బహిశ్చ నారాయణః। నారాయణ ఏవేద గ్ం సర్వమ్ । యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ । నిష్కళఙ్కో నిరఞ్జనో నిర్వికల్పో నిరాఖ్యాతశ్శుద్ధో దేవఏకో నారాయణః । నద్వితీయోఽస్తి కశ్చిత్ । య ఏవం వేద । స విష్ణురేవ భవతి స విష్ణురేవ భవతి ॥

ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ । నమ ఇతి పశ్చాత్ । నారాయణాయేత్యుపరిష్టాత్ । ఓమిత్యేకాక్షరమ్ । నమ ఇతి ద్వే అక్షరే । నారాయణాయేతి పఞ్చాక్షరాణి । ఏతద్వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదం । యో హ వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమధ్యేతి । అనపబ్రువస్సర్వమాయురేతి । విన్దతే ప్రాజాపత్యగ్ం రాయస్పోషం గౌపత్యమ్ । తతోఽమృతత్వమశ్నుతే తతోఽమృతత్వమశ్నుత ఇతి । య ఏవం వేద ॥

ప్రత్యగానన్దం బ్రహ్మపురుషం ప్రణవస్వరూపమ్। అకార ఉకార మకార ఇతి। తానేకధా సమభరత్తదేతదోమితి । యముక్త్వా ముచ్యతే యోగీ జన్మ సంసారబన్ధనాత్ । ఓం నమో నారాయణాయేతి మన్త్రోపాసకః । వైకుణ్ఠభువనలోకం గమిష్యతి । తదిదం పరం పుణ్డరీకం విజ్ఞానఘనమ్। తస్మాత్తదిదావన్మాత్రమ్। బ్రహ్మణ్యో దేవకీపుత్రో బ్రహ్మణ్యో మధుసూదనోమ్। సర్వభూతస్థమేకం నారాయణం । కారణరూప మకార పర బ్రహ్మోం । ఏతదథర్వశిరో యోఽధీతే। ప్రాతరధీయానో రాత్రికృతం పాపం నాశయతి । సాయమధీయానో దివసకృతం పాపం నాశయతి। మాధ్యన్దినమాదిత్యాభిముఖోఽధీయానః। పంచపాతకఉపపాతకాత్ప్రముచ్యతే। సర్వవేద పారాయణపుణ్యంలభతే । నారాయణ సాయుజ్య మవాప్నోతి నారాయణ సాయుజ్య మవా

ప్నోతి । య ఏవం వేద । ఇత్యుపనిషత్ ॥

ఇతి నారాయణోపనిషత్సమాప్తా

పితృమేధ ప్రశ్నః

ఓమ్ సంత్వా సిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనం చ ॥

ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥

హరిః ఓమ్ ॥ పరేయువాగ్ంసం ప్రవతో మహీరను బహుభ్య
పన్థామనుపస్పశానమ్ । వైవస్వతగ్ం సంగమనం జనానాం యమ
రాజానగ్ం హవిషా దువస్యత ॥ ఇదం త్వా వస్త్రం ప్రథమం న్వాగ
న్నపైతదూహ యదిహా బిభః పురా । ఇష్టాపూర్తమను సంపశ్య దక్షిణా
యథా తే దత్తం బహుధా విబన్ధుషు । ఇమాయునజ్మి తే వహ్నీ అ
సునీథాయ వోఢవే । యాభ్యాం యమస్య సాదనగ్ం సుకృతాం చ
గచ్ఛతాత్ । పూషా త్వేతశ్చ్యావయతు ప్రవిద్వానసష్టపశుర్భువన
గోపాః । స త్వైతేభ్యః పరిదదాత్పితృభ్యో ఽగ్నిర్దేవేభ్య స్సువి
త్రియేభ్యః । పూషేమా ఆశా అను వేద సర్వాస్సో అస్మాగ్ం అభయ
తమేన నేషత్ । స్వస్తిదా అఘృణి స్సర్వవీరో ఽప్రయుచ్ఛన్పుర ఏ
ప్రవిద్వాన్ ॥ ఆయుర్విశ్వాయుః పరిపాసతి త్వా పూషా త్వా పా
ప్రపథే పురస్తాత్ । యత్రాసతే సుకృతో యత్ర తేయయుస్తత్ర త్వా దే
స్సవితా దధాతు । భువనస్య పత ఇదగ్ం హవిః । అగ్నయే రయిమ
స్వాహా ॥ పురుషస్య సయావర్యపేదఘాని మృజ్మహే । యథా నో అ
నాపరః పురా జరస ఆయతి । పురుషస్య సయావరి వితే ప్రాణః

వరుణస్యదూతం యమస్యయోనౌ శకునంభురణ్యుమ్ । అతిద్రవసార
మేయౌ శ్వానౌ చతురక్షౌశబలౌ సాధునాపథా। అథాపితౄన్థ్సువిద
త్రాగ్ం అపీహి యమేన యేసధమాదం మదన్తి। యౌతేశ్వానౌ
యమరక్షితారౌచతురక్షౌ పథిరక్షీనృచక్షసా। తాభ్యాగ్ంరాజన్పరి
దేహ్యేనగ్ం స్వస్తిచాస్మాఅనమీవంచధేహి ॥ ౬ ॥ ఉరుణసావసు
తృపావులుమ్బలౌ యమస్యదూతౌచరతోవశాగ్ంఅను। తావస్మభ్యం
దృశయేసూర్యాయపునర్దత్తా వసుమద్యేహభద్రమ్। సోమఏకేభ్యః
పవతేఘృతమేకఉపాసతే । యేభ్యోమధుప్రధావతి తాగ్శ్చిదేవా
పిగచ్ఛతాత్ । యే యుధ్యన్తేప్రధనేషు శూరాసోయేతనూత్యజః ।
యేవాసహస్రదక్షిణాస్తాగ్శ్చిదేవాపిగచ్ఛతాత్ । తపసాయే అనా
ధృష్యాస్తపసా యే సువర్గతాః। తపో యేచక్రిరే మహస్తాగ్శ్చి
దేవాపిగచ్ఛతాత్।అశ్మన్వతీ రేవతీస్సగ్ంరభధ్వము త్తిష్ఠతప్రతరతా
సఖాయః అత్రాజహామ యే అసన్న శేవాశ్శివాన్ వయమభివాజాను
త్తరేమ ॥ ౭॥యద్వై దేవస్య సవితుః పవిత్రగ్ం సహస్రధారంవితత
మన్తరిక్షే । యేనాపునాదిన్ద్రమనార్తమార్త్యై తేనాహంమాగ్ంసర్వ
తనుంపునామి । యారాష్ట్రాత్పన్నాదపయన్తి శాఖా అభిమృతా నృ
పతిమిచ్ఛమానాః । ధాతుస్తాస్సర్వాః పవనేనపూతాః ప్రజయాస్మా
న్రయ్యా వర్చసా సగ్ంసృజాథ । ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్యన్తో జ్యోతి
రుత్తరమ్ । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్। ధాతాపు
నాతు సవితాపునాతు। అగ్నేస్తేజసా సూర్యస్యవర్చసా ॥౮॥

న్నాగస్త్వాయం తనుస్స్పరిధాతా పునాతు । అస్మాత్త్వమధిజాతోఽసి
త్వయం త్వదధిజాయతామ్ । అగ్నయే వైశ్వానరాయ సువర్గాయ
లోకాయ స్వాహా ॥ ౧౦ ॥ అవశీయతాగ్ం శతధ్నాస్య చ । ౪ ।

ఆయాతు దేవస్సుమనాభిరూతిభిర్యమో హవేహ ప్రయతాభి
రక్తా । ఆసీదతాగ్ం సుప్రయతే హ బర్హిష్యూర్జాయ జాత్యై మమశత్రు
హత్యై । యమే ఇవ యతమానే యదైతం ప్రవాంభరన్మానుషా దేవ
యన్తః । ఆసీదతగ్గ్ం స్వము లోకం విదానే స్వాసస్థే భవతమిన్దవే నః ।
యమాయ సోమగ్ం సునుత యమాయ జుహుతా హవిః । యమగ్ం
హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః । యమాయ ఘృతవద్ధవిర్జు
హోత ప్రచ తిష్ఠత । సనో దేవేష్వా యమద్దీర్ఘమాయుః ప్రజీవసే ।
యమాయ మధుమత్తమగ్ం రాజ్ఞే హవ్యం జుహోతన । ఇదం నమ
ఋషిభ్యః పూర్వజేభ్యః పూర్వేభ్యః పథికృద్భ్యః ॥ ౧౧ ॥ యోఽస్య
కౌష్ఠ్య జగతః పార్థివస్యైక ఇద్వశీ । యమం భఙ్గ్యశ్రవో గాయ యో రా
జాఽనపరోధ్యః । యమం గాయ భఙ్గ్యశ్రవో యో రాజాఽనపరోధ్యః ।
యేనాపో నద్యో ధన్వాని యేన ద్యౌః పృథివీ దృఢా । హిరణ్యకక్ష్యాన్త్సు
ధురాన్ హిరణ్యాక్షానయశ్శఫాన్ । అశ్వాననశ్యతో దానం యమో
రాజాఽభితిష్ఠతి । యమో దాధార పృథివీం యమో విశ్వమిదం
జగత్ । యమాయ సర్వమిత్తస్థే యత్ప్రాణద్వాయురక్షితమ్ । యథా
పఞ్చ యథా షడ్యథా పఞ్చదశర్షయః । యమం యో విద్యాత్స బ్రూ
యాద్యథైక ఋషిర్విజానతే ॥ ౧౨ ॥ త్రికద్రుకేభిః పతతి షడుర్వీరేకమి

పయః । తేనేమాముపసించతమ్ । సీతే వన్దామహే త్వాఽర్వాచీ సుభ
గే భవ । యథా నస్సుభగా ససి యథా నస్సుఫలాససి । సవితా తే శరీ
రాణి పృథివ్యై మాతురుపస్థ ఆదధే । తేభిరదితే శంభవ । విముచ్య
ధ్వమఘ్నియా దేవయానా అతారిష్మ తమసస్పారమస్య । జ్యోతిరాపామ
సువరగన్మ । ప్రజాతావా నిష్పతయన్తి విద్యుత ఉదోషధీర్జిహతే పిన్వ
తేసువః । ఇరావిశ్వస్మై భువనాయ జాయతే యత్పర్జన్యః పృథివీగ్ం
రేతసాఽవతి । యథా యమాయ హార్మ్యమవపన్పఞ్చ మానవాః ।
ఏవం వపామి హార్మ్యం యథాఽసామ జీవలోకే భూరయః । చితస్థ
పరిచిత ఊర్ధ్వచితశ్శ్రయధ్వం పితరో దేవతా । ప్రజాపతిర్వస్సాదయతు
తయా దేవతయా । ఆప్యాయస్వ సం తే । ౧౭ ।

అఘ్నియా అగన్మ త్రైచ । ౭ ।

ఉత్తే తభ్నోమి పృథివీం త్వత్పరీమం లోకం నిదధన్మో అహగ్ం
రిషమ్ । ఏతాగ్ం స్థూణాం పితరో ధారయన్తు తేఽత్రా యమస్సాదనా
తే మినోతు । ఉపసర్ప మాతరం భూమిమేతా మురువ్యచసం పృథివీగ్ం
సుశేవామ్ । ఊర్ణమ్రదా యువతిర్దక్షిణావత్యేషా త్వా పాతు నిరృ
త్యా ఉపస్థే । ఉచ్ఛ్వఞ్చస్వ పృథివి మా విబాధిథా స్సూపాయనాఽస్మై
భవ సూపవఞ్చనా । మాతా పుత్రం యథా సిచాఽభ్యేనం భూమివృ
ఉచ్ఛ్వఞ్చమానా పృథివీ హి తిష్ఠసి సహస్రం మిత ఉప హి శ్రయన్తామ్ ।
తే గృహాసో మధుశ్చుతో విశ్వాహాఽస్మై శరణాస్సన్త్వత్ర । ఏతా ధానా
హరిణీరర్జునీస్సన్తు ధేనవః । తిలవత్సా ఊర్జమస్మై దుహానా విశ్వాహాస

అపూపవాన్ఘృతవాగ్ంశ్చరురేహ సీదతూత్తభ్నువన్పృథివీం ద్యాముతోపరి । యోనికృతః పథికృతస్సపర్యత యే దేవానాం ఘృతభాగా ఇహ స్థ । ఏషా తే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహేఽసౌ, దశాక్షరా తాగ్ం రక్షస్వ తాం గోపాయస్వ తాం తే పరిదదామి తస్యాం త్వా మా దభన్పితరో దేవతా । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయా । అపూపవాన్ఘృతవాన్క్షీరవాన్దధివాన్మధుమాగ్ంశ్చరురేహ సీదతూత్తభ్నువన్పృథివీం ద్యాముతోపరి । యోనికృతః పథికృతస్సపర్యత యే దేవానాగ్ం ఘృతభాగాః క్షీరభాగా దధిభాగా మధుభాగా ఇహ స్థ । ఏషా తే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహేఽసౌ । శతాక్షరా సహస్రాక్షరాఽయుతాక్షరాఽచ్యుతాక్షరా తాగ్ం రక్షస్వ తాం గోపాయస్వ తాం తే పరి దదామి తస్యాం త్వా మా దభన్పితరో దేవతా । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయా ॥ ౨౦ ॥

అపూపవాన సప్తదశ ॥ ౮ ॥

ఏతాస్తే స్వధా అమృతాః కరోమి యాస్తే ధానాః పరికిరామ్యత్ర । తాస్తే యమః పితృభిస్సంవిదానోఽత్ర ధేనూః కామదుఘాః కరోతు । త్వామర్జునౌషధీనాం పయో బ్రహ్మాణ ఇద్దివః । తాసాం త్వా మధ్యాదాదదే చరుభ్యో అపిధాతవే । దూర్వాణాగ్ స్తంబమాహరైతాం ప్రియతమాం మమ । ఇమాం దిశం మనుష్యాణాం భూయిష్ఠాఽనువిరోహాతు । కాశానాగ్ం స్తంబమాహర రక్షసామపహత్యై । యా ఏతస్యై దిశః పరాభవన్న ఘాయన్త్యో యద్దా తే నాభవన్నపునః । దర్భాణాగ్

స్తమ్బమాహర పితృణామోషధీం ప్రియామ్ । అన్వస్యై మూలం జీవా
దనుకాణ్డమథో ఫలమ్॥ ౨౧ ॥ లోకంపృణతా అస్యసూదదోహసః ।
శంవాతశ్శగ్ం హి తే ఘృణిశ్శము తే సన్త్వోషధీః । కల్పన్తాం తే దిశస్స
ర్వాః । ఇదమేవమేతోఽపరామార్తిర్మా రామకాంచన । తథా తదశ్వి
భ్యాం కృతం మిత్రేణ వరుణేన చ । వరణో వారయాదిదం దేవో వన
స్పతిః । ఆర్త్యై నిరృత్యై ద్వేషాచ్చ వనస్పతిః । విధృతిరసి విధార
యాస్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి శమిశమయాస్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి యవసియ
వయాస్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి పృథివీం గచ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ దివం గచ్ఛ ది
శో గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ దిశో గచ్ఛ దివం గచ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ
పృథివీం గచ్ఛాపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా
శరీరైః । అశ్వన్వతీ రేవతీర్యద్దేవస్య సవితుః పవిత్రం యా రాష్ట్రా
త్పన్నాదద్వయం తమసస్పరి ధాతా పునాతు॥ ౨౨॥

అథో ఫలం ధాతా పునాతు॥ ౪ ॥

ఆరోహతాయుర్జరసం గృణానా అనుపూర్వం యతమానా
యతిష్ఠ । ఇహ త్వష్టా సుజనిమా సురత్నో దీర్ఘమాయుః కరతు జీవ
సేవః । యథాఽహాన్యనుపూర్వం భవన్తి యథర్తవ ఋతుభిర్యన్తి
క్లృప్తాః । యథా న పూర్వమపరో జహాత్యేవా ధాతరాయూగ్ంషి కల్ప
యైషామ్ । నహి తే అగ్నే తనువై క్రూరం చకార మర్త్యః । కపిర్బభస్తి
తేజనం పునర్జరాయుర్గౌరివ । అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యార
యిమ్ । అపనశ్శోశుచదఘం మృత్యవే స్వాహా । అనడ్వాహమన్వారభా

మహేస్వస్తయే । సన ఇన్ద్ర ఇవ దేవేభ్యో వహ్నిస్సంపారణో భవ ॥ ౨౩ ॥
ఇమే జీవా విమృతైరావవర్తిన్నభూద్భద్రా దేవహూతిర్నో అద్య
ప్రాఞ్చో ఽగామా నృతయే హసాయ ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరాం
దధానాః । మృత్యోః పదం యోపయన్తో యదైమ ద్రాఘీయ ఆయుః
ప్రతరాం దధానాః । ఆప్యాయమానాః ప్రజయా ధనేన శుద్ధాః పూతా
భవథ యజ్ఞియాసః । ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మానో ను గాదపరో
అర్థమేతమ్ । శతం జీవన్తు శరదః పురూచీ స్తిరో మృత్యుం దధ్మహే పర్వ
తేన । ఇమా నారీరవిధవాస్సుపత్నీ రాఞ్జనేన సర్పిషా సంమృశన్తామ్ ।
అనశ్రవో అనమీవాస్సుశేవా ఆరోహన్తు జనయో యోనిమగ్రే ।
యదాఞ్జనం త్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవతస్పరి । తేనామృతస్య మూలేన
నారాతీర్జమ్భయామసి । యథా త్వముద్భినథోఽసి వనస్పతే పృథివ్యా అధి ।
ఏవ నస్త్వముద్భిన్ధి కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అజోఽస్యజాస్మ
దఘా ద్ద్వేషాగ్ంసి యవోఽసి యవయాస్మ ద్ద్వేషాగ్ంసి ॥ ౨౪ ॥

భవమ్భయామసి త్రీణి చ ॥ ౧౦ ॥

అప నశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యా రయిమ్ । అప నశ్శోశుచద
ఘమ్ । సుక్షేత్రియా సుగాతుయా వసూయా చ యజామహే ।
అప నశ్శోశుచదఘమ్ । ప్ర యద్భన్దిష్ఠ ఏషాం ప్రాస్మాకాసశ్చ సూరయః ।
అప నశ్శోశుచదఘమ్ । ప్ర యదగ్నేస్సహస్వతో విశ్వతో యన్తి సూ
రయః । అప నశ్శోశుచదఘమ్ । ప్ర యత్తే అగ్నే సూరయో జాయేమహి
ప్ర తే వయమ్ । అప నశ్శోశుచదఘమ్ ॥ ౨౫ ॥ త్వగ్ం హి విశ్వతో ముఖ.

విశ్వతః పరిభూరసి । అపనశ్శోశుచదఘమ్ । ద్విషోనో విశ్వతోము
ఖాతి నావేవపారయ । అపనశ్శోశుచదఘమ్ । సనస్సింధుమివనావ
యాఽతిపర్షా స్వస్తయే । అపనశ్శోశుచదఘమ్ । అపః ప్రవణా
దివయంతీరనాస్మత్స్రవన్తామఘమ్ । అపనశ్శోశుచదఘమ్ । ఉద్వనా
దుదకానీవాపాస్మత్స్రవన్తామఘమ్ । అపనశ్శోశుచదఘమ్ । ఆనందా
య ప్రమోదాయ పునరాగాగ్ం స్వాన్గృహాన్ । అపనశ్శోశుచదఘమ్ ।
నవైతత్ర ప్రమీయతే గౌరశ్వః పురుషః పశుః । యత్రేదం బ్రహ్మ
క్రియతే పరిధిర్జీవనాయక మపనశ్శోశుచదఘమ్ ॥ ౨౬ ॥

అఘమఘం చత్వారిచ ॥ ౧౧ ॥ *పరుషాః స్వస్తా

అపశ్యామ యువతిమాచరన్తీమ్మృతాయ జీవాంపరిణీయమా
నామ్ । అన్ధేన యాతమసా ప్రావృతాఽసి ప్రాచీమవాచీమవయన్నరి
ష్ట్యై । మయైతాంమాగ్ం స్తాం భ్రియమాణా దేవీసతీ పితృలోకం
యదైషి । విశ్వావారానభసాసంవ్యయన్త్యుభానో లోకౌపయసాఽఽ
వృణీహి । రయిష్ఠామగ్నింమధుమన్తమూర్మిణమూర్జ స్సన్తంత్వావ
యసోపసగ్ంసదేమ । సగ్ంరయ్యాసముపర్చసాసచస్వాసస్వస్తయే ।
యేజీవాయే చ మృతా యేజాతా యేచజన్త్యాః । తేభ్యోఘృతస్యధార
యితుంమధుధారావ్యున్దతీ । మాతా రుద్రాణాం దుహితా వసూ
నాగ్ం స్వసాఽఽదిత్యానామమృతస్యనాభిః । ప్రణువోచంచికితుషే
జనాయ మాగామనాగామదితింవధిష్ట । పిబతూదకం తృణాన్యత్తు ।
ఓముత్సృజత ॥ ౨౭ ॥ వధిష్ట ద్వేచ ॥ ౧౨ ॥

పరేయువాగ్ంసం ప్రవిద్వాన్స్వ నస్త్యాభ్యా వవృత్తాన్వాజో
భాగోయం వై చతుశ్చత్వారిగ్ంశద్య ఏతస్య త్యత్వప్ఙ్చ ప్రికేతునే
దంతే నాకేసుపర్ణం యాత్రేయే యాధ్యన్తేతప సాఽశ్మన్వతీ రేవతీ
స్సగ్ం రభధ్వమష్టావిగ్ంశతిర్యంతే యత్ర ఉత్తిష్ఠదంత ఉత్తిష్ఠ
ప్రేహ్యాశ్మన్ యద్వాఉక్ష్వయమయంపఞ్చవిగ్ంశతిరాయాతుప్రిగ్ం
శద్వైశ్వానరేతస్మిన్ క్రిప్సఇమముపేతాహా భిద్యాజ్యన్తామఘ్నియా
అదితేప్రారంవ ఆప్యాయస్వస్తవిగ్ంశతిరుత్తేతభ్నోమ్యుత్తీత్తి స్తేభ్యః
పృథివిపఞ్చోత్తాపరం మేళగ్మ్నః పృథివ్యాఅన్తరిక్షస్య ద్యావిగ్ంశద
పూషావానసా దశశతదశైతాన్తే తేదిశస్సవాణ్ ఇదమశ్వన్విగ్ంశతిరా
రోహత తనువైక్రూరం చకారపునమ్మృత్యవై మానోనుగాద్దద్మా
ఇమా నారీః పరిత్రయోగ్ంశతిరప నస్సుతేక్రియా ప్రయద్భన్నిషః
ప్రయదగ్నేః ప్రయతే అగ్నేత్వగ్ంహి ద్విషస్సనస్సిన్ధుమావః ప్రిత్రణా
దుద్వనాదానన్దాయ నవైతత్రియత్రేదం చతుర్విగ్ంశతిరపశ్యామా
వృణీహి ద్వాదశ ద్వాదశ ॥ ౧౨॥

పరేయువాగ్ంసం సమాయాత్వేతా స్తేసప్తవిగ్ంశతిః॥ ౨౭॥

సంత్వాసిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనంచ ॥

ఓం శాన్తిః శ్శాన్తిః శ్శాన్తిః॥ హరిః ఓమ్॥

సుమఙ్గలీరియం వధూరిమాగ్ం సమేత పశ్యత । సౌభాగ్య
మస్యైదత్త్వా యాథాస్తం విపరేతన॥ హరిః ఓమ్॥

ఇతి పితృమేధ స్సమాప్తః.

తైత్తిరీయోపనిషత్. (శీక్షావల్లీ)

హరిః ఓమ్ శంనో మిత్రశ్శం వరుణః। శంనో భవత్వర్యమా। శంన
ఇన్ద్రో బృహస్పతిః। శంనో విష్ణురురుక్రమః। నమో బ్రహ్మణే। నమస్తే
వాయో। త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి। త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మ వది
ష్యామి। ఋతం వదిష్యామి। సత్యం వదిష్యామి। తన్మామవతు। తద్వ
క్తారమవతు। అవతు మామ్। అవతు వక్తారమ్। ఓం శాన్తిః శాన్తిః
శాన్తిః॥ ౧ శీక్షాం వ్యాఖ్యాస్యామః। వర్ణస్స్వరః। మాత్రా బలమ్।
సామ సన్తానః। ఇత్యుక్తశ్శీక్షాధ్యాయః। ౨। శీక్షాం పఞ్చ।

సహ నౌ యశః। సహ నౌ బ్రహ్మవర్చసమ్। అథాతస్సగ్ంహి
తాయా ఉపనిషదం వ్యాఖ్యాస్యామః పంచస్వధికరణేషు। అధిలోక
మధిజ్యౌతిష మధివిద్య మధిప్రజమధ్యాత్మమ్। తా మహాసగ్ంహితా
ఇత్యాచక్షతే। అథాధిలోకం। పృథివీ పూర్వరూపమ్। ద్యౌరుత్తర
రూపమ్। ఆకాశస్సన్ధిః। ౩। వాయుస్సన్ధానమ్। ఇత్యధిలోకమ్।
అథాధిజ్యౌతిషమ్। అగ్నిః పూర్వరూపమ్। ఆదిత్య ఉత్తరరూపమ్।
ఆపస్సన్ధిః। వైద్యుతస్సన్ధానమ్। ఇత్యధిజ్యౌతిషమ్। అథాధివిద్యమ్।
ఆచార్యః పూర్వరూపమ్। ౪। అన్తేవాస్యుత్తరరూపమ్। విద్యాసన్ధిః।
ప్రవచనగ్ం సన్ధానమ్। ఇత్యధివిద్యమ్। అథాధిప్రజమ్। మాతా పూర్వ
రూపమ్। పితోత్తరరూపమ్। ప్రజాసన్ధిః। ప్రజననగ్ం సన్ధానమ్।
ఇత్యధిప్రజమ్। ౫। అథాధ్యాత్మమ్। అధరాహనుః పూర్వరూపమ్।
ఉత్తరాహనురుత్తరరూపమ్। వాక్సన్ధిః। జిహ్వా సన్ధానమ్। ఇత్యధ్యా
త్మమ్। ఇతీమా మహాసగ్ంహితాః। య ఏవమేతా మహాసగ్ంహితా

వ్యాఖ్యాతా వేద । సన్ధీయతే ప్రజయా పశుభిః । బ్రహ్మవర్చసేనాన్నా
ద్యేన సువర్గ్యేణ లోకేన ॥ ౬ ॥

సన్ధిరాచార్యః పూర్వరూపమిత్యాదిప్రవచనం లోకేన ॥ ౩ ॥

యశ్ఛన్దసామృషభో విశ్వరూపః । ఛన్దోభ్యోఽధ్యమృతాత్సం
బభూవ । స మేన్ద్రో మేధయా స్పృణోతు । అమృతస్య దేవ ధారణో భూ
యాసమ్ । శరీరం మే విచర్షణమ్ । జిహ్వా మే మధుమత్తమా । కర్ణా
భ్యాం భూరి విశ్రువమ్ । బ్రహ్మణః కోశోఽసి మేధయా పిహితః । శ్రుతం మే
గోపాయ । ఆవహన్తీ వితన్వానా । ౧ । కుర్వాణాచీరమాత్మనః । వా
సాంసి మమ గావశ్చ । అన్నపానే చ సర్వదా । తతో మే శ్రియమావహ ।
లోమశాం పశుభిస్సహ స్వాహా । ఆ మాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా ।
* వి మాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా । ప్ర మాయన్తు బ్రహ్మచారిణ
స్స్వాహా । దమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా । శమాయన్తు బ్రహ్మచారి
ణస్స్వాహా । ౨ । యశో జనేఽసాని స్వాహా । శ్రేయాన్వస్యసోఽసాని స్వా
హా । తం త్వా భగ ప్రవిశాని స్వాహా । స మా భగ ప్రవిశ స్వాహా । తస్మిన్సహ
స్రశాఖే । ని భగాఽహం త్వయి మృజే స్వాహా । యథాఽఽపః ప్రవతా
యన్తి । యథా మాసా అహర్జరమ్ । ఏవం మాం బ్రహ్మచారిణః । ధాత
రాయన్తు సర్వతస్స్వాహా । ప్రతివేశోఽసి ప్ర మా భాహి ప్ర మా పద్యస్వ ॥ ౩ ॥

* వితన్వానా శమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా ధాతరా
యన్తు సర్వతస్స్వాహైకం చ ॥ ౪ ॥

---

* విమాయన్త్విత్యాది వాక్యచతుష్టయం ద్రావిడైర్న పఠ్యతే,

* వితన్వానా విక్షస్వాహా స్తు ప్రచ ఇతి ద్రావిడానాం పాఠః

భూర్భువస్సువరితి వా ఏతాస్తిస్రో వ్యాహృతయః। తాసాము హ స్మైతాం చతుర్థీమ్। మాహాచమస్యః ప్రవేదయతే। మహ ఇతి। తద్బ్రహ్మ। స ఆత్మా। అఙ్గాన్యన్యా దేవతాః। భూరితి వా అయం లోకః। భువ ఇత్యన్తరిక్షమ్। సువరిత్యసౌ లోకః॥ ౧౦ ॥ మహ ఇత్యాదిత్యః। ఆదిత్యేన వావ సర్వే లోకా మహీయన్తే। భూరితి వా అగ్నిః। భువ ఇతి వాయుః। సువరిత్యాదిత్యః। మహ ఇతి చన్ద్రమాః। చన్ద్రమసా వావ సర్వాణి జ్యోతీగ్ంషి మహీయన్తే। భూరితి వా ఋచః। భువ ఇతి సామాని। సువరితి యజూగ్ంషి॥ ౧౧॥ మహ ఇతి బ్రహ్మ। బ్రహ్మణా వావ సర్వే వేదా మహీయన్తే। భూరితి వై ప్రాణః। భువ ఇత్యపానః। సువరితి వ్యానః। మహ ఇత్యన్నం। అన్నేన వావ సర్వే ప్రాణా మహీయన్తే। తా వా ఏతాశ్చతస్రశ్చతుర్ధా। చతస్రశ్చతస్రో వ్యాహృతయః. తా యో వేద। స వేద బ్రహ్మ। సర్వేఽస్మై దేవా బలిమావహన్తి॥ ౧౨ ॥

అసౌ లోకో యజూగ్ంషి వేద ద్వే చ॥ ౫ ॥

స య ఏషోఽన్తర్హృదయ ఆకాశః। తస్మిన్నయం పురుషో మనోమయః। అమృతో హిరణ్మయః। అన్తరేణ తాలుకే। య ఏష స్తన ఇవావలమ్బతే। సేన్ద్రయోనిః। యత్రాసౌ కేశాన్తో వివర్తతే। వ్యపోహ్య శీర్షకపాలే। భూరిత్యగ్నౌ ప్రతితిష్ఠతి। భువ ఇతి వాయౌ॥ ౧౩॥ సువరిత్యాదిత్యే। మహ ఇతి బ్రహ్మణి। ఆప్నోతి స్వారాజ్యమ్। ఆప్నోతి మనసస్పతిం। వాక్పతిశ్చక్షుష్పతిః। శ్రోత్రపతిర్విజ్ఞానపతిః। ఏతత్తతో భవతి, ఆకాశశరీరం బ్రహ్మ। సత్యాత్మ ప్రాణారామం మన ఆనన్దమ్। శాన్తిసమృద్ధమమృతమ్। ఇతి ప్రాచీనయోగ్యోపాస్స్వ। ౧౪।

వాయావమృతమేకంచ॥ ౬॥

పృథివ్యన్తరిక్షంద్యౌర్దిశో ఽవాన్తరదిశాః । అగ్నిర్వాయురాదిత్యశ్చన్ద్రమా నక్షత్రాణి । ఆప ఓషధయో వనస్పతయ ఆకాశ ఆత్మా । ఇత్యధిభూతమ్ । అథాధ్యాత్మమ్ । ప్రాణో వ్యానో ఽపాన ఉదాన స్సమానః * చక్షుశ్శ్రోత్రం మనో వాక్త్వక్ । చర్మమాగ్ంసగ్ స్నావా ఽస్థిమజ్జా । ఏతదధి విధాయర్షి రవోచత్ । పాఙ్క్తం వా ఇదగ్ం సర్వమ్ । పాఙ్క్తేనైవ పాఙ్క్తగ్ స్పృణోతీతి ॥ ౧॥

సర్వమేకంచ॥ ౭॥

ఓమితిబ్రహ్మ । ఓమితీదగ్ం సర్వమ్ । ఓమిత్యేతదనుకృతిహస్మవా అప్యో శ్రావయేత్యాశ్రావయన్తి। ఓమితిసామాని గాయన్తి। ఓగ్ం శోమితి శస్త్రాణి శగ్ంసన్తి। ఓమిత్యధ్వర్యుః ప్రతిగరం ప్రతిగృణాతి । ఓమితి బ్రహ్మా ప్రసౌతి । ఓమిత్యగ్నిహోత్రమనుజానాతి । ఓమితి బ్రాహ్మణః ప్రవక్ష్యన్నాహ బ్రహ్మోపాప్నవానీతి । బ్రహ్మైవోపాప్నోతి॥ ౧॥ ఓందశ ॥౮॥

ఋతంచ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ । సత్యంచ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ । తపశ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ । దమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ । శమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ। అగ్నయశ్చస్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ । అగ్నిహోత్రంచ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ । అతిథయశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ । మానుషంచ స్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ । ప్రజాచ

* చక్షుశ్శ్రోత్రంమనోవాక్ । త్వక్చర్మమాగ్ంసగ్ంస్నావా ఽస్థిమజ్జా ఇతి బ్రాహ్మణాః పఠన్తి॥

స్వాధ్యాయప్రవచనేచ । ప్రజనశ్చస్వాధ్యాయప్రవచనేచ। ప్రజాతిశ్చ
స్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ । సత్యమితి సత్యవచా రాథీతరః । తపఇతితపో
నిత్యః పౌరుశిష్టిః । స్వాధ్యాయ ప్రవచనే ఏవేతినాకోమౌద్గల్యః। తద్ధి
తపస్తద్ధి తపః॥ ౧౭॥

ప్రజాచ స్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ షట్చ॥ ౯ ॥

అహం వృక్షస్య రేరివా। కీర్తిః పృష్ఠంగిరేరివ । ఊర్ధ్వపవిత్రో
వాజినీవస్వమృతమస్మి । ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్ । సుమేధా అమృ
తోక్షితః। ఇతి త్రిశఙ్కోర్వేదానువచనమ్ ॥ ౧౮॥

అహగ్ంషట్॥ ౧౦॥

వేదమనూచ్యాచార్యోఽన్తేవాసినమనుశాస్తి । సత్యంవద ।
ధర్మంచర। స్వాధ్యాయాన్మాప్రమదః । ఆచార్యాయప్రియంధనమా
హృత్యప్రజాతన్తుంమావ్యవచ్ఛేత్సీః। సత్యాన్నప్రమదితవ్యమ్।ధర్మాన్న
ప్రమదితవ్యమ్। కుశలాన్న ప్రమదితవ్యం। భూత్యైన ప్రమదితవ్యమ్।
స్వాధ్యాయ ప్రవచనాభ్యాంన ప్రమదితవ్యమ్। ౧౯॥ దేవపితృకార్యా
భ్యాం నప్రమదితవ్యమ్ : మాతృదేవోభవ। పితృదేవోభవ। ఆచార్య
దేవోభవ । అతిథిదేవోభవ । యాన్యనవద్యాని కర్మాణి । తానిసేవి
తవ్యాని । నోఇతరాణి । యాన్యస్మాకగ్ంసుచరితాని । తానిత్వయో
పాస్యాని। ౨౦। నోఇతరాణి । యేకేచాస్మచ్ఛ్రేయాగ్ంసోబ్రాహ్మ
ణాః । తేషాంత్వయాఽఽసనేన ప్రశ్వసితవ్యమ్ । శ్రద్ధయాదేయమ్ ।
అశ్రద్ధయాఽదేయమ్ । శ్రియాదేయం । హ్రియాదేయం । భియాదే
యం । సంవిదా దేయం । అథ యదితే కర్మ విచికిత్సావా వృత్తవిచి

కిత్సా వా స్యాత్ ॥ ౨౧॥ యే తత్ర బ్రాహ్మణాస్సమ్మర్శినః । యుక్తా ఆయుక్తాః । అలూక్షా ధర్మకామాస్స్యుః । యథా తే తత్ర వర్తేరన్ । తథా తత్ర వర్తేథాః ॥ అథాభ్యాఖ్యాతేషు । యే తత్ర బ్రాహ్మణాస్సంమర్శినః ॥ యుక్తా ఆయుక్తాః । అలూక్షా ధర్మకామాస్స్యుః । యథా తే తేషు వర్తేరన్ । తథా తేషు వర్తేథాః । ఏష ఆదేశః ॥ ఏష ఉపదేశః ॥ ఏషా వేదోపనిషత్ । ఏతదనుశాసనమ్ । ఏవముపాసితవ్యమ్ । ఏవము చైతదుపాస్యమ్ ॥ ౨౨॥

స్వాధ్యాయ ప్రవచనాభ్యాం న ప్రమదితవ్యం తాని త్వయోపాస్యాని స్యుస్తేషు వర్తేరన్ తత్ర చ ॥ ౧౧॥

శన్నో మిత్రశ్శం వరుణః । శన్నో భవత్వర్యమా । శన్న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః । శన్నో విష్ణురురుక్రమః । నమో బ్రహ్మణే । నమస్తే వాయో త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి । త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మావాదిషమ్ । ఋతమవాదిషమ్ । సత్యమవాదిషమ్ । తన్మామావీత్ । తద్వక్తారమావీత్ । ఆవీన్మామ్ । ఆవీద్వక్తారమ్ । ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ ౨౩ ॥

సత్యమవాదిషం పఞ్చ ॥ ౧౨॥

* శన్నశ్శీక్షాగ్ం సహనౌ యశ్ఛన్దసాం భూస్సయః పృథివ్యోమిత్యృతం చాహం వేదమనూచ్య శన్నో ద్వాదశ ॥ ౧౨॥ శన్నో మహ ఇత్యాదిత్యో నో ఇతరాణి త్రయో వింశతిః ॥ ౨౩॥ శన్నో మిత్రశ్శం వరుణః...... అవతు వక్తారమ్ ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః హరిః ఓమ్

తైత్తిరీయోపనిషది ప్రథమః ప్రశ్నస్సమాప్తః.

---

* వాఙ్విజ్ఞాతృ ఆనన్ద బ్రహ్మభృగ్వాఖ్యవల్లీత్రయ విశిష్టపఠ

ఏవప్రపాఠక ఇత్యాహుః అతః ,,సత్యమేవా దిష్టంపశ్చ,, ఇత్యస్మా నన్తరం సహనావవత్విత్యేతత్పఠన్తి.

ఆనన్దవల్లీ.

హరిః ఓమ్॥ సహనావవతు। సహనౌభునక్తు। సహవీర్యంకరవావహై॥ తేజస్వినావధీతమస్తుమావిద్విషావహై।ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః

ఓమ్। బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్। తదేషాఽభ్యుక్తా। సత్యం జ్ఞానమనన్తంబ్రహ్మ। యోవేద నిహితంగుహాయాం పరమేవ్యోమన్। సోఽశ్నుతే సర్వాన్కామాన్త్సహ। బ్రహ్మణావిపశ్చితేతి, తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూతః। ఆకాశాద్వాయుః। వాయోరగ్నిః। అగ్నేరాపః। అద్భ్యః పృథివీ। పృథివ్యా ఓషధయః। ఓషధీభ్యోఽన్నమ్। అన్నాత్పురుషః। సవా ఏషపురుషోఽన్నరసమయః। తస్యేదమేవశిరః। అయందక్షిణఃపక్షః। అయముత్తరఃపక్షః। అయమాత్మా। ఇదంపుచ్ఛంప్రతిష్ఠా। తదప్యేషశ్లోకోభవతి॥ ౧॥

అన్నాద్వైప్రజాఃప్రజాయన్తే। యాఃకాశ్చపృథివీగ్ శ్రితాః। అథోఅన్నేనైవజీవన్తి। అథైనదపియన్త్యన్తతః। అన్నగ్ంహిభూతానాం జ్యేష్ఠమ్।తస్మాత్సర్వౌషధముచ్యతే। సర్వంవైతేఽన్నమాప్నువన్తి। యేఽన్నంబ్రహ్మోపాసతే। అన్నగ్ంహిభూతానాం జ్యేష్ఠమ్। తస్మాత్సర్వౌషధముచ్యతే। అన్నాద్భూతానిజాయన్తే। జాతాన్యన్నేనవర్ధన్తే। అద్యతేఽత్తిచభూతాని। తస్మాదన్నంతదుచ్యత ఇతి। తస్మాద్వాఏతస్మాదన్నరసమయాత్। అన్యోఽన్తరఆత్మాప్రాణ

మయః । తేనైష పూర్ణః । స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధ
తామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్య ప్రాణ ఏవ శిరః । వ్యానో దక్షిణః
పక్షః । అపాన ఉత్తరః పక్షః । ఆకాశ ఆత్మా । పృథివీ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా ।
తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ ౨ ॥

ప్రాణం దేవా అను ప్రాణన్తి । మనుష్యాః పశవశ్చ యే । ప్రాణో
హి భూతానామాయుః । తస్మాత్సర్వాయుషముచ్యతే । సర్వమేవత
ఆయుర్యన్తి । యే ప్రాణం బ్రహ్మోపాసతే । ప్రాణో హి భూతానా
మాయుః । తస్మాత్సర్వాయుషముచ్యత ఇతి । తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా
యః పూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాత్ప్రాణమయాత్ । అన్యోఽన్తర ఆత్మా
మనోమయః । తేనైష పూర్ణః । స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుష
విధతామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్య యజురేవ శిరః । ఋగ్దక్షిణః
పక్షః । సామోత్తరః పక్షః । ఆదేశ ఆత్మా । అథర్వాఙ్గిరసః పుచ్ఛం ప్రతి
ష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ ౩ ॥

యతో వాచో నివర్తన్తే । అప్రాప్య మనసా సహ । ఆనన్దం బ్ర
హ్మణో విద్వాన్ । న బిభేతి కదాచనేతి । తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా । యః
పూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాన్మనోమయాత్ । అన్యోఽన్తర ఆత్మా విజ్ఞాన
మయః । తేనైష పూర్ణః స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుష
విధతామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్య శ్రద్ధైవ శిరః । ఋతం దక్షిణః
పక్షః । సత్యముత్తరః పక్షః । యోగ ఆత్మా । మహః పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా ।
తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ ౪ ॥

విజ్ఞానం యజ్ఞం తనుతే । కర్మాణి తనుతేఽపి చ । విజ్ఞానం దేవా

ఏష హ్యేవానన్దయాతి। యదా హ్యేవైష ఏతస్మిన్నదృశ్యేఽనాత్మ్యేఽనిరుక్తేఽనిలయనేఽభయం ప్రతిష్ఠాం విన్దతే। అథ సోఽభయంగతో భవతి। యదా హ్యేవైష ఏతస్మిన్నుదరమన్తరం కురుతే। అథ తస్య భయంభవతి। తత్త్వేవ భయం విదుషోఽమన్వానస్య। తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ 7॥

భీషాఽస్మాద్వాతః పవతే। భీషోదేతి సూర్యః। భీషాఽస్మాదగ్నిశ్చేన్ద్రశ్చ। మృత్యుర్ధావతి పఞ్చమ ఇతి। సైషాఽఽనన్దస్య మీమాఁసా భవతి। యువా స్యాత్సాధు యువాఽధ్యాయకః। ఆశిష్ఠో దృఢిష్ఠో బలిష్ఠః। తస్యేయం పృథివీ సర్వా విత్తస్య పూర్ణా స్యాత్। స ఏకో మానుష ఆనన్దః। తే యే శతం మానుషా ఆనన్దాః। స ఏకో మనుష్యగన్ధర్వాణామానన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। తే యే శతం మనుష్యగన్ధర్వాణామానన్దాః। స ఏకో దేవగన్ధర్వాణామానన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। తే యే శతం దేవగన్ధర్వాణామానన్దాః। స ఏకః పితౄణాం చిరలోకలోకానామానన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। తే యే శతం పితౄణాంచిరలోకలోకానామానన్దాః। స ఏక ఆజానజానాం దేవానామానన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। తే యే శతమాజానజానాం దేవానామానన్దాః। స ఏకః కర్మదేవానాం దేవానామానన్దః। యే కర్మణా దేవానపియన్తి। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। తే యే శతంకర్మదేవానాం దేవానామానన్దాః

* అత్ర మనుష్య పర్యాయేఽపి — శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్యేతి వాక్యం ద్రావిడాః పఠన్తి.

స ఏకో దేవానామానన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। తే యే శతం దేవానామానన్దాః। స ఏక ఇన్ద్రస్యానన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। తే యే శతమిన్ద్రస్యానన్దాః। స ఏకో బృహస్పతేరానన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। తే యే శతం బృహస్పతేరానన్దాః। స ఏకః ప్రజాపతేరానన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। తే యే శతం ప్రజాపతేరానన్దాః। స ఏకో బ్రహ్మణ ఆనన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। స యశ్చాయం పురుషే। యశ్చాసావాదిత్యే। స ఏకః। స య ఏవంవిత్। అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య। ఏతమన్నమయమాత్మానముపసంక్రామతి। ఏతం ప్రాణమయమాత్మానముపసంక్రామతి। ఏతం మనోమయమాత్మానముపసంక్రామతి। ఏతం విజ్ఞానమయమాత్మానముపసంక్రామతి। ఏతమానన్దమయమాత్మానముపసంక్రామతి। తదప్యేష శ్లోకో భవతి॥ ౮॥

* యతో వాచో నివర్తన్తే। అప్రాప్య మనసా సహ। ఆనన్దం బ్రహ్మణో విద్వాన్। న బిభేతి కుతశ్చనేతి। ఏతగ్ం హ వావ న తపతి। కిమహగ్ం సాధు నాకరవమ్। కిమహం పాపమకరవమితి। స య ఏవం విద్వానేతే ఆత్మానగ్గ్ స్పృణుతే। ఉభే హ్యేవైష ఏతే ఆత్మానగ్గ్ స్పృణుతే। య ఏవం వేద। ఇత్యుపనిషత్॥ ౯॥

సహ నావవతు। సహ నౌ భునక్తు। సహ వీర్యం కరవావహై। తేజస్వి నావధీతమస్తు మా విద్విషావహై। ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః॥

* అత్రానువాకాది బోధకం వాక్యజాతం ద్రావిడైర్నపఠ్యతే ప్రపాఠకస్య సమాప్తత్వాత్॥

బ్రహ్మవిదిదమయ మిదమేకవిగ్ం శతిరన్నాదన్నరసమయాత్ప్రా
ణో వ్యానోపానఆకాశః పృథివీపుచ్ఛగ్ం షడ్విగ్ంశతిః ప్రాణం యజు
ర్ఋగ్సామాదేశో ఽథర్వాఙ్గిరసః పుచ్ఛం ద్వావిగ్ం శతిర్యత శ్రద్ధ ఋ
తగ్ం సత్యం యోగో మహో ఽష్టాదశ విజ్ఞానం ప్రియం మోదః ప్రమోద
ఆనన్దో బ్రహ్మపుచ్ఛం ద్వావిగ్ం శతిరసన్నేవాథాష్టావిగ్ంశతిరష్టా
దశ భీషాఽస్మాన్మానుషో మనుష్యగన్ధర్వాణాం దేవగన్ధర్వాణాం పితౄ
ణాం చిరలోకలోకానా మాజానజానాం కర్మదేవానాం యేకర్మణా
దేవానా మిన్ద్రస్య బృహస్పతేః ప్రజాపతేర్బ్రహ్మణ స్సయశ్చ సంక్రా
మత్యేకపఞ్చాశద్యతః కుతశ్చనైతమేకాదశ నవ ॥ బ్రహ్మవిన్నవ ॥
హరిః ఓమ్ ॥ ఇతి తైత్తిరీయోపనిషది ద్వితీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

భృగువల్లీ.

హరిః ఓమ్ ॥ భృగుర్వై వారుణిః । వరుణం పితరముపససార ।
అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి । తస్మా ఏతత్ప్రోవాచ । అన్నం ప్రాణం చక్షుః
శ్రోత్రం మనో వాచమితి । తగ్ం హోవాచ । యతో వా ఇమాని
భూతాని జాయన్తే । యేన జాతాని జీవన్తి । యత్ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తి ।
తద్విజిజ్ఞాసస్వ । తద్బ్రహ్మేతి । స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్వా ॥ ౧ ॥

అన్నం బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । అన్నాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతా
ని జాయన్తే । అన్నేన జాతాని జీవన్తి । అన్నం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి ।
తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం పితరముపససార । అధీహి భగవో బ్ర
హ్మేతి । తగ్ం హోవాచ । తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మేతి ।

స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్వా ॥ ౨ ॥

ప్రాణో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । ప్రాణాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే । ప్రాణేన జాతాని జీవన్తి । ప్రాణం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం పితరముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి । తగ్ంహోవాచ । తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మేతి । స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్వా ॥ 3 ॥

మనో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । మనసో హ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే । మనసా జాతాని జీవన్తి । మనః ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం పితరముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి । తగ్ంహోవాచ । తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మేతి । స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్వా ॥ ౪ ॥

విజ్ఞానం బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । విజ్ఞానాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే । విజ్ఞానేన జాతాని జీవన్తి । విజ్ఞానం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం పితరముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి । తగ్ంహోవాచ । తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మేతి । స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్వా ॥ ౫ ॥

ఆనన్దో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । ఆనన్దాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే । ఆనన్దేన జాతాని జీవన్తి । ఆనందం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి । సైషా భార్గవీ వారుణీ విద్యా । పరమే వ్యోమన్ప్రతిష్ఠితా । య ఏవం వేద ప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాన్భవతి ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా ॥ ౬ ॥

అన్నం న నిన్ద్యాత్ । తద్వ్రతమ్ । ప్రాణో వా అన్నమ్ । శరీరమన్నాదమ్ । ప్రాణే శరీరం ప్రతిష్ఠితమ్ । శరీరే ప్రాణః ప్రతిష్ఠితః । తదేతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ । స య ఏతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాన్భవతి ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా ॥౭॥

అన్నం న పరిచక్షీత । తద్వ్రతమ్ । ఆపో వా అన్నమ్ । జ్యోతిరన్నాదమ్ । అప్సు జ్యోతిః ప్రతిష్ఠితమ్ । జ్యోతిష్యాపః ప్రతిష్ఠితాః । తదేతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ । స య ఏతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాన్భవతి ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా ॥౮॥

అన్నం బహు కుర్వీత । తద్వ్రతమ్ । పృథివీ వా అన్నమ్ । ఆకాశోఽన్నాదః । పృథివ్యామాకాశః ప్రతిష్ఠితః । ఆకాశే పృథివీ ప్రతిష్ఠితా । తదేతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ । స య ఏతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాన్భవతి ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా ॥౯॥

న కంచన వసతౌ ప్రత్యాచక్షీత । తద్వ్రతమ్ । తస్మాద్యయా కయా చ విధయా బహ్వన్నం ప్రాప్నుయాత్ । అరాధ్యస్మా అన్నమిత్యాచక్షతే । ఏతద్వై ముఖతోఽన్నగ్ం రాద్ధమ్ । ముఖతోఽస్మా అన్నగ్ం రాధ్యతే । ఏతద్వై మధ్యతోఽన్నగ్ం రాద్ధమ్ । మధ్యతోఽస్మా అన్నగ్ం రాధ్యతే । ఏతద్వా అన్తతోఽన్నగ్ం రాద్ధమ్ । అన్తతోఽస్మా అన్నగ్ం రాధ్యతే । య ఏవం వేద । క్షేమ ఇతి వాచి । యోగక్షేమ ఇతి ప్రాణా-

పాదయోః । కర్మేతి హస్తయోః । గతిరితి పాదయోః । విముక్తిరితి
పాయౌ । ఇతి మానుషీస్సమాజ్ఞాః । అథ దైవీః । తృప్తిరితి వృష్టౌ । బల
మితి విద్యుతి । యశ ఇతి పశుషు । జ్యోతిరితి నక్షత్రేషు । ప్రజాతిరమృత
మానన్ద ఇత్యుపస్థే । సర్వమిత్యాకాశే । తత్ప్రతిష్ఠేత్యుపాసీత । ప్ర
తిష్ఠావాన్భవతి । తన్మహ ఇత్యుపాసీత । మహాన్భవతి । తన్మన ఇత్యు
పాసీత । మానవాన్భవతి । తన్నమ ఇత్యుపాసీత । నమ్యన్తేఽస్మై కా
మాః । తద్బ్రహ్మేత్యుపాసీత । బ్రహ్మవాన్భవతి । తద్బ్రహ్మణః పరిమర
ఇత్యుపాసీత । పర్యేణం మ్రియన్తే ద్విషన్తస్సపత్నాః । పరి యేఽప్రియా
భ్రాతృవ్యాః । స యశ్చాయం పురుషే । యశ్చాసావాదిత్యే । స ఏకః ।
స య ఏవంవిత్ । అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఏతమన్నమయమాత్మానముపసం
క్రమ్య । ఏతం ప్రాణమయమాత్మానముపసంక్రమ్య । ఏతం మనోమయ
మాత్మానముపసంక్రమ్య । ఏతం విజ్ఞానమయమాత్మానముపసంక్రమ్య ।
ఏతమానన్దమయమాత్మానముపసంక్రమ్య । ఇమాన్లోకాన్కామాన్నీ
కామరూప్యనుసంచరన్ । ఏతథ్సామ గాయన్నాస్తే । హా 3 వు హా
3 వు హా 3 వు । అహమన్నమహమన్నమహమన్నమ్ । అహమన్నా
దో 3 ఽహమన్నాదో 3 ఽహమన్నాదః । అహగ్ంశ్లోకకృదహగ్ం
శ్లోకకృదహగ్ంశ్లోకకృత్ । అహమస్మి ప్రథమజా ఋతా 3 స్య ।
పూర్వం దేవేభ్యోఽమృతస్య నా 3 భాయి । యో మా దదాతి స ఇదే
వమా 3 వాః । అహమన్నమన్నమదన్తమా 3 ద్మి । అహం వి
శ్వం భువనమభ్యభవామ్ । సువర్ణజ్యోతీః । య ఏవం వేద । ఇత్యుప
నిషత్ ॥ ౧౦ ॥ సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవా

వహై। తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై। ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః
భృగుస్త్రయో దశాన్నం ప్రాణో మనో విజ్ఞానమితి విజ్ఞానం
ద్వాదశ ద్వాదశానన్దో దశాన్నం న నిన్ద్యా దన్నం న పరిచక్షీతాన్నం
బహు కుర్వీత పృథివ్యాకాశ ఏకాదశైకాదశైకమధికదశ ॥౧౦॥

హరిః ఓమ్॥ ఇతి తైత్తిరీయోపనిషది తృతీయః ప్రశ్న
స్సమాప్తః.

చిత్తిపన్నమ్.

హరిః ఓమ్ । తచ్ఛంయోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం యజ్ఞపతయే । దైవీస్స్వస్తిరస్తు నః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్ । శన్నో అస్తు ద్విపదే । శం చతుష్పదే । ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ చిత్తిస్స్రుక్ । చిత్తమాజ్యమ్ । వాగ్వేదిః । ఆధీతం బర్హిః । కేతో అగ్నిః । విజ్ఞాతమగ్నిః । వాక్పతిర్హోతా । మన ఉపవక్తా । ప్రాణో హవిః । సామాధ్వర్యుః । వాచస్పతే విధే నామన్ । విధేమ తే నామ । విధేస్త్వమస్మాకం నామ । వాచస్పతిస్సోమం పిబతు । ఆఽస్మాసు నృమ్ణం ధాత్స్వాహా ॥౧॥ అధ్వర్యుః పఞ్చ చ ॥౧॥ పృథివీ హోతా । ద్యౌరధ్వర్యుః । రుద్రోఽగ్నీత్ । బృహస్పతిరుపవక్తా । వాచస్పతే వాచో వీర్యేణ । సంభృతతమేనాయక్ష్యసే । యజమానాయ వార్యమ్ । ఆసువస్కరస్మై । వాచస్పతిస్సోమం పిబతి । జజనదిన్ద్రమిన్ద్రియాయ స్వాహా ॥౨॥ పృథివీ హోతా దశ ॥౨॥ అగ్నిర్హోతా । అశ్వినాఽధ్వర్యూ । త్వష్టాఽగ్నీత్ । మిత్ర

ఉపవక్తా । సోమస్సోమస్య పురోగాః । శుక్రశ్శుక్రస్య పురోగాః । శ్రాతా
స్త ఇన్ద్ర సోమాః । వాతాపేర్హవనశ్రుతస్స్వాహా ॥౩॥ అగ్నిర్హో
తాఽష్టౌ ॥౩॥ సూర్యం తే చక్షుః । వాతం ప్రాణః । ద్యాం పృష్ఠమ్ । అన్తరి
క్షమాత్మా । అఙ్గైర్యజ్ఞమ్ । పృథివీగ్ం శరీరైః । వాచస్పతేఽచ్ఛిద్ర
యా వాచా । అచ్ఛిద్రయా జుహ్వా । దివి దేవావృధగ్ం హోత్రామేర
యస్వ స్వాహా ॥౪॥ సూర్యం తే నవ ॥౪॥ మహాహవిర్హోతా । సత్య
హవిరధ్వర్యుః । అచ్యుతపాజా అగ్నీత్ । అచ్యుతమనా ఉపవక్తా । అనా
ధృష్యశ్చాప్రతిధృష్యశ్చ యజ్ఞస్యాభిగరౌ । అయాస్య ఉద్గాతా । వా
చస్పతే హృద్విధే నామన్ । విధేమ తే నామ । విధేస్త్వమస్మాకం నామ ।
వాచస్పతిస్సోమమపాత్ । మా దైవ్యస్తన్తుశ్ఛేది మా మనుష్యః । నమో
దివే । నమః పృథివ్యై స్వాహా ॥౫॥ అపాత్రీణి చ ॥౫॥ వాగ్ఘోతా ।
దీక్షా పత్నీ । వాతోఽధ్వర్యుః । ఆపోఽభిగరః । మనో హవిః । తపసి
జుహోమి । భూర్భువస్సువః । బ్రహ్మ స్వయమ్భు । బ్రహ్మణే స్వయ
మ్భువే స్వాహా ॥౬॥ వాగ్ఘోతా నవ ॥౬॥

బ్రాహ్మణ ఏకహోతా । స యజ్ఞః । స మే దదాతు ప్రజాం పశూ
న్పుష్టిం యశః । యజ్ఞశ్చ మే భూయాత్ । అగ్నిర్ద్విహోతా । స భ
ర్తా । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । భర్తా చ మే భూయాత్ ।
పృథివీ త్రిహోతా । స ప్రతిష్ఠా ॥౭॥ స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం
యశః । ప్రతిష్ఠా చ మే భూయాత్ । అన్తరిక్షం చతుర్హోతా । స వి
ష్ఠాః । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । విష్ఠాశ్చ మే భూయాత్ ।

వాయుః పఞ్చహోతా । స ప్రాణః । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । ప్రాణశ్చ మే భూయాత్ ॥౮॥ చన్ద్రమాః షడ్ఢోతా । స ఋతూన్కల్పయాతి । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । ఋతవశ్చ మే కల్పన్తామ్ । అన్నగ్ం సప్తహోతా । స ప్రాణస్య ప్రాణః । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । ప్రాణస్య చ మే ప్రాణో భూయాత్ । ద్యౌరష్టహోతా । సోఽనాధృష్యః ॥౯॥ స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । అనాధృష్యశ్చ భూయాసమ్ । ఆదిత్యో నవహోతా । స తేజస్వీ । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । తేజస్వీ చ భూయాసమ్ । ప్రజాపతిర్దశహోతా । స ఇదగ్ం సర్వమ్ । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । సర్వం చ మే భూయాత్ ॥౧౦॥

ప్రతిష్ఠా ప్రాణశ్చ మే భూయాదనాధృష్యస్సర్వం చ మే భూయాత్ ॥౭॥

(బ్రహ్మణో యజ్ఞో ఽగ్నిర్భర్తా పృథివీ ప్రతిష్ఠాన్తరిక్షం ప్రతిష్ఠా వాయుః ప్రాణశ్చన్ద్రమా ఋతూనన్నగ్ం స ప్రాణస్య ప్రాణో ద్యౌరనాధృష్య ఆదిత్యస్స తేజస్వీ ప్రజాపతిస్స ఇదగ్ం సర్వగ్ం సర్వం చ మే భూయాత్) అగ్నిర్యజుర్భిః । సవితా స్తోమైః । ఇన్ద్ర ఉక్థామదైః । మిత్రావరుణావాశిషా । అఙ్గిరసో ధిష్ణియైరగ్నిభిః । మరుతస్సదోహవిర్ధానాభ్యామ్ । ఆపః ప్రోక్షణీభిః । ఓషధయో బర్హిషా । అదితిర్వేద్యా । సోమో దీక్షయా ॥౧౧॥ త్వష్టేధ్మేన । విష్ణుర్యజ్ఞేన । వసవ ఆజ్యేన । ఆదిత్యా దక్షిణాభిః । విశ్వేదేవా ఊర్జా । పూషా స్వగాకారేణ । బృహస్పతిః పురోధయా । ప్రజాపతిరుద్గీథేన । అన్తరిక్షం పవిత్రేణ । వాయుః పాత్రైః । అహం శ్రద్ధయా ॥౧౨॥ (దీక్షయా పాత్రైరేకం చ ౨॥)

సేనేన్ద్రస్య। ధేనా బృహస్పతేః। పథ్యా పూష్ణః। వాగ్వాయోః।
దీక్షా సోమస్య। పృథివ్యగ్నేః। వసూనాం గాయత్రీ। రుద్రాణాం త్రి
ష్టుక్। ఆదిత్యానాం జగతీ। విష్ణోరనుష్టుక్ ॥౧౩॥ వరుణస్య విరాట్।
యజ్ఞస్య పఙ్క్తిః। ప్రజాపతేరనుమతిః। మిత్రస్య శ్రద్ధా। సవితుః ప్రసూ
తిః। సూర్యస్య మరీచిః। చన్ద్రమసో రోహిణీ। ఋషీణామరున్ధతీ।
పర్జన్యస్య విద్యుత్। చతస్రో దిశః। చతస్రోఽవాన్తరదిశాః। అహశ్చ
రాత్రిశ్చ। కృషిశ్చ వృష్టిశ్చ। త్విషిశ్చాపచితిశ్చ। ఆపశ్చౌషధయ
శ్చ। ఊర్క్చ సూనృతా చ దేవానాం పత్నయః ॥౧౪॥ అనుష్టుగ్దిక్షట్చ ॥౯॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణో
హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి। రాజా త్వా వరుణో నయతు దేవి దక్షిణేఽగ్న
యే హిరణ్యమ్। తేనామృతత్వమశ్యామ్। వయో దాత్రే। మయో మ
హ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే। క ఇదం కస్మా అదాత్। కామః కామాయ।
కామో దాతా ॥౧౫॥ కామః ప్రతిగ్రహీతా। కామగ్ం సముద్రమా
విశ। కామేన త్వా ప్రతిగృహ్ణామి। కామైతత్తే। ఏషా తే కామ దక్షిణా।
ఉత్తానస్త్వాఽఽఙ్గిరసః ప్రతిగృహ్ణాతు। సోమాయ వాసః। రుద్రాయ గా
మ్। వరుణాయాశ్వమ్। ప్రజాపతయే పురుషమ్ ॥౧౬॥ మనవే తల్పమ్।
త్వష్ట్రేఽజామ్। పూష్ణేఽవిమ్। నిరృత్యా అశ్వతరగర్దభౌ। హిమ
వతో హస్తినమ్। గన్ధర్వాప్సరాభ్యః స్రగలఙ్కరణే। విశ్వేభ్యో
దేవేభ్యో ధాన్యమ్। వాచేఽన్నమ్। బ్రహ్మణ ఓదనమ్। సముద్రాయా
పః ॥౧౭॥ ఉత్తానాయాఙ్గిరసాయానః। వైశ్వానరాయ రథమ్। వైశ్వా
నరః ప్రత్నథా నాకమారుహత్। దివః పృష్ఠం భన్దమానస్సుమన్మభిః।

సప్రాణ్వజ్జనయజ్ఞప్రవర్ధనమ్। స్తమానమాత్మా పరియాతి జాగృవిః। రాజా త్వా వరుణో నయతు దేవి దక్షిణే వైశ్వానరాయ రథమ్। తేనామృతత్వమశ్యామ్ । వయో దాత్రే। మయో మహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే॥౧౮॥

క ఇదం కస్మా అదాత్ । కామః కామాయ। కామో దాతా। కామః ప్రతిగ్రహీతా । కామగ్ం సముద్రమావిశ । కామేన త్వా ప్రతిగృహ్ణామి। కామైతత్తే । ఏషా తే కామ దక్షిణా। ఉత్తానస్త్వాఽఽఙ్గీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు॥౧౯॥ దాతా పురుషమాసః ప్రతిగ్రహీత్రే నవ చ॥౧౦॥

సువర్ణం ఘర్మం పరి వేద వేనమ్ । ఇన్ద్రస్యాత్మానం దశధా చరన్తమ్ । అన్తస్సముద్రే మనసా చరన్తమ్ । బ్రహ్మాన్వవిన్దద్దశహోతారమర్ణే । అన్తః ప్రవిష్టశ్శాస్తా జనానామ్ । ఏకస్సన్బహుధా విచారః । శతగ్ం శుక్రాణి యత్రైకం భవన్తి । సర్వే వేదా యత్రైకం భవన్తి । సర్వే హోతారో యత్రైకం భవన్తి । స మానసీన ఆత్మా జనానామ్॥ ౨౦॥ అన్తః ప్రవిష్టశ్శాస్తా జనానాగ్ం సర్వాత్మా । సర్వాః ప్రజా యత్రైకం భవన్తి। చతుర్హోతారో యత్ర సమ్పదం గచ్ఛన్తి దేవైః। స మానసీన ఆత్మా జనానామ్। బ్రహ్మేన్ద్రమగ్నిం జగతః ప్రతిష్ఠామ్ । దివ ఆత్మానగ్ం సవితారం బృహస్పతిమ్ । చతుర్హోతారం ప్రదిశోఽనుక్లృప్తమ్ । వాచో వీర్యం తపసాఽన్వవిన్దత్ । అన్తః ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ । త్వష్టారగ్ం రూపాణి వికుర్వన్తం విపశ్చిమ్॥ ౨౧॥ అమృతస్య ప్రాణం యజ్ఞమేతమ్ । చతుర్హోతౄణామాత్మానం కవయో నిచిక్యుః। అన్తః ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ । దేవానాం బన్ధు నిహితం గుహాసు । అమృతేన క్లృప్తం యజ్ఞమేతమ్। చతుర్హో

తృణా మాత్మానంక్షవయోనిచిక్యః । శతం నియుతః పరివేదవిశ్వా
విశ్వవారః। విశ్వమిదంవృణాతి । ఇన్ద్రస్యాత్మానిహితః పఞ్చ హోతా
అమృతం దేవానామాయుః ప్రజానామ్॥ ౨౨॥ ఇన్ద్రగ్ం రాజానగ్ం
సవితారమేతమ్। వాయోరాత్మానం క్షవయోనిచిక్యః । రశ్మిగ్ంరశ్మీ
నాం మధ్యేతపన్తమ్ । ఋతస్యపదేకవయోనిపాన్తి । య ఆణ్డకోశే భు
వనం బిభర్తి । అనిర్భిణ్ణస్సన్నథలోకాన్ విచష్టే। యస్యాణ్డకోశగ్ం
శుష్మమాహుః ప్రాణముల్బమ్ । తేనక్లృప్తోఽమృతేనాహమస్మి। సువ
ర్ణంకోశగ్ం రజసాపరీవృతమ్ । దేవానాంవసుధానీంవిరాజమ్॥ ౨౩॥
అమృతస్యపూర్ణాం తాముకలాం విచక్షతే । పాదగ్ం షడ్ఢోతుర్నకి
లావివిత్సే। యేనర్తవః పఞ్చధోతక్లృప్తాః। ఉతవాషడ్ధామనసోతక్లృప్తాః।
తగ్ంషడ్ఢోతారమృతుభిఃకల్పమానమ్। ఋతస్యపదేకవయోనిపాన్తి।
అన్తఃప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ । అన్తశ్చన్ద్రమసిమనసాచరన్తమ్।
సహైవసన్తం నవిజానన్తిదేవాః। ఇన్ద్రస్యాత్మానగ్ం శతధాచరన్తమ్॥
౨౪॥ ఇన్ద్రోరాజా జగతోయఈశే । సప్తహోతాసప్తధావిక్లృప్తః।
పరేణతన్తుం పరిషిచ్యమానమ్। అన్తరాదిత్యే మనసాచరన్తమ్। దేవా
నాగ్ంహృదయంబ్రహ్మాన్వవిన్దత్ । బ్రహ్మైతద్బ్రహ్మణఉజ్జభార। అర్క
గ్గ్శ్చోతన్తగ్ం సరిరస్యమధ్యే। ఆయస్మిన్థ్సప్తపేరవః। మేహన్తిబహు
లాగ్ శ్రియమ్। బహ్వశ్వామిన్ద్రగోమతీమ్॥ ౨౫॥ అచ్యుతాంబహు
లాగ్ శ్రియమ్। సహరిర్వసువిత్తమః । పేరురిన్ద్ర యాపిన్వతే। బహ్వ
శ్వామిన్ద్ర గోమతీమ్। అచ్యుతాం బహులాగ్ శ్రియమ్ । మహ్యమి
న్ద్రో నియచ్ఛతు । శతగ్ం శతా అస్యయుక్తాహారిణామ్ । అర్వాఙా

యాతు వసుభీరశ్మిరిన్ద్రః । ప్రమగ్ంహమానో బహులాగ్ం శ్రియమ్ ।
రశ్మిరిన్ద్రస్సవితా మే నియచ్ఛతు ॥ ౧౭ ॥ ఘృతం తేజో మధుమదిన్ద్రియమ్ ।
మయ్యయమగ్నిర్దధాతు । హరిః పతఙ్గః పటరీ సువర్ణః । దివిక్షయో
నభసా య ఏతి । స న ఇన్ద్రః కామవరం దదాతు । పఞ్చారం చక్రం
పరివర్తతే పృథు । హిరణ్యజ్యోతిస్సరిరస్య మధ్యే । అజస్రం జ్యోతిర్నభ
సా సర్పదేతి । స న ఇన్ద్రః కామవరం దదాతు । సప్త యుఞ్జన్తి రథమేక
చక్రమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఏకో అశ్వో వహతి సప్తనామా । త్రినాభి చక్రమజర
మనర్వమ్ । యేనేమా విశ్వా భువనాని తస్థుః । భద్రం పశ్యన్త ఉపసేదు
రగ్రే । తపో దీక్షామృషయస్సువర్విదః । తతః క్షత్రం బలమోజశ్చ జా
తమ్ । తదస్మై దేవా అభిసం నమన్తు । శ్వేతగ్ం రశ్మిం బోభుజ్యమాన
మ్ । అపాం నేతారం భువనస్య గోపామ్ । ఇన్ద్రం నిచిక్యుః పరమే వ్యో
మన్ ॥ ౧౯ ॥ రోహిణీః పిఙ్గలా ఏకరూపాః । క్షరన్తీః పిఙ్గలా ఏకరూ
పాః । శతగ్ం సహస్రాణి ప్రయుతాని నావ్యానామ్ । అయం యశ్శ్వై
త్రో రశ్మిః । పరి సర్వమిదం జగత్ । ప్రజాం పశూన్ధనాని । అస్మాకం దదా
తు । శ్వైత్రో రశ్మిః పరి సర్వం బభూవ । సువన్మహ్యం పశూన్ విశ్వ
రూపాన్ । పతఙ్గమక్తమసురస్య మాయయా ॥ ౨౦ ॥ హృదా పశ్యన్తి మ
నసా మనీషిణః । సముద్రే అన్తః కవయో విచక్షతే । మరీచీనాం పద
మిచ్ఛన్తి వేధసః । పతఙ్గో వాచం మనసా బిభర్తి । తాం గన్ధర్వోఽవ
దద్గర్భే అన్తః । తాం ద్యోతమానాగ్ం స్వర్యం మనీషామ్ । ఋతస్య పదే
కవయో నిపాన్తి । యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సన్తో
బహుధైకరూపాః । అగ్నిస్తాగ్ం అగ్రే ప్రముమోక్తు దేవః ॥ ౨౧ ॥ ప్రజా

పతిః ప్రజాయాసంవిదానః పీతగ్ం స్తుకేస్తుకే । యువమస్మాసునియచ్ఛతమ్ । ప్రప్రయజ్ఞపతింతిర । యేగ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః । తేషాగ్ం సప్తానామిహరన్తిరస్తు । రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ । యఆరణ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః ॥౩౦॥ వాయుస్తాగ్ం అగ్రే ప్రముమోక్తు దేవః । ప్రజాపతిః ప్రజయాసంవిదానః । ఇడాయైస్సృప్తం ఘృతవచ్చరాచరమ్ । దేవా అన్వవిన్దన్గుహాహితమ్ । యఆరణ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః । తేషాగ్ంసప్తానామిహరన్తిరస్తు । రాయస్పోషాయసుప్రజాస్త్వాయసువీర్యాయ ॥ ౩౧॥

ఆత్మాజరానాంవికుర్వన్తంవిపశ్చిం ప్రజానాంవసుధానీంవిరాజం చరన్తంగోమతీంమేనియచ్ఛ త్వేకచక్రంవ్యోమన్నాయయాదేవ ఏకరూపా అష్టౌచ ॥ ౧౧॥

సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । సభూమిం విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ । పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ । యద్భూతంయచ్చభవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నేనాతిరోహతి । ఏతావానస్యమహిమా । అతో జ్యాయాగ్శ్చపూరుషః ॥౩౨॥ పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని । త్రిపాదస్యామృతందివి । త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యేహాభవాత్పునః । తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్ । సాశనానశనేఅభి । తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధి పూరుషః । సజాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథోపురః ॥ ౩౩ ॥ యత్పురుషేణహవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసన్తో అస్యాసీదాజ్యమ్ ।

గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిః। సప్తాస్యాసన్పరిధయః। త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః।
దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః। అబధ్నన్పురుషం పశుమ్। తం యజ్ఞం బర్
హిషి ప్రౌక్షన్। పురుషం జాతమగ్రతః॥ ౩౪ ॥ తేన దేవా అయ
జన్త। సాధ్యా ఋషయశ్చ యే। తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః। సంభృ
తం పృషదాజ్యమ్। పశూగ్ంస్తాగ్శ్చక్రే వాయవ్యాన్। ఆరణ్యాన్గ్రా
మ్యాశ్చ యే। తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః। ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే। ఛ
న్దాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్। యజుస్తస్మాదజాయత॥ ౩౫ ॥ తస్మాదశ్వా
అజాయన్త। యే కే చోభయాదతః। గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్। తస్మా
జ్జాతా అజావయః। యత్పురుషం వ్యదధుః। కతిధా వ్యకల్పయన్।
ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ। కావూరూ పాదావుచ్యేతే। బ్రాహ్మణో
స్య ముఖమాసీత్। బాహూ రాజన్యః కృతః॥ ౩౬ ॥ ఊరూ తద
స్య యద్వైశ్యః। పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత। చన్ద్రమా మనసో
జాతః। చక్షోస్సూర్యో అజాయత। ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ। ప్రాణాద్వా
యురజాయత। నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షమ్। శీర్ష్ణో ద్యౌస్సమవర్తత। పద్భ్యాం
భూమిర్దిశః శ్రోత్రాత్। తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్॥ ౩౭ ॥
వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్। ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే।
సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః। నామాని కృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే।
ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార। శక్రః ప్రవిద్వాన్ప్రదిశశ్చతస్రః। తమే
వం విద్వానమృత ఇహ భవతి। నాన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే। యజ్ఞేన
యజ్ఞమయజన్త దేవాః। తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్। తే హ నా
కం మహిమానస్సచన్తే। యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తి దేవాః॥ ౩౮ ॥

పూరుషః పురోఽగ్రతో జాయత కృతోకల్పయన్నా ప్రద్యేచ ॥ ౧౨॥ జ్యాయానధిపూరుషః । అన్యత్రః పురుషః ॥

అద్భ్యస్సమ్భూతః పృథివ్యై రసాచ్చ । విశ్వకర్మణస్సమవర్తతాధి । తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే । వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి । నాన్యః పన్థా విద్యతేఽయనాయ । ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అన్తః । అజాయమానో బహుధా విజాయతే ॥ ౩౯ ॥ తస్య ధీరాః పరిజానన్తి యోనిమ్ । మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి వేధసః । యో దేవేభ్య ఆతపతి । యో దేవానాం పురోహితః । పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః । నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే । రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తః । దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ । యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్ । తస్య దేవా అసన్ వశే । హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ । అహోరాత్రే పార్శ్వే । నక్షత్రాణి రూపమ్ । అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ । ఇష్టం మనిషాణ । అముం మనిషాణ । సర్వం మనిషాణ ॥ ౪౦ ॥

జాయన్తే వశేసప్త చ ॥ ౧౩ ॥

భర్తాసన్భ్రియమాణో బిభర్తి । ఏకో దేవో బహుధా నివిష్టః । యదా భారం తన్ద్రయతే స భర్తుమ్ । నిధాయ భారం పునరస్తమేతి । తమేవ మృత్యుమమృతం తమాహుః । తం భర్తారం తము గోప్తారమాహుః । స భృతో భ్రియమాణో బిభర్తి । య ఏనం వేద సత్యేన భర్తుమ్ । సద్యో జాతముత జహాత్యేషః । ఉతో జరన్తం న జహాత్యేకమ్ ॥ ౪౧ ॥ ఉతో బహూనేకమహర్జహార । అతన్ద్రో దేవస్సదమేవ ప్రార్థః । య స్తదే

ద్రయత ఆబభూవ । స్వధాంచయాగ్ం సందధే బ్రహ్మణైవః। రమతేతస్మి
న్నుతజీర్ణేశయానే। నైనంజహాత్యహస్సు పూర్వ్యేషు । త్వామాపో
అనుసర్వాశ్చరన్తిజానతీః। వత్సంపయసాపురానాః। త్వమగ్నిగ్ంహవ్య
వాహగ్ం సమిన్ధే। త్వంభర్తా మాతరిశ్వా ప్రజానామ్ ॥ ౪౨ ॥
త్వంయజ్ఞస్త్వము వేవాసిసోమః। తవదేవాహవమాయన్తిసర్వే। త్వమే
కోసి బహూననుప్రవిష్టః। నమస్తే అస్తుసుహవోమ ఏధి। నమోవామ
స్తుశృణుతగ్ంహవంమే। ప్రాణాపానావజిరగ్ం సంచరన్తౌ। హ్వయా
మివాంబ్రహ్మణా తూర్తమేతమ్। యోమాంద్వేష్టితంజహీతంయువా
నా। ప్రాణాపానా సంవిదానౌజహీతమ్। అముష్యాసునామాసంగసా
థామ్ ॥ ౪౩॥ తంమేదేవా బ్రహ్మణా సంవిదానా । వధాయదత్తం
తమహగ్ంహనామి। అసజ్జజాన సతఆబభూవ। యంయం జజాన సఉ
గోపో అస్య। యదా భారంతన్ద్రయతే సభర్తుమ్। పరాస్య భారం
పునరస్తమేతి। తద్వైత్వం ప్రాణో అభవః। మహాన్భోగః ప్రజాపతేః।
భుజః కరిష్యమాణః। యద్దేవాన్ప్రాణయోనవ॥ ౪౪॥

ఏకంప్రజానాం గసాథాంనవ॥ ౧౪॥

హరిగ్ంహరన్తమనుయన్తి దేవాః। విశ్వస్యేశానం వృషభంమ
తీనామ్। బ్రహ్మసరూపమను మేదమాగాత్। అయనంమా వివధీర్వి
క్రమస్వ। మాఛిదోమృత్యోమావధీః। మామేబలంవివృహోమా
ప్రమోషీః। ప్రజాంమామేరీరిష ఆయురుగ్ర। నృచక్షసం త్వాహవిషా
విధేమ। సద్యశ్చకమానాయ। ప్రవేపానాయ మృత్యవే॥ ౪౫॥
ప్రాస్మా ఆశా అశృణ్వన్। కామేనాజనయన్పునః। కామేనమేకామఆగా

ఆగాత్। హృదయాద్ధృదయంమృత్యోః। యద్దివాపాపమనః ప్రియమ్।
తద్వైతూపపమాపుఖి। పరంమృత్యో అనుపరేహి పన్థామ్। యస్తే స్వ ఇతర
రో దేవయానాత్। చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి। మానః ప్రజాగం
రీరిషో మోత వీరాన్। ప్రపూర్వ్యంమనసావన్దమానః। నాధమానో వృ
షభంచర్షణీనామ్। యః ప్రజానామేకరాణ్మానుషీణామ్। మృత్యుం
యజే ప్రథమజామృతస్య॥ ౪౬॥ ౪౭॥

మృత్యవేవీరాగ్శ్చత్వారిచ। ౧౫॥

తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసిసూర్య। విశ్వమాభాసి
రోచనమ్। ఉపయామగృహీతోసి సూర్యాయత్వా భ్రాజస్వత ఏషతే
యోనిస్సూర్యాయత్వా భ్రాజస్వతే। ౪౭॥౪౮॥౧౬॥

ఆప్యాయస్వ మదిన్తమసోమవిశ్వాభిరూతిభిః। భవానస్సప్రథ
స్తమః॥ ౪౮॥ ౪౮॥ ౧౭।

ఈయుష్టేయే పూర్వతరామ పశ్యన్వ్యుచ్ఛన్తీముషసం మర్త్యా
సః। అస్మాభిరూనుప్రతిచక్ష్యా ఉభూదో తేయన్తియే అపరీషుపశ్యాన్॥
౪౯। ౫౦। ౧౮॥

జ్యోతిష్మతీం త్వాసాదయామి జ్యోతిష్కృతంత్వాసాదయామి
జ్యోతిర్విదంత్వాసాదయామి భాస్వతీంత్వాసాదయామి జ్వలన్తీంత్వా
సాదయామి మల్మలాభవన్తీంత్వాసాదయామి దీప్యమానాంత్వాసాద
యామి రోచమానాంత్వాసాదయామ్యజస్రాంత్వా సాదయామిబృహ
జ్జ్యోతిషంత్వా సాదయామి బోధయన్తీంత్వా సాదయామి జాగ్రతీం
త్వా సాదయామి॥ ౫౧॥ ౧౯।

ప్రయాసాయస్వాహా ఆయాసాయస్వాహా వియాసాయ స్వాహా సంయాసాయస్వాహోద్యాసాయస్వాహాఽవయాసాయ స్వాహా శుచే స్వాహా శోకాయస్వాహా తప్యత్వైస్వాహా తపతేస్వాహా బ్రహ్మహత్యాయైస్వాహా సర్వస్మైస్వాహా ॥ ౫౨ ॥ ౨౦ ॥

చిత్తగ్ం సన్తానేన భవం యక్నా రుద్రం తనిమ్నా పశుపతిగ్ం స్థూలహృదయేనాగ్నిగ్ం హృదయేన రుద్రం లోహితేన శర్వం మతస్నాభ్యాం మహాదేవమన్తః పార్శ్వేనౌషిష్ఠహనగ్ం శిఙ్గీనికోశ్యాభ్యామ్ ॥ ౫౨ ॥ ౫౩ ॥ ౨౧ ॥

చిత్తిఃపృథివ్యగ్ని స్సూర్యంతే చక్షుర్వాతః మహావిర్హోతా ఘోతా బ్రహ్మణపక్షహోతా అగ్నిర్యజుర్భిస్సేన్ద్రిస్య దేవస్య సువర్ణం ఘర్మగ్ం స్రవ స్రశీర్షా ఉక్థ్యభృతా హరింత్ర రశ్మిరాప్యాయ స్వాయుష్టేదే జ్యోతిష్మతీం ప్రయాసాయ చిత్తమేకవిగ్ంశతిః ॥ ౨౨ ॥

చిత్తిరగ్నిర్యజుర్భిరన్తఃప్రవిష్టః ప్రజాపతిర్భర్తాన్ప్రి ప్రయాసాయద్విపఞ్చాశత్ ॥ ౫౨ ॥ హరిః ఓమ్.

తచ్ఛంయోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం యజ్ఞపతయే । దైవీస్వస్తిరస్తునః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్ । శంనోఅస్తు ద్విపదే । శం చతుష్పదే ॥ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥ చిత్తిప్రశ్నం సమాప్తము చ॥ అ॥

నారాయణ ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్ ॥ సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై । ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥

అమ్భస్యపారే భువనస్యమధ్యే నాకస్య పృష్ఠే మహతో మహీయాన్ । శుక్రేణ జ్యోతీగ్ంషి సమనుప్రవిష్టః ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అన్తః । యస్మిన్నిదగ్ం సంచవిచైతి సర్వం యస్మిన్దేవా అధివిశ్వేనిషేదుః । తదేవభూతం తదుభవ్యమా ఇదం తదక్షరే పరమే వ్యోమన్ । యేనా వృతం ఖంచదివం మహీంచ యేనాదిత్యస్తపతి తేజసా భ్రాజసాచ । యమన్తస్సముద్రే కవయో వయన్తి యదక్షరే పరమే ప్రజాః । యతః ప్రసూతా జగతః ప్రసూతీ తోయేన జీవాన్వ్యచసర్జ భూమ్యామ్ । యదోషధీభిః పురుషాన్పశూగ్ంశ్చ వివేశ భూతాని చరాచరాణి । అతః పరం నాన్యదణీయసగ్ంహి పరాత్పరం యన్మహతో మహాన్తమ్ । యదేకమవ్యక్తమనన్తరూపం విశ్వం పురాణం తమసః పరస్తాత్ ॥ ౧ ॥ తదేవర్తం తదుసత్యమాహు స్తదేవ బ్రహ్మపరమం కవీనామ్ । ఇష్టాపూర్తం బహుధాజాతం జాయమానం విశ్వంబిభర్తి భువనస్యనాభిః । తదేవాగ్ని స్తద్వాయు స్తత్సూర్య స్తదుచన్ద్రమాః ॥ తదేవ శుక్రమమృతం తద్బ్రహ్మ తదాపస్సప్రజాపతిః । సర్వేనిమేషాజజ్ఞిరే విద్యుతః పురుషాదధి । కలాముహూర్తాః కాష్ఠాశ్చాహోరాత్రాశ్చసర్వశః । అర్ధమాసా మాసా ఋతవస్సం వత్సరశ్చ

కల్పన్తామ్। స ఆపః ప్రదుఘే ఉభే ఇమే అన్తరిక్షమథో సువః । నైనమూర్ధ్వం న తిర్యఞ్చం న మధ్యే పరిజగ్రభత్ । న తస్యేశే కశ్చన తస్య నామ మహద్యశః ॥ 2 ॥ న సందృశే తిష్ఠతి రూపమస్య న చక్షుషా పశ్యతి కశ్చనైనమ్। హృదా మనీషా మనసాఽభిక్లృప్తో య ఏనం విదురమృతాస్తే భవన్తి అద్భ్యస్సమ్భూతో హిరణ్యగర్భ ఇత్యష్టౌ । ఏష హి దేవః ప్రదిశోఽనుసర్వాః పూర్వో హి జాతస్స ఉ గర్భే అన్తః । స విజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః । విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోహస్త ఉత విశ్వతస్పాత్ । సం బాహుభ్యాం నమతి సం పతత్రైర్ద్యావాపృథివీ జనయన్దేవ ఏకః । వేనస్తత్పశ్యన్విశ్వా భువనాని విద్వాన్ యత్ర విశ్వం భవత్యేకనీళమ్ । యస్మిన్నిదగ్ం సం చ వి చైకగ్ం స ఓతః ప్రోతశ్చ విభుః ప్రజాసు । ప్ర తద్వోచే అమృతం ను విద్వాన్గన్ధర్వో నామ నిహితం గుహాసు ॥ 3 ॥ త్రీణి పదా నిహితా గుహాసు యస్తద్వేద సవితుః పితాఽసత్ । స నో బన్ధుర్జనితా స విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా । యత్ర దేవా అమృతమానశానాస్తృతీయే ధామాన్యభ్యైరయన్త । పరి ద్యావాపృథివీ యన్తి సద్యః పరి లోకాన్పరి దిశః పరి సువః । ఋతస్య తన్తుం వితతం విచృత్య తదపశ్యత్తదభవత్ప్రజాసు । పరీత్య లోకాన్పరీత్య భూతాని పరీత్య సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ । ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్యాత్మనాఽఽత్మానమభిసంబభూవ । సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియమిన్ద్రస్య కామ్యమ్ । సనిం మేధామయాసిషమ్ । ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నన్నిరృతిం మమ ।

౪॥ పశూగ్ంశ్చ మహ్యమావహ జీవనంచ దిశో దిశ । మానో హిగ్ంసీజ్జాత
వేదో గామశ్వం పురుషం జగత్ । అబిభ్రదగ్న ఆగహి శ్రియా మా
పరిపాతయ ॥ పురుషస్య విద్మ సహస్రాక్షస్య మహాదేవస్య ధీమహి ।
తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ
ధీమహి । తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయ విద్మహే వక్ర
తుణ్డాయ ధీమహి । తన్నో దన్తిః ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయ
విద్మహే చక్రతుణ్డాయ ధీమహి ॥ ౫ ॥ తన్నో నన్దిః ప్రచోదయాత్ ।
తత్పురుషాయ విద్మహే మహాసేనాయ ధీమహి । తన్నష్షణ్ముఖః ప్ర
చోదయాత్ । తత్పురుషాయ విద్మహే సువర్ణపక్షాయ ధీమహి । త
న్నో గరుడః ప్రచోదయాత్ । వేదాత్మనాయ విద్మహే హిరణ్యగర్భా
య ధీమహి । తన్నో బ్రహ్మ ప్రచోదయాత్ । నారాయణాయ విద్మ
హే వాసుదేవాయ ధీమహి । తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ । వజ్రన
ఖాయ విద్మహే తీక్ష్ణదగ్ంష్ట్రాయ ధీమహి ॥ ౬ ॥ తన్నో నారసిగ్ంహః ప్ర
చోదయాత్ । భాస్కరాయ విద్మహే మహద్ద్యుతికరాయ ధీమహి ।
తన్నో ఆదిత్యః ప్రచోదయాత్ । వైశ్వానరాయ విద్మహే లాలీలా
య ధీమహి । తన్నో అగ్నిః ప్రచోదయాత్ । కాత్యాయనాయ వి
ద్మహే కన్యకుమారి ధీమహి । తన్నో దుర్గిః ప్రచోదయాత్ । సహ
స్రపరమా దేవీ శతమూలా శతాఙ్కురా । సర్వగ్ంహరతు మే పాపం దూ
ర్వా దుస్స్వప్ననాశినీ । కాణ్డాత్ కాణ్డాత్ ప్రరోహన్తీ పరుషః పరుషః పరి ॥ ౭ ॥
ఏవా నో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేన చ । యాశ్శతేన ప్రతనోషి సహ

స్రేణ విరోహసి। తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయమ్। అశ్వ
క్రాన్తే రథక్రాన్తే విష్ణుక్రాన్తే వసున్ధరా। శిరసా ధారయిష్యామి
రక్షస్వ మాం పదే పదే। భూమిర్ధేనుర్ధరణీ లోకధారిణీ। ఉద్ధృతాఽ
సి వరాహేణ కృష్ణేన శతబాహునా। మృత్తికే హన మే పాపం యన్మ
యా దుష్కృతం కృతమ్। మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాఽసి కాశ్యపేనాభి
మన్త్రితా। మృత్తికే దేహి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్॥ ౫॥
మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే నిర్ణుద మృత్తికే। తయా హతేన పా
పేన గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్। యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో
అభయం కృధి। మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే విద్విషో విమృధో జహి॥
స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ। వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నస్స్వ
స్తిదా అభయంకరః। స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా
విశ్వవేదాః। స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిస్స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు॥
ఆపాన్తమన్యుస్తృపలప్రభర్మా ధునిశ్శిమీవాఞ్ఛరుమాగ్ం ఋ
జీషీ। సోమో విశ్వాన్యతసా వనాని నార్వాగిన్ద్రం ప్రతిమానాని దేభుః॥
౬॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమతస్సురుచో వేన ఆవః।
సబుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠాస్సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివః।
స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ। యచ్ఛా నశ్శర్మ సప్ర
థాః। గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్।
ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్।
శ్రీర్మే భజతు। అలక్ష్మీర్మే నశ్యతు। విష్ణుముఖా వై దేవాశ్ఛన్దోభిః

మాఽఽర్ల్లోకాననపజయ్యమభ్యజయార్త్ని । ప్రసహాఽగం ఇన్ద్రో వజ్రబాహుః
షోడశీ శర్మ యచ్ఛతు ॥ ౧౦ ॥ స్వస్తి నో మఘవా కరోతు హన్తు పాప్మా
నం యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । సోమానగ్ం స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణస్ప
తే । కక్షీవన్తం య ఔశిజమ్ । శరీరం యజ్ఞశమలం కుసీదం తస్మిన్త్సీద
తు యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం యేన పూతస్త
రతి దుష్కృతాని । తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా అతిపాప్మానమరా
తిం తరేమ । సజోషా ఇన్ద్ర సగణో మరుద్భిః సోమం పిబ వృత్రహఞ్ఛూ
ర విద్వాన్ । జహి శత్రూగ్ం రప మృధో నుదస్వాఽథాభయం కృణుహి
విశ్వతో నః । సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్తు దుర్మిత్రాస్తస్మై భూ
యాసుర్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః । ఆపో హి ష్ఠా మయో
భువస్తా న ఊర్జే దధాతన ॥ ౧౧ ॥ మహే రణాయ చక్షసే । యో వశ్శి
వతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరంగ
మామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ నః । హిరణ్య
శృఙ్గం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః । యన్మయా భుక్తమ
సాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః । యన్మే మనసా వాచా కర్మణా
వా దుష్కృతం కృతమ్ । తన్న ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతిస్సవితా చ
పునన్తు పునః పునః । నమోఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ ఇన్ద్రాయ నమో
వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమోఽద్భ్యః ॥ ౧౨ ॥ యదపాం క్రూరం
యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్ । అత్యాశనాదతీపానాద్య
చ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్ । తన్నో వరుణో రాజా పాణినా హ్యవమర్
శతు । సోఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః । నాకస్య ప్ర

త్వమారుహ్యాగచ్ఛే ద్బ్రహ్మసలోకతామ్ । యశ్చాప్సువరుణస్సపునా త్వఘమర్షణః। ఇమంమే గఙ్గేయమునే సరస్వతిశుతుద్రిస్తోమగ్ంస చతాపరుష్ణియా । అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్జీకీయే శృణుహ్యాసుషోమయా । ఋతంచ సత్యంచాభీద్ధా త్తపసోఽధ్యజాయ త। తతో రాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః॥ ౧౩ ॥ సముద్రా దర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వ స్యమిషతో వశీ। సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్ప యత్, దివంచపృథివీంచాన్తరిక్షమథోసువః। యత్పృథివ్యాగ్ంరజ స్స్వమాన్తరిక్షే విరోదసీ। ఇమాగ్ంస్తదాపోవరుణః పునాత్వఘమర్ షణః। పునన్తు వసవః పునాతువరుణః పునాత్వఘ మర్షణః । ఏష భూతస్యమధ్యేభువనస్యగోప్తా। ఏషపుణ్యకృతాంలోకానేష మృత్యో ర్హిరణ్మయమ్ । ద్యావాపృథివ్యోర్ హిరణ్మయగ్ంసగ్ంశ్రితగ్ం సువః ॥ ౧౪ ॥ సనస్సువస్సగ్ం శిశాధి । ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతిరహ మస్మి । జ్యోతిర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి , యోఽహమస్మిబ్రహ్మాహ మస్మి। అహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమేవాహంమాంజుహోమి స్వాహా। అకార్యకార్యవకీర్ణీ స్తేనో భ్రూణహాగురుతల్పగః। వరుణోఽ పామఘమర్షణ స్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే, రజోభూమి స్త్వమా గ్ంరోదయస్వప్రవద న్తిధీరాః । ఆక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే విధర్మంజ నయన్ప్రజాభువనస్యరాజా । వృషాపవిత్రే అధిసానో అవ్యేబృహ

ధ్నే మోవావృధే సుత్రాన ఇన్ద్రః ॥ ౧౪ ॥

కరస్త్రాక్షైశోఙహాన్తు మహామక్రతుణ్డాయధీమహి తీక్ష్ణదగ్ంష్ట్రాయ ధీమహి పరి ప్రతిష్ఠితం దేభుర్యచ్ఛతు దధాతనాదోభ్యఅణాః వస్సుర్వోరాజైకంచ ॥౧॥

మహోరదశ్చరుద్రశ్చ నిశ్చవనద్దిష్టణ్ముఖ స్వచ । గరుడో బ్రహ్మవిష్ణుశ్చ నారసిగ్ంహ స్తథైవచ । ఆదిత్యోఽగ్నిశ్చ దుర్గాశ్చ క్షేత్రపాలశ్చ ద్వాదశాత్మసి । షణ్ముఖవచమసుకానావభాపైకాత్యాయనాయ ॥౧॥

జాతవేదసే సునవామ సోమమరాతీయతో నిదహాతి వేదః । స నః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా నావేవ సిన్ధుం దురితాఽత్యగ్నిః । తామగ్నివర్ణాం తపసా జ్వలన్తీం వైరోచనీం కర్మఫలేషు జుష్టామ్ । దుర్గాం దేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యే సుతరసి తరసే నమః । అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్థ్స్వస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా । పూశ్చ పృథ్వీ బహులా న ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శంయోః । విశ్వాని నో దుర్గహా జాతవేదస్సిన్ధుం న నావా దురితాఽతిపర్షి । అగ్నే అత్రివన్మనసా గృణానోఽస్మాకం బోధ్యవితా తనూనామ్ । పృతనాజితగ్ం సహమానముగ్రమగ్నిగ్ం హువేమ పరమాథ్సధస్థాత్ । స నః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా క్షామద్దేవో అతి దురితాఽత్యగ్నిః । ప్రత్నోషి కమీడ్యో అధ్వరేషు సనాచ్చ హోతా నవ్యశ్చ సత్సి । స్వాం చాఽగ్నే తనువం పిప్రయస్వాస్మభ్యం చ సౌభగమాయజస్వ । గోభిర్జుష్టమయుజో నిషిక్తం తవేన్ద్ర విష్ణోరనుసంచరేమ । నాకస్య పృష్ఠమభి సంవసానో వైష్ణవీం లోక ఇహ మాదయన్తామ్ ॥ ౧౬ ॥ ౨ ॥

భూరన్నమగ్నయే పృథివ్యై స్వాహాభువోఽన్నం వాయవేఽన్తరిక్షాయ స్వాహా సువరన్న మాదిత్యాయ దివే స్వాహాభూర్భువస్సువరన్నం చన్ద్రమసే దిగ్భ్యస్స్వాహా నమో దేవేభ్యస్స్వధా పితృభ్యో భూర్భువస్సువరన్న మోమ్॥ ౧౭ ॥ ౩ ॥

భూరగ్నయే పృథివ్యై స్వాహా భువో వాయవ ఽన్తరిక్షాయ స్వాహా సువరాదిత్యాయ దివే స్వాహా భూర్భువస్సువశ్చన్ద్రమసే దిగ్భ్యస్స్వాహా నమో దేవేభ్యస్స్వధా పితృభ్యో భూర్భువస్సువరగ్న ఓమ్॥ ౧౮ ॥ ౪॥

భూరగ్నయేచ పృథివ్యైచ మహతేచ స్వాహా భువో వాయవేచాన్తరిక్షాయచమహతేచస్వాహా సువరాదిత్యాయచదివేచమహతేచ స్వాహాభూర్భువస్సువశ్చన్ద్రమసేచ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చమహతేచ స్వాహా నమో దేవేభ్యస్స్వధాపితృభ్యో భూర్భువస్సువమహరోమ్॥ ౧౯ ॥ ౫॥

పాహినో అగ్నఏనసేస్వాహా । పాహినోవిశ్వవేదసేస్వాహా।
యజ్ఞంపాహివిభావసోస్వాహా। సర్వంపాహిశతక్రతోస్వాహా॥ ౨౦॥౬॥

పాహినోఽగ్నఏకయా। పాహ్యుతద్వితీయయా । పాహ్యూర్జం తృతీయయా। పాహిగీర్భిశ్చతసృభిర్వసోస్వాహా॥ ౨౧॥ ౭॥

యశ్ఛన్దసామృషభోవిశ్వరూపశ్ఛన్దోభ్యశ్ఛన్దాగ్ స్యావివేశ। సచాగ్ంశిక్యః పురోవాచోపనిషదిన్ద్రోజ్యేష్ఠ ఇన్ద్రియాయర్షిభ్యో నమో దేవేభ్యస్స్వధా పితృభ్యో భూర్భువస్సువశ్ఛన్ద ఓమ్॥ ౨౨॥౮॥

నమో బ్రహ్మణే ధారణం మే అస్త్వనిరాకరణం ధారయితా భూ
యాసం కర్ణయోశ్శ్రుతం మాచ్యోఢ్వం మమాముష్య ఓమ్ ॥ ౨౩ ॥ ౯ ॥

ఋతం తపస్సత్యం తపశ్శ్రుతం తపశ్శాన్తం తపో దమస్తపశ్శ
మస్తపో దానం తపో యజ్ఞం తపో భూర్భువస్సువర్బ్రహ్మై తదుపాస్యై
తత్తపః ॥ ౨౪ ॥ ౧౦ ॥

యథా వృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరాద్గన్ధో వాత్యేవం పుణ్యస్య
కర్మణో దూరాద్గన్ధో వాతి యథాఽసిధారాం కర్తేఽవహితామవ
క్రామే యద్యువే యువే హవా విహ్వయిష్యామి కర్తం పతిష్యామీ
త్యేవమమృతాదాత్మానం జుగుప్సేత్ ॥ ౨౫ ॥ ౧౧ ॥

అణోరణీయాన్మహతో మహీయానాత్మా గుహాయాం నిహి
తోఽస్య జన్తోః । తమక్రతుం పశ్యతి వీతశోకో ధాతుః ప్రసాదాన్మహి
మానమీశమ్ । సప్త ప్రాణాః ప్రభవన్తి తస్మాత్సప్తార్చిషస్సమిధస్స
ప్త జిహ్వాః । సప్త ఇమే లోకా యేషు చరన్తి ప్రాణా గుహాశయాన్ని
హితాస్సప్త సప్త । అతస్సముద్రా గిరయశ్చ సర్వేఽస్మాత్స్యన్దన్తే సిన్ధవ
స్సర్వరూపాః । అతశ్చ విశ్వా ఓషధయో రసాచ్చ యేనైష భూతస్తిష్ఠత్య
న్తరాత్మా । బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషో
మృగాణామ్ । శ్యేనో గృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్ర
మత్యేతి రేభన్ । అజామేకాం లోహితశుక్లకృష్ణాం బహ్వీం ప్రజాం
జనయన్తీగ్ం సరూపామ్ । అజో హ్యేకో జుషమాణోఽనుశేతే జహా
త్యేనాం భుక్తభోగామజోఽన్యః ॥ ౨౬ ॥ హగ్ంసశ్శుచిషద్వసురన్త
రిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్ । నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమ

సద్భాగోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ । ఘృతం మిమిక్షే ఘృతమస్య యోనిర్ఘృతే శ్రితో ఘృతమువస్య ధామ । అనుష్వధమావహ మాదయస్వ స్వాహాకృతం వృషభ వక్షి హవ్యమ్ । సముద్రాదూర్మిర్మధుమాగ్ం ఉదారదుపాగ్ంశునా సమమృతత్వమానట్ । ఘృతస్య నామ గుహ్యం యదస్తి జిహ్వా దేవానామమృతస్య నాభిః । వయం నామ ప్రబ్రవామా ఘృతేనాస్మిన్ యజ్ఞే ధారయామా నమోభిః । ఉప బ్రహ్మా శృణవచ్ఛస్యమానం చతుశ్శృంగోఽవమీద్గౌర ఏతత్ । చత్వారి శృంగా త్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య । త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ ॥ ౨౭ ॥ త్రిధా హితం పణిభిర్గుహ్యమానం గవి దేవాసో ఘృతమన్వవిన్దన్ । ఇన్ద్ర ఏకగ్ం సూర్య ఏకం జజాన వేనాదేకగ్ం స్వధయా నిష్టతక్షుః । యో దేవానాం ప్రథమం పురస్తాద్విశ్వాధియో రుద్రో మహర్షిః । హిరణ్యగర్భం పశ్యత జాయమానగ్ం స నో దేవశ్శుభయా స్మృత్యా సంయునక్తు । యస్మాత్పరం నాపరమస్తి కించిద్యస్మాన్నాణీయో న జ్యాయోఽస్తి కశ్చిత్ । వృక్ష ఇవ స్తబ్ధో దివి తిష్ఠత్యేకస్తేనేదం పూర్ణం పురుషేణ సర్వమ్ । న కర్మణా న ప్రజయా ధనేన త్యాగేనైకే అమృతత్వమానశుః । పరేణ నాకం నిహితం గుహాయాం విభ్రాజదేతద్యతయో విశన్తి । వేదాన్తవిజ్ఞానసునిశ్చితార్థాస్సంన్యాసయోగాద్యతయశ్శుద్ధసత్త్వాః । తే బ్రహ్మలోకే తు పరాన్తకాలే పరామృతాత్పరిముచ్యన్తి సర్వే । దహ్రం విపాపం పరవేశ్మభూతం యత్పుణ్డరీకం పురమధ్యసగ్ంస్థమ్ । తత్రాపి దహ్రం గగనం విశోకస్తస్మిన్ యదన్తస్తదుపాసితవ్యమ్ । యో వేదాదౌ స్వరః ప్రోక్తో వేదా-

న్తే చ ప్రతిష్ఠితః । తస్య ప్రకృతిలీనస్య యః పరస్స మహేశ్వరః ॥ ౨౮ ॥
అజ్యో౽న్య ఆవివేశ సర్వే చత్వారి చ ॥ ౧౨ ॥

మంత్ర పుష్పమ్.

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశంభువమ్। విశ్వం నారాయణం దేవమక్షరం పరమం పదమ్ । విశ్వతః పరమాన్నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిమ్। విశ్వమేవేదం పురుషస్తద్విశ్వముపజీవతి। పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివమచ్యుతమ్ నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్ । నారాయణపరో జ్యోతిరాత్మా నారాయణః పరః । నారాయణపరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః। నారాయణపరో ధ్యాతా ధ్యానం నారాయణః పరః , యచ్చ కించిజ్జగత్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతే౽పి వా॥ ౨౯॥ అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్స్థితః । అనన్తమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రే౽న్తం విశ్వశంభువమ్। పద్మకోశప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యధోముఖమ్। అధో నిష్ట్యా వితస్త్యాన్తే నాభ్యాముపరి తిష్ఠతి । జ్వాలమాలాకులం భాతి విశ్వస్యాయతనం మహత్ । సన్తతగ్ం శిలాభిస్తు లమ్బత్యాకోశసంనిభమ్। తస్యాన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ , తస్య మధ్యే మహానగ్నిర్విశ్వార్చిర్విశ్వతోముఖః । సో౽గ్రభుగ్విభజన్తిష్ఠన్నాహారమజరః కవిః । తిర్యగూర్ధ్వమధశ్శాయీ రశ్మయస్తస్య సన్తతా। సన్తాపయతి స్వం దేహమాపాదతలమస్తకః। తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖా అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః। నీలతోయదమధ్యస్థా *ద్విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా । నీవారశూకవత్తన్వీ పీతా భాస్వత్యణూపమా । తస్యాశ్శిఖా

యామధ్యేపరమాత్మావ్యవస్థితః। సబ్రహ్మ సశివ స్సహరి స్సేన్ద్రస్సోఽ
క్షరః పరమస్స్వరాట్ ॥ ౩౦ ॥ అపివా సత్త్వత్తావట్ఛ ॥ ౧౩ ॥

ఆదిత్యోవా ఏష ఏతన్మణ్డలం తపతి తత్ర తా ఋచ స్తదృచా మణ్డ
లగ్ంస ఋచాం లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిర్దీప్యతే తాని
సామాని స సామ్నాం లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిషి పురు
ష స్తాని యజూగ్ంషి స యజుషా మణ్డలగ్ం స యజుషాం లోక స్సైషా త్ర
య్యేవ విద్యా తపతి య ఏషోఽన్తరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషః ॥౩౧॥౧౪॥

ఆదిత్యో వై తేజ ఓజో బలం యశ్చక్షు శ్శ్రోత్రమాత్మా మనో
మన్యుర్మను ర్మృత్యు స్సత్యో మిత్రో వాయు రాకాశః ప్రాణో లోక
పాలః కః కిం కం తత్ సత్యమన్నమమృతో జీవో విశ్వః కతమ స్స్వయం
బ్రహ్మైతదమృత ఏష పురుష ఏష భూతానామధిపతి ర్బ్రహ్మణ స్సా
యుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోత్యే తాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయు
జ్యగ్ం సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతామాప్నోతి య ఏవం వేదేత్యు
పనిషత్ ॥ ౩౨ ॥ ౧౫ ॥ * ద్విద్యుల్లేఖే (విద్యుల్లేఖే)

నిధనపతయే నమః । నిధనపతాన్తికాయ నమః । ఊర్ధ్వాయ
నమః । ఊర్ధ్వలిఙ్గాయ నమః । హిరణ్యాయ నమః । హిరణ్యలిఙ్గాయ
నమః । సువర్ణాయ నమః । సువర్ణలిఙ్గాయ నమః । దివ్యాయ నమః ।
దివ్యలిఙ్గాయ నమః । భవాయ నమః ॥ ౩౩ ॥ భవలింగాయ నమః ।
శర్వాయ నమః । సర్వలింగాయ నమః । శివాయ నమః । శివలింగాయ నమః ।
జ్వలాయ నమః । జ్వలలింగాయ నమః । ఆత్మాయ నమః । ఆత్మలింగాయ
నమః । పరమాయ నమః । పరమలింగాయ నమః । ఏతథ్సోమస్య సూ

ర్యస్య సర్వలిఙ్గగ్ స్థాపయతిత్రి పాణిమన్త్రం పవిత్రమ్ ॥ ౩౪ ॥ ౧౬ ॥

సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై నమోనమః ।
భవేభవేనాతిభవే భవస్వమామ్ । భవోద్భవాయనమః ॥ ౩౫ ॥ ౧౭ ॥

వామదేవాయ నమోజ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయ నమోరు
ద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ
నమోబలాయ నమోబలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూత దమనాయ
నమోమనోన్మనాయనమః ॥ ౩౬ ॥ ౧౮ ॥

అఘోరేభ్యోఽథఘోరేభ్యోఘోరఘోరతరేభ్యః । సర్వేభ్య
స్సర్వశర్వేభ్యోనమస్తే అస్తురుద్రరూపేభ్యః ॥ ౩౭ ॥ ౧౯ ॥

తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదేవాయధీమహి । తన్నోరుద్రః
ప్రచోదయాత్ ॥ ౩౮ ॥ ౨౦ ॥

ఈశానస్సర్వవిద్యానా మీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాఽధిప
తిర్బ్రహ్మణోఽధిపతిర్బ్రహ్మాశివోమే అస్తుసదాశివోమ్ ॥ ౩౯ ॥ ౨౧ ॥

నమో హిరణ్యబాహవే హిరణ్యవర్ణాయ హిరణ్యరూపాయ
హిరణ్యపతయే ఽమ్బికాపతయ ఉమాపతయే పశుపతయే నమో
నమః ॥ ౪౦ ॥ ౨౨ ॥

ఋతగ్ం సత్యం పరంబ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపిఙ్గలమ్ । ఊర్ధ్వరే
తంవిరూపాక్షం విశ్వరూపాయవై నమోనమః ॥ ౪౧ ॥ ౨౩ ॥

సర్వోవైరుద్రస్తస్మైరుద్రాయనమోఅస్తు। పురుషోవైరుద్రస్స
న్మహోనమోనమః । విశ్వం భూతం భువనం చిత్రం బహుధాజా
తంజాయమానంచయత్ । సర్వోహ్యేష రుద్ర స్తస్మై రుద్రాయ

నమో అస్తు॥ ౪౨॥ ౨౪॥

కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే । వోచేమ శన్తమగ్ం హృదే । సర్వో హ్యేష రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥ ౪౩। ౨౫॥

యస్య వైకఙ్కత్యగ్నిహోత్రహవణీ భవతి ప్రత్యేవాస్యాహుతయస్తిష్ఠన్త్యథో ప్రతిష్ఠిత్యై। ౪౪॥ ౨౬॥

కృణుష్వ పాజ ఇతి పఞ్చ॥ ౪౫। ౨౭॥

అదితిర్దేవా గన్ధర్వా మనుష్యాః పితరోఽసురాస్తేషాగ్ం సర్వభూతానాం మాతా మేదినీ మహతా మహీ సావిత్రీ గాయత్రీ జగత్యుర్వీ పృథ్వీ బహులా విశ్వా భూతా కతమా కాయా సా సత్యేత్యమృతేతి వసిష్ఠః ॥౪౬॥ ౨౮॥

ఆపో వా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ ఆపోఽన్నమాపోఽమృతమాపస్సమ్రాడాపో విరాడాపస్స్వరాడాపశ్ఛన్దాగ్ంస్యాపో జ్యోతీగ్ంష్యాపో యజూగ్ంష్యాపస్సత్యమాపస్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువస్సువరాప ఓమ్॥ ౪౭। ౨౯॥

ఆపః పునన్తు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతు మామ్। పునన్తు బ్రహ్మణస్పతిర్బ్రహ్మపూతా పునాతు మామ్। యదుచ్ఛిష్టమభోజ్యం యద్వా దుశ్చరితం మమ । సర్వం పునన్తు మామాపోఽసతాం చ ప్రతిగ్రహగ్ం స్వాహా॥ ౪౮॥ 3౦॥

అగ్నిశ్చ మా మన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యో రక్షన్తామ్ । యదహ్నా పాపమకార్షమ్। మనసా వాచా హ

స్తాభ్యామ్ । పద్భ్యాముదరేణ * శిశ్నా । అహస్తదవలుమ్పతు । యత్కిఞ్చ దురితంమయి। ఇదమహం మామమృతయోనౌ । సత్యేజ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా॥ ౪౯॥ ౩౦॥

సూర్యశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యో రక్షన్తామ్ । యద్రాత్రియా పాపమకార్షమ్ । మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ । పద్భ్యాముదరేణశిశ్నా । రాత్రిస్తదవలుమ్పతు । యత్కిఞ్చ దురితంమయి । ఇదమహం మామమృతయోనౌ । సూర్యేజ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా॥ ౫౦॥ ౩౧॥

ఓమిత్యేకాక్షరంబ్రహ్మ। అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్। గాయత్రంఛన్దం పరమాత్మం సరూపమ్। సాయుజ్యం వినియోగమ్ । ౫౧॥ ౩౨॥ ఆయాతువరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మసంమితమ్। గాయత్రీం ఛన్దసాంమాతేదం బ్రహ్మజుషస్వమే । యదహ్నాత్కురుతే పాపంతదహ్నాత్ప్రతిముచ్యతే । యద్రాత్రియాత్కురుతేపాపం తద్రాత్రియాత్ప్రతిముచ్యతే । సర్వవర్ణే మహాదేవి సన్ధ్యావిద్యే సరస్వతి ॥ ౫౨॥ ౩౪ ॥ ఓజోసి సహోసి బలమసి భ్రాజోసి దేవానాం ధామనామాసి విశ్వమసి విశ్వాయు స్సర్వమసి సర్వాయు రభిభూరోం గాయత్రీమావాహయామి సావిత్రీ మావాహయామి సరస్వతీ మావాహయామి ఛన్దఋషీ నావాహయామి శ్రియమావాహయామి గాయత్రియా గాయత్రీచ్ఛన్దో విశ్వామిత్ర ఋషిస్సవితా దేవతాఽగ్నిర్ముఖం బ్రహ్మశిరోవిష్ణుర్ హృదయగ్ం రుద్రశ్శిఖా పృథివీయోని ప్రాణాపాన వ్యానోదానసమానా సప్రాణా శ్వేతవర్ణా సాఙ్ఖ్యాయన

సగోత్రా గాయత్రీ చతుర్వింశత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః పఞ్చశీర్షోపనయనే వినియోగః। ఓం భూః। ఓం భువః। ఓం సువః। ఓం మహః। ఓం జనః। ఓం తపః। ఓగ్ం సత్యమ్। ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్। ఓమాపో జ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ౫౩ । ౩౫ ।

ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని। బ్రాహ్మణేభ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛ దేవి యథాసుఖమ్। స్తుతో మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్తీ పవనే ద్విజాతా। ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యం దత్త్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్ ॥ ౫౪ । ౩౬ ।

ఘృణిస్సూర్య ఆదిత్యో న ప్రభా వాత్యక్షరమ్। మధు క్షరన్తి తద్రసమ్। సత్యం వై తద్రసమాపో జ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ౫౫ । ౩౭ ॥

త్రి సు ప ర్ణ మ్.

బ్రహ్మమేతు మామ్। మధుమేతు మామ్। బ్రహ్మమేవ మధుమేతు మామ్। యాస్తే సోమ ప్రజావత్సోఽభి సో అహమ్। దుఃష్వప్నహన్దురుష్షహ। యాస్తే సోమ ప్రాణాగ్ంస్తాఞ్జుహోమి। త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్। బ్రహ్మహత్యాం వా ఏతే ఘ్నన్తి। యే బ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణం పఠన్తి। తే సోమం ప్రాప్నువన్తి। ఆసహస్రాత్పఙ్క్తిం పునన్తి। ఓమ్। ౫౬ ॥ ౩౮ ।

బ్రహ్మమేధయా। మధుమేధయా। బ్రహ్మమేవ మధుమేధయా। అద్యా నో దేవ సవితః ప్రజావత్సావీస్సౌభగమ్। పరా దుష్ష్వప్నియగ్ం సువ। విశ్వాని దేవ సవితర్దురితాని పరాసువ। యద్భద్రం

తన్మ ఆసువ। మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః। మాధ్వీర్నః సన్త్వోషధీః। మధు నక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః। మధు ద్యౌరస్తు నః పితా। మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః। మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః। య ఇమం త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్। భ్రూణహత్యాం వా ఏతే ఘ్నన్తి। యే బ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణం పఠన్తి। తే సోమం ప్రాప్నువన్తి। ఆసహస్రాత్పఙ్క్తిం పునన్తి। ఓమ్ ॥ ౫౨ ॥౩౯॥

బ్రహ్మమేధవా। మధుమేధవా। బ్రహ్మమేవ మధుమేధవా। బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణామ్। శ్యేనో గృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్। హగ్ంసశ్శుచిషద్వసురన్తరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్। నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమసదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్। ఋచే త్వా రుచే త్వా సమిత్స్రవన్తి సరితో న ధేనాః। అన్తర్హృదా మనసా పూయమానాః। ఘృతస్య ధారా అభిచాకశీమి। హిరణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసామ్। తస్మిన్సుపర్ణో మధుకృత్కులాయీ భజన్నాస్తే మధు దేవతాభ్యః। తస్యాసతే హరయస్సప్త తీరే స్వధాం దుహానా అమృతస్య ధారామ్। య ఇదం త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్। వీరహత్యాం వా ఏతే ఘ్నన్తి। యే బ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణం పఠన్తి। తే సోమం ప్రాప్నువన్తి। ఆసహస్రాత్పఙ్క్తిం పునన్తి। ఓమ్॥ ౫౮ ॥౪౦॥

మేధా దేవీ జుషమాణా న ఆగాద్విశ్వాచీ భద్రా సుమనస్యమానా

నా। త్వయా జుష్టా నుదమానా దురుక్తాన్బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః। త్వయా జుష్ట ఋషిర్భవతి దేవి త్వయా బ్రహ్మాఽఽగతశ్రీరుత త్వయా। త్వయా జుష్టశ్చిత్రం విన్దతే వసు సా నో జుషస్వ ద్రవిణేన మేధే॥ ౫౯॥ ౪౧॥

మేధాం మ ఇన్ద్రో దదాతు మేధాం దేవీ సరస్వతీ। మేధాం మే అశ్వినావుభావాధత్తాం పుష్కరస్రజా। అప్సరాసు చ యా మేధా గన్ధర్వేషు చ యన్మనః। దైవీం మేధా సరస్వతీ సా మాం మేధా సురభిర్జుషతాగ్ం స్వాహా॥ ౬౦॥ ౪౨॥

ఆ మాం మేధా సురభిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతీ జగమ్యా। ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానా సా మాం మేధా సుప్రతీకా జుషన్తామ్॥ ౬౧॥ ౪౩॥

మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు॥ ౬౨॥ ౪౪॥

అపైతు మృత్యురమృతం న ఆగన్వైవస్వతో నో అభయం కృణోతు। పర్ణం వనస్పతేరివాభి నశ్శీయతాగ్ం రయిస్సచతాం నశ్శచీపతిః॥ ౬౩॥ ౪౫॥

పరం మృత్యో అను పరేహి పన్థాం యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్। చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్॥ ౬౪॥ ౪౬॥

వాతం ప్రాణం మనసాఽన్వారభామహే ప్రజాపతిం యో భువనస్య గోపాః। స నో మృత్యోస్త్రాయతాం పాత్వగ్ంహసో జ్యోగ్జీవా

మశీమహి॥ ౬౫॥౮౭॥

అముత్రభూయాదధ యద్యమస్య బృహస్పతే అభిశస్తేరముఞ్చః । ప్రత్యౌహతామశ్వినా మృత్యుమస్మాద్దేవానామగ్నే భిషజా శచీభిః॥ ౬౬॥౮౮॥

హరిగ్ం హరన్తమనుయన్తి దేవా విశ్వస్యేశానం వృషభం మతీనామ్ । బ్రహ్మసరూప మనుమేద మాగాదయనం మా వివధీర్విక్రమస్వ ॥ ౬౭॥౮౯॥

శల్కైరగ్నిమిన్ధాన ఉభౌ లోకౌ సనేమహమ్। ఉభయోర్లోకయోరృధ్వాఽతి మృత్యుం తరామ్యహమ్॥౬౮॥ ౯౦॥

మాఛిదో మృత్యో మావధీర్మా మే బలం వివృహో మాప్రమోషీః । ప్రజాం మా మే రీరిష ఆయురుగ్ర నృచక్షసం త్వా హవిషా విధేమ॥౬౯॥౯౧॥

మానో మహాన్తముత మానో అర్భకం మాన ఉక్షన్తముత మాన ఉక్షితమ్ । మానోవధీః పితరం మోత మాతరం ప్రియా మా నస్తనువో రుద్రరీరిషః ॥౭౦॥ ౯౨॥

మానస్తోకే తనయే మాన ఆయుషి మానో గోషు మానో అశ్వేషు రీరిషః । వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే॥ ౭౧॥౯౩॥

ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ । యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్ం స్యామ పతయో రయీణామ్॥౭౨॥౯౪॥

స్వస్తిదా విశస్పతి ర్వృత్రహా విమృధో వశీ । వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నస్స్వస్తిదా అభయంకరః ॥ ౨౩॥ ౫౫॥

త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వారుకమివ బన్ధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మాఽమృతాత్ ॥ ౨౪॥ ౫౬॥

యే తే సహస్రమయుతం పాశా మృత్యో మర్త్యాయ హన్తవే । తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా సర్వానవయజామహే ॥ ౨౫॥ ౫౭॥

మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా ॥ ౨౬॥ ౫౮॥

దేవకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా । మనుష్యకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా । పితృకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా । ఆత్మకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా । అన్యకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా । అస్మత్కృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా । యద్దివా చ నక్తం చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా । యత్స్వపన్తశ్చ జాగ్రతశ్చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా । యత్సుషుప్తశ్చ జాగ్రతశ్చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా । యద్విద్వాగ్ంసశ్చావిద్వాగ్ంసశ్చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా । ఏనస ఏనసోఽవయజనమసి స్వాహా ॥ ౨౭॥ ౫౯॥

యద్వో దేవాశ్చకృమ జిహ్వయా గురు మనసో వా ప్రయుతీ దేవ* హేడనమ్ । అరావా యో నో అభి దుచ్ఛునాయతే తస్మిన్ తదేనో వసవో నిధేతన స్వాహా ॥ ౨౮॥ ౬౦॥ (* హేళనమ్ ఇతి క్వచిత్.)

కామోఽకార్షీన్నమో నమః । కామోఽకార్షీత్కామః కరోతి నాహం కరోమి కామః కర్తా నాహం కర్తా కామః కారయితా నాహం

కార్ఙయితా ఏష తే కామ కామాయ స్వాహా॥ ౭౯॥ ౬౦॥

మన్యురకార్షీన్నమో నమః। మన్యురకార్షీన్మన్యుః కరోతి నాహం కరోమి మన్యుః కర్తా నాహం కర్తా మన్యుః కారయితా నాహం కారయితా ఏష తే మన్యో మన్యవే స్వాహా॥ ౮౦॥ ౬౧॥

తిలాఞ్జుహోమి సరసాగ్ం సపిష్టాన్గన్ధార మమ చిత్తే రమన్తు స్వాహా। గావో హిరణ్యం ధనమన్న పానగ్ం సర్వేషాగ్ం శ్రియై స్వాహా॥ శ్రియం చ లక్ష్మీం చ పుష్టిం చ కీర్తిం చానృణ్యతామ్। బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతాం। శ్రద్ధామేధే ప్రజాస్సందదాతు స్వాహా॥ ౮౧॥ ౬౩॥

తిలాః కృష్ణాస్తిలాశ్శ్వేతాస్తిలాః సౌమ్యా వశానుగాః। తిలాః పునన్తు మే పాపం యత్కిఞ్చిద్దురితం మయి స్వాహా। చోరస్యాన్నం నవశ్రాద్ధం బ్రహ్మహా గురుతల్పగః గోస్తేయగ్ం సురాపానం భ్రూణహత్యా తిలాశ్శాన్తిగ్ం శమయన్తు స్వాహా। శ్రీశ్చ లక్ష్మీశ్చ పుష్టీశ్చ కీర్తిం చానృణ్యతామ్। బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్। శ్రద్ధామేధే ప్రజ్ఞాతు జాతవేదస్సం దదాతు స్వాహా॥ ౮౨॥ ౬౪॥

ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణరేతో బుద్ధ్యాకూతిస్సంకల్పా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। త్వక్చర్మమాగ్ంసరుధిర మేదో మజ్జాస్నాయవోఽస్థీని మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। శిరః పాణిపాద పార్శ్వ పృష్ఠోరూదర జఙ్ఘ శిశ్నోపస్థ పాయవో మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్ స్వా

హా । ఉత్తిష్ఠపురుష హరితపిఙ్గల లోహితాక్షి దేహి దేహి దదా
పయితా మె శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజావి పాప్మా భూయాసగ్గ్
స్వాహా॥ ౮౩॥ ౬౫॥

పృథివ్యాప స్తేజో వాయురాకాశామెశుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం
విరజావిపాప్మాభూయాసగ్గ్ స్వాహా । శబ్దస్పర్శరూపరసగన్ధా మే శుధ్య
న్తాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మాభూయాసగ్గ్ స్వాహా । మనోవా
క్కాయకర్మాణి మేశుధ్యంన్తాంజ్యోతిరహం విరజావిపాప్మా భూయా
సగ్గ్స్వాహా । అవ్యక్తభావై రహంకారై ర్జ్యోతిరహం విరజావిపా
ప్మాభూయాసగ్గ్ స్వాహా । ఆత్మా మేశుధ్యన్తాంజ్యోతిరహం విరజావి
పాప్మాభూయాసగ్గ్ స్వాహా। అన్తరాత్మా మేశుధ్యన్తాంజ్యోతిరహంవిర
జావిపాప్మాభూయాసగ్గ్ స్వాహా। పరమాత్మా మేశుధ్యన్తాంజ్యోతిరహం
విరజావిపాప్మాభూయాసగ్గ్ స్వాహా । క్షుధే స్వాహా । క్షుత్పిపాసాయ
స్వాహా । వివిట్యై స్వాహా। ఋగ్విధానాయ స్వాహా। కషోత్కాయ స్వా
హా। క్షుత్పిపాసామలం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీర్నాశయామ్యహమ్ । అభూతి
మసమృద్ధించ సర్వాన్నిర్ణుద మే పాప్మానగ్గ్ స్వాహా। అన్నమయప్రాణ
మయ మనోమయ విజ్ఞానమయ మానన్దమయమాత్మా మే శుధ్య
న్తాంజ్యోతిరహం విరజావి పాప్మాభూయాసగ్గ్ స్వాహా॥౮౪॥ ౬౬॥

అగ్నయే స్వాహా । విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్స్వాహా । ధ్రువాయ
భూమాయ స్వాహా । ధ్రువక్షితయే స్వాహా । అచ్యుతక్షితయే స్వా
హా । అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా । ధర్మాయ స్వాహా । అధర్మా
య స్వాహా । అద్భ్యస్స్వాహా । ఓషధివనస్పతిభ్య స్స్వాహా॥౮౫॥ ౬౭

రక్షోదేవజనేభ్యస్స్వాహా । గృహ్యాభ్యస్స్వాహా । అవసానేభ్యస్స్వాహా । అవసానపతిభ్యస్స్వాహా । సర్వభూతేభ్యస్స్వాహా । కామాయస్వాహా । అన్తరిక్షాయ స్వాహా । యదేజతిజగతియచ్చచేష్టతి నామ్నోభాగోయన్నామ్నే స్వాహా । పృథివ్యైస్వాహా । అన్తరిక్షాయస్వాహా ॥౧౬॥౬౯॥ దివే స్వాహా । సూర్యాయస్వాహా । చన్ద్రమసేస్వాహా । నక్షత్రేభ్యస్స్వాహా । ఇన్ద్రాయ స్వాహా । బృహస్పతయేస్వాహా । ప్రజాపతయేస్వాహా । బ్రహ్మణే స్వాహా । స్వధా పితృభ్యస్స్వాహా । నమోరుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా ॥ ౧౭ ॥ దేవేభ్యస్స్వాహా । పితృభ్యస్స్వధాఽస్తు । భూతేభ్యోనమః । మనుష్యేభ్యోహన్తా । ప్రజాపతయే స్వాహా । పరమేష్ఠినే స్వాహా । యథాకూపశ్శతధారస్సహస్రధారో అక్షితః । ఏవా మే అస్తుధాన్యగ్ం సహస్రధారమక్షితమ్ । ధనధాన్యైస్వాహా । యే భూతాః ప్రచరన్తి దివానక్తంబలిమిచ్ఛన్తోవితుదస్య ప్రేష్యాః । తేభ్యోబలిం పుష్టికామోహరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతిర్దధాతుస్వాహా ॥ ౧౮ ॥౭౦॥

ఓమ్ ఓషధివనస్పతిభ్యస్స్వాహాఽన్తరిక్షాయస్వాహానమోరుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా వితుదస్య ప్రేష్యాప్రకంచ ॥౧౯॥౭౧॥

ఓమ్తద్బ్రహ్మ । ఓం తద్వాయుః । ఓంతదాత్మా । ఓంతథ్సత్యమ్ । ఓంతథ్సర్వమ్ । ఓంతత్పురోర్నమః । అన్తశ్చరతి భూతేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు । త్వంయజ్ఞస్త్వంవషట్కారస్త్వమిన్ద్రస్త్వగ్ం రుద్రస్త్వం విష్ణుస్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః । త్వం తదాప ఆపో జ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ౨౦ ॥౭౨॥

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ । అమృతోపస్తరణమసి । శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశాప్రదాహాయ । ప్రాణాయ స్వాహా ॥ ౯౦ ॥ శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశాప్రదాహాయ । అపానాయ స్వాహా । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశాప్రదాహాయ । వ్యానాయ స్వాహా । శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశాప్రదాహాయ । ఉదానాయ స్వాహా ॥ శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశా ప్రదాహాయ । సమానాయ స్వాహా । బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ । అమృతాపిధానమసి ॥ ౯౧ ॥ ప్రాణాయ స్వాహా సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి చత్వారి చ ॥ ౭౯ ॥

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । ప్రాణమన్నేనాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయామపానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । అపానమన్నేనాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । వ్యానమన్నేనాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయాముదానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । ఉదానమన్నేనాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । సమానమన్నేనాప్యాయస్వ ॥ ౯౨ ॥ ౮౦ ॥ అఙ్గుష్ఠమాత్రః పురుషోఽఙ్గుష్ఠంచ సమాశ్రితః । ఈశ

స్సర్వస్య జగతః ప్రభుః ప్రీణాతి విశ్వభుక్ ॥౯౩॥౭౧॥

వాఙ్మ ఆసన్ । నసోః ప్రాణః । అక్ష్యోశ్చక్షుః । కర్ణయోః శ్రోత్రమ్ । బాహువోర్బలమ్ । ఊరువోరోజః । అరిష్టా విశ్వాన్యంగాని తనూః । తనువా మే సహ నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః ॥౯౪॥౭౨॥

వయః సుపర్ణా ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః । అపధ్వాన్తమూర్ణుహి పూర్ధి చక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేఽవబద్ధాన్ ॥౯౫॥౭౩॥

ప్రాణానాం గ్రన్థిరసి రుద్రో మా విశాన్తకః । తేనాన్నేనాప్యాయస్వ ॥౯౬॥౭౪॥

నమో రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మే పాహి ॥౯౭॥ ౭౫॥

త్వమగ్నే ద్యుభిస్త్వమాశుశుక్షణిస్త్వమద్భ్యస్త్వమశ్మనస్పరి । త్వం వనేభ్యస్త్వమోషధీభ్యస్త్వం నృణాం నృపతే జాయసే శుచిః ॥౯౮॥ ౭౬॥ శివేన మే సంతిష్ఠస్వ స్యోనేన మే సంతిష్ఠస్వ సుభూతేన మే సంతిష్ఠస్వ బ్రహ్మవర్చసేన మే సంతిష్ఠస్వ యజ్ఞస్యర్ధిమను సంతిష్ఠస్వోప తే యజ్ఞ నమ ఉప తే నమ ఉప తే నమః ॥౯౯॥౭౭॥

సత్యం పరం పరగ్ం సత్యగ్ం సత్యేన న సువర్గాల్లోకాచ్చ్యవన్తే కదాచన సతాగ్ం హి సత్యం తస్మాత్సత్యే రమన్తే తప ఇతి తపో నానశనాత్పరం యద్ధి పరం తపస్తద్దుర్ధర్షం తద్దురాధర్షం తస్మాత్తపసి రమన్తే దమ ఇతి నియతం బ్రహ్మచారిణస్తస్మాద్దమే రమన్తే శమ ఇత్యరణ్యే మునయస్తస్మాచ్ఛమే రమన్తే దానమితి సర్వాణి భూతాని ప్రశగ్ంసన్తి దానాన్నాతిదుష్కరం తస్మాద్దానే రమన్తే ధర్మ ఇతి ధర్మేణ సర్వమిదం పరి

గృహీతం ధర్మాన్నాతి దుష్కరం తస్మాద్ధర్మే రమన్తే ప్రజననమితి భూ
యాగ్ంసస్తస్మాద్భూయిష్ఠాః ప్రజాయన్తే తస్మాద్భూయిష్ఠాః ప్రజననే
రమన్తేఽగ్నయ ఇత్యాహ తస్మాదగ్నయ ఆధాతవ్యా అగ్నిహోత్రమిత్యా
హ తస్మాదగ్నిహోత్రే రమన్తే యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో హి దేవాస్తస్మాద్యజ్ఞే ర
మన్తే మానసమితి విద్వాగ్ంసస్తస్మాద్విద్వాగ్ంస ఏవ మానసే రమన్తే
న్యాస ఇతి బ్రహ్మా బ్రహ్మా హి పరః పరో హి బ్రహ్మా తాని వా ఏతాన్య
వరాణి పరాగ్ంసి న్యాస ఏవాత్యరేచయద్య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్ ॥

౧౦౦॥ ౭౮॥

ప్రాజాపత్యో హారుణిః సుపర్ణేయః ప్రజాపతిం పితరముపస
సార కిం భగవన్తః పరమం వదన్తీతి తస్మై ప్రోవాచ సత్యేన వాయు
రావాతి సత్యేనాదిత్యో రోచతే దివి సత్యం వాచః ప్రతిష్ఠా సత్యే
సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్సత్యం పరమం వదన్తి తపసా దేవా దేవ
తామగ్ర ఆయన్తపసర్షయస్సువరన్వవిన్దన్తపసా సపత్నాన్ప్రణు
దామారాతీస్తపసి సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్తపః పరమం వదన్తి ద
మేన దాన్తాః కిల్బిషమవధూన్వన్తి దమేన బ్రహ్మచారిణస్సువరగచ్ఛ
న్దమో భూతానాం దురాధర్షం దమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దమః
పరమం వదన్తి శమేన శాన్తాశ్శివమాచరన్తి శమేన నాకం మునయో
ఽన్వవిన్దఞ్ఛమో భూతానాం దురాధర్షఞ్ఛమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం
తస్మాచ్ఛమః పరమం వదన్తి దానం యజ్ఞానాం వరూథం దక్షిణా లోకే
దాతారగ్ం సర్వభూతాన్యుపజీవన్తి దానేనారాతీరపానుదన్త దా
నేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి దానే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దానం పరమం

వదన్తి ధర్మో విశ్వస్య జగతః ప్రతిష్ఠా లోకే ధర్మిష్ఠం ప్రజా ఉపస
ర్పన్తి ధర్మేణ పాపమపనుదతి ధర్మే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్ధర్మం
పరమం వదన్తి ప్రజననం వై ప్రతిష్ఠా లోకే సాధు ప్రజాయాస్తన్తుం త
న్వానః పితౄణామనృణో భవతి తదేవ తస్యా అనృణం తస్మాత్ప్రజననం
పరమం వదన్త్యగ్నయో వై త్రయీ విద్యా దేవయానః పన్థా గార్హ
పత్య ఋక్పృథివీ రథన్తరమన్వాహార్యపచనం యజురన్తరిక్షం వామదే
వ్యమాహవనీయః సామ సువర్గో లోకో బృహత్తస్మాదగ్నీన్పరమం
వదన్త్యగ్నిహోత్రం సాయం ప్రాతర్గృహాణాం నిష్కృతిస్స్విష్ట
గ్ం సుహుతం యజ్ఞక్రతూనాం ప్రాయణగ్ం సువర్గస్య లోకస్య
జ్యోతిస్తస్మాదగ్నిహోత్రం పరమం వదన్తి యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞేన హి దేవా
దివం గతా యజ్ఞేనాసురానపానుదన్త యజ్ఞేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి
యజ్ఞే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్యజ్ఞం పరమం వదన్తి మానసం వై ప్రా
జాపత్యం పవిత్రం మానసేన మనసా సాధు పశ్యతి మానసా ఋష
యః ప్రజా అసృజన్త మానసే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాన్మానసం పర
మం వదన్తి న్యాస ఇత్యాహుర్మనీషిణో బ్రహ్మాణం బ్రహ్మా విశ్వః
కతమస్స్వయమ్భుః ప్రజాపతిస్సంవత్సర ఇతి సంవత్సరోఽసావాదిత్యో
య ఏష ఆదిత్యే పురుషస్స పరమేష్ఠీ బ్రహ్మాత్మా యాభిరాదిత్య
స్తపతి రశ్మిభిస్తాభిః పర్జన్యో వర్షతి పర్జన్యేనౌషధివనస్పతయః
ప్రజాయన్త ఓషధివనస్పతిభిరన్నం భవత్యన్నేన ప్రాణాః ప్రాణైర్బలం
బలేన తపస్తపసా శ్రద్ధా శ్రద్ధయా మేధా మేధయా మనీషా మనీష

ర్యా మన్తో మనస్తా శాన్తిశ్శాన్త్యాచిత్తంచిత్తేన స్మృతిగ్ంస్మృత్యా స్మారగ్ం స్మారేణ విజ్ఞానం విజ్ఞానేనాత్మానం వేదయతి తస్మాదన్నం దదన్త్సర్వాణ్యేతాని దదాత్యన్నాత్ప్రాణాభవన్తి భూతానాం ప్రాణైర్మనో మనసశ్చ విజ్ఞానం విజ్ఞానాదానన్దో బ్రహ్మయోనిస్సవా ఏష పురుషః పఞ్చధా పఞ్చాత్మాయేన సర్వమిదం ప్రోతం పృథివీ చాన్తరిక్షంచ ద్యౌశ్చ దిశశ్చావాన్తరదిశాశ్చసవై సర్వమిదం జగథ్సభూతగ్ం సభవ్యం జిజ్ఞాసక్లృప్తఋతజా రయిష్ఠాశ్శ్రద్ధాస త్యో మహస్వాన్తపసో వరిష్ఠాజ్ఞాత్వా తమేవం మనసా హృదాచ భూయో నమృత్యుముప యాహి విద్వాన్తస్మాన్న్యాసమేషాం తప సామతిరిక్తమాహుర్వసురణ్వోవిభూరసి ప్రాణే త్వమసి సన్ధాతాబ్ర హ్మన్త్వమసి విశ్వధృత్తేజోదాస్త్వమస్యగ్నిరసి వర్చోదాస్త్వ మసిసూర్యస్యద్యుమ్నోదాస్త్వమసి చన్ద్రమస ఉపయామగృహీ తోఽసి బ్రహ్మణేత్వా మహస ఓమిత్యాత్మానం యుఞ్జీతైతద్వైమ హోపనిషదం దేవానాంగుహ్యం యఏవం వేద బ్రహ్మణో మ హిమానమాప్నోతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమానమిత్యుపనిషత్ ॥ ౧౦౧ । ౭౯ ।

తస్యైవం విదుషోయజ్ఞస్యాత్మాయజమానశ్శ్రద్ధాపత్నీ శరీర మిధ్మమురో వేదిర్లోమానిబర్హిర్వేదశ్శిఖా హృదయం యూపః కామ ఆజ్యం మన్యుఃపశు స్తపోఽగ్నిర్దమశ్శమయితా దక్షిణావాగ్

తాఃప్రాణ ఉద్గాతా చక్షురధ్వర్యుర్మనో బ్రహ్మా శ్రోత్రమగ్నీద్యావ
ద్ధ్రియతే సా దీక్షా యదశ్నాతి తద్ధవిర్యత్పిబతి తదస్య సోమపానం యద్ర
మతే తదుపసదో యత్సంచరత్యుప విశత్యుత్తిష్ఠతే చ స ప్రవ
ర్గ్యో యన్ముఖం తదాహవనీయో యా వ్యాహృతిరాహుతిర్యదస్య
విజ్ఞానం తజ్జుహోతి యత్సాయం ప్రాతరత్తి తత్సమిధం యత్ప్రాతర్మ
ధ్యన్దినగ్ం సాయం చ తాని సవనాని యే అహోరాత్రే తే దర్శ
పూర్ణమాసౌ యే ఽర్ధమాసాశ్చ మాసాశ్చ తే చాతుర్మాస్యాని
య ఋతవస్తే పశుబన్ధా యే సంవత్సరాశ్చ పరివత్సరాశ్చ తే ఽహర్గ
ణాస్సర్వవేదసం వా ఏతత్సత్రం యన్మరణం తదవభృథ ఏతద్వై జరామ
ర్యమగ్నిహోత్రగ్ం సత్త్రం య ఏవం విద్వానుదగయనే ప్రమీ
యతే దేవానామేవ మహిమానం గత్వాఽఽదిత్యస్య సాయుజ్యం
గచ్ఛత్యథ యో దక్షిణే ప్రమీయతే పితృణామేవ మహిమానం
గత్వా చన్ద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోత్యేతౌ వై సూర్యా
చన్ద్రమసోర్మహిమానౌ బ్రాహ్మణో విద్వానభిజయతి తస్మాద్బ్ర
హ్మణో మహిమానమాప్నోతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమానమ్॥
౧౦_౨॥౮౦॥ అథైతస్యైకపంచాశచ్ఛతం జాతవేదసే చతుర్దశ భూరన్నం
భూరగ్నయే భూరగ్నయే చైకమేకం పాహి పాహి చ త్వారి చత్వారి యశ్ఛ
న్దసాం ద్వే నమో బ్రహ్మణ ఋతం తపో యథా వృక్షస్యైకమేకమణోరణీ
యాగ్ం శ్చతుస్త్రిగ్ం శత్సహస్రశీర్షగ్ం షడ్విగ్ం శతిరాది
త్యో వా ఏష ఆదిత్యో వై తేజ ఏకమేకం నిధనపతయే త్రయో

విగ్ంశతిస్త్రయోదశ్యాఖ్యాతం త్రీణి వామదేవాయైకమఘోరేభ్యస్తత్పురు
షాయ ద్వే ద్వే ఈశానో నమో హిరణ్యబాహవ ఏకమేక మృతగ్ంస
త్యం ద్వే సర్వో వై రుద్రశ్చత్వారి కద్రుద్రాయ త్రీణి యస్య వైక
ఙ్కతీ కృణుష్వ పాజ ఽదితిరాపో వా ఇదగ్ం సర్వమేకమేకమా
పః పునన్తు చత్వార్యగ్నిశ్చ సూర్యశ్చ నవ నవో నవ ఇతి చత్వా ర్యా
యాతు వాజో ఽసి దశోత్తమే చత్వారి ఘృణిస్త్రీణి బ్రహ్మమేతు
మాం యాస్తే బ్రహ్మహత్యాం ద్వాదశ బ్రహ్మమేధయా ఽద్యాన
ఇమం భ్రూణహత్యాం బ్రహ్మమేధవా బ్రహ్మదేవానామిదం విర
హత్యా మేకాన్నవిగ్ంశతి రేకాన్నవిగ్ంశతిమేధా దేవీ మేధాం
మ ఇన్ద్రశ్చత్వారి చత్వా ర్యామాం మేధా ద్యేమయి మేధా
మేకమపైతు పరం వాతం ప్రాణమ మృతం ఛాయయా దర్శిగ్ం
శతైరగ్నిం మా ఛిదో మృత్యో మా నో మహా న్తం మానస్తోకే
ప్రజాపతే స్వస్తిదా త్ర్యమ్బకం యే తే సహస్రమయుతం ద్వే ద్వే
మృత్యవే స్వాహైకం దేవకృతస్యైకాదశ యద్వో దేవాః కామోఽ
కార్షీన్మన్యురకార్షీద్ద్వే ద్వే తిలాఞ్జుహోమి గావశ్ప్రియం ప్రి
జాః పఞ్చ తిలాః కృష్ణాశ్వేతస్య శ్రీః ప్రజ్ఞాతు జాతవేదస్సప్త ప్రాణ
వాక్త్వక్ఛిర ఉత్తిష్ఠ పురుష పఞ్చ పృథివీశబ్దమనో వాగవ్యక్తాత్మా
ఽన్తరాత్మా పరమాత్మా మేక్షుధేఽన్నమయ పఞ్చదశాగ్నయే
స్వాహైక చత్వారిగ్ంశందోంతద్బ్రహ్మ నవ శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టో
ఽమృతం జుహోమి చతుర్విగ్ంశతిశ్శ్రద్ధాయాం దశాఙ్గుష్ఠమాత్రః
పురుషో ద్వావఙ్గుష్ఠ ఆసన్నస్థా పయస్సుపర్ణాః ప్రాణానాం గ్రన్థి

రసిద్వైద్వౌ నమోరుద్రాయైకం త్వమగ్నేవ్యృద్ధిర్దేవ్యే శివేనమే సం
తిష్ఠస్వ సత్యం ప్రాజాపత్యస్తస్యైవమేక మేకమశీతిః ॥౮౦॥

అప్సుస్వధారేస్వస్తినః పాహినోఅగ్నఏకయాఽఽఉద్దితోవా
ఏషఋతగ్ం సత్యామోమిత్యామాంమేధామానస్తోకేతిలాం జుహోమి
శ్రద్ధాయామపానేనివిష్టః ప్రాజాపత్యోన్యూనోత్తరశతమ్ ॥౧౦౨॥

సహనావవతు। సహనౌభునక్తు। సహవీర్యం కరవావహై।
తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై। ఓంశాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥
హరిఃఓమ్॥ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు. ఇతి నారాయణమ్. సమాప్తమ్.



అధిశ్రవణమ్.

యుంజతేమన ఉతయుంజతేధియో విప్రావిప్రస్య బృహతో
విపశ్చితః। విహోత్రాదధేవయునావిదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః
పరిష్టుతిః। సువాగ్దేవదుర్యాగ్ం అవద దేవశ్రుతౌ దేవేష్వా ఘోషేథా
మానో విరోజాయతాంకర్మణ్యోయాగ్ం సత్యేఽనుజీవా మయో
బహూనామసత్యతి। ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమేత్రేధానిదధేపదం। సమూ
ఢమస్య ॥౧॥ ప్రాగ్ంసురఇరావతీధేనుమతీహిభూతగ్ం సూయవసినీమ
నవేయశస్యే। వ్యస్కభ్నాద్రోదసీ విష్ణురేతేదాధార పృథివీమభితో
మయూఖైః। ప్రాచీప్రేతమధ్వరం కల్పయంతీఊర్ధ్వం యజ్ఞం నయతం
మాజిహ్వరతమత్రరమేథాంవర్ష్మన్పృథివ్యాదివో వావిష్ణ ఉతవా
పృథివ్యా మహోవావిష్ణవ ఉరోరంతరిక్షాద్ధస్తౌపృణస్వ బహుభిర్వ
సవ్యైరాప్రయచ్ఛ ॥ ౨ ॥ దక్షిణాదోతసవ్యాత్। విష్ణోర్నుకంవీర్యాణి

ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమే రజాగ్ంసి యో అస్కభాయదుత్త
రగ్ం సధస్థం విచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయో విష్ణో రరాటమసి విష్ణోః
పృష్ఠమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణ
వే త్వా ॥ 3 ॥ (అస్య యజ్ఞస్యైకాన్న చత్వారిగ్ంశచ్చ)

(రక్షోఘ్నాః.)

కృణుష్వ పాజః ప్రసితిం న పృథ్వీం యాహి రాజేవామవాగ్ం
ఇభేన । తృష్వీమను ప్రసితిం ద్రూణానోఽస్తాసి విధ్య రక్షసస్తపిష్ఠైః ॥
తవ భ్రమాస ఆశుయా పతన్త్యనుస్పృశ * ధృషతా శోశుచానః ॥
తపూగ్ంష్యగ్నే జుహ్వా పతంగానసందితో విసృజ విష్వగుల్కాః ॥
ప్రతిస్పశో విసృజ తూర్ణితమో భవా పాయుర్విశో అస్యా అదబ్ధః ।
యో నో దూరే అఘశగ్ంసః ॥ 4 ॥ యో అంత్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథి
రాదధర్షీత్ । ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వ న్యమిత్రాగ్ం ఓషతాత్తిగ్మ
హేతే । యో నో అరాతిగ్ం సమిధాన చక్రే నీచాతం ధక్ష్యతసన్న
శుష్కం ॥ ఊర్ధ్వో భవ ప్రతివిధ్యాధ్యస్మదావిష్కృణుష్వ దైవ్యాన్య
గ్నే । అవస్థిరా తనుహి యాతుజూనాం జామిమజామిం ప్రమృణీహి
శత్రూన్ । స తే ॥ 5 ॥ జానాతి సుమతిం యవిష్ఠ య ఈవతే బ్రహ్మణే
గాతుమైరత్ । విశ్వాన్యస్మై సుదినాని రాయో ద్యుమ్నాన్యర్యో
విదురో అభిద్యౌత్ । సేదగ్నే అస్తు సుభగస్సుదానుర్యస్త్వా నిత్యేన
హవిషా య ఉక్థైః । పిప్రీషతి స్వ ఆయుషి దురోణే విశ్వేదస్మై సుదినా

---

* ,,దృషతా ,, ఇతి ప్రాచీన పుస్తక పాఠః సాధుః భాష్యే ,, ధృషతా - ధార్ష్ట్యేన ,, ఇతి స్థితత్వాత్.

పాసద్దిష్టిః । అర్చామి తే సుమతిం ఘోష్యర్వాక్సం తే వావాతా
జరతామ్ ॥ ౬ ॥ ఇయంగీః। స్వశ్వాస్త్వా సురథా మర్జయేమాస్మే క్ష
త్రాణి ధారయే రనుద్యూన్ । ఇహ త్వా భూర్యా చరేదుప త్మన్దోషా
వస్తర్దీదివాగ్ంసమనుద్యూన్ । క్రీడంతస్త్వా సుమనసః సపేమాభి
ద్యుమ్నా తస్థివాగ్ంసో జనానాం । యస్త్వా స్వశ్వస్సుహిరణ్యో అగ్న
ఉపయాతి వసుమతా రథేన । తస్య త్రాతా భవసి తస్య సఖా యస్త
ఆతిథ్యమానుషగ్జుజోషత్ । మహోరుజామి ॥ ౭ ॥ బంధుతా
వచోభిస్తన్మా పితుర్గోతమాదన్వియాయ । త్వంనో అస్య వచసశ్చికిద్ధి
హోతర్యవిష్ఠ సుక్రతో దమూనాః । అస్వప్నజస్తరణయస్సుశేవా
అతంద్రాసోఽవృకా అశ్రమిష్ఠాః । తే పాయవస్సధ్రియంచో నిష
ద్యాగ్నే తవ నః పాంత్వమూర । యే పాయవో మామతేయం తే అగ్నే
పశ్యంతో అంధం దురితాదరక్షన్ । ররక్ష తాన్త్సుకృతో విశ్వవేదా
దిప్సంత ఇద్రిపవో నాహ ॥ ౮ ॥ దేభుః । త్వయా వయగ్ం సధన్య
స్త్వోతాస్తవ ప్రణీత్యశ్యామ వాజాన్ । ఉభాశగ్ంసా సూదయ సత్యతా
తేఽనుష్ఠుయా కృణుహ్యహ్రయాణ । అయా తే అగ్నే సమిధా విధేమ
ప్రతిస్తోమగ్ంశస్యమానం గృభాయ । దహాశసో రక్షసః పాహ్యస్మాన్
ద్రుహో నిదో మిత్రమహో అవద్యాత్ । రక్షోహణం వాజినమాజి
ఘర్మి మిత్రం ప్రథిష్ఠముపయామి శర్మ । శిశానో అగ్నిః క్రతుభిస్సమి
ద్ధస్స నో దివా ॥ ౯ ॥ స రిషః పాతు నక్తం । విజ్యోతిషా బృహతా భా
త్యగ్నిరావిర్విశ్వాని కృణుతే మహిత్వా । ప్రాదేవీర్మాయాస్సహతే
దురేవాశ్శిశీతే శృంగే రక్షసే వినిక్షే । ఉత స్వానాసో దివిషంత్వగ్నే

స్తిగ్మాయుఘ్నారతస్తే హంత్రవాతి । మాదేచిదస్య ప్రరుజంతి భామా నవరం తేపర్తి బాహ్వో అదేవీః ॥ ౧౦ ॥

(అఘశగ్ంసః సతేజరతాగ్ంరుజామి హృదిప్రైక చత్వారిగ్ంశచ్చ।)

(రక్షోఘ్నమంత్రాః *)

రక్షోహణో వలగహనో వైష్ణవా న్ఖనామీద మహంతంవలగ ముద్వపామి యన్నస్సమానో యమసమానోనిచఖానేదమేన మధరం కరోమియోవ స్సమానో యోఽసమానోఽరాతీయతి గాయత్రేణ ఛందసావబాఢో వలగః కిమత్రభద్రం తన్నౌసహవిరాడసిసపత్నహా సమ్రాడసి భ్రాతృవ్యహాస్వరాడస్యభిమాతిహావిశ్వారాడసివిశ్వాసాం నాష్ట్రాణాగ్ం హంతా ॥ ౧౧ ॥ రక్షోహణో వలగహనః ప్రోక్షామి వైష్ణవాన్రక్షోహణో వలగహనోఽవనయామి వైష్ణవాన్యవోఽసి యవయాస్మద్ద్వేషోయవయారాతీరక్షోహణో వలగహనో వస్తృణామి వైష్ణవాన్రక్షోహణో వలగహనో ఽభిజుహోమి వైష్ణవాన్రక్షోహణౌ వలగహనావుపదధామి వైష్ణవీరక్షోహణౌ వలగహనౌ పర్యూహామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వలగహనౌ పరి స్తృణామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వలగహనౌ వైష్ణవీ బృహన్నసి బృహద్గ్రావా బృహతీమింద్రాయవాచంవద ॥ ౧౨ ॥ (హంతేద్రాయద్వేచ।)

(పైతృకాః । పితృయజ్ఞవిధిః. *)

సోమాయ పితృమతే పురోడాశగ్ం షట్కపాలం నిర్వపతి

* ఏతస్యబ్రాహ్మణం తై।సం౧।౨।౧౧।అనువాక,,.శిరోవ్రా ఏతద్యజ్ఞ స్య,, ఇతి; సచఅనువాకః అస్మిన్నధిశ్రవణే ఉత్తరత్రవక్ష్యతే

పితృభ్యో బర్హిషద్భ్యో ధానాః పితృభ్యోఽగ్నిష్వాత్తేభ్యోఽభివా న్యాయై దుగ్ధమంథమేత త్తేతత యేచత్వా మన్వేత త్తేపితామహ ప్రపితామహ యేచ త్వా మన్వత్రపితరో యథాభాగమందధ్వగ్ంసుసం దృశం త్వావయం మఘవన్మందిషీమహి * ప్రనూనం పూర్ణవంధుర స్తుతో యాసివశాగ్ం అను । యోజాన్వింద్రతేహరీ। ౧౩ ॥ అక్ష న్నమీమదంత హ్యవప్రియా అధూషత। అస్తోషత స్వభానవో విప్రా నవిష్ఠయామతీ। యోజాన్వింద్ర తేహరీ అక్షన్పితరోఽమీమదంత పితరోఽతీతృపన్త పితరోఽమీమృజంత పితరః। పరేతపితర స్సోమ్యా గంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః। అథాపితౄన్ త్సువిదత్రాగ్ం అపీత యమేన యే సధమాద్ంమదంతి। మనో న్వాహువామహే నారాశగ్ం సేనస్తోమేనపితృణాంచమన్మభిః ఆ॥ ౧౪॥ నఏతుమనః పునః క్రత్వేదక్షా యజీవసే। జ్యోక్చసూర్యందృశే। పునర్నః పితరోమనో దదాతు దైవ్యోజనః। జీవం వ్రాతగ్ం సచేమహి। యదంతరిక్షం పృథివీము తద్యాం యన్మాతరం పితరంవాజిహిగ్ంసిమ। అగ్నిర్మాతస్మాదేనసో గార్హపత్యః ప్రముంచతు దురితాయానిచ కృమకరోతు మా మనేనసమ్॥ ౧౫॥

(పితృమంత్రాః.)

ఉశంతస్త్వా హవామహ ఉశంతస్సమిధీమహి। ఉశన్నుశత ఆవహ పితౄన్ హవిషే అత్తవే। త్వగ్ంసోమప్రచికితో మనీషాత్వగ్ం

---

* “మంధిషీమహి” ఇతి ప్రాచీనపుస్తకేషు ముద్రితపాఠః అసాధుః భాష్యే, “మందిషీమహి-వయంతర్పయామః” ఇతి స్థితత్వాత్.

రజిష్ఠ మనునేషి పంథాం । తవ ప్రణీతీ పితరో న ఇందో దేవేషు రత్న
మభజంత ధీరాః । త్వయా హి నః పితరః సోమ పూర్వే కర్మాణి చక్రుః
పవమాన ధీరాః। వన్వన్నవాతః పరిధీగ్ం రపోర్ణు వీరేభిరశ్వైర్మఘవా
భవ॥ ౧౭ ॥ నః । త్వగ్ం సోమ పితృభిస్సంవిదానోఽను ద్యావాపృ
థివీ ఆతతంథ । తస్మై త ఇందో హవిషా విధేమ వయగ్గ్ స్యామ పతయో
రయీణామ్। అగ్నిష్వాత్తాః పితర ఏహ గచ్ఛత సదస్సదస్సదత సుప్రణీత
యః । అత్తా హవీగ్ంషి ప్రయతాని బర్హిష్యథా రయిగ్ం సర్వవీరం
దధాతన। బర్హిషదః పితర ఊత్యర్వాగిమా వో హవ్యా చకృమా
జుషధ్వం। త ఆగతావసా శంతమేనా థాస్మభ్యం॥ ౧౮ ॥ శంయోరర
పోదధాత । ఆఽహం పితౄన్థ్సువిదత్రాగ్ం అవిత్సి నపాతంచ విక్ర
మణంచ విష్ణోః । బర్హిషదో యే స్వధయా సుతస్య భజంత పిత్వ
స్త ఇహాఽఽగమిష్ఠాః । ఉపహూతాః పితరః సోమ్యాసో బర్హిష్యేషు
నిధిషు ప్రియేషు । త ఆగమంతు త ఇహ శ్రువం త్వధిబ్రువంతు తేఽవం
త్వస్మాన్ । ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరస్సోమ్యాసః
అసుం ॥ ౧౯ ॥ య ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నోఽవంతు పితరో హవే
షు । ఇదం పితృభ్యో నమో అస్త్వద్య యే పూర్వాసో య ఉపరాస ఈ
యుః । యే పార్థివే రజస్యా నిషత్తా యే వా నూనగ్ం సువృజనాసు వి
క్షు । అధా యథా నః పితరః పరాసః ప్రత్నాసో అగ్న ఋత మాశు
షాణాః । శుచీదయం దీధితిముక్థశాసః * క్షామా భిందంతో అరుణీ

---

* ,,ముగ్ధశాస,, ఇతి పూర్వపుస్తకేషు ముద్రితపాఠః అసాధుః, అన్వయపదపాఠస్య ,,ఉక్థశాస ఇత్యుక్తశాసః,, ఇతిస్థితత్వాత్.

రప్రవన్ । యదగ్నే ॥౧౯॥ కవ్యవాహనపితౄన్ యక్ష్యృతావృధః
ప్రచహవ్యాని వక్ష్యసి దేవేభ్యశ్చ పితృభ్యఆ। త్వమగ్న ఈడితో జాత
వేదో వాఢ్ఢవ్యాని సురభీణి కృత్వా। ప్రాదాః పితృభ్యస్స్వధయా తే
అక్షన్నద్ధి త్వం దేవ ప్రయతా హవీగ్ంషి। మాతలీ కవ్యైర్యమో
అంగిరోభిర్ బృహస్పతిర్ ఋక్వభిర్వావృధానః। యాగ్శ్చ దేవా వా
వృధుర్యే చ దేవాన్త్స్వాహాఽన్యే స్వధయాఽన్యే మదంతి॥౨౦॥ ఇమం
యమ ప్రస్తర మాహిసీదాంగిరోభిః పితృభిస్సంవిదానః। ఆత్వామం
త్రాః కవిశస్తా ♦ వహంత్వేనా రాజన్ హవిషా మాదయస్వ। అంగి
రోభి రాగహి యజ్ఞియేభిర్యమ వైరూపైరిహ మాదయస్వ। వివస్వం
తగ్ం హువే యః పితా తేఽస్మిన్ యజ్ఞే బర్హిష్యా నిషద్య। అంగిరసో
నః పితరో నవగ్వా అథర్వాణో భృగవస్సోమ్యాసః। తేషాంవయగ్ం
సుమతౌ యజ్ఞియానా మపిభద్రే సౌమనసే స్యామ॥౨౧॥

(భవాస్మభ్యమసుం యదగ్నేమదంతి సౌమనసపకంచ॥)

భక్షేహి మావిశ దీర్ఘాయుత్వాయ శంతనుత్వాయ రాయస్పోషాయ
వర్చసే ♦ సుప్రజాస్త్వాయేహి వసో పురోవసో ప్రియో మే హృదోఽ
స్యశ్వినోస్త్వా బాహుభ్యాగ్ం సఘ్యాసం నృచక్షసం త్వా దేవ సోమ

♦ ,, కవిశస్త్వావహంతు,, ఇతిపూర్వపుస్తకేషు ముద్రితపాఠః అసాధుః, అస్య పదపాఠస్య ,,కవిశస్తా ఇతి కవి శస్తాః, వహంతు,, ఇతి స్థితత్వాత్.

♦ ,, సుప్రజాస్త్వావేహి" ఇతి ప్రాచీనపుస్తకపాఠః అసాధుః, అస్యపదపాఠస్య , సుప్రజాస్త్వాయేతి సుప్రజాః - త్వాయ, ఏతి, ఇహి,, ఇతిస్థితత్వాత్.

మందత్రా అవఖ్యేషం మంద్రాభిభూతిః కేతుర్యజ్ఞానాం వాగ్జుషాణా
సోమస్యతృప్యతు మంద్రాస్వర్వాచ్యదితి రనాహతశీర్‌ష్ణి వాగ్జుషాణా
సోమస్య తృప్యత్వేహి విశ్వచర్‌ షణే ॥ ౧౧॥ శంభూర్మ యోభూ
స్స్వస్తిమాహారివర్ణ ప్రచరక్రత్వే దక్షాయరాయస్పోషాయసువీర
తాయై మామా రాజన్ విబీభిషోమా మేహార్ది త్విషావధీః । వృషణే
శుష్మాయాఽయుషేవర్చసే । వసుమద్గణస్య సోమ దేవ తే మతివిదః ।
ప్రాతస్సవనస్య గాయత్రఛందస ఇంద్రపీతస్య నరాశగ్ం సపీతస్యపితృ
పీతస్య మధుమత ఉపహూతస్యో పహూతో భక్షయామి రుద్రవద్గణస్య
సోమ దేవ తే మతివిదో మాధ్యం దినస్య సవనస్య త్రిష్టుప్ఛందస ఇంద్ర
పీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య। ౧౨॥ పితృపీతస్య మధుమతఉపహూతస్యో
పహూతో భక్షయా మ్యాదిత్య వద్గణస్య సోమ దేవ తే మతివిద స్తృతీ
యస్య సవనస్య జగతీఛందస ఇంద్రపీతస్య నరాశగ్ం సపీతస్య పితృపీ
తస్య మధుమత ఉపహూతస్యో పహూతో భక్షయామి । ఆప్యాయస్వ
సమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియ । భవా వాజస్యసంగథే। హిన్వామే
గాత్రాహరివో గణాన్మే మావితీతృషః । శివో మే స ప్తర్‌షీ నుపతిష్ఠస్వ
మామేవాఙ్నాభిమతి । ౧౩ । గాః అపామసోమమమృతా అభూమా
దర్శ్మ జ్యోతిరవిదామ దేవాన్ ।కిమస్మాన్కృణవదరాతిః కిముధూర్తి
రమృత మర్త్యస్య । యన్మఆత్మనో మిందాభూ దగ్ని స్తత్పున రాహా
ర్జాతవేదా విచర్‌షణిః । పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్పున రింద్రో బృహస్పతిః
పునర్మే అశ్వినాయువం చక్షురాధ త్తమక్ష్యోః । ఇష్టయజుష స్తే దేవ
సోమ స్తుతస్తోమస్య। ౧౪॥ శస్తోక్థస్యహారివత ఇంద్రపీతస్య మధుమత

ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి । ఆపూర్యా స్థా మా పూరయత ప్రజయా చ ధనేన చ । ఏతత్తే తత యే చ త్వామన్వ త్ర తే పితామహ ప్రపితామహ యే చ త్వామన్వత్ర పితరో యథాభాగం మన్దధ్వం నమో వః పితరో రసాయ నమో వః పితరశ్శుష్మాయ నమో వః పితరో జీవాయ నమో వః పితరః । ౨౬ ॥ స్వధాయై నమో వః పితరో మన్యవే నమో వః పితరో ఘోరాయ పితరో నమో వో య ఏతస్మింల్లోకే స్థ యుష్మాగ్ంస్తేఽను యేఽస్మింల్లోకే మాం తేఽను య ఏతస్మింల్లోకే స్థ యూయం తేషాం వసిష్ఠా భూయాస్త యేఽస్మింల్లోకేఽహం తేషాం వసిష్ఠో భూయాసం ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరి తా బభూవ ॥ ౨౭ ॥ యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణాం । దేవకృతస్యైనసోఽవయజనమసి మనుష్యకృతస్యైనసోఽవయజనమసి పితృకృతస్యైనసోఽవయజనమస్యప్సు ధౌతస్య సోమ దేవ తే నృభిస్సుతస్యేష్టయజుష స్తుతస్తోమస్య శస్తోక్థస్య యో భక్షో అశ్వసనిర్యో గోసనిస్తస్య తే పితృభిర్భక్షంకృతస్యోపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి ॥ ౨౮ ॥ (విశ్వచర్షణే త్రిష్టుప్ఛన్దస ఇన్ద్ర పీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్యాతి స్తుతస్తోమస్య జీవాయ నమో వః పితరో బభూవ చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చ ॥ (ఇష్టకోపధానాదికమ్ *)

ధ్రువాఽసి ధరుణాఽస్తృతా విశ్వకర్మణా సుకృతా । మా త్వా సముద్ర ఉద్వధీన్మా సుపర్ణోఽవ్యథమానా పృథివీం దృగ్ంహ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు పృథివ్యాః పృష్ఠే వ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీం ప్రథోఽసి పృ

* అస్యచ బ్రాహ్మణం. తై॥ ౫॥ ౫॥ ౭॥ ౬॥ అవలోకనీయం.

ధ్రువ్యసి భూరసి భూమిరస్యదితిరసి విశ్వధాయా విశ్వస్య భువనస్య
ధర్త్రీ పృథివీం యచ్ఛ పృథివీం దృగ్ంహ పృథివీం మాహిగ్ంసీర్వి
శ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయోదానాయ ప్రతిష్ఠాయై। ౩౦ ॥
చరిత్రాయాగ్నిస్త్వాభిపాతు మహ్యాస్స్వస్త్యాచ్ఛర్దిషా శంతమేనతయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద కాండాత్కాండాత్ప్రరోహంతీపరుషః
పరుషఃపరి। ఏవానోదూర్వే ప్రతను సహస్రేణశతేన చ। యాశతేనప్ర
తనోషి సహస్రేణ విరోహసి । తస్యాస్తే దేవిష్టకే విధేమ హవిషా
వయం । అషాఢాఽసి సహమానాసహస్వారాతీస్సహస్వ రాతీయ
తస్సహస్వ పృతనాస్సహస్వపృతన్యతః । సహస్రవీర్యా। ౩౧ ॥ అసి
సామాజిన్వ । మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః।
మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివ
గ్ంరజః । మధు ద్యౌరస్తునఃపితా । మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధు
మాగ్ం అస్తుసూర్యః। మాధ్వీర్గావో భవంతునః । మహీద్యౌఃపృథి
వీచనఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతాం। పిపృతాన్నో భరీమభిః। తద్విష్ణోః
పరమం।౩౨। పదగ్ం సదా పశ్యంతిసూరయః । దివీవచక్షురాతతం।
ధ్రువాఽసిపృథివి సహస్వపృతన్యతః స్యూతాదేవే భిరమృతేనాగాః।
యాస్తే అగ్నే సూర్యేరుచ ఉద్యతో దివ మాతన్వంతిరశ్మిభిః। తాభి
స్సర్వాభిరుచే జనాయ నస్కృధి । యావో దేవాస్సూర్యేరుచో
గోష్వశ్వేషు యారుచః । ఇంద్రాగ్నీతాభిస్సర్వాభీ రుచ నోధత్త
బృహస్పతే । విరాట్ ॥ ౩౩ ॥ జ్యోతి రధారయ త్సమ్రాడ్జ్యోతి
రధారయత్స్వరాడ్జ్యోతి-రధారయత్ । అగ్నే యుక్ష్వాహియేతవా

శ్వాసో దేవ సాధవః అరంవహంత్యాశవః యుఙ్క్ష్వాహి దేవహూత
మాగ్ం అశ్వాగ్ం అగ్నేరథీరివ। నిహోతా పూర్వ్యస్సదః దక్ష
శ్చస్కంద పృథివీ మనుద్యామిమంచ యోని మను యశ్చపూర్వః
తృతీయం యోనిమనుసంచరంత ద్రప్సంజుహోమ్యనుసప్త॥ ౩౮॥
హోత్రాః। అభూదిదంవిశ్వస్యభువనస్యవాజినమ గ్నేర్వైశ్వాన
రస్యచ। అగ్నిర్జ్యోతిషా జ్యోతిష్మాను క్మోవర్చసా వర్చస్వాన్। ఋ
చేత్వారుచెత్వాసమిత్స్రవంతి సరితో న ధేనాః। అంతర్ హృదామ
నసా పూయమానాః। ఘృతస్యధారాఅభిచాకశీమి। హిరణ్యయో
వేతసో మధ్యఆసాం। తస్మిన్త్సుపర్ణో మధుకృత్కులాయీభజన్నా
స్తెమధుదేవతాభ్యః। తస్యాసతెహరయస్సప్తతీరె స్వధాందుహానా
అమృతస్యధారాం॥ ౩౯॥

(ప్రతిష్ఠాయైసహస్రైర్యాపరమంవిరాట్ప్రతీకేచత్వారిచ)

(అప్రతిరథ సూక్తమ్ *)

ఆశుశ్శిశానో వృషభోన యుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర
షణీనాం। సంక్రందనోఽనిమిష ఏకవీర శ్శతగ్ంసేనా అజయత్సాక
మింద్రః। సంక్రందనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణదుశ్చ్యవనే
నధృష్ణునా। తదింద్రేణ జయత తత్సహధ్వంయుధోనర ఇషుహస్తేన
వృష్ణా। సఇషుహస్తైస్సనిషంగిభిర్వశీ సగ్ంస్రష్టాసయుధ ఇంద్రో
గణేన సగ్ంసృష్టజిత్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభిర
స్తా। బృహస్పతేపరిదీయా॥ ౩౬॥ రథేనరక్షోహాఽమిత్రాగ్ం అపబాధ

---

* ఏతస్యవినియోగః। తై। సం॥ ౫॥ ౪॥ ౬॥ అవలోకనీయమ్.

మానః । ప్రభంజఞ్ఛత్రూన్ ప్రమృణన్నమిత్రాన్యుధాజయన్నస్మాకమేధ్య
వితారథానాం। గోత్రభిదంగోవిదం వజ్రబాహుంజయంత మజ్మప్రమృ
ణంతమోజసా। ఇమగ్ంసజాతా అనువీరయధ్వమింద్రగ్ంసఖాయోఽను
సగ్ంరభధ్వం। బలవిజ్ఞాయస్స్థవిరః ప్రవీరస్సహస్వాన్ వాజీసహమాన
ఉగ్రః। అభివీరో అభిసత్వాసహోజా జైత్రమింద్రరథమాతిష్ఠగోవిత్।
అభిగోత్రాణి సహసాగాహమానోఽదాయః । 32 । వీరశ్శతమ
న్యురింద్రః। దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయుధ్యోఽస్మాకగ్ం సేనా అవతు
ప్రయుత్సు । ఇంద్ర ఆసాంనేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పురఏతు
సోమః । దేవసేనానా మభిభంజతీనాం జయంతీనాం మరుతోయం
త్వగ్రే । ఇంద్రస్యవృష్ణోవరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ంశర్ధ
ఉగ్రం। మహామనసాం భువనచ్యవానాంఘోషో దేవానాంజయతాము
దస్థాత్ । అస్మాకమింద్రస్సమృతేషుధ్వజేష్వస్మాకం యాఇషవస్తాజ
యంతు॥ 33 ॥ అస్మాకం వీరాఉత్తరేభవంత్వస్మాను దేవా అవతా
హవేషు। ఉద్ధర్షయమఘవన్నాయుధాన్యుత్సత్వనాం మామకానాం
మహాగ్ంసి। ఉద్వృత్రహన్ వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయ
తామేతుఘోషః । ఉపప్రేత జయతా నరస్స్థిరావస్సంతు బాహవః ।
ఇంద్రోవశ్శర్మయచ్ఛత్వనాధృష్యాయథాసథ । అవసృష్టా పరాపత
శరవ్యే * బ్రహ్మసగ్ంశితా। గచ్ఛామిత్రాన్ప్ర॥ 34 ॥ విశమైషాంకం
చనోచ్ఛిషః । మర్మాణితేవర్మభిశ్ఛాదయామి సోమస్త్వారాజాఽమృ

---

* ,,బ్రహ్మసగ్ంశిత,, ఇతి ప్రాచీనముద్రిత పుస్తకపాఠః అసా
ధుః బ్రహ్మణా సగ్ంశితా — తీక్ష్ణీకృతా ఇతిభాష్యస్థితత్వాత్.

తేనాభి వస్త్రమ్ ఉగ్రో ర్వ్యరీరో వరివస్తే అన్నుజయంతంత్వా మను మదంతుదేవాః । యత్రిబాణా స్సంపతంతి కుమారా విశిఖాఇవ । ఇంద్రోన స్తత్రవృత్రహా విశ్వాహా శర్మయచ్ఛతు ॥ ౪౦ ॥

(ప్రీయాద్దాదాయోజయ న్త్వమిత్రాన్నప్రిచత్వారిగ్ంశచ్చ)

(అగ్నిప్రయన బ్రాహ్మణమ్.)

* ఉదేనముత్తరాం * నయేతి సమిధ ఆదధాతి యథాజనం యతేఽవసం కరోతి తాదృగేవత త్తిస్ర ఆదధాతి త్రివృద్వా అగ్ని ర్యావా నేవాగ్ని స్తస్మై భాగధేయం కరో త్యౌదుంబరీ ర్భవంత్యూ ర్గ్వా ఉదుంబర ఊర్జమేవాస్మా అపిదధాత్యు మత్వా విశ్వే దేవా ఇత్యాహ ప్రాణావై విశ్వేదేవాః ప్రాణై ॥ ౪౧॥ రేవైనముద్యచ్ఛతేఽ గ్నె భరంతు చిత్తిభిరిత్యాహ యస్మా ఏవైనంచిత్తాయో ద్యచ్ఛతే తేనైవైనగ్ం సమర్ధయతి పంచదిశో దైవీర్యజ్ఞమవంతు దేవీ రిత్యాహ దిశో హ్యేషోఽనుప్రచ్యవతేఽపామతిందుర్మతిం బాధమానా ఇత్యా హరక్షసా మపహత్యై రాయస్పోషే యజ్ఞపతి మాభజంతీరిత్యాహ పశవో వై రాయస్పోషః ॥ ౪౨ ॥ పశూనేవావరుంధే షడ్భిర్ హరతి ష డ్వా ఋతవ ఋతుభి రేవైనగ్ం హరతి ద్వే పరిగృహ్యావతీ భవతో రక్షసా మపహత్యై సూర్యరశ్మి ర్హరికేశః పురస్తాదిత్యాహ ప్రసూ త్యైతతః పావకా ఆశిషో నో జుషంతా మిత్యాహాన్నం వై పావకోఽ

---

* ఏష అనువాకః తై ॥సం॥౪॥౬ ॥3॥ అనువాకస్య బ్రాహ్మణరూపః.

* ,, న ఏతి ,, ఇతి ప్రాచీనముద్రిత పుస్తక పాఠః అసాధుః అస్య పదపాఠస్య (నయ ఇతి) ఇతి స్థితత్వాత్.

ష్నన్తమే వావరుంధే దేవాసు। రాన్నం యత్తా ఆసన్ తే దేవా ఏత దప్రతి
రథ మపశ్యం తేనవై తేఽప్రతి ॥ ౪౩॥ అసురానజయం తదప్రతిరథ
స్యాప్రతిరథత్వం యదప్రతిరథం ద్వితీయో హోతాన్వాహాప్రత్యేవ
తేన యజమానో భ్రాతృవ్యాన్జయత్యథో అనభిజిత మేవాభిజయతి
దశర్చం భవతి దశాక్షరా విరాడ్విరాజేమౌ లోకౌ విధృతావనయో
ర్లోకయోర్విధృత్యా అథో దశాక్షరా విరాడన్నం విరా డ్విరాజ్యేవా
న్నాద్యే ప్రతితిష్ఠత్య సదివవా అంతరిక్ష మంతరిక్ష మివాగ్నీధ్రమా
గ్నీధ్రే ॥౪౪॥ అశ్మానం నిదధాతి సత్యాయ ద్వాభ్యాం ప్రతిష్ఠిత్యావి
మానఏష దివో మధ్య ఆస్త ఇత్యాహ వ్యే వైతయా మిమీతే మధ్యే
దివో నిహితః॥ పృశ్ని చ్ఛర శ్మేత్యాహాన్నం వై పృశ్చ్యన్న మేవావరుంధే
చతసృభిరాపుచ్ఛాదేతి చ్చత్వారి ఛందాగ్ంసి ఛందోభి రేవేంద్రం
విశ్వా అవీవృధన్నిత్యాహ వృద్ధిమే వోపావర్తే వాజానాగ్ం సప్త
త్రింశతిం ॥ ౪౫॥ ఇత్యాహాన్నం వై వాజోఽన్న మేవావరుంధే సుమ్న
హూర్యజ్ఞో దేవాగ్ం ఆచవక్షదిత్యాహ ప్రజా వై పశవస్సుమ్నం ప్ర
జామేవ పశూనాత్మన్ధత్తే యక్షదగ్నిర్దేవో దేవాగ్ం ఆచవక్ష
దిత్యాహ స్వగాకృత్యై వాజస్య మా ప్రసవేనోద్గ్రాభేణోదగ్రభీదిత్యా
హాసౌ వా ఆదిత్య ఉద్యన్నుద్గ్రాభ ఏష నిమ్రోచన్నిగ్రాభో బ్రహ్మ
ణైవాత్మాన ముద్గృహ్ణాతి బ్రహ్మణా భ్రాతృవ్యం ని గృహ్ణాతి ॥ ౪౬ ॥

♦ (పృశ్ని చ్ఛరశ్మే.....పృశ్చ్యన్న మేవావరుంధే) ఇతి ప్రాచీన పుస్తకపాఠః అసాధుః అస్యపదపాఠస్య (పృశ్నిః) అశ్మా ...... పృశ్ని అన్నం ఇతి స్థితత్వాత్.

(ప్రాణైః పోషో ఽప్రత్యాగ్నీ ర్ధ్రీపతిమ్మేషదశ చ)

(చయన ప్రకరణమ్.)

అగ్న ఉదధే యా త ఇషు ర్యువా నామ తయా నో మృడ తస్యై తే నమ స్తస్యా స్త ఉపజీవన్తో భూయాస్మాగ్నే దుధ్ర గహ్య కిగ్ంశిల వన్య యా త ఇషు ర్యువా నామ తయా నో మృడ తస్యై తే నమ స్తస్యా స్త ఉపజీవన్తో భూయాస్మ పంచ వా ఏతే ఽగ్నయో యచ్చితయ ఉదధి రేవ నామ ప్రథమో దుధ్రిః ॥ ౪౭ ॥ ద్వితీయో గహ్య స్తృతీయః కిగ్ంశిల శ్చతుర్థో వన్యః పంచమ స్తేభ్యో యదాహుతీర్న జుహుయా దధ్వర్యుం చ యజమానం చ ప్రదహేయుర్యదేతా ఆహుతీర్జుహోతి భాగధేయే నైవైనా ఞ్ఛమయతి నార్తిమార్ఛత్య ధ్వర్యుర్న యజమానో వాఙ్మ ఆసన్నసోః ప్రాణో ఽక్ష్యో శ్చక్షుః కర్ణయో శ్శ్రోత్రం బాహువో ర్బల మూరువో రోజో ఽరిష్టా విశ్వాన్యంగాని తనూః ॥ ౪౮ ॥ తనువా మే సహ నమ స్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీ రప వా ఏతస్మా త్ప్రాణాః క్రామన్తి యో ఽగ్నిం చిన్వన్నధిక్రామతి వాఙ్మ ఆసన్నసోః ప్రాణ ఇత్యాహ ప్రాణానేవాఽఽత్మన్ ధత్తే యో రుద్రో అగ్నౌ యో అప్సు య ఓషధీషు యో రుద్రో విశ్వా భువనా ఽఽవివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్త్వాహుతిభాగా వా అన్యే రుద్రా హవిర్భాగాః ॥ ౪౯ ॥ అన్యే శతరుద్రీయగ్ం హుత్వా గావీధుకం చరుమేతేన యజుషా చరమాయా మిష్టకాయాం నిదధ్యాద్భాగధేయేనైవైనగ్ం శమయతి తస్య త్వై శతరుద్రీయగ్ం హుతమిత్యాహుర్యస్యైత దగ్నౌ క్రియత ఇతి వసవస్త్వా రుద్రైః పురస్తాత్పాంతు పితరస్త్వా యమరాజానః పితృభి ర్దక్షిణతః

పాంత్వాదిత్యాస్త్వా విశ్వైర్దేవైః పశ్చాత్ పాంతు ద్యుతానస్త్వా మారు
తో మరుద్భి రుత్తరతః పాతు। ౧౦। దేవాస్త్వేంద్రజ్యేష్ఠా వరుణరా
జానో ఽధస్తాచ్చోపరిష్టాచ్చ పాంతు న వా ఏతేన పూతో న మేధ్యో
న ప్రోక్షితో యదేన మతః ప్రాచీనం ప్రోక్షతి యత్సంచిత మాజ్యేన
ప్రోక్షతి తేన పూత స్తేన మేధ్య స్తేన ప్రోక్షితః। ౧౧।

(ద్రుధ స్త్వమూర్ధ్వా విర్భాగాః పాతు ద్వాత్రింశచ్చ)

శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య యద్ధవిర్ధానం ప్రాణా ఉపరవా హవిర్ధా
నఖాయం తేతస్మా చ్ఛీర్ష న్ప్రాణా అధస్తాత్ఖాయంతే తస్మాదధస్తా
చ్ఛీర్ష్ణః ప్రాణా రక్షోహణో వలగహనో వైష్ణవాన్ఖనామీత్యాహ వై
ష్ణవాహి దేవతయో పరవా అసురా వై నిర్యంతో దేవానాం ప్రాణేషు
వలగాన్న్యఖనన్తా న్బాహుమాత్రేఽన్వవిందన్ తస్మాద్బాహుమాత్రాః
ఖాయంత ఇదమహం తం వలగ ముద్వపామి। ౧౨। యన్నస్సమానో
యమసమానో నిచఖానేత్యాహ ద్వావావ పురుషౌ యశ్చైవ సమానో
యశ్చాసమానో యమేవాస్మై తౌ వలగం నిఖనతస్తమేవోద్వపతి
సంతృణత్తి తస్మాత్సంతృణ్ణా అంతరతః ప్రాణా న సంభినత్తి తస్మాదసం
భిన్నాః ప్రాణా అపోఽవనయతి తస్మాదార్ద్రా అంతరతః ప్రాణా యవ
మతీరవనయతి ।౧౩। ఊర్గ్వై యవః ప్రాణా ఉపరవాః ప్రాణేష్వేవో
ర్జం దధాతి బర్హిరవ స్తృణాతి తస్మాల్లోమశా అంతరతః ప్రాణా ఆ
జ్యేన వ్యాఘారయతి తేజో వా ఆజ్యం ప్రాణా ఉపరవాః ప్రాణేష్వేవ
తేజో దధాతి హనూ వా ఏతే యజ్ఞస్య యదధిషవణే న సంతృణత్త్యసం
తృణ్ణే హి హనూ అథో ఖలు దీర్ఘసోమే సంతృద్యే ధృత్యై శిరో వా ఏత

ద్యక్షస్య యద్విధానం ॥ ౫౪॥ ప్రాణా ఉపరవా హనూ అధిషవణే జిహ్వా
చర్మ గ్రావాణో దంతా ముఖ మాహవనీయో నాసికో త్తర వేదిరుద
రగ్ం సదో యదా ఖలు వై జిహ్వయా దత్స్వధిఖాద త్యథ ముఖం గచ్ఛ
తి యదా ముఖం గచ్ఛత్యథో దరం గచ్ఛతి తస్మాద్విధానే చర్మణ్యధి
గ్రావభి రభిషుత్యా హవనీయే హుత్వా ప్రత్యంచః పరేత్య సదసి
భక్షయంతి యో వై విరాజో యజ్ఞముఖే దోహం వేద దుహ ఏవైనా మి
యం వై విరా ట్తస్యై త్వక్చర్మోధో ఽధిషవణే స్తనా ఉపరవా గ్రావా
ణో వత్సా ఋత్విజో దుహంతి సోమః పయో య ఏవం వేద దుహ
ఏవైనాం ॥ ౫౫॥

(వపామియుపమతీరవనయతి హవిర్ధానమేవ త్రయోవిగ్ంశతిశ్చ)

అనావాదితో ఽస్మిన్ లోక ఆసీత్తం దేవాః పృష్ఠైః పరిగృహ్య
సువర్గం లోక మగమయన్త్స్వరై రవస్తాత్పర్య గృహ్ణన్దివా కీర్త్యేన సువర్గే
లోకే ప్రత్యస్థాప యన్త్స్వరైః పరస్తాత్పర్య గృహ్ణన్పృష్ఠైరుపావరోహం
త్స వా అనావా దితో ఽముష్మిన్ లోకే పరై రుభయతః పరిగృహీ
తో యత్పృష్ఠాని భవంతి సువర్గమేవ తైర్లోకం యజమానా యంతి ప
రైరవస్తా త్పరి గృహ్ణంతి దివాకీర్త్యేన ॥ ౫౬ ॥ సువర్గే లోకే ప్రతితిష్ఠంతి
పరైః పరస్తాత్పరి గృహ్ణంతి పృష్ఠైరు పావరోహంతి యత్పరే పరస్తా
న్న స్యుః పరాంచ స్సువర్గాల్లోకా న్నిష్పద్యేరన్ యదవస్తాన్న స్యుః
ప్రజా నిర్దహేయురభితో దివాకీర్త్యం పరస్సామానో భవంతి సువర్గ ఏ
వైనాం లోక ఉభయతః పరిగృహ్ణంతి యజమానా వై దివా కీర్త్యగ్ం
సంవత్సరః పరస్సామానో ఽభితో దివాకీర్త్యం పరస్సామానో భవంతి।

సంవత్సర ఏవాభ్యయత॥౫౭॥ ప్రతితిష్ఠంతి పృష్ఠం వై దివాకీర్త్యం పా
ర్శ్వే పరస్సామానా అభితో దివాకీర్త్యం పరస్సామానో భవంతి తస్మా
దభితః పృష్ఠం పార్శ్వే భూయిష్ఠా గృహాః గృహ్యంతే భూయిష్ఠగ్ంశ
స్యతే యజ్ఞస్యైవ తన్మధ్యతో గ్రంథిం గ్రథ్నంత్యవిస్రగ్ంసాయ సప్త
గృహ్యంతే సప్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః ప్రాణానేవ యజమానేషు దధ
తి యత్పరాచీనాని పృష్ఠాని భవంత్యముమేవ తైర్లోకమభ్యారోహంతి య
దిమం లోకం న ॥ ౫౮ ॥ ప్రత్యవరోహేయురుద్వా మాద్యేయుర్య
జమానాః ప్రమీయేరన్ యత్ప్రతీచీనాని పృష్ఠాని భవంతీమమేవ
తైర్లోకం ప్రత్యవరోహంత్యథో అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠంత్యనున్మాదా
యేంద్రో వా అప్రతిష్ఠిత ఆసీత్స ప్రజాపతిముపాధావత్తస్మా ఏతమేక
విగ్ంశతిరాత్రం ప్రాయచ్ఛత్తమాహరత్తేనాయజత తతో వై స ప్ర
త్యతిష్ఠద్యే బహుయాజినోఽప్రతిష్ఠితాః॥ ౫౯ ॥ స్యుస్త ఏకవిగ్ంశతి
రాత్ర మాసీరన్ ద్వాదశ మాసాః పంచర్తవస్త్రయ ఇమే లోకా అసా
వాదిత్య ఏకవిగ్ంశ ఏతావంతో వై దేవలోకాస్తేష్వేవ యథాపూర్వం
ప్రతితిష్ఠంత్యసావాదిత్యో న వ్యరోచత స ప్రజాపతిముపాధావత్త
స్మా ఏతమేకవిగ్ంశతిరాత్రం ప్రాయచ్ఛత్తమాహరత్తేనాయజత త
తో వై సోఽరోచత య ఏవం విద్వాగ్ంస ఏకవిగ్ంశతిరాత్రమాసతే
రోచంత ఏవైకవిగ్ంశతిరాత్రో భవతి రుగ్వా ఏకవిగ్ంశో రుచమేవ
గచ్ఛంత్యథో ప్రతిష్ఠామేవ ప్రతిష్ఠా హ్యేకవిగ్ంశోఽతిరాత్రావభితో
భవతో బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై ॥

అతి గ్రాహ్య విధిః.

సంతతి ర్వా ఏతే గ్రహాః । యత్పరస్సామానః । విషూవాం
దివాకీర్త్యం । యథా శాలాయై పక్షసీ । ఏవగ్ంసంవత్సరస్య పక్షసీ ।
యదేతే న గృహ్యేరన్ । విషూచీ సంవత్సరస్య పక్షసీ వ్యవస్రగ్ం
సేయాతాం । ఆర్తిమార్ఛేయుః । యదేతే గృహ్యంతే । యథా శాలాయై
పక్షసీ మధ్యమం వగ్ంశ మభిసమాయచ్ఛతి ॥ ౧ ॥ ఏవగ్ంసంవత్సర
స్య పక్షసీ దివాకీర్త్యమభిసంతన్వంతి । నార్తిమార్ఛంతి । ఏకవిగ్ంశ
మహర్భవతి । శుక్రాగ్రా గ్రహా గృహ్యంతే । ప్రత్యుత్తబ్ధ్యై సయత్వా
య । సౌర్య ఏతదహః పశురాలభ్యతే సౌర్యోఽతిగ్రాహ్యో గృహ్యతే ।
అహరేవ రూపేణ సమర్ధయంతి । అథో అహ్న ఏవైష బలిర్హ్రియతే ।
సప్తైతదహ రతిగ్రాహ్యా గృహ్యంతే ॥ ౨ ॥ సప్త వై శీర్షణ్యాః
ప్రాణాః । అసావాదిత్యశ్శిరః ప్రజానాం । శీర్షన్నేవ ప్రజానాం
ప్రాణాందధాతి । తస్మాత్సప్త శీర్షన్ప్రాణాః । ఇంద్రో వృత్రగ్ం
హత్వా । అసురాన్పరాభావ్య । సఇమాన్ లోకానభ్యజయత్ । తస్యా
సౌ లోకోఽనభిజిత ఆసీత్ । తం విశ్వకర్మా భూత్వాఽభ్యజయత్ ।
యద్వైశ్వకర్మణో గృహ్యతే । 3 ॥ సువర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై ప్రవా
ఏతేఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవంతే । యే వైశ్వకర్మణం గృహ్ణతే । ఆదిత్యశ్శ్వో
గృహ్యతే । ఇయం వా అదితిః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠంతి । అన్యోఽ
న్యో గృహ్యతే । విశ్వాన్యేవాన్యేన కర్మాణి కుర్వాణా యంతి । అస్యా
మన్యేన ప్రతితిష్ఠంతి । తావపరార్ధాత్సంవత్సరస్యాన్యోఽన్యో గృ
హ్యతే । తావుభౌ సహ మహావ్రతే గృహ్యేతే । యజ్ఞస్యైవ సం

గత్వా । ఉభయోర్లోకయోః ప్రతితిష్ఠన్తి । అర్క్యముక్థం భవతి । అన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై ॥౪॥ శమ్మాయచ్ఛత్యతిగ్రాహ్యా గృహ్యన్తే గృహ్యన్తే సంవత్సరస్యాన్యోఽన్యా గృహ్యన్తే పంచచ ।

దివాకీర్త్య సామవిధిః.

ఏకవిగ్ంశ ఏష భవతి । ఏతేనవై దేవా ఏకవిగ్ంశేన । ఆదిత్యమిత ఉత్తమగ్ం సువర్గల్లోక మారోహయన్ । స వా ఏష ఇత ఏకవిగ్ంశః । తస్య దశావస్తాదహాని । దశ పరస్తాత్ । స వా ఏష విరాడుభయతః ప్రతిష్ఠితః । విరాజిహి వా ఏష ఉభయతః ప్రతిష్ఠితః తస్మాదన్తరేమా లోకౌయన్ । స హ్యేషు సువర్గేషు లోకేష్వభిత పన్నః । దేవా వా ఆదిత్యస్య సువర్గస్య లోకస్య । పరాచోఽతిపాదాదబిభయుః । తం ఛన్దోభి రదృగ్ంహన్ ధృత్యై । దేవా వా ఆదిత్యస్య సువర్గస్య లోకస్య । అవాచోఽవపాదా దబిభయుః । తం పంచభీ రశ్మిభి రుదవయన్ । తస్మా దేకవిగ్ంశేఽహన్పంచ దివాకీర్త్యాని క్రియన్తే । రశ్మయో వై దివాకీర్త్యాని । యే గాయత్రే । తే గాయత్రీషూత్తరయోః పవమానయోః ॥౫॥ మహాదివాకీర్త్యగ్ం హోతుః పృష్ఠం । వికర్ణం బ్రహ్మసామ (౦) భాసోఽగ్నిష్టోమః । అథైతాని పరాణి । పరైర్వై దేవా ఆదిత్యగ్ం సువర్గం లోక మపారయన్ । యదపారయన్ । తత్పరాణాం పరత్వం । పారయన్త్యేనం పరాణి । య ఏవం వేద । అథైతాని స్పరాణి । స్పరైర్వై దేవా ఆదిత్యగ్ం సువర్గంలోక మస్పారయన్ । యదస్పారయన్ । తత్స్పరాణాగ్ం స్పరత్వం । స్పారయన్త్యేనగ్ం స్పరాణి । య ఏవం వేద ।

(ఏతి పవమానయో స్స్వరాణి పంచ చ)
(ప శు వి ధిః.)

అప్రతిష్ఠాం వా ఏతే గచ్ఛంతి। యేషాగ్ం సంవత్సరేఽనాప్తేఽథ। ఏకాదశిన్యాప్యతే। వైష్ణవం వామన మాలభంతే। యజ్ఞో వై విష్ణుః యజ్ఞమేవాలభంతే ప్రతిష్ఠిత్యై। ఐంద్రాగ్న మాలభంతే। ఇంద్రాగ్నీ వై దేవానా మయాతయామానా। య ఏవ దేవతే అయాతయామ్నీ। తే ఏవాఽఽలభంతే। వైశ్వదేవ మాలభంతే। దేవతా ఏవావరుంధతే। ద్యావాపృథివ్యాం ధేను మాలభంతే। ద్యావాపృథివ్యోరేవ ప్రతితిష్ఠంతి। వాయవ్యం వత్స మాలభంతే। వాయురేవైభ్యో యథాఽఽయతనాద్దేవతా అవరుంధే। ఆదిత్యామవిం వశా మాలభంతే। ఇయం వా అదితిః। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠంతి। మైత్రావరుణీ మాలభంతే॥ ౨॥ మిత్రేణైవ యజ్ఞస్య స్విష్టగ్ం శమయంతి। వరుణేన దురిష్టం। ప్రాజాపత్యం తూపరం మహావ్రత ఆలభంతే। ప్రాజాపత్యో ఽతిగ్రాహ్యో గృహ్యతే। అహరేవ రూపేణ సమర్ధయంతి। అథో అహ్న ఏవైష బలిర్హ్రియతే। ఆగ్నేయ మాలభంతే ప్రతిప్రజ్ఞాత్యై। అజపైత్యా వా ఏతే పూర్వై ర్మాసై రవరుంధతే। యద్వైతే గవ్యాః పశవ ఆలభ్యంతే। ఉభయేషాం పశూనామవరుద్ధ్యై। యదతిరిక్తామేకాదశినీమాలభేరన్। అప్రియం భ్రాతృవ్య మభ్యతిరిచ్యేత। యద్ద్వాద్వౌ పశూ సమస్యేయుః కనీయ ఆయుః కుర్వీరన్। యదేతే బ్రాహ్మణవంతః పశవ ఆలభ్యంతే। నాప్రియం భ్రాతృవ్యమభ్యతిరిచ్యతే। న కనీయ ఆయుః కుర్వతే॥ 3॥

(తే ఏవాలభంతే మైత్రావరుణీమాలభంతే ఽవరుద్ధ్యై సప్త చ.)

(మహావ్రతవిధిః.)

ప్రజాపతిః ప్రజాస్సృష్ట్వా వృత్తో౽శయత్ । తం దేవా భూతా
నాగ్ం రసం తేజస్సంభృత్య । తేనైన మభిషజ్యన్ । మహానవవర్తీతి
తన్మహావ్రతస్య మహావ్రతత్వం । మహద్వ్రతమితి । తన్మహావ్రతస్యమ
హావ్రతత్వం । మహతో వ్రతమితి । తన్మహావ్రతస్య మహావ్రతత్వం ।
పంచవిగ్ంశ స్తోమో భవతి ॥ ౧ ॥ చతుర్విగ్ంశత్యర్ధ మాసస్సంవత్సరః ।
యద్వా ఏతస్మిన్ త్సంవత్స రేధి ప్రాజాయత । తదన్నం పంచవిగ్ంశమభ
వత్ । మధ్యతః క్రియతే మధ్యతో హ్యన్న మశితం ధినోతి । అథో మ
ధ్యత ఏవ ప్రజానామూర్గ్ధీయతే । అథ యద్వా ఇదమంతతః క్రియతే ।
తస్మాదుదంతే ప్రజాస్సమేధంతే । అంతతః క్రియతే ప్రజననాయైవ ।
త్రివృచ్ఛిరో భవతి ॥ ౨ ॥ త్రేధావిహితగ్ం హి శిరః । లోమచ్ఛవీరస్థి ।
పరాచా స్తువంతి । తస్మాత్తత్సదృగేవ । న మేద్యతో౽నుమేద్యతి । నకృశ్య
తో౽నుకృశ్యతి । పంచదశో౽న్యః । పక్షో భవతి । సప్తదశో౽న్యః । తస్మా
ద్వయాగ్ంస్యన్యతర మర్ధమభిపర్యావర్తంతే । అన్యతరతో హి తద్గరీయః ।
క్రియతే ॥ ౩ ॥ పంచవిగ్ంశ ఆత్మా భవతి । తస్మాన్మధ్యతః పశవో వరిష్ఠాః ।
ఏకవిగ్ంశం పుచ్ఛం । ద్విపదాసు స్తువంతి ప్రతిష్ఠిత్యై । సర్వేణ సహ స్తు
వంతి । సర్వేణ హ్యాత్మనా౽౽త్మన్వీ । సహోత్పతంతి । ఏకైకయో
చ్ఛిగ్ంషంతి । ఆత్మన్ హ్యంగాని బద్ధాని । న వా ఏతేన సర్వః పురుషః ॥ ౪ ॥
యదిత ఇతో లోమాని దతో నఖాః । పరిమాదః క్రియంతే । తాన్యేవ
తేన ప్రత్యుప్య స్తౌదుంబరస్తల్పో భవతి । ఊర్గ్వా అన్న ముదుంబరః ।
ఊర్జ ఏవాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై । యస్య తల్పసద్య మనభిజితగ్ం స్యాత్ ।

సదేవానాగ్రం సామ్యక్షే । తల్పసద్యమభి జయానీతి తల్పమారుహ్యో
ద్గాయేత్ । తల్పసద్యమేవాభిజయతి ॥ ౫ ॥ యస్యతల్పసద్యమభిజిత్యగ్గ్
స్యాత్ । సదైవా నాగ్రం సామ్యక్షే । తల్పసద్యం మాపరాజైషీతి
తల్పమారుహ్యో ద్గాయేత్ । నతల్ప సద్యం పరాజయతే । ప్లైంఖ
శగంసతి । మహో వై ప్లైంఖః । మహసైవా న్నాద్యస్యా వరుద్ధ్యై ।
దేవాసురా స్సంయత్తా ఆసన్ । త ఆదిత్యే వ్యాయచ్ఛంత ।
తం దేవా స్సమజయన్ ॥ ౬ ॥ బ్రాహ్మణశ్చ శూద్రశ్చ చర్మకర్తే
వ్యాయచ్ఛేతే । దైవ్యోవై వర్ణో బ్రాహ్మణః । అసుర్య శ్శూద్రః ।
ఇమేఽరాత్సు రిమేసుభూత మక్రన్నిత్యన్యతరో బ్రూయాత్ । ఇమ
ఉద్వాసీకారిణ ఇమే దుర్భూత మక్రన్నిత్యన్యతరః యదేవైషాగ్ం
సుకృతం యారాద్ధిః । తదన్యతరోఽభిశ్రీణాతి । యదేవైషాం దుష్కృతం
యారాద్ధిః । తదన్యతరోఽపహంతి । బ్రాహ్మణస్సంజయతి । అమ
మేవాఽదిత్యం భ్రాతృవ్యస్య సంవిందతే ॥ ౭ ॥ భవతి భవతిక్రియతే
పురుషో జయత్యా జయాంజయా త్యేకంచ ॥

(పిండపితృ యజ్ఞ విధిః)

ఇంద్రోవృత్రగ్ంహత్వా । అసురాన్పరాభావ్య । సోఽమావా
స్యాంప్రత్యాగచ్ఛత్ । తేపితరః పూర్వేద్యురాగచ్ఛన్ । పితౄన్ యజ్ఞో
ఽగచ్ఛత్ । తం దేవాః పునరయాచంత । తమేభ్యో న పునరదదుః తేఽబ్రువ
న్ వరం వృణామహై । అథవః పునర్దాస్యామః । అస్మభ్యమేవ పూర్వేద్యుః
క్రియాతా ఇతి । ౧ । తమేభ్యః పునరదదుః । తస్మాత్పితృభ్యః పూర్వేద్యుః
ఽత్పితృభ్యః పూర్వేద్యుః కరోతి । పితృభ్య ఏవ తద్యజ్ఞం నిష్క్రీ

ష్య యజమానః ప్రతనుతె సోమాయ పితృపీతాయస్వ ధానమఇత్యా
హ । పితురేవాధి సోమపీథ మవరుంధె। నహిపితా ప్రమీయమాణఆ
హైవ సోమపీథ ఇతి । ఇంద్రియంవై సోమపీథః । ఇంద్రియ మేవ
సోమపీథ మవరుంధె । తేనేంద్రియేణ ద్వితీయాం జాయా మభ్య
శ్నుతె।౨।ఏతద్వై బ్రాహ్మణం పురావాజశ్రవసావిదామకరన్।తస్మా
త్తె ద్వేద్వే జాయే అభ్యాకృషత। యఏవం వేద। అభిద్వితీయాంజాయామ
శ్నుతె । అగ్నయెకవ్యవాహనాయస్వధానమఇత్యాహ। యఏవపితౄ
ణామగ్నిః। తం ప్రీణాతి।త్రిరాహుతీర్జుహోతి । త్రిర్నిదధాతి।షట్సంప
ద్యంతె।౩। షడ్వాఋతవః। ఋతూనేవప్రీణాతి । తూష్ణీం మేక్షణ
మాదధాతి । అస్తివాహి షష్ఠ ఋతుర్నవా ॥ దేవాన్వై పితౄన్
ప్రీతాన్। మనుష్యాః పితరోఽనుప్రపిపతె। త్రిరాహుతీర్జుహోతి। త్రిర్ని
దధాతి।షట్సంపద్యంతెషడ్వాఋతవః।౪।ఋతవః ఖలువై దేవాః పితరః
ఋతూనేవ దేవాన్పితౄన్ప్రీణాతి తాన్ప్రీతాన్। మనుష్యాః పితరోఽ
నుప్రపిపతె సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిర్భవతి । సకృదివహిపితరః। త్రిర్నిద
ధాతి।తృతీయేవాఇతోలోకేపితరః।తానేవప్రీణాతి। పరాఙావర్తతె।౫।
హ్రీకాహిపితరః । ఓష్మణో వ్యావృత్తఉపాస్తె। ఊష్మభాగాహిపితరః।
బ్రహ్మవాదినోవదంతి। ప్రాశ్యాంతెనప్రాశ్యామితి। యత్ప్రాశ్నీయా
త్ ।జన్యమన్నమద్యాత్।ప్రమాయుకస్స్యాత్ ।యన్నప్రాశ్నీయాత్।
అహవిస్స్యాత్ ॥ ౬॥ పితృభ్య ఆవృశ్చ్యేత। అవఘ్రేయమేవ।తన్నేవ
ప్రాశితన్నేవాప్రాశితం । వీరంవావై పితరః ప్రయంతోహరంతి। వీరం
హాదదతి। దశాంఛిన త్రి। హరణభాగాహిపితరః । పితౄనేవ నిరవద

యతే। ఉత్తరత ఆయుషి లోమ ఛిందీత॥ పితౄణాగ్ం హ్యేతర్హి నదీయః ॥ ౭॥ నమస్కరోతి । నమస్కారోహి పితౄణాం నమోవః పితరో రసాయ । నమోవః పితర శ్శుష్మాయ । నమోవః పితరో జీవాయ। నమోవః పితర స్స్వధాయై । నమోవః పితరో మన్యవే । నమోవః పితరో ఘోరాయ । పితరో నమోవః। యఏతస్మిన్ లోకేస్థ ॥ ౮॥ యుష్మాగ్ స్తేఽను । యేఽస్మిన్ లోకే । మాం తేఽను। యఏతస్మిన్ లోకేస్థ। యూయం తేషాం వసిష్ఠాభూయాస్త । యేఽస్మిన్ లోకే । అహం తేషాం వసిష్ఠో భూయాసమిత్యాహ । వసిష్ఠస్సమానానాం భవతి , యఏవం విద్వాన్పితృభ్యః కరోతి । ఏషవై మనుష్యాణాం యజ్ఞః॥ ౯ । దేవానాం వా ఇతరేయజ్ఞాః । తేనవాఏతత్పితృలోకేచరతి । యఃపితృభ్యః కరోతి । సఈశ్వరః ప్రమేతోః। ప్రాజాపత్యా యర్చా పునరైతి । యజ్ఞోవైప్రజాపతిః । యజ్ఞేనైవ సహపునరైతి। నప్రమాయుకోభవతి । పితృలోకేవా ఏత ద్యజమాన శ్చరతి , యత్పితృభ్యః కరోతి । సఈశ్వర ఆర్తిమార్తోః । ప్రజాపతిస్త్వావైనం తతఉన్నేతుమర్హతీత్యాహుః। యత్ప్రాజాపత్యయర్చాపునరైతి। ప్రజాపతి రేవైనం తతఉన్నయతి । నార్తి మార్ఛతియజమానః॥ ౧౦॥ ఇత్యోన్నతే పద్యన్తే పద్యన్తే షడ్వింశతిశ్చ వర్తతేఽహవిస్సాలీన్నోదీయస్థ యజ్ఞోయజమాన శ్చరతి యత్పితృభ్యః కరోతి పంచచ ॥

పితృయజ్ఞః.

వైశ్వదేవేనవైప్రజాపతిఃప్రజాఅసృత। తావరుణప్రఘాసైర్వరుణపాశాద ముంచత్ । సాకమేధైః ప్రత్యస్థాపయత్ । త్ర్యంబకై రు

ద్రం నిరవాదయత। పితృయజ్ఞేనసువర్గం లోకమగమయత్। యద్వై శ్వదేవేన యజతే। ప్రజాఏవతద్యజమానస్సృజతే। వరుణప్రఘా సైర్వరుణ పాశాన్ముంచతి। సాకమేధైః ప్రతిష్ఠాపయతి। త్ర్యంబకైరు ద్రంనిరవ దయతే॥

పితృయజ్ఞేన సువర్గంలోకం గమయతి। దక్షిణతః ప్రాచీనావీతీ నిర్వపతి। దక్షిణావృద్ధి పితృణాం। అనాదృత్యతత్। ఉత్తరత ఏవో పవీయ నిర్వపేత్। ఉభయే హి దేవాశ్చపితరశ్చేజ్యన్తే। అథో యదేవ దక్షిణార్ధేఽధిశ్రయతి। తేనదక్షిణా వృత్। సోమాయపితృమతే పురోడాశగ్ంషట్కపాలంనిర్వపతి। సంవత్సరో వై సోమః పితృమాన్।

సంవత్సరమేవప్రీణాతి। పితృభ్యోబర్హిషద్భ్యో ధానాః। మాసా వై పితరోబర్హిషదః। మాసానేవప్రీణాతి। యస్మిన్వా ఋతౌ పురుషః ప్రమీయతే। సోఽస్యాముష్మింల్లోకేభవతి। బహురూపాధానాభవన్తి। అహోరాత్రాణామభిజిత్యై। పితృభ్యోఽగ్నిష్వాత్తేభ్యో మన్థం। అర్ధమాసా వై పితరోఽగ్నిష్వాత్తాః। అర్ధమాసానేవప్రీణాతి। అభివాన్యాయై దుగ్ధే భవతి। సాహిపితృదేవత్యందుహే। యత్పూర్ణం। తన్మనుష్యాణాం। ఉపర్యర్ధో దేవానాం। అర్ధః పితృణాం। అర్ధ ఉపమన్థతి। అర్ధో హి పితృణాం। ఏకస్యోపమన్థతి। ఏకాహిపితృణాం। దక్షిణో[illegible]న్థతి। దక్షిణా వృద్ధి పితృణాం। అనారభ్యోపమన్థతి। తద్ధి[illegible]త్రాన్గచ్ఛతి। ఇమాందిశం వేద్ది ముద్ధంతి। ఉభయే హి దేవాశ్చపితరశ్చేజ్యన్తే। చతుస్స్రక్తిర్భవతి। సర్వాహ్యను దిశః పితరః। అఖాతాభవతి।

ఖాతా హి దేవానాం। మధ్యతోఽగ్నిరాధీయతే। అంతతో హి

ద్దేవానా మాధీయతే। వర్షీయా నిధ్మాబర్హిర్భవతి వ్యావృత్త్యై। పరిశ్ర
యతి। అన్తర్హితో హి పితృలోకో మనుష్యలోకాత్ । యత్పురుషి ది
నం । తద్దేవానాం । యదన్తరా । తన్మనుష్యాణామ్॥

యత్సమూలం । తత్పితృణాం। సమూలంబర్హిర్భవతి వ్యావృ
త్త్యై । దక్షిణా స్తృణాతి । దక్షిణావృద్ధి పితృణాం । త్రిః పర్యేతి।
తృతీయేవా ఇతో లోకే పితరః । తానేవ ప్రీణాతి । త్రిః పునః పర్యేతి।
షట్సమ్పద్యన్తే।

షడ్వా ఋతవః । ఋతూనేవ ప్రీణాతి । యత్ప్రస్తరం యజుషా
గృహ్ణీయాత్ । ప్రమాయుకో యజమానస్స్యాత్। యన్న గృహ్ణీయా
త్ । అనాయతనస్స్యాత్ । తూష్ణీమేవ న్యస్యేత్। న ప్రమాయుకో భ
వతి । నానాయతనః । యత్త్రీన్పరిధీన్పరిదధ్యాత్ । మృత్యునా యజ
మానం పరిగృహ్ణీయాత్ । యన్న పరిదధ్యాత్ । రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్
హన్యుః । ద్వౌ పరిధీ పరిదధాతి । రక్షసామపహత్త్యై। అథో మృత్యో
రేవ యజమానముత్సృజతి। యత్త్రీణి త్రీణి హవీగ్ంష్యుదాహరేయుః।
త్రయస్త్రయ ఏషాగ్ం సాకం ప్రమీయేరన్ । ఏకైకమనూచీనాన్యు
దాహరన్తి। ఏకైక ఏవైషామన్వంచః ప్రమీయతే ॥ కశిపు కశిప
వ్యాయ। ఉపబర్హణముపబర్హణాయ। ఆంజనమాంజనాయ। అ
భ్యంజనమభ్యంజనాయ । యథాభాగమేవైతాన్ ప్రీణాతి॥

నిరవదయతే పితృమానగ్నిష్వాత్తా వక్ష్యామి మన్థత్యఖాతా
భవతి మనుష్యాణాం పద్యన్తే పరిదధ్యాన్న్యస్యతే పంచచ॥

పితృయజ్ఞశేషః.

అగ్నయే దేవేభ్యః పితృభ్యస్సమిధ్యమానాయాను బ్రూహీత్యాహ। ఉభయాన్హి దేవాన్పితౄశ్చేజ్యాసః(?)। ఏకామన్వాహ। ఏకాహి పితౄణాం। త్రిరన్వాహ। త్రిర్హి దేవానాం। అఘారావాఘారయతి। యజ్ఞపరుషోఽన్తరిత్యై। నార్షేయంవృణీతే। నహోతారం॥

యదార్షేయంవృణీత। యద్ధోతారం। ప్రమాయుకోయజమానస్స్యాత్। ప్రమాయుకో హోతా। తస్మాన్నవృణీతే। యజమానస్య హోతుర్గోపీథాయ। అపబర్హిషః ప్రయాజాన్యజతి।ప్రజా వై బర్హిః। ప్రజా ఏవ మృత్యోరుత్సృజతి। ఆజ్యభాగౌయజతి॥

యజ్ఞస్యైవచక్షుషీనాన్తరేతి। ప్రాచీనావీతీ సోమంయజతి। పితృదేవత్యాహి। ఏషాహుతిః। పంచకృత్వోఽవద్యతి। పంచావత్తా దేవతాః। ద్వేపురోనువాక్యే। యాజ్యా దేవతావషట్కారః। తా ఏవ ప్రీణాతి। సన్తతమవద్యతి॥

ఋతూనాగ్ం సన్తత్యై। పితృభ్యః పూర్వయాపురోఽను వాక్యయాహ। ప్రణయతిద్వితీయయా। గమయతియాజ్యయా। తృతీయేవా ఇతోలోకే పితరః। అహ్న ఏవైనాన్పూర్వయా పురోఽనువాక్యయా నయతి। రాత్రియై ద్వితీయయా। ఐవైనాన్ యాజ్యయాగమయతి। దక్షిణతోఽవదాయ। ఉదఙ్ఙతిక్రామతివ్యావృత్త్యై॥

ఆస్వధేత్యాశ్రావయతి। అస్తుస్వధేతిప్రత్యాశ్రావయతి। స్వధానమ ఇతి వషట్కరోతి। స్వధాకారోహిపితృణామ్। సోమమగ్రే యజతి। సోమప్రయాజాహిపితరః। సోమం పితృమన్తంయజతి। పితౄ

వత్సరో వై సోమః పితృమాన్ । సంవత్సరమేవ తద్యజతి । పితౄన్బర్హి షదో యజతి॥

యే వై యజ్వానః । తే పితరో బర్హిషదః । తానేవ తద్యజతి । పితౄ నగ్నిష్వాత్తాన్యజతి । యే వా అయజ్వానో గృహమేధినః । తే పితరోఽ గ్నిష్వాత్తాః । తానేవ తద్యజతి । అగ్నిం కవ్యవాహనం యజతి । య ఏవ పితౄణామగ్నిః । తమేవ తద్యజతి ।

అథో యథాగ్నిగ్ం స్విష్టకృతం యజతి । తాదృగేవ తత్ । ఏత త్తే తత యే చ త్వామన్వితి తిసృషు స్రక్తీషు నిదధాతి । తస్మాదా తృతీ యాత్పురుషాన్నామ న గృహ్ణన్తి । ఏతావన్తో హీజ్యన్తే । అత్ర పితరో యథాభాగం మందధ్వమిత్యాహ । హ్లీకా హి పితరః । ఉదంచో నిష్క్రా మన్తి । ఏషా వై మనుష్యాణాం దిక్ । స్వామేవ తద్దిశమనునిష్క్రామన్తి॥

ఆహవనీయముపతిష్ఠన్తే । న్యేవాస్మై తద్ధ్నువతే । యత్ర త్వాహవ నీయే । అథాన్యత్ర చరన్తి । ఆ తమితోరుపతిష్ఠన్తే । అగ్నిమేవోప ద్రష్టారం కృత్వా । పితౄన్నిరవదయన్తే । ఆన్తం వా ఏతే ప్రాణానాం గచ్ఛన్తి । య ఆ తమితోరుపతిష్ఠన్తే । సుసందృశం త్వా వయమిత్యాహ॥

ప్రాణో వై సుసందృక్ । ప్రాణమేవాత్మన్దధతే । యోజాన్విన్ద్ర తే హరీ ఇత్యాహ । ప్రాణమేవ పునరయుక్త । అక్షన్నమీమదన్త హీ తి గార్హపత్యముపతిష్ఠన్తే । అక్షన్నమీమదన్తాథ త్వోపతిష్ఠామహా ఇతి వావైతదాహ । అమీమదన్త పితరః సోమ్యా ఇత్యభిప్రపద్యన్తే । అ మీమదన్త పితరోఽథ త్వాభిప్రపద్యామహ ఇతి వావైతదాహ । అ పః పరిషించతి । మార్జయత్యేవైనాన్॥

అథో త్రర్పయత్యేవ । తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః । య ఏవం వేద । అప బర్హిషావనూయాజౌ యజతి । ప్రజా వై బర్హిః । ప్రజా ఏవ మృత్యోరుత్సృజతి । చతురః ప్రయాజాన్ యజతి । ద్వావనూయాజౌ । షట్సంపద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః ॥

ఋతూనేవ ప్రీణాతి । న పత్న్యన్వాస్తే । న సంయాజయన్తి । యత్పత్న్యన్వాసీత । యత్సంయాజయేయుః । ప్రమాయుకా స్యాత్ । తస్మాన్నాన్వాస్తే । న సంయాజయన్తి । పత్నియై గోపీథాయ ॥

ఉశన్తస్త్వా హవామహ ఆనో అగ్నే సుకేతునా । త్వగ్ం సోమ మహే భగం త్వగ్ం సోమ ప్రచికితో మనీషా । త్వయా హి నః పితరస్సోమ పూర్వే త్వగ్ం సోమ పితృభిస్సంవిదానః । బర్హిషదః పితర ఆహం పితౄ్యాః । ఉపహూతాః పితరోగ్నిష్వాత్తాః పితరః । అగ్నిష్వాత్తా ఋతుమతో హవామహే । నరాశగ్ంసే సోమపీథం య ఆశుః । తే నో అర్వన్తస్సుహవా భవన్తు । శన్నో భవన్తు ద్విపదే శం చతుష్పదే । యే అగ్నిష్వాత్తా యే నగ్నిష్వాత్తాః । అగ్ంహోముచః పితరస్సోమ్యాసః । పరే వరేమృతాసో భవన్తః । అధి బ్రువన్తు తే అవన్త్వస్మాన్ । వాన్యాయైద్రుగే జుషమాణాః కరంభమ్ । ఉదీరాణా అవరే పరే చ । అగ్నిష్వాత్తా ఋతుభిస్సంవిదానాః । ఇన్ద్రవన్తో హవిరిదం జుషన్తామ్ । యదగ్నే కవ్యవాహన త్వమగ్న ఈడితో జాతవేదః । మాతలీ కవ్యైః । యే తాతృపుర్దేవత్రా జేహమానాః । హోత్రావృధస్తోమతష్టాసో అర్కైః । అగ్నే యాహి సువిదత్రేభిరర్వాఙ్ । సత్యైః కవ్యైః పితృభిర్ఘర్మసద్భిః । హవ్యవాహమజరం పురుప్రియమ్ । అగ్నిం ఘృతేన హవిషా సపర్యన్ । ఉపాసకం

కవ్యవాహం పితృణామ్ । స నః ప్రజాం వీరవతీగ్ంసమృణ్వాతు ॥

(అనగ్నిష్వాత్తా జేహమానాస్స్తచ॥)

నాచికేతాగ్ని దేవతోపాసనమ్.

అయంవావయః పవతే। సోఽగ్నిర్నాచికేతః। సయత్ప్రాఙ్పవతే। తదస్య శిరః। అథయద్దక్షిణా । సదక్షిణః పక్షః । అథయత్ప్రత్యక్। తత్పుచ్ఛమ్ । యదుదఙ్ । సఉత్తరః పక్షః॥ ౧॥ అథయత్సంవాతి। తదస్యసమంచనంచప్రసారణంచ। అథోస్సంపదేవాస్యసా । సగ్ంహవా అస్మైసకామః పద్యతే యత్కామోయజతే। యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే। యఉచైనమేవంవేద। యోహవాఅగ్నేర్నాచి కేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠాంవేద । ఆయతనవాన్భవతి। గచ్ఛతిప్రతిష్ఠామ్॥ ౨॥ హిరణ్యం వాఅగ్నేర్నాచికే తస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా । యఏవంవేద । ఆయతనవాన్భవతి । గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ । యోహవా అగ్నేర్నాచికేతస్య శరీరం వేద। సశరీరఏవస్వర్గంలోకమేతి । హిరణ్యంవా అగ్నేర్నాచికేతస్యశరీరమ్ । యఏవంవేద। సశరీరఏవస్వర్గంలోకమేతి । అథోయథారుక్మఉత్తప్తోభాయాత్॥ ౩॥ ఏవమేవసతేజసా యశసా । అస్మిగ్ంశ్చ లోకేఽముష్మిగ్ంశ్చభాతి । ఉరవోహవై నామైతేలోకాః । యేవరేణాదిత్యమ్ । అథహైతేవరీయాగ్ంసోలోకాః । యేపరేణాదిత్యమ్। అంతవంతగ్ంహవావ్రపక్షయ్యం లోకంజయతి। యోవరేణాదిత్యమ్। అథహైషోఽనంతమపారమక్షయ్యం లోకంజయతి । యఃపరేణాదిత్యమ్ ॥ ౪॥ అనంతగ్ంహవా అపారమక్షయ్యంలోకంజయతి । యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే। యఉచైనమేవంవేద । అథోయథారథేతిష్ఠన్పక్షసీ పర్యావ

ర్తమానే ప్రత్యపేక్షతే । ఏవమహోరాత్రే ప్రత్యపేక్షతే । నాస్యాహోరాత్రే లోకమాప్నుతః । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥ ౯ ॥

(ఉత్తరః పక్షో గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాం భూయ్యాద్యః పరేణాదిత్యమష్టౌ చ)

నాచికేత చయన ఉపాఖ్యా.

ఉశన్ హ వై వాజశ్రవసః సర్వవేదసం దదౌ । తస్య హ నచికేతా నామ పుత్ర ఆస । తగ్ంహ కుమారగ్ం సన్తమ్ । దక్షిణాసు నీయమానాసు శ్రద్ధాఽఽవివేశ । స హోవాచ । తత కస్మై మాం దాస్యసీతి । ద్వితీయం తృతీయమ్ । తగ్ంహ పరీత ఉవాచ । మృత్యవే త్వా దదామీతి । తగ్ంహ స్మోత్థితం వాగభివదతి ॥ ౧ ॥

గౌతమ కుమారమితి । స హోవాచ పరేహి మృత్యోర్గృహాన్ । మృత్యవే వై త్వాఽదామితి । తం వై ప్రవసన్తం గన్తాసీతి హోవాచ । తస్య స్మ తిస్రో రాత్రీరనాశ్వాన్గృహే వసతాత్ । స యది త్వా పృచ్ఛేత్ । కుమార కతి రాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్ర ఇతి ప్రతి బ్రూతాత్ । కిం ప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి ॥ ౨ ॥

ప్రజాం త ఇతి । కిం ద్వితీయామితి । పశూగ్ంస్త ఇతి । కిం తృతీయామితి । సాధుకృత్యాం త ఇతి । తం వై ప్రవసన్తం జగామ । తస్య హ తిస్రో రాత్రీరనాశ్వాన్గృహ ఉవాస । తమాగత్య పప్రచ్ఛ । కుమార కతి రాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్ర ఇతి ప్రత్యువాచ ॥ ౩ ॥

కిం ప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి । ప్రజాం త ఇతి । కిం ద్వితీయామితి । పశూగ్ంస్త ఇతి । కిం తృతీయామితి । సాధుకృత్యాం త

ఇతి । నమస్తే అస్తు భగవ ఇతి హోవాచ। వరంవృణీష్వేతి । పితరమేవ జీవన్నయానీతి। ద్వితీయంవృణీష్వేతి॥ ౪॥

ఇష్టాపూర్తయోర్మేఽక్షితింబ్రూహీతి హోవాచ। తస్మై హైతమగ్నింనాచికేతముమువాచ । తతో వై తస్యేష్టాపూర్తే నాక్షీయేతే । నాస్యేష్టాపూర్తే క్షీయేతే । యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవంవేద । తృతీయంవృణీష్వేతి । పునర్మృత్యోర్మేఽపజితిం బ్రూహీతి హోవాచ । తస్మై హైతమగ్నిం నాచికేతముమువాచ । తతో వై సోఽప పునర్మృత్యుమజయత్॥ ౫॥

అపపునర్మృత్యుంజయతి । యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే। యఉచైనమేవంవేద।ప్రజాపతిర్వైప్రజాకామస్తపోఽతప్యత। సహిరణ్యముదాస్యత్ । తదగ్నౌప్రాస్యత్। తదస్మైనాచ్ఛదయత్ । తద్ద్వితీయం ప్రాస్యత్ । తదస్మైనైవాచ్ఛదయత్ । తత్తృతీయం ప్రాస్యత్ ॥ ౬ ॥

తదస్మైనైవాచ్ఛదయత్ । తదాత్మన్నేవ హృదయ్యేఽగ్నౌ వైశ్వానరే ప్రాస్యత్ । తదస్మా అచ్ఛదయత్ । తస్మాద్ధిరణ్యం కనిష్ఠం ధనానామ్। భుంజత్ప్రియతమమ్ । హృదయజగ్ంహి । స వై తమేవనావిందత్ । యస్మై తాందక్షిణామనేష్యత్ । తాగ్ స్వాయైవహస్తాయదక్షిణామనయత్ । తాంప్రత్యగృహ్ణాత్॥ ౭॥

దక్షాయత్వా దక్షిణాంప్రతిగృహ్ణామీతి । సోఽదక్షత దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతే హవై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । యఏవం వేద । ఏతద్ధస్మవై తద్విద్వాగ్ంసో వాజశ్రవసా గౌతమాః। అప్యనూదేశ్యాం దక్షిణాంప్రతిగృహ్ణన్తి। ఉభయేనవయం దక్షిణాం ...

ప్రతిగృహ్ణాతి । తే దక్షిణాం దక్షిణానాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతే హ వై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । య ఏవం వేద । ప్రహానన్యప్లీనాతి ॥ ౮ ॥

(ప్రగత్త్వాయాత్వా ఇత్యువాచ ద్వితీయంవ్రాత్రీపేత్య జయత్త్వా తీయంపాత్ర్యదగృష్ణాద్య ఏవం వేద కించ)

చయన ప్రయోగః

తగ్ంహైతమేకే పశుబంధప్రవోత్తరవేద్యాంచిన్వతే । ఉత్తరవేది సమ్మితవేషోగ్నిరితివదంతః, తన్నతథాకుర్యాత్ । ఏతమగ్నింకామేన వ్యర్ధయేత్ । స ఏనంకామేన వ్యర్ధః । కామేనవ్యర్ధయేత్ । సౌమ్యావా వై సమధ్వరచిన్వీత । యత్రవాభూయిష్ఠా ఆహుతయోహూయేరన్ । ఏతమగ్నింకామేన సమర్ధయతి । స ఏనంకామేన సమృద్ధః ॥ ౧ ॥

కామేనసమర్ధయతి । అథహైనం పురరకయః । ఉత్తరవేద్యామేవ ప్రతిరియమచిన్వత । తతోవై తే విందం తత్ప్రజామ్ । అభిస్వర్గం లోకమజయన్ । విందతే ప్రవప్రజామ్ । అభిస్వర్గం లోకం జయతి । యోగ్నింనాచికేతంచినుతే । య ఉచైనమేవం వేద । అథహైనంవాయుర్ ఋద్ధికామః ॥ ౨ ॥

యథాన్యప్తమేవోపదధే । తతోవై సప్తా మృద్ధిమార్ధ్నోత్ । యామిమంవాయుర్ ఋద్ధః । ఏతామృద్ధిమృధ్నోతి । యామిమం వాయుర్ ఋద్ధః । యోగ్నింనాచికేతంచినుతే । య ఉచైనమేవం వేద । అథహైనంగోబలోవార్ష్ణః పశుకామః । పాఙ్క్తమేవచిక్యే । పంచపురస్తాత్ ॥ ౩ ॥

పంచదక్షిణతః । పంచపశ్చాత్ । పంచోత్తరతః । ఏకాం

ధ్యే । తతో వై స సహస్రం పశూన్ప్రాప్నోత్ । ప్ర సహస్రం పశూనా
ప్నోతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । అథ
హైనం ప్రజాపతిర్జ్యైష్ఠ్యకామో యశస్కామః ప్రజననకామః ।
త్రివృతమేవ చిక్యే ॥ ౪ ॥

సప్త పురస్తాత్ । తిస్రో దక్షిణతః । సప్త పశ్చాత్ । తిస్ర ఉత్తర
తః । ఏకాం మధ్యే । తతో వై స ప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోత్ । ఏతాం
ప్రజాతిం ప్రాజాయత । యామిదం ప్రజాః ప్రజాయంతే । త్రివృద్వై
జ్యైష్ఠ్యమ్ । మాతా పితా పుత్రః ॥ ౫ ॥

త్రివృత్ప్రజననమ్ । ఉపస్థో యోనిర్మధ్యమా । ప్రయశో
జ్యైష్ఠ్యమాప్నోతి । ఏతాం ప్రజాతిం ప్రజాయతే । యామిదం ప్రజాః
ప్రజాయంతే । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద ।
అథ హైనమింద్రో జ్యైష్ఠ్యకామః । ఊర్ధ్వా ఏవోపదధే । తతో వై స
జ్యైష్ఠ్యమగచ్ఛత్ ॥ ౬ ॥

జ్యైష్ఠ్యం గచ్ఛతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైన
మేతం వేద । అథ హైనమసావాదిత్యస్స్వర్గకామః । ప్రాచీరేవో
పదధే । తతో వై సోఽభి స్స్వర్గం లోకమజయత్ । అభి స్స్వర్గం లోకం జ
యతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । స
యదీచ్ఛేత్ ॥ ౭ ॥

తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి । ప్రాజాహాత్తుధి
ష్ణ్యాదుత్సర్పేతే । యేయం ప్రాగాద్యశస్వతీ । సా మా ప్రోర్ణోతు ।

సీభవతి । అథయదిచ్ఛేత్ । భూయిష్ఠం మేశ్రద్దధీరన్ । భూయిష్ఠా
దక్షిణానయేయురితి । దక్షిణాసున్నీయమానాసు ప్రాచ్యేహిప్రాచ్యే
హీతిప్రాచీజుషాణా వేత్వాజ్యస్యస్వాహేతి స్రువేణోపహత్యాహవ
నీయే జుహుయాత్ ॥౮॥

భూయిష్ఠమేవాస్మై శ్రద్దధతే । భూయిష్ఠా దక్షిణానయంతి ।
పురీషముపధాయ । చితిక్లృప్తిభిరభిమృశ్య । అగ్నింప్రణీయోపసమా
ధాయ । చతస్రప్రవతా ఆహుతీర్జుహోతి । త్వమగ్నేరుద్ర ఇతి శతరు
ద్రీయస్యరూపమ్ । అగ్నావిష్ణూ ఇతి వసోర్ధారాయాః । అన్న పత
ఇత్యన్నహోమః । సప్తతే అగ్నేసమిధస్సప్తజిహ్వా ఇతివిశ్వప్రీః । ౯ ।

సమృద్ధబుద్ధికామః పురస్తాచ్చిక్యేపుత్రోగచ్ఛ దిచ్ఛేజ్జిహా
యాద్విశ్వప్రీః పురర్షయోర్వాయుగోబలస్సహస్రం ప్రజాపతిస్త్రి
వృదింద్రోసావాదిత్యస్సయదిచ్ఛేత్ ॥

నాచికేతచయన ప్రయోగ ప్రశంసా.

యాంప్రథమామిష్టకాముపదధాతి । ఇమంతయాలోకమభి
జయతి। అథోయా అస్మిన్లోకేదేవతాః । తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం
సలోకతా మాప్నోతి । యాంద్వితీయా ముపదధాతి। అంతరిక్షలో
కంతయాభి జయతి । అథో యా అంతరిక్షలోకేదేవతాః । తాసాగ్ం
సాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోతి । యాంతృతీయా ముపదధాతి।
అముంతయాలోకమభిజయతి ॥ ౧ ॥ అథోయా అముష్మిన్లోకే దే-
వతాః । తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । అథోయా
అమూరితరా అష్టాదశ । యఏవాముత్తరవత్సువరీయాగ్ం సస్సల్లో

కాః । తానేవ తాభిరభి జయతి । క్రామతో హ వా అస్యోపసుష్ట వరీ
యస్సుచ లోకేషు భవతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైన
మేవం వేద । సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసన్తశ్శిరః । ౧ ॥
గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షా ఉత్తరః । శరత్పుచ్ఛమ్ । మాసాః కర్మ
కారాః । అహోరాత్రే శతరుద్రీయమ్ । పర్జన్యో వసోర్ధారా । య
థా వై పర్జన్య స్సువృష్టం వృష్ట్వా । ప్రజాభ్య స్సర్వాన్కామాన్థ్సం
పూరయతి । ఏవమేవ స తస్య సర్వాన్కామాన్థ్సంపూరయతి ।
యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । ౩ ॥ య ఉ చైనమేవం వేద । సంవత్స
రో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః ।
వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వ
పక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః ।
ఏష వావ సోఽగ్నిరగ్నిమయః పునర్ణవః । అగ్నిమయో హ వై పునర్ణ
వో భూత్వా । సువర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యోఽగ్నిం
నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । ౪ ॥

బ్రాహ్మణ పఠనీయమన్త్రాః.

ఋచాం ప్రాచీ మహతీ దిగుచ్యతే । దక్షిణామాహుర్యజుషామ
పారామ్ । అథర్వణామఙ్గిరసాం ప్రతీచీ । సామ్నాముదీచీ మహతీ దిగు
చ్యతే । ఋగ్భిః పూర్వాహ్ణే దివి దేవ ఈయతే । యజుర్వేదే తిష్ఠతి
మధ్యే అహ్నః । సామవేదేనాస్తమయే మహీయతే । వేదైరశూన్య
స్త్రిభిరేతి సూర్యః । ఋగ్భ్యో జాతాగ్ం సర్వశో మూర్తిమాహుః ।

సర్వా గతిర్యాజుషీ హైవ శశ్వత్ ॥ ౧ ॥ సర్వం తేజస్సామరూప్యగ్ం హ శశ్వత్ । సర్వగ్ం హేదం బ్రహ్మణా హైవ సృష్టమ్ । ఋగ్భ్యో జాతం వైశ్యం వర్ణమాహుః । యజుర్వేదం క్షత్త్రియస్యాహుర్యోనిమ్ । సామవేదో బ్రాహ్మణానాం ప్రసూతిః । పూర్వే పూర్వేభ్యో వచ ఏతదూచుః । ఆదర్శమగ్నిం చిన్వానాః । పూర్వే విశ్వసృజోఽమృతాః ॥ శతం వర్షసహస్రాణి । దీక్షితాస్సత్రమాసత ॥ ౨ ॥ తప ఆసీద్గృహపతిః । బ్రహ్మ బ్రహ్మాఽభవత్స్వయమ్ । సత్యగ్ం హ హోతైషామాసీత్ । యద్విశ్వసృజ ఆసత । అమృతమేభ్య ఉదగాయత్ । సహస్రం పరివత్సరాన్ । భూతగ్ం హ ప్రస్తోతైషామాసీత్ । భవిష్యత్ప్రతిచాహరత్ । ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్ । ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్ ॥ ౩ ॥ అపానో విద్వానావృతః । ప్రతి ప్రాతిష్ఠదధ్వరే । ఆర్తవా ఉపగాతారః । సదస్యా ఋతవోఽభవన్ । అర్ధమాసాశ్చ మాసాశ్చ । చమసాధ్వర్యవోఽభవన్ । అశగ్ం సద్బ్రహ్మణస్తేజః । అచ్ఛావాకోఽభవద్యశః । ఋతమేషాం ప్రశాస్తాఽఽసీత్ । యద్విశ్వసృజ ఆసత ॥ ౪ ॥ ఊర్గ్రాజానముదవహత్ । ధ్రువగోపః సహోఽభవత్ । ఓజోఽభ్యష్టౌద్గ్రావ్ణః । యద్విశ్వసృజ ఆసత । అపచితిః పోత్రియామయజత్ । నేష్ట్రియామయజత్త్విషిః । అగ్నీధ్రాద్విదుషీ సత్యమ్ । శ్రద్ధా హైవాయజత్స్వయమ్ । ఇరా పత్నీ విశ్వసృజామ్ । ఆకూతిరపినడ్ఢవిః ॥ ౫ ॥ ఇధ్మగ్ం హ క్షుచ్చైభ్య ఉగ్రే । తృష్ణా చావహతాముభే । వాగేషాగ్ం సుబ్రహ్మణ్యాఽఽసీత్ । ఛన్దోయోగాన్విజానతీ । కల్పతన్త్రాణి తన్వా

నాహః । స్రగ్ధగ్ంస్థాశ్చ సర్వశః । అహోరాత్రే పశుపాల్యౌ । ముహూర్తాః ప్రైష్యా అభవన్న్ । మృత్యుస్తద భవద్ధాతా । శమితోగ్రో విశాంపతిః ॥ 6 ॥ విశ్వసృజః ప్రథమాస్సత్రమాసత । సహస్ర సమం ప్రసుతేన యంతః । తతో హ జజ్ఞే భువనస్య గోపాః । హిరణ్మయశ్శకునిర్బ్రహ్మనామ । యేన సూర్యస్తపతి తేజసేద్ధః । పితా పుత్రేణ పితృమాన్ యోనియోనౌ । నావేదవిన్మనుతే తం బృహంతమ్ । సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంపరాయే । ఏష నిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్య । న కర్మణా వర్ధతే నో కనీయాన్ ॥ 7 ॥ తస్యైవాత్మా పదవిత్తం విదిత్వా । న కర్మణా లిప్యతే పాపకేన । పంచపంచాశత స్త్రివృతస్సంవత్సరాః । పంచపంచాశతః పంచదశాః । పంచపంచాశతస్సప్తదశాః । పంచపంచాశత ఏకవిగ్ంశాః । విశ్వసృజాగ్ం సహస్ర సంవత్సరమ్ । ఏతేన వై విశ్వసృజ ఇదం విశ్వమసృజంత । యద్విశ్వమసృజంత । తస్మాద్విశ్వసృజః । విశ్వమేనాననుప్రజాయతే । బ్రహ్మణ స్సాయుజ్యగ్ం సలోకతాం యన్తి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ । సార్ష్టితాగ్ం సమాన లోకతాం యన్తి । య ఏతదుపయన్తి । యే చైనత్ప్రాహుః । యేభ్యశ్చైనత్ప్రాహుః ॥ ఓమ్ ॥ 8 ॥

నాచికేతాంతము వఱకు అధిశ్రవణము

సంపూర్ణము, చ॥ ల॥

అథ శ్రీవరాహ రూపిణం భగవన్తం ప్రణమ్య సనత్కుమారః పప్రచ్ఛ । అధీహి భగవన్నూర్ధ్వపుండ్ర విధిం । కిం ద్రవ్యం। కిం స్థానం । కా రేఖాః । కే మన్త్రాః । కః కర్తా । కిం ఫల మితి చ । తం హోవాచ । క్షీరాబ్ధితః శ్వేతద్వీపే క్షీరఖండా నానీయ । సతాభిర్విదళనా చ్ఛ్వేతమృత్తికాఖ్యా ముక్తిసాధకా భవతి। విష్ణుపత్నీ మితి శ్వేతమృత్తికాం సముద్ధృత్య। ఓమితి హస్తే నోద్ధృత్య । అశ్వక్రాంత ఇత్యాదిభిః సం - ధారయేత్ । ఇమమ్మే గంగేతి జల మాదాయ । గంధద్వారా మితిజలం నిక్షిప్య । విష్ణో ర్నుక మితి మర్దయేత్। అతో దేవా అవంతున ఇత్యేతాభి ర్విష్ణు గాయత్ర్యా త్రివార మభిమంత్ర్య । నారాయణాయ విద్మహే ఇత్యే-కవారం జపిత్వా। " శ్వేతమృద్దేవి పాపఘ్ని విష్ణు దేహ సముద్భవే। చక్రాంకితే నమస్తేస్తు ధారణా న్ముక్తిదాభవ "। " శ్రీచూర్ణం శ్రీకరం దివ్యం శ్రియ శ్చాంగ సముద్భవం। పుండ్ర ద్వయస్య మధ్యే తు ధార్యం మోక్షాభిలాషిభిస్మృతం "। తిస్ర స్తిస్రో రేఖాః ప్రకుర్వీత త్రవ - తమేత ద్వైష్ణవం। య స్త్వేవంవిజానీయా న్నారాయణ సాయుజ్య మవాప్నోతి నారాయణ సాయుజ్య మవాప్నోతి। య ఏవం వేద ।

పునరపి తం హోవాచ కుత్రకుత్ర ధార్యమితి। తం హోవాచ। " పత్పాదా కృతయో ర్ధ్వ పుండ్రా న్నాసాదయ స్మృతాః రేఖా ద్వాదశాంగే నిత్యంధార్యం మోక్షాభిలాషిభిః సదా "। " నాసాదికేశాన్తం ధారయేత్ "। ప్రథమంతు లలాటే। ద్వితీయ్యంనాభౌ। తృతీయ్యం వక్షసి । చతుర్థం కణ్ఠే । పంచమం నాభిదక్షిణే । షష్ఠం దక్షిణ

బాహౌ । సప్తమం తదూర్ధ్వే స్కన్ధే । అష్టమం నాభ్యుత్తరే। నవమం వామ బాహౌ । దశమం తదూర్ధ్వే స్కన్ధే । ఏకాదశం పృష్ఠోర్ధ్వేఽతః॥ ద్వాదశం కణ్ఠపృష్ఠే । మోక్షం దేహీతి శేషం శిరసి ధారయేత్ । ఊర్ధ్వపుణ్డ్రం మృదృవ కరోతి। యో వేదవి ద్బ్రహ్మచారి గృహస్థో వాన ప్రస్థో యతిశ్చ । సహ సర్వేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తో భవతి సర్వేషు తీర్థేషు స్నాతో భవతి। సర్వైర్దేవై రనుధ్యాతో భవతి । అశ్రోత్రియశ్చ శ్రోత్రియో భవతి । అనుపనీత శ్చోపనీతో భవతి । ఆచక్షుషః పంక్తిం పునాతి । నారాయణే మయ్యచలా భక్తిస్తు వర్ధతే । సంవిజ్ఞానం లబ్ధ్వా తద్విష్ణోః పరమం పద మవాప్నోతి । నచ పునరావర్తతే నచ పున రావర్తత ఇత్యాహ భగవాన్వరాహరూపీ । య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్॥

హరిః ఓమ్॥ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

ఇతి వరాహోపనిషత్ సమాప్తా.



శ్లో॥ తథాచ భరద్వాజ సంహితాయాం ।

ఊర్ధ్వపుండ్రం లలాటేతు కుర్వీత చతురంగళం।

జఠరే హృదికంఠేచ దశాష్ట చతురంగుళాన్॥



త్రిచవిధానమ్.

శ్లో॥ బిందుత్రికోణవృత్తంచ షట్కోణంవృత్తయుగ్మకమ్ ।
వసుకోణంతథావృత్తం ద్వాదశారంతథైవచ ।
భూపురత్రయసంయుక్తం సూర్యయంత్రంవిధీయతే ॥

ఆచమ్య ॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ...ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మాకం సహకుటుంబానాం క్షేమస్థైర్య విజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధఫల పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం సంజ్ఞాచ్ఛాయా ఉషాసమేత శ్రీసూర్య నారాయణ దేవతాముద్దిశ్య శ్రీసూర్యనారాయణ దేవతా ప్రీత్యర్థం ఆదిత్యపురాణోక్త త్రిచవిధానేన హరిహర బ్రహ్మాత్మకస్య మిత్రాది ద్వాదశాత్మకస్యారుణాది ద్వాదశ మాసాధిపస్య ద్వాదశావరణ సహితస్య త్రయీమూర్తేర్భగవతః శ్రీఛాయా-ఉషాసమేత శ్రీసూర్యనారాయణస్య సుప్రీతిద్వారా మమశరీరే వర్తమాన వర్తిష్యమాణ వాతపిత్త శ్లేష్మ కఫోద్భవ నానాకారణ నిమిత్త జ్వర, క్షయ, పాండు కుష్ఠు, శూలా ఽతిసార ధాతుక్షయ వ్రణ మేహ భగంధ రాది నానా మేహ

సమస్తామయ నిదాన హేతుభూత దురితక్షయద్వారా క్షిప్రమేవాయురారోగ్యైశ్వర్యదీర్ఘాయురవాప్తయే ఉద్యన్నద్యేతి త్రిచమంత్రేణ రక్తచందనమిశ్రతిలతండుల యవదూర్వాంకురకుశకుసుమజలపూరిత తామ్రపాత్రేణ పాదార్ఘ్యైః త్రిశైశ్చ త్రిరావృత్తి న్యాస పూర్వకా ఽర్ఘ్య ప్రదాన పూర్వక సూర్యనమస్కారాణి కరిష్యే ॥ తదంగత్రిచ న్యాస జపంకరిష్యే ॥

అస్యశ్రీ త్రిచమహామంత్రస్య కణ్వపుత్రః- ప్రస్కణ్వఋషిః అనుష్టుప్ఛందః - మిత్రరవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్య గర్భ మరీచ్యా ఽదిత్య సవిత్రర్క- భాస్కరా దేవతాః । ఉదాత్తస్వరః। జ్ఞానం నేత్రం । సూర్యస్తత్త్వం । హ్రాం బీజం। హ్రీం శక్తిః । హ్రోం కీలకం । మమశ్రీసూర్య నారాయణ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే త్రిచన్యాస జపే వినియోగః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం ఉద్యన్నద్య మిత్రమహః హ్రాం ఓం మిత్రాయనమః, అంగుష్ఠాభ్యాం నమః, ఓం భూర్భువస్సువః, ఓం హ్రీం, ఆరోహన్నుత్తరాందివం, హ్రీం ఓం, రవయేనమః । తర్జనీభ్యాంనమః । ఓంభూర్భువస్సువః । ఓం హ్రూం హృద్రోగం మమసూర్య । హ్రూం ఓం । సూర్యాయనమః మధ్యమాభ్యాం నమః । ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం హ్రైం హరిమాణంచ నాశయ । హ్రైం ఓంభానవేనమః । అనామికాభ్యాంనమః ఓం భూర్భువస్సువః, ఓం హ్రౌం - శుకేషుమేహరిమాణం । హ్రౌం ఓం, ఖగాయనమః, కనిష్ఠికాభ్యాం నమః, ఓం భూర్భువస్సువః. ఓం హ్రః, రోపణాకాసు దధ్మసి। హ్రః ఓం, పూష్ణేనమః, కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః। ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం, అథోహారిద్ర వేషుమే, హ్రాం ఓం, హిరణ్యగర్భాయ నమః, హృదయాయనమః, ఓంభూర్భువస్సువః, ఓంహ్రీం హరిమాణంనిదధ్మసి, హ్రీంఓం మరీచయేనమః, సిరసేస్వాహా, ఓంభూర్భువస్సువః, ఓంహ్రూం, ఉదగాదయమాదిత్యః ॥ హ్రూం ఓం, ఆదిత్యాయనమః, శిఖాయైవషట్ । ఓం భూర్భువస్సువః, ఓంహ్రైం, విశ్వేనసహసాసహ, హ్రైంఓం-సవిత్రేనమః- కవచాయహుం- ఓం భూర్భువస్సువః- ఓంహ్రౌం- ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్। హ్రౌంఓం-అర్కాయ నమః- నేత్రత్రయాయవౌషట్- ఓం భూర్భువస్సువః- ఓం హ్రః మో అహంద్విష తేరధం, హ్రఃఓం- భాస్కరాయ నమః- అస్త్రాయఫట్- భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥

ధ్యానమ్.

శ్లో॥ ఉదయగిరిముపేతం భాస్కరంపద్మహస్తమ్ ।
సకలభువననేత్రం నూత్నరత్నోపధేయమ్ ।
తిమిరకరిమృగేంద్రం బోధకంపద్మినీనామ్।
సురవరమభివంద్యం సుందరం విశ్వరూపమ్ ॥

అథ కరన్యాసమ్.

ఓం భూర్భువస్సువః ఓంహ్రాంహ్రీం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ఆరోహన్నుత్తరాందివం। హ్రాం హ్రీంఓం । మిత్రరవిభ్యాంనమః ప్రకోష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రూం హ్రైంహృద్రోగంమమ

సూర్య హరిమాణంచ నాశయః ॥ హ్రాం హ్రీం ఓం సూర్యభాను భ్యాంనమః మణిబంధాభ్యాంనమః। ఓంభూర్భువస్స్వః ఓం హ్రాం హ్రః శుకేషుమే హరిమాణం రోపణాకాసుదధ్మసి । హ్రాం హ్రః ఓం ఖగ పూషభ్యాంనమః కూర్పరాభ్యాంనమః ।॰ ఓంభూర్భువస్స్వః । ఓంహ్రాం హ్రీం అథోహారిద్రవేషుమే హారిమాణం నిదధ్మసి ॥ హ్రాం హ్రీంఓం హిరణ్య గర్భమరీచిభ్యాం నమః । కర స్తలాభ్యాంనమః । ఓంభూర్భు వస్స్వః । ఓం హ్రూం హ్రీం ఉదగాదయ మాదిత్యోవిశ్వేన సహసా సహ । హ్రూం హ్రీం ఓం ఆదిత్యసవితృభ్యాంనమః కరతలకరపృష్ఠా భ్యాంనమః ॥ ఓంభూర్భువస్స్వః ఓం హ్రాంహ్రః । ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో అహంద్విష తేరథమ్ । హ్రాంహ్రః ఓం అర్క-భాస్కరా భ్యాంనమః । అస్త్రాయఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ।

ధ్యా న మ్ .

శ్లో॥ రక్తాంబరంర క్తవర్ణం ర క్తనేత్రాబ్జయుగ్మకమ్ ।
ఛాయాశ క్తిసమాయుక్తం ఘృణిసూర్యమహంభ జే ॥

ఆచమ్య......ఏవంగుణ ......శుభతిథౌ ఛాయాదేవి...
ప్రీత్యర్థం త్రిచవిధానేన షోడశోపచార పూజాంకరిష్యే ॥

తదంగ కలశపూజాం కరిష్యే॥

శ్లో॥ కలశస్యముఖేరుద్ర కంఠేవిష్ణుసమాశ్రితః ।
మూలేతత్రస్థితోబ్రహ్మా మధ్యేమాతృగణాస్స్మృతాః ।
కుక్షౌతుసాగరాస్సర్వే కలశాంబుసమాశ్రితాః॥

ఓం ఆకలశేషు ధావతి పవిత్రేపరిషిచ్యతే । ఉక్థైర్యజ్ఞేషు వర్ధతే। ఆపోవా ఇదగ్ంసర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణావా ఆపః పశవ ఆపోన్నమాపోమృత మాపస్సం మ్రాడాపో విరాడాప స్స్వరాడాప శ్ఛందాగ్ స్యాపోజ్యోతీగ్ ష్యాపోయజూగ్ ష్యాపస్సత్యమాపస్సర్వా దేవతాఆపోభూర్భువ స్సువరాపఓమ్॥ గంగేచయమునేచైవ + సన్ని ధింకురు । ఆయాంతు శ్రీసూర్యనారాయణదేవతాపూజార్థం మమ దురితక్షయకారకాః। కలశోదకేనపూజాద్రవ్యాణి దేవమాత్మానంచ

సంప్రోక్ష్య ॥ హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః । ఉద్యన్న
ద్యమిత్రమహః + + ద్విషతేరథం । మిత్రరవి సూర్యభాను ఖగ
పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాఽదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యో నమః॥
అసునీతే + + యానస్వస్తి శ్రీఛాయాఉషాసమేత శ్రీసూర్య నారా
యణం సాఙ్గం + మి ॥ ప్రాణప్రతిష్ఠాపన ముహూర్తస్సు ముహూర్తో
అస్తు । తతః షోడశోపచార పూజాంకరిష్యే ॥ హ్రాం ఉద్యన్నద్యమి
త్రమహః। మిత్రాయనమః ॥ ఆవాహనం ॥ హ్రీం ఆరోహన్నుత్తరా
దివం। రవయేనమః ॥ ఆసనం॥ హ్రూం హృద్రోగం మమసూర్య ।
సూర్యాయనమః ॥ పాద్యం ॥ హ్రైం హరిమాణంచ నాశయ । భాన
వేనమః॥ అర్ఘ్యం॥ హ్రౌం శుకేషుమేహరిమాణం। ఖగాయనమః॥
ఆచమనం ॥ హ్రః రోపణాకాసుదధ్మసి, పూష్ణేనమః ॥ పంచామృత
స్నానం ॥ హ్రాం అధోహరిద్ర వేషుమే, హిరణ్యగర్భాయ నమః ॥
శుద్ధోదక స్నానం ॥ హ్రీం హరిమాణం నిదధ్మసి, మరీచయే నమః॥
వస్త్రం॥ హ్రూం ఉదగాదయమాదిత్యః, ఆదిత్యాయనమః ॥ యజ్ఞోప
వీతమ్ ॥ హ్రైం విశ్వేన సహసాసహ, సవిత్రేనమః ॥ గంధం ॥
హ్రౌం ద్విషంతంమహ్యంరంధయన్ అర్కాయనమః॥ అక్షతాన్ ॥
హ్రః మో అహంద్విషతే రథం భాస్కరాయ నమః ॥ పుష్పాణి
పూజయామి॥ హ్రాం ఉద్యన్నద్య మిత్రమహః । ఆరోహన్నుత్తరాం
దివం । మిత్ర రవిభ్యాంనమః॥ ధూపం ॥ హ్రీం హృద్రోగం మమ
సూర్య । హరిమాణంచ నాశయ । సూర్యభానుభ్యాం నమః ॥ దీపం॥
హ్రూం శుకేషుమే హరిమాణం । రోపణాసు దధ్మసి ; ఖగ పూష
భ్యాంనమః ॥ నైవేద్యం ॥ హ్రైం అథోహారిద్ర వేషుమే । హరిమా
ణం నిదధ్మసి। హిరణ్యగర్భ మరీచిభ్యాంనమః ॥ తాంబూలం॥ హ్రౌం
ఉదగాదయ మాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ । ఆదిత్య సవితృభ్యాం
నమః ॥ నీరాజనం ॥ హ్రః ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో అహం
ద్విషతేరథం । అర్కభాస్కరాభ్యాంనమః ॥ మంత్రపుష్పం ॥ హ్రాం
హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః । ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ఆరో
హన్నుత్తరాందివం । హృద్రోగం మమసూర్య । హరిమాణంచనా

శయ। శుకేషుమే హరిమాణం । రోపణాసుదధ్మసి । అథో హారిద్ర వే షుమే హరిమాణంనిదధ్మసి । ఉదగాదయమాదిత్యః । విశ్వేనసహసా సహ । ద్విషంతంమహ్యం రంధయన్ । మోఽహంద్విష తే రధం। మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవి త్రర్క భాస్క రేభ్యోనమః ॥ ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్ప యామి ॥ తతఃసౌరాష్టాక్షరి మంత్రేణ । శతంవాసహస్రంవా యథా శక్త్యాజపిత్వా॥ విధిప్రకారేణకుర్యాత్ ॥

అథ సూర్యనమస్కార ప్రారమ్భః.

అస్యశ్రీ త్రిచమహా మంత్రస్య - కణ్వపుత్రః ప్రస్కణ్వ ఋషిః అనుష్టుప్ఛందః - మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిర ణ్యగర్భ మరీఽచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరా దేవతాః ఉదాత్తస్వ రః, జ్ఞానం నేత్రం, సూర్య స్తత్త్వం, హ్రాం బీజం, హ్రీం శక్తిః, హ్రోం కీలకం, శ్రీఛాయోషా సమేత శ్రీసూర్య నారాయణ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే త్రిచన్యాస విధానేన సూర్యనమస్కారే వినియోగః॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓంహ్రాం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః హ్రీం ఓం మిత్రాయనమః. నమస్కారం సమర్పయామి॥౧॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రీం ఆరోహన్నుత్తరాం దివం, హ్రీం ఓం రవయేనమః, నమస్కారంసమర్పయామి॥౨॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓంహూంహృద్రోగం మమసూర్యహూం ఓం సూర్యాయనమః, నమస్కారం సమర్పయామి॥ 3॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రైం హరిమాణంచనాశయ। హ్రైం ఓం భానవేనమః, నమస్కారం సమర్పయామి॥ ౪॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రౌం శుకేషుమే హరిమాణం, హ్రౌం ఓం ఖగాయనమః। నమస్కారంసమర్పయామి॥ ౫॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రః । రోపణాకాసుదధ్మసి । హ్రఃఓం। పూష్ణేనమః । నమస్కారంసమర్పయామి॥ ౬॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓంహ్రాం అథోహరిద్రవేషుమే । హ్రాం ఓం హిరణ్యగర్భాయనమః నమస్కారంసమర్పయామి॥ ౭

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రీం । హరిమాణం నిదధ్మసి । హ్రీం ఓం మరీచయేనమః। నమస్కారంసమర్పయామి॥ ౮

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రూం ఉదగాదయమాదిత్యః। హ్రూం ఓం ఆదిత్యాయనమః । నమస్కారం సమర్పయామి॥ ౯

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రైం। విశ్వేనసహసాసహః హ్రైం ఓం సవిత్రేనమః । నమస్కారంసమర్పయామి॥ ౧౦

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రౌం । ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్న్। హ్రౌం ఓం అర్కాయనమః । నమ...మి॥ ౧౧

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రః । మో అహం ద్విషతే రధమ్ । హ్రః ఓం భాస్కరాయనమః। నమ...మి॥ ౧౨

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం హ్రీం, ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ఆరోహన్నుత్తరాం దివం, హ్రాం హ్రీం ఓం మిత్రరవిభ్యాం నమః । నమ...మి॥ ౧౩

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రూం హ్రైం హృద్రోగం మమ సూర్య హరిమాణంచ నాశయ । హ్రూం హ్రైం ఓం సూర్యభానుభ్యాం నమః। నమ...మి॥ ౧౪

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రౌం హ్రః శుకేషుమే హరిమాణం రోపణా కాసుదధ్మసి । హ్రౌం హ్రః ఓం ఖగపూషభ్యాంనమః । నమస్కారం సమర్పయామి॥ ౧౫

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం హ్రీం , అథోహారిద్రవేషుమే హరిమాణం నిదధ్మసి । హ్రాం హ్రీం ఓం హిరణ్యగర్భ మరీచిభ్యాం నమః । నమస్కారంసమర్పయామి॥ ౧౬

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రూంహ్రైం ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ । హ్రూం హ్రైం ఓం ఆదిత్యసవితృభ్యాం నమః। నమస్కారం...మి॥ ౧౭

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రౌం హ్రః । ద్విషంత మహ్యంరన్ధయన్మో అహం ద్విషతేరధం । హ్రౌం హ్రః ఓం అర్కభాస్కరా

ఓం భూర్భువస్వః । హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం ఉద్యన్న ద్యమిత్రమహః ఆరోహన్నుత్తరాం దివం హృద్రోగం మమసూర్య హరిమాణంచ నాశయ । హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం ఓం మిత్ర రవిసూర్యభానుభ్యోనమఃనమ...మి॥ ౧౯

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీంఓంశుకేషు మే హరిమాణం రోపణాకాసుదధ్మసి। అధోహారిద్ర వేషుమే హరిమాణం నిదధ్మసి।హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం ఓం ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచిభ్యోనమః । నమస్కారం...మి॥ ౨౦

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః । ఉద గాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ ద్విషంతం మహ్యంరంధయ న్మోఅహం ద్విష తేరధం । హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఓం ఆది త్య సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యోనమః। నమ...మి॥ ౨౧

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఉద్యన్నద్య మిత్ర మహః ఆరోహన్నుత్తరాందివం హృద్రోగం మమసూర్య హరిమా ణంచ నాశయ । శుకేషుమే హరిమాణం రోపణాకాసుదధ్మసి। అధో హారిద్ర వేషుమే హరిమాణం నిదధ్మసి । ఉదగాదయ మాదిత్యో విశ్వేన సహసా సహ । ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో అహంద్వి ష తేరధం। హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఓం మిత్రరవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యోనమః। నమస్కారం...మి॥ ౨౨

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః । ఉద్యన్నద్యమిత్ర మహః । ఆరోహన్నుత్తరాందివం । హృద్రోగం మమసూర్య హరి మాణంచ నాశయ । శుకేషుమే హరిమాణం । రోపణాకాసు దధ్మసి। అధో హారిద్రవేషుమే। హరిమాణం నిదధ్మసి ఉదగాదయ మాదిత్యో విశ్వేన శహసాసహ । ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో అహం

ద్విషతేరధం ॥ హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఓం మిత్ర రవిసూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యోనమః నమస్కారం సమర్పయామి॥ ౨౩

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఉద్యన్నద్యమిత్ర మహః । ఆరోహన్నుత్తరాందివం । హృద్రోగం మమసూర్య । హరి మాణంచనాశయ । శుకేషుమేహరిమాణం । రోపణాకాసు దధ్మసి । అథోహారిద్రవేషుమే హరిమాణం నిదధ్మసి । ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ । ద్విషంతం మహ్యం। రంధయన్మోఅహం। ద్విష తేరధం॥ హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఓం మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యోనమః నమస్కారం ...మి॥ ౨౪

శ్లో॥ రక్తాంబరంరక్తవర్ణం రక్తనేత్రాబ్జయుగ్మకమ్ ।
ఛాయాశక్తి సమాయుక్తం ఘృణిసూర్య మహంభజే ॥

తతః మహాసౌరంచ అరుణంచ నమస్కారాణికుర్యాత్ ॥ తతః త్రిచవిధానేన పరిసన్నార్ఘ్యాణిదద్యాత్ ॥

అథ కరన్యాసముచ్యతే

శ్లో॥ ప్రకోష్ఠే మణిబంధేచ కూర్పరేచకరస్థలే ।
తత్పృష్ఠేచతదగ్రేచ కరశుద్ధిరుదాహృతమ్ ॥

అథ త్రిచార్ఘ్యప్రదానమ్.

ఆచమ్య...ప్రీత్యర్థం అర్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః హ్రాం ఓం మిత్రాయనమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ ౧॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓంహ్రీం ఆరోహన్నుత్తరాం దివంహ్రీం ఓం రవయేనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥ ౨॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం హృద్రోగం మమ సూర్య హ్రాం ఓం సూర్యాయనమః ఇదమర్ఘ్యం ...మి॥ ౩॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రైం హరిమాణంచనాశయ హ్రైం ఓం భానవేనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥ ౪॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రౌం శుకేషుమే హరిమాణం హ్రౌం ఓం ఖగాయనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥ ౫॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రః రోపణాకాసుదధ్మసి హ్రః ఓం పూష్ణేనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥ ౬॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం అథోహారిద్రవేషుమే హ్రాం ఓం హిరణ్యగర్భాయనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥ ౭॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రీం హరిమాణం నిదధ్మసి హ్రీం ఓం మరీచయేనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥ ౮॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రూం ఉదగాదయమాదిత్యః హ్రూం ఓం ఆదిత్యాయనమః ఇదమర్ఘ్యం ...మి॥ ౯॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రైం విశ్వేన సహసాసహ హ్రైం ఓం సవిత్రేనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥ ౧౦॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రౌం ద్విషంతంమహ్యం రంధయన్ హ్రౌం ఓం అర్కాయనమః ఇదమ...మి॥ ౧౧॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రః మో అహం ద్విషతేరధం హ్రః ఓం భాస్కరాయనమః ఇదమ...మి॥ ౧౨॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం హ్రీం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ఆరోహన్నుత్తరాం దివం హ్రాం హ్రీం ఓం మిత్ర రవిభ్యాంనమః॥ ఇదమర్ఘ్యం...మి॥ ౧౩॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రూం హ్రైం హృద్రోగం మమ సూర్య హరిమాణంచనాశయ హ్రూం హ్రౌం ఓం సూర్యభానుభ్యాం నమః ఇదమ...మి॥ ౧౪॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రౌం హ్రః శుకేషుమే హరిమా

ణం రోపశాకానుదధ్మసి హ్రాం హ్రః ఓం ఖగపూషభ్యాం నమః ఋగ్వేదం...మి। ౧౫॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రీం హ్రీం అథో హారిద్రవేషు మే హరిమాణం నిదధ్మసి హ్రీం హ్రీం ఓం హిరణ్యగర్భ నమః యజుర్వే...మి। ౧౬।

ఓం భూర్భువస్సువః హం హూం హ్రైం ఉదగాదయమాదిత్యః విశ్వేన సహసా సహ హ్రూం హ్రైం ఓం ఆదిత్య నమః యజుర్వే...।౧౭।

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం హ్రః ద్విషన్తం మహ్యం రన్ధయన్ మో అహం ద్విషతేరధం హ్రాం హ్రః ఓం అర్కభాస్కర నమః యజుర్వే.. మి। ౧౮।

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం స్వర్గభానునా శత్రుణా ఆరోగ్యమస్తు ఆదివం హృద్రోగం హరిమాణంచ నాశయ హ్రీం హ్రీం హ్రూం హ్రైం ఓం సూర్యభానుభ్యాం నమః యజుర్వే ..మి। ౧౯।

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం హ్రః హ్రాం హ్రీం హరిమాణం రోపశాకానుదధ్మసి అథో హారిద్రవేషు మే హరిమాణం నిదధ్మసి హ్రాం హ్రః హ్రాం హ్రీం ఓం ఖగ పూష మరీచిభ్యోనమః యజుర్వే...మి ౨౦॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రూం హ్రైం హ్రాం హ్రః మానాదిత్యః విశ్వేన సహసా సహ ద్విషన్తం మహ్యం రన్ధయన్ మో అహం ద్విషతేరధం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం ఓం ఆదిత్య సవితృ అర్కభాస్కరేభ్యోనమః ఋగ్వేదం ..మి ౨౧॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రాం హ్రః । ఉద్యన్నద్యమిత్ర ..ది హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రాం హ్రః హ్రాం హ్రీ

సహసాసహ । హ్రాం హ్రైం ఓం ఆదిత్య సవితృభ్యాం నమః
పృష్ఠాభ్యాంనమః । ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం ... ద్వీపసంర ...
మహద్భ్యాం రంధ్రాన్ శ్లో॥ ... హ్రాం ...
భాస్కరాభ్యాం నమః ... భ్యాంనమః ॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥
నమోదేవ దేవ్నసాక్షిసురేశ్వరా । సప్తాశ్వస్య ప రజ్జుశ్చ అ...
ప్రణీతః । శ్రీసూర్యనారాయణ పరబ్రహ్మణేనమః యీ॥ కరన్యా...
ప్రథమములో చెప్పకొనవలయును

శ్లోక రూప సూర్య నమస్కారములు.

శ్లో॥ ఓం నారాయణః పరంజ్యోతి రాత్మా నారాయణః పరః ।
నారాయణః పరంబ్రహ్మ నారాయణ నమోస్తుతే ॥
శ్లో॥ నారాయణః పరోదేవో ధాతా నారాయణః పరః ।
నారాయణః పరంధ్యాతా నారాయణ నమోస్తుతే ॥
శ్లో॥ నారాయణః పరంధామ ధ్యానం నారాయణః పరః ।
నారాయణః పరోధర్మో నారాయణ నమోస్తుతే ॥
శ్లో॥ నారాయణః పరోదేవో విద్యానారాయణఃపరః ।
విశ్వంనారాయణస్సాక్షా న్నారాయణ నమోస్తుతే ॥
శ్లో॥ నారాయణా ద్విధిర్జాతో జాతోనారాయణాద్భవః ।
జాతోనారాయణాదింద్రో నారాయణ నమోస్తుతే ॥
శ్లో॥ రవిన్నారాయణ స్తేజ శ్చంద్రోనారాయణోమహః ।
వహ్నిర్నారాయణస్సాక్షా న్నారాయణ నమోస్తుతే ॥
శ్లో॥ నారాయణఉపాస్యస్స్యా ద్గురున్నారాయణః పరః ।
నారాయణః పరోబోధో నారాయణ నమోస్తుతే ॥
శ్లో॥ నారాయణఫలంముఖ్యం సిద్ధిర్నారాయణఃపరః ।
హరిర్నారాయణశ్శుద్ధి ర్నారాయణ నమోస్తుతే ॥

శ్లో॥ నిగమావేదితానంత కల్యాణ గుణవారిధే । నారాయణాఖిలైశ్వర్య నమస్తే నరకార్ణవతారక ॥ ౧ ॥ జన్మమృత్యు జరావ్యాధి పారతంత్ర్యాది భిస్సదా । దోషైరస్పృష్ట రూపాయ నారాయణ నమోస్తుతే ॥ ౨ ॥ వేదశాస్త్రార్థవిజ్ఞాన సాధ్యభక్త్యేకగోచర । నారాయణ

త్రిపురోపనిషత్ప్రారమ్భః

ఓమ్ సహనావవతు - సహనౌ భునక్తు - సహవీర్యం కరవావహై - తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై - ఓం శ్శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే పూర్ణస్యపూర్ణ మాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే । హరిః ఓమ్ తిస్రః పుర స్త్రిపథావిశ్వచర్షణిః- యత్రాకథా అక్షరాస్సన్నివిష్టాః। అధిష్ఠాయైనామజరాపురాణీ । మహత్తరామహిమా దేవతానామ్। నవయోనిర్నవచక్రాణిదీధిరే। నవైవయోగాన వయోగిన్యశ్చ - నవానాంచక్రేధినాథాస్యోనా । నవముద్రానవభద్రా మహీనాం । ఏకాసాసీత్ప్రథమా సానవాసీ దాసూనవింశదా సూనత్రింశత్ । చత్వారింశదథతిస్రస్సమిధాఉశతీరివ మాతరోమావిశన్తు - ఊర్ధ్వజ్వలజ్జ్వలనం జ్యోతిరగ్రే ఏతా ఉవై మణ్డలా మణ్డయన్తి। తిస్రశ్చ రేఖాస్సదనాని భూమే స్త్రివిష్టపా స్త్రిగుణా స్త్రిప్రకారాః। ఏతత్పురంపూరకం పూరకాణామ్ అత్రప్రథతే మదనో మదన్యా మదన్తికామానిసమగ్రశాచ - మదనాద సాసున్దరీశుద్ధ మత్తాలజ్జామతి స్తుష్టిరిష్టాచ పుష్టా, లక్ష్మీ రుమాలలితా లాలపన్తీ । ఇమాంవిజ్ఞాయసుధయా మదన్తిపరిస్రుతా తర్పయన్తస్స్వపీఠమ్।నాకస్యపృష్ఠేమహతోవసన్తి- పరంధామ త్రైపురంచావిశన్తి । కామోయోనిః కమలావజ్ర పాణిర్గుహాహంసా మాతరిశ్వాభ్రమిన్ద్రః। పునర్గుహాసకలామాయయాచ । పురూచ్యేషా విశ్వమాతాదివిద్యా ॥ షష్ఠంసప్తమ మథవహ్నిసారథిం చాస్యామూలం త్రికమావేశయన్తః । కథ్యంకవిం కల్పకంకామ మీశంతుష్టువాంసో మృతత్వం భజన్తే । త్రివిష్టపం త్రిగుణం విశ్వమాతుర్నవ రేఖా స్వరమధ్యంతమీడే। బృహత్యధిర్దశపంచాధినిత్యా సాషోడశీపురమధ్యం బిభర్తి ద్వావమణ్డలా ద్వాస్తనా బింబమేకం ముఖంచాధస్త్రీణి హాస్సంనాని కామింకలాం కామ్యరూపం విదిత్వా । నరోజాయతే కామరూపస్య కామ్యః పరిస్రుతం ఝషమాద్యం ఫలంచ భక్తాని యోనిస్సు పరిష...తాని నివేదయన్ ...

భిః ప
శ్య క్తి
ఖానో
ృతాహః
గతో విధా
సనిమదంత్రి
తచ్ఛసావే
నిషత్। ఫ
పూర్ణ వ
నవతు ।
మస్తు మా
౧
క్తము, ర
లని చెప్పు
పురుష
క్తము ౧ర
సూక్తము

ఓ మ్.

శ్రీ గురు భక్త విజయము.

(భక్తులయొక్క ప్రతిమలున్ను ఇందుగలవు)

రాయల్ సైజున మంచి పేపరుమీద (800) ...
అచ్చు - మంచిబైండు - మహాభక్తులయొక్క ప్రతి... -
పూర్ణముగా - స్త్రీలకును పురుషులకును - భక్తితత్త... కి.
పాత్రముఖ్యమైన సద్గ్రంథము - గ్రంథమందు యేకథ ...
ఆనందములతో నిండియుండును. మధ్యమధ్య శ్లోకము...
పాటలు, పద్యములు, అనేకములుగలవు జన్మమెత్తిన మా...
ఈగ్రంథము చూచినవారు - తిరిగి గ్రంథము... చెప్పించుకొనుచుం
గొప్పగ్రంథము దీనివిషయసూచిక వ్రాయవలెనంటే - ... ఘ...
భీతిచే వివరించనైతి - గ్రంథముజూచిన మీకేవిశదమగు

భాస్కర పంతులలక్ష్మయ్యగారు గంజాంను...
మని జాబు వ్రాసిరి. ప్రతి 1 కి 6—0—

మహావాక్య రత్న ప్రభావ.

ఇది వేదాంతగ్రంథము, గొప్పగ్రంథము, ప్రమాణము,
పదార్థము, తాత్పర్యసహితము భగవద్విచారణమంతయును కరతల
మలకముగా చెప్పబడిన గొప్పగ్రంథము. ప్రతి 1 కి 1-

ఏకాదశి మాహాత్మ్యము.

ఇందు రుక్మాంగద చరిత్రయును ద్వాదశి అంబరీష
సహితము శ్లోక తాత్పర్య సహితముగా యిప్పుడే ము...
ప్రతి 1 కి 0—

కేశవీయము - ధర్మశాస్త్రము.

ఇందుశ్రౌతస్మార్త ప్రాయశ్చిత్తము లన్నియు
తెలుపును. ప్రతి 1

ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాల
మచిలీపట్టణము. } ఇట్లు,
చల్లా లక్ష్మీనృసిం